

UHASSELT

KNOWLEDGE IN ACTION

KU LEUVEN

Maastricht University

Faculteit Rechten

master in de rechten

Masterthesis

Aansprakelijkheid bij verkoop van een gebrekkig paard

Marie Wils

Scriptie ingediend tot het behalen van de graad van master in de rechten, afstudeerrichting rechten

PROMOTOR :

Prof. dr. Ilse SAMOY

De transnationale Universiteit Limburg is een uniek samenwerkingsverband van twee universiteiten in twee landen: de Universiteit Hasselt en Maastricht University.

UHASSELT

KNOWLEDGE IN ACTION

www.uhasselt.be
Universiteit Hasselt
Campus Hasselt:
Martelarenlaan 42 | 3500 Hasselt
Campus Diepenbeek:
Agoralaan Gebouw D | 3590 Diepenbeek

2023
2024

Maastricht University

Faculteit Rechten

master in de rechten

Masterthesis

Aansprakelijkheid bij verkoop van een gebrekkig paard

Marie Wils

Scriptie ingediend tot het behalen van de graad van master in de rechten, afstudeerrichting rechten

PROMOTOR :

Prof. dr. Ilse SAMOY

Samenvatting

De onderzoeksvraag behandelt de kwestie of een koper een paard in de mond mag bekijken na aankoop. Dit vraagstuk wordt onderzocht binnen het kader van het Gemeen Kooprecht en het Consumentenkooprecht, met bijzondere aandacht voor de *ratione personae*.

In de wereld van paardenhandel, met België als belangrijke speler, leiden transacties vaak tot geschillen over gebreken bij paarden. Anders dan bij materiële goederen, zijn paarden levende wezens met specifieke gebreken zoals manken of stalgebreken. Het ontstaan van gebreken na aankoop leidt tot discussies over verkopersaansprakelijkheid. Bestaande rechtstakken als het Gemeen Kooprecht en het Consumentenkooprecht worden toegepast, maar hun geschiktheid voor paarden wordt in twijfel getrokken.

De discussie of het Consumentenkooprecht al dan niet van toepassing is, draait voornamelijk om de definitie van de koper en verkoper. Het Consumentenkooprecht biedt meer bescherming aan de koper, terwijl verkopers vaak proberen dit te vermijden vanwege de zware bewijslast volgend uit het anterioriteitsvermoeden. De rechtspraak varieert sterk, waarbij de beroepsactiviteit van de verkoper vaak de doorslag geeft.

Het Gemeen Kooprecht wordt beperkt door specifieke wetten zoals de Wet en het KB koopvernietigende gebreken, die een korte lijst van koopvernietigende gebreken bevatten. Dit beperkt de bescherming van kopers. Het Consumentenkooprecht heeft recentelijk wijzigingen ondergaan. De recente Wet van 21 februari 2024 tracht een beter balans te vinden tussen bescherming van koper en verkoper. Echter, er blijft kritiek bestaan, vooral rond de specifieke regels voor levende dieren en de lange garantietermijn die voor paarden problematisch kan zijn.

Het onderzoek richt zich op de vraag of de huidige wetgeving adequaat is voor de paardenhandel. De complexiteit van toepasselijke wetten en de kritiek op de recente wijzigingen in het recht worden belicht, aan de hand van relevante rechtspraak.

In het besluit wordt geconcludeerd dat zowel het Gemeen Kooprecht als het Consumentenkooprecht bescherming bieden aan kopers, zij het met beperkingen en uitdagingen. Er wordt gewezen op de noodzaak van een goede afweging tussen verkopers- en consumentenbelangen, vooral met betrekking tot de specifieke aard van levende dieren zoals paarden. De rechtbanken moeten individuele zaken beoordelen, waarbij rekening wordt gehouden met de complexiteit van paardengebreken en de belangen van zowel kopers als verkopers. Het antwoord op de onderzoeksvraag wordt gegeven aan de hand van een fictieve casus. Onder het Gemeen Kooprecht is de leer van verborgen gebreken uitgesloten door de Wet en het KB koopvernietigende gebreken, maar de koper kan nog steeds beroep doen op wilsgebreken bedrog en dwaling, de niet-conformiteit en het Consumentenkooprecht.

Dankwoord

Deze masterproef vormt het sluitstuk van de Master Rechten aan de Universiteit Hasselt.

De reden waarom ik voor dit onderwerp gekozen heb, is omdat ik zelf een enorm groot paardenliefhebber ben. Dat ik mijn grote passie mocht koppelen aan mijn juridische kennis, is een groot privilege.

Hiervoor wil ik dan ook mijn oprechte dank betuigen aan mijn begeleider Fleur Vanswijgenhoven en in het bijzonder, mijn promotor prof. dr. Ilse Samoy. Zij stemde in met het onderwerp en liet me de ruimte om verder onderzoek te doen. Zij heeft me afgelopen academiejaar met raad en daad bijgestaan. Dankzij haar opbouwende kritiek werd al snel duidelijk waar de pijnpunten zaten in de verschillende voorlopige versies en hoe ik deze kon oplossen.

Daarnaast wil ik diegenen bedanken die me meer inzicht vanuit de praktijk hebben gegeven. Hun standpunten en informatie hebben me op weg geholpen, en ook wanneer ik tijdens het onderzoek vastliep, kon ik op hun steun rekenen. Hiervoor wil ik in het bijzonder doctorandus-assistent aan het Instituut voor Contractenrecht (KU Leuven) en gastmedewerker aan de UHasselt Frederik Van den Abeele, manager bij PaardenPunt Vlaanderen Jan De Boitselier, prof. dr. Reinhard Steennot, vooraanstaand dierenarts in de hippische wereld David Buschman en gerenommeerde advocaten Meester Maarten Van der Aa, Meester Ilonka Gerritsen, Meester Shari De Meyer en Meester Britt Vanluyten. Hun hulp is van onschatbare waarde geweest.

Tot slot wens ik mijn ouders in de bloemetjes te zetten. Zij hebben me de afgelopen jaren met een lach en een traan bijgestaan. Zonder hen zou ik niet staan waar ik vandaag sta. Zij bleven altijd in mij geloven, zelfs al zag ik het zelf eventjes niet meer zitten. Ze zijn mijn grote motivatie geweest tijdens mijn studieparcours. Mijn grote kinderdroom was om paardentandarts te worden. Uiteindelijk besloot ik rechten te gaan studeren, en mijn studie af te ronden met een masterscriptie gelinkt aan paarden. Wat ik later ook zou worden of doen, mijn ouders geloven steevast in mij. Zonder hun vertrouwen, had ik vandaag niet gestaan waar ik nu sta. Ze leerden me wat de waarden doorzettingsvermogen en de rug rechten werkelijk betekenen. Ook gaat mijn dank uit naar mijn broer en vriendinnen. Zij maakten de weg ernaartoe draaglijker door altijd een luisterend oor te bieden en me steeds de nodige motivatie te geven om verder te zetten.

Marie Wils

Inhoudsopgave

Samenvatting.....	1
Dankwoord	2
Inhoudsopgave.....	3
Inleiding	5
DEEL I. <i>Ratione personae</i>	9
I.I. Algemeen kader.....	9
I.II. Koper volgens het Consumentenkooprecht	10
I.III. Verkoper volgens het Consumentenkooprecht	12
I.IV. Besluit inzake <i>ratione personae</i>	18
DEEL II. Regimes die spelen bij de aankoop van een gebrekkig paard	21
Hoofdstuk I. Gemeen kooprecht.....	23
II.I.I. Wetgevend kader: Wet en KB koopvernietigende gebreken	24
II.I.II. Nuances uit de rechtspraak.....	30
II.I.III. Andere mogelijkheden voor de koper dan de Wet en het KB koopvernietigende gebreken	33
II.I.III.I. Bedrog	33
II.I.III.II. Dwaling.....	36
II.I.III.III. Niet-conforme levering.....	38
II.I.III.IV. (Verborgene gebreken).....	42
II.I.III.V. Consumentenkoop als <i>lex specialis</i>	48
II.I.IV. Besluit inzake het Gemeen Kooprecht	48
Hoofdstuk II. Consumentenkooprecht.....	51
II.II.I. Wetgevend kader	52
II.II.II. Paard als consumptiegoed	54
II.II.III. Aansprakelijkheidsvoorwaarden	57
II.II.III.I. Niet-conformiteit	57
II.II.III.II. Meldingstermijn (ook wel kennisgevingsverplichting genoemd)	64
II.II.III.III. Verjaringstermijn	65
II.II.III.IV. Waarborgstermijn (ook wel wettelijke garantietermijn genoemd).....	66
II.II.III.V. Anterioriteitsvermoeden (ook wel wettelijk bewijsvermoeden genoemd)	68
II.II.IV. Remedies	78
II.II.V. Besluit inzake het Consumentenkooprecht.....	87

BESLUIT	90
BIJLAGEN	93
BIBLIOGRAFIE.....	112

Inleiding

STAND VAN ZAKEN EN PROBLEEMSTELLING- Wereldwijd worden er dagelijks vele paarden verhandeld. Zo ook in België, oftewel het Mekka van de paardenwereld. Deze transacties leiden regelmatig tot geschillen voor de rechtbank. Een veelvoorkomend topic bij deze geschillen zijn de gebreken van een paard. Wanneer er zich een gebrek voordoet bij een smartphone of een laptop of een koelkast nadat het geleverd werd, zal de verkoper aansprakelijk gesteld worden. De koper heeft in dit geval keuze uit verschillende remedies, zoals bijvoorbeeld de vervanging van het goed, de ontbinding van de koopovereenkomst of een prijsvermindering.

Een paard is echter een levend wezen, en gelet op de eigenheid van paarden, kan het komen te lijden onder zeer specifieke gebreken. Deze gebreken zijn op geen manier te vergelijken met een gebrek aan een smartphone of een laptop of een koelkast. Zo kan een paard bijvoorbeeld niet simpelweg 'stoppen met werken' of 'uitvallen' of 'storingen geven'. Gebreken bij een paarden zijn zeer specifiek. De meest voorkomende gebreken bij paarden zijn o.a. manken¹, stalgebreken² zoals weven³ of luchtzuigen⁴ en karakteriële gebreken⁵ etc. Dit zijn slechts enkele voorbeelden. In de praktijk krijgt men te maken met "alle soorten en maten" van gebreken. In de voetnoot zal het gebrek steeds verduidelijkt worden.

Wanneer een gebrek ontstaat nadat het paard aangekocht werd, is dit een zeer vervelende zaak waar menig discussie over ontstaat. Bestond het gebrek reeds voor de verkoop, of is het pas nadien bij de koper ontstaan? Indien er zich een gebrek voordoet bij een smartphone of een laptop of een koelkast, zal de verkoper in de meeste gevallen hiervoor aansprakelijk gesteld worden. Indien het gaat om paarden, kan dit echter tot veel discussie leiden. Zo kan een gebrek bijvoorbeeld ontstaan door toedoen van de koper, bijvoorbeeld het slecht berijden of onderhouden van een paard. Het klinkt logisch dat een verkoper niet dient in te staan voor dit soort van gebreken. Echter is dit in de praktijk niet zo simpel.

Om deze discussie op te lossen, bestaat er geen "hippisch recht" met eigen rechtsregels die uitsluitend van toepassing zijn op paarden. Het hippisch recht is een transversaal domein, waar verschillende rechtstakken samenkomen met als gemene factor paarden. Om in het "hippisch recht" een geschil omtrent gebreken bij de aankoop van een paard om te lossen, valt men terug op o.a. het Gemeen Kooprecht en het

¹ Kreupelheid is een afwijking aan het bewegingsapparaat van het paard. Botten, spieren, pezen, banden en gewrichten zijn onderdelen van het bewegingsapparaat. Kreupelheid wordt gedefinieerd als een abnormale houding of gang die wordt veroorzaakt door een structurele of functionele aandoening van het bewegingsapparaat. Het paard wil of kan niet normaal staan of bewegen. Als vuistregel komen 90% van de kreupelheden uit de ondervoet door verkeerde stand of overbelasting. De pijn die in de ondervoet ontstaat gaat het paard compenseren met de rest van zijn lichaam. Hierdoor kunnen ook rugklachten en zelfs knie- en sprongklachten ontstaan.

² Stalondeugden zijn gedragingen die een paard zichzelf heeft aangeleerd wanneer hij zich langdurig verveelt of stress ervaart. Stalondeugden werken verdovend en zijn zeer verslavend.

³ Wanneer een paard dwangmatig en langdurig van zijn linker op zijn rechterbeen wiebelt en daarbij zijn hoofd en hals meebeweegt noemen we dit weven. Weven kan zorgen voor slijtage aan de hoeven en het bewegingsapparaat. In extreme gevallen kan weven zelfs zorgen voor abnormale spierontwikkeling. Paarden die weven staan altijd met de voorbenen iets uit elkaar.

⁴ Bij het luchtzuigen kantelt het paard het hoofd iets naar achteren en zuigt het paard lucht de slokdarm in. Wanneer het paard tijdens het luchtzuigen zijn snijtanden ook nog vastzet op een hard voorwerp, zoals de voerbak of het houtwerk van de wei, wordt het kribbebijten genoemd. Luchtzuigen is een zelf aangeleerd gedrag, zonder doel. Door de handeling uit te voeren komen er endorfinen vrij die voor een goed gevoel bij het paard zorgen. Het wordt daardoor als het ware een verslaving voor het paard in kwestie. Omdat bij luchtzuigen vaak gebruikt wordt gemaakt van de drinkbak of voederbak, kunnen de tanden van het paard afslijten.

Een ander gevolg van luchtzuigen bij paarden kan het regelmatig ontstaan van kolieken zijn.

⁵ Karaktergebreken bij paarden zijn meestal het gevolg van onkundig omgaan met het dier. Sommige karaktertrekken van je paard zijn bepaald door ervaringen in het leven, de opvoeding/training of omgevingsfactoren. Het gaat om gedragsafwijkingen, zoals bokken, steigeren, gericht slaan, bijten, moeilijk berijdbaar zijn etc.

Consumentenkooprecht. Gezien de specificiteit van het paard, moet de vraag gesteld worden of deze regimes welk geschikt zijn om een geschil inzake gebreken bij paarden na de koop op te lossen. Een paard is immers niet hetzelfde als een smartphone. Toch zijn de regimes van toepassing op zowel paarden, als op smartphones, indien het achteraf nadat de koop tot stand is gekomen, behept blijkt te zijn met een gebrek.

Het Gemeen Kooprecht en het Consumentenkooprecht zijn twee onderscheiden regimes met elk hun eigen rechtsregels. De Consumentenkoop is van toepassing bij een verkoop tussen een consument en een professioneel verkoper; het Gemeen Kooprecht bij een verkoop tussen particulieren of ondernemingen onderling. Vanuit de praktijk blijkt hier veel discussie over te bestaan. Zo zal een verkoper beweren dat hij niet beschouwd kan worden als 'professionele verkoper', om niet te vallen onder het regime van de Consumentenkoop. De omgekeerde redenering kan ook gemaakt worden, doordat de koper zal beweren het paard wel gekocht te hebben van een professional in de paardenhandel, om zo net wel onder de Consumentenkoop te vallen en meer bescherming te kunnen genieten.

Het Gemeen Kooprecht wordt, indien het om paarden gaat, ingeperkt door de Wet en het KB koopvernietigende gebreken. Voor paarden kan men enkel een vordering wegens verborgen gebreken instellen op basis van de gebreken opgenomen in de lijst met de koopvernietigende gebreken, zoals voorzien in de Wet of het KB. Deze lijst is echter zeer beperkt, waardoor de koper vaak in de kou blijft staan. De rechtspraak is hierin tegemoetgekomen. Het Consumentenkooprecht heeft dan weer recent in 2023 – 2024 een grote 'metamorfose' ondergaan door een afzonderlijke regeling voor levende dieren werd voorzien. Zo werden artikel 1649*bis* e.v. oud BW aangevuld met een regeling omtrent levende dieren.

Dit onderzoek beoogt in de eerste plaats te remediëren aan verschillende actuele knelpunten rond het Gemeen Kooprecht en het Consumentenkooprecht. De theoretische en praktische relevantie van dit onderzoek bestaat in de onzekerheid die vandaag te dag bestaat over de toepassing van deze wetgevingen indien gaat om de verkoop van een paard. Zijn de regimes wel voldoende afgestemd op de specificiteit van paarden?

ONDERZOEKSVRAGEN- Uit bovenstaande kadering volgt de hoofdonderzoeksvraag voor dit onderzoek: *"Mag je een (gekocht) paard in de bek kijken?"*.

Hieruit volgen twee deelonderzoeksvragen:

1. *"Wat is de ratione personae omvang van het Gemeen Kooprecht en het Consumentenkooprecht?"*
2. *"Kan het Gemeen Kooprecht soelaas bieden bij geschillen omtrent de aankoop van een paard dat nadien behept blijkt te zijn met een gebrek?"*
3. *"Kan het Consumentenkooprecht soelaas bieden bij geschillen omtrent de aankoop van een paard dat nadien behept blijkt te zijn met een gebrek?"*

ONDERZOEKSMETHODE- Om de bovenstaande (deel)onderzoeksvragen te beantwoorden, is het noodzakelijk om te bepalen welke onderzoeksstrategie er zal gevolgd worden. Voor het beantwoorden van de eerste deelonderzoeksvraag zal vooral een beschrijvende, maar ook een evaluerende methode gebruikt

worden. Vanuit de praktijk heerst er veel rechtsonzekerheid over de vraag of het Gemeen Kooprecht dan wel het Consumentenkooprecht van toepassing is indien het gaat om de koop van een gebrekkig paard. Hierbij zal verwezen worden naar rechtspraak, waaruit zal blijken dat het antwoord niet zwart-wit is. Deze onderzoeksvraag wordt belicht in DEEL I.

Om een antwoord te bieden op de tweede en derde deelonderzoeksvraag zal evenzeer een beschrijvende en evaluerende methode gehanteerd worden. Ook een normatieve methode zal gebruikt worden om de verbeterpunten in kaart te brengen. Hiervoor zal onder andere gekeken worden naar ervaringen en standpunten vanuit de praktijk. Zo zal er vaak verwezen worden naar '*een greep uit de praktijk*', om de relevantie te benadrukken en dieper in te kunnen gaan op een topic. Rechtspraak is hierbij een zeer belangrijke bron van recht. Belangrijke arresten zullen telkens besproken worden bij de vermelding '*in de praktijk*'. Alsook zal een vergelijking gemaakt worden met buitenlandse rechtsstelsels. Frankrijk, Duitsland en Nederland komen hier aan bod, waar vooral de nadruk zal worden gelegd bij deze laatste. Deze onderzoeksvragen zullen beantwoord worden in DEEL II.

Gezien dit werk een antwoord tracht te bieden op de vraag of een koper van een gebrekkig paard (voldoende) is beschermd naar Belgisch recht, zal het Weens Koopverdrag buiten beschouwing gelaten worden in dit werk. Het Weens Koopverdrag is van toepassing op koopovereenkomsten met een grensoverschrijdend karakter. Dit werk focust op de koopovereenkomsten tussen enerzijds een consument en een onderneming, en anderzijds tussen twee particulieren of ondernemingen onderling gesloten in België.

Deze masterscriptie eindigt met een besluit.

DEEL I. *Ratione personae*

I.I. Algemeen kader

GEMEEN KOOPRECHT VS CONSUMENTENKOOPRECHT- Verschillende aanknopingsfactoren zijn relevant om uit te maken of een rechtshandeling (*in casu* een koopovereenkomst) onder het toepassingsgebied van een regeling valt, waaronder de persoon van de (ver)koper (*ratione personae*).⁶

Een koop tussen particulieren onderling of ondernemingen onderling wordt in principe beheerst door het Gemeen Kooprecht uit artikel 1641 t.e.m. 1649 oud BW. Echter wordt hierop een uitzondering gemaakt. Voor paarden kan men enkel een vordering wegens verborgen gebreken uit artikel 1641 oud BW instellen op basis van de gebreken opgenomen in de lijst met de koopvernietigende gebreken, zoals voorzien in de Wet van 25 augustus 1885 houdende de herziening van de wetgeving inzake koopvernietigende gebreken (verder: Wet koopvernietigende gebreken)⁷. Een koop naar consumentenrecht komt tot stand tussen een consument en een professionele verkoper. Hierop zijn de artikelen 1649*bis* t.e.m. 1649*nonies* oud BW van toepassing.

De bepalingen inzake de verkopen aan consumenten zijn dwingend recht én moeten bij voorrang op het gemeen kooprecht toegepast worden.⁸ De Consumentenkoop is een *lex specialis* ten opzichte van het gemeen kooprecht.⁹

DISCUSSIE IN DE PRAKTIJK- Het Gemeen Kooprecht voorziet minder bescherming voor de koper, dan de Consumentenkoop. Zo is er bij de Consumentenkoop sprake van een anterioriteitsvermoeden, waarbij het bewijs bij de verkoper komt te liggen (zie *infra*). Daarom proberen kopers zoveel mogelijk onder het toepassingsgebied van de Consumentenkoop te vallen. Verkopers trachten op hun beurt dan weer de koop van het paard onder het toepassingsgebied van het Gemeen Kooprecht te doen vallen. Omtrent het toepassingsgebied van de Consumentenkoop is dan ook veel discussie in de praktijk.¹⁰

De hamvraag hierbij is of je als koper, dan wel verkoper onder het toepassingsgebied van de Consumentenkoop valt. Wanneer dit niet het geval is, is het Gemeen Kooprecht van toepassing.

⁶ I. SAMOY, "Het toepassingsdomein van de verschillende koopregelingen in kaart gebracht (gemeenrechtelijke koop, Consumentenkoop en internationale koop), met bijzonder aandacht voor gemengd gebruik en gemengde overeenkomsten", *TBBR* 2009, afl.2, (71) 72, nr. 3.

⁷ Wet van 25 augustus 1885 tot herziening van de wetgeving op de koopvernietigende gebreken, *BS* van 28 augustus 1885.

⁸ A. GODFROID, "Consumenten laten rechten te weinig gelden bij aankoop van een dier", *Juristenkrant* 2014, afl. 287, (4) 4.; I. SAMOY, "COMMERCIËLE GARANTIES EN HET DWINGEND KARAKTER VAN DE NIEUWE REGELS" in S. STIJNS en J. STUYCK (eds.), *Het nieuwe kooprecht. De wet van 1 september 2004 betreffende de bescherming van de consumenten bij verkoop van consumptiegoederen*, Antwerpen, Intersentia, 2005, (103) 121.

⁹ C. CAUFFMAN, "De nieuwe wet op de Consumentenkoop", *TPR* 2005, nr. 3, (787) 790.; S. STIJNS, "De nieuwe regels voor de verkoop aan de consument: de 'wettelijke garantie' bij niet-conformiteit" in J. HERBOTS en A. VERBEKE (eds.), *Themis. Bijzondere overeenkomsten*, Brugge, die Keure, 2002, (9) 13-14.

¹⁰ Een greep uit de praktijk. Dit standpunt vloeit voort uit het contact met Mr. Shari De Meyer.

RATIONE PERSONAE VAN DE CONSUMENTENKOOP- Om onder het toepassingsgebied van de Consumentenkoop te vallen, dient het te gaan over de verkoop van consumptiegoederen gesloten tussen een consument en een professionele verkoper.¹¹ Voor de invulling van het toepassingsgebied van de koper en de verkoper zal men kijken naar de rechtspraak. Doordat de wetgeving algemene bewoordingen hanteert, trachten partijen zelf een invulling te geven aan de definities. Om dit misbruik tegen te gaan dient de rechter zaak per zaak te oordelen of de partijen al dan niet onder het toepassingsgebied van de Consumentenkoop vallen.

I.II. Koper volgens het Consumentenkooprecht

DEFINITIE CONSUMENT- Onder consument verstaat men in het Burgerlijk Wetboek “*iedere natuurlijke persoon*”¹² die handelt voor doeleinden die geen verband houden met zijn beroepsactiviteit of commerciële activiteit”.¹³ Deze definitie vormt een getrouwe overname van de definitie die de oorspronkelijke Richtlijn Consumentenkoop eraan heeft gegeven.¹⁴

Eventuele expertise waarover de koper beschikt, is irrelevant. Enkel het bestemmingscriterium is van belang.¹⁵ Ook het Europees Hof van Justitie oordeelt dat niet het kennis- of specialisatiecriterium mag worden toegepast.¹⁶ Enkel wanneer goederen worden aangekocht voor (hoofdzakelijk) privédoeleinden is men consument.¹⁷ Er wordt dus gekeken naar de intenties achter de aankoop van het goed. Bijvoorbeeld, het feit dat een paard zou zijn aangekocht voor deelname aan een wedstrijd door de dochter van de koper ontnemt aan de koper niet de hoedanigheid van consument.¹⁸ De bestemming van het goed moet beoordeeld worden op het moment van de totstandkoming van de overeenkomst.¹⁹

¹¹ Art. 1649bis, §1, 1°, 2° en 4° Oud BW.

¹² S. GEIREGAT, “Vzw als consument?” (noot onder Antwerpen 2 januari 2017), *NjW* 2017, (657) 657.

¹³ Art. 1649bis, §1, 1° Oud BW; R. DEKKERS, A.L. VERBEKE, N. CARETTE en K. VANHOVE, *Handboek burgerlijk recht*, III, Antwerpen, Intersentia, 2007, 3de uitg., 547, nr. 978.; S. STIJNS en I. SAMOY, “Le nouveau droit de la vente : la transposition en droit belge de la Directive européenne sur la vente des biens de consommation”, *TBBR* 2003, (2) 6, nr. 13.

¹⁴ Art. 1, lid 2, a Richtlijn Europees Parlement en Raad van Europa nr. 1999/44, 25 mei 1999 betreffende bepaalde aspecten van de verkoop van en de garanties voor consumptiegoederen, *Pb.L.* 7 juli 1999, nr. L 171, 12 – 16.; C. CAUFFMAN, “De nieuwe wet op de Consumentenkoop”, *TPR* 2005, nr. 3, (787) 800.

¹⁵ Vred. Bree 25 februari 2021, *RW* 2020-2021/84, 1392-1396.; R. STEENNOT, “Consumentenkoop” in R. STEENNOT, G. STRAETMANS, E. TERRY, B. KEIRSBILCK en B. WYSEUR, *Overzicht van rechtspraak. Consumentenbescherming (2008-2014) – Marktpraktijken (2011-2014)*, *TPR* 2015, afl. 3-4, (1803) 1804.; M. HIGNY, “La notion de consommateur et l’usage mixte en matière de vente de biens de consommation” (noot onder Kh. Hasselt 21 november 2007), *DCCR* 2009, (158) 162; I. SAMOY, “Het toepassingsdomein van de verschillende koopregelingen in kaart gebracht (gemeenrechtelijke koop, Consumentenkoop en internationale koop), met bijzonder aandacht voor gemengd gebruik en gemengde overeenkomsten”, *TBBR* 2009, afl.2, (71) 75-76, nr. 18-19.

¹⁶ HvJ 3 september 2015, *Horatiu Ovidiu Costea*, ECLI:EU:C:2015:538. (Hoewel dit arrest betrekking had op een consumentenkrediet geldt ongetwijfeld hetzelfde voor Consumentenkoop, aangezien het Hof zich in hoofdzaak steunt op de zwakke positie van de consument.)

¹⁷ HvJ 22 november 1991, zaak C-542/99, *Cape Scc t/ Idealservice Srl*, ECLI:EU:C:2001:625; R. STEENNOT, “Het vereiste van (de afwezigheid van) een beroepsactiviteit bij de kwalificatie van verkoper en consument” (noot onder Vred. Fléron 1 augustus 2017), *T.Vred.* 2019, (612) 613.

¹⁸ B. TILLEMANS, D. DE TROIJ, “Overzicht van rechtspraak kooprecht” in B. TILLEMANS, A.L. VERBEKE, P. BRULEZ, N. CARETTE, B. DEMARSIN, D. DE TROIJ, A. QUIRIN, (eds.), *Themis 92 Bijzondere overeenkomsten*, Brugge, die Keure, 2015, (71) 114.

¹⁹ B. TILLEMANS en A. VAN DEN ABEELE, “Actualia Belgisch kooprecht: overzicht hoogste rechtscolleges (2017-2020)” in S. ROYER, S. CAREEL, W. YPERMAN, B. TILLEMANS, A. VAN DEN ABEELE, K. GEENS, S. DE WILDER (eds.), *Recht in beweging: 28ste VRG-Alumnidag 2021*, Turnhout, Gompel & Svacina, 2021, (41) 49.; S. BENNIS, “De consument van sociale netwerken en grensoverschrijdende collectieve consumentenvorderingen”, *DCCR* 2019, afl. 124, (95) 104.; E. TERRY, “Case note: ‘Consumers, by Definition, Include us all’... But Not For Every Transaction”, *European Review of Private Law* 2016, (271) 277.

Het Economisch en Sociaal Comité pleitte ervoor het begrip 'consument' ook rechtspersonen te laten omvatten voor zover deze niet in het kader van hun economische activiteit of beroepsuitoefening handelen.²⁰ Dit is vandaag de dag (nog) niet het geval.

Het is evenwel niet vereist dat de koper handelt met doeleinden die elk beroepskarakter uitsluiten. Zo heeft het Hof van Cassatie in een arrest van 9 maart 2018²¹ terecht geoordeeld dat bij gemengde overeenkomsten een koper als consument kan beschouwd worden wanneer het handelsoogmerk zo beperkt is dat het binnen de globale context van de overeenkomst niet overheerst.²²

Er kan nog worden opgemerkt dat het loutere feit dat een consument ingeschreven is bij de Kruispuntbank van Ondernemingen niet volstaat als bewijs dat hij het consumptiegoed heeft verkregen in het kader van zijn beroepsactiviteit.²³

IN DE PRAKTIJK- Het is aan de rechter om zaak per zaak te oordelen of een koper onder het personeel toepassingsgebied van dat van consument valt.

In het **arrest van 25 februari 2021**²⁴ beweren verwerende partijen dat eisende partij in deze zaak niet daadwerkelijk handelde als consument, omdat zij niet louter recreatief of als hobby of als vrijetijdsbesteding aan paardrijden doet, maar dat zij op competitief niveau aan paardenjumpings deelneemt, daarbij in zes jaar tijd negen verschillende paarden berijdend, paarden onderhoudend, aan- en verkopend, stallend enz. op een professionele wijze.²⁵

Om als professionele ruiter in hoofd- of bijberoep beschouwd te kunnen worden, dient men ingeschreven te zijn in de KBO ofwel via een leercontract of arbeidsovereenkomst tewerkgesteld te zijn met het oog op het trainen, rijden en/of opleiden van paarden ofwel het statuut te genieten van sporter met een topsportstatuut. In deze zaak is niet aangetoond dat eisende partij aan één van deze vereisten zou hebben voldaan. Eisende partij is een 22-jarige natuurlijke persoon. Zij is kennelijk niet ingeschreven in de Kruispuntbank van Ondernemingen.²⁶

Hoewel ze een zekere expertise heeft, wordt niet aangetoond dat ze de paardenjumpings op een professionele wijze heeft gedaan of voor economische doeleinden. Uit de voorgebrachte stukken blijkt dat eisende partij deelneemt aan liefhebbers- of amateurwedstrijden met springpaarden, maar het prijzengeld is beperkt en geenszins op professioneel niveau. De prijs die ze betaalde voor het paard en het ontbreken

²⁰ Advies van het Economisch en Sociaal Comité over het "Voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en van de Raad betreffende de verkoop van en de waarborgen voor consumptiegoederen", *Pb.C.* 3 maart 1997, afl. 66, 97/C 66/04, (5) 7.; C. CAUFFMAN, "De nieuwe wet op de Consumentenkoop", *TPR* 2005, nr. 3, (787) 800-801.

²¹ Cass. 9 maart 2018, AR C.17.0065.F.

²² Antwerpen 30 juni 2009, *NJW* 2010, 504, noot R. STEENNOT.; B. TILLEMEN en A. VAN DEN ABEELE, "Actualia Belgisch kooprecht: overzicht hoogste rechtscolleges (2017-2020)" in S. ROYER, S. CAREEL, W. YPERMAN, B. TILLEMEN, A. VAN DEN ABEELE, K. GEENS, S. DE WILDER (eds.), *Recht in beweging: 28ste VRG-Alumnidag 2021*, Turnhout, Gompel & Svacina, 2021, (41) 49.; K. BEELEN, "Koopvernietiging in het hippisch recht", *T.Agr.R.* 2018, afl. 3, (118) 120.; S. VANVREKOM, "La notion de consommateur dans le régime de la garantie des biens de consommation", *Les pages* 2018, afl. 32, (1) 2.

²³ Bergen 10 september 2015, *TBBR* 2016, 462; K. BEELEN, "Koopvernietiging in het hippisch recht", *T.Agr.R.* 2018, afl. 3, (118) 120.

²⁴ Vred. Bree 25 februari 2021, *RW* 2020-2021/35, 1392-1396.

²⁵ Vred. Bree 25 februari 2021, *RW* 2020-2021/35, (1392) 1394.

²⁶ Vred. Bree 25 februari 2021, *RW* 2020-2021/35, (1392) 1394.

van een btw-nummer wijzen er ook op dat het paard niet voor commerciële doeleinden werd gekocht. Bijgevolg moet het paard geacht worden te zijn aangeschaft voor privé-doeleinden en dient de eiseres beschouwd te worden als consument in de zin van art. 1649bis oud BW.²⁷

In **Nederland** werd in een **arrest uit 2022**²⁸ door het hof beslist dat het niet om een consumentenkoop ging. De koper voert aan dat hij wel degelijk een consument is onder de consumentenwetgeving, daar hij een student is en geld heeft moeten lenen om het paard van eveneens €350.000 te kunnen kopen. Echter overtuigt deze verklaring het hof niet. Het hof stelt hierbij dat een gebrek aan inkomen, niet uitsluit dat het om beroeps- of bedrijfsmatige activiteiten kan gaan. De rechtbank oordeelde dat de aankoop van zo'n duur paard en de deelname aan internationale wedstrijden op hoog niveau niet binnen het (financiële) bereik van een particulier ligt en dat het doorgaans bedrijfsmatig handelende partijen zijn die zich daarmee bezighouden. Echter houdt deze redenering van de rechter geen stand. In de paardenwereld gebeurt het regelmatig dat een paard voor zulke bedragen verkocht wordt, zeker op het allerhoogste niveau. Louter en alleen rekening houden met de koopprijs om te bepalen of er al dan niet sprake is van een 'consument', is niet voldoende. Ook niet-professionals kunnen zulke bedragen neerleggen voor een paard.²⁹

I.III. Verkoper volgens het Consumentenkooprecht

DEFINITIE VERKOPER - In het Burgerlijk Wetboek wordt de verkoper omschreven als "*iedere natuurlijke of rechtspersoon, ongeacht of deze privaot of publiek is, die handelt, mede via een andere persoon die namens hem of voor zijn rekening optreedt, in het kader van zijn handels-, bedrijfs-, ambachts- of beroepsactiviteit*".³⁰

Dit houdt in dat de verkoper op *duurzame wijze* een *economische activiteit* ontplooit, met uitsluiting van de persoon die niet op beroepshalve handelt.³¹ De vaststelling dat de verkoop op een duurzame wijze moet geschieden, impliceert dat dit moet gebeuren met een zekere regelmaat, vanuit een zekere structuur of organisatie. Een particulier die occasioneel of sporadisch een goed verkoopt, zal dus niet als een verkoper in de zin van de Consumentenkoop beschouwd kunnen worden.³²

Ofschoon het in vele gevallen duidelijk zal zijn of de verkoper 'professioneel' handelt, zijn er ook situaties waarbij dit niet *prima facie* zo is. In een principiële arrest van 4 oktober 2018³³ oordeelde dat het hof dat het begrip 'ondernemer' erg ruim geïnterpreteerd moest worden. Het hof reikt daarbij een aantal criteria aan,

²⁷ Vred. Bree 25 februari 2021, RW 2020-2021/35, (1392) 1394-1395.

²⁸ Hof Arnhem – Leeuwarden 19 april 2022, ECLI:NL:GHARL:2022:3026.

²⁹ Een greep uit de praktijk. Dit standpunt vloeit voort uit het contact met Mr. Ilonka Gerritsen.

³⁰ Art. 1, lid 2, c Richtlijn Europees Parlement en Raad van Europa nr. 1999/44, 25 mei 1999 betreffende bepaalde aspecten van de verkoop van en de garanties voor consumptiegoederen, *Pb.L.* 7 juli 1999, nr. L 171, 12 – 16.; Art. 1649bis, §1, 2° Oud BW; C. CAUFFMAN, "De nieuwe wet op de Consumentenkoop", *TPR* 2005, nr. 3, (787) 799.; S. STIJNS en I. SAMOY, "Le nouveau droit de la vente : la transposition en droit belge de la Directive européenne sur la vente des biens de consommation", *TBBR* 2003, (2) 6, nr. 13.

³¹ Cass. 21 januari 2010, RW 2011-12, 784; G. STRAETMANS, "Het ondernemingsbegrip. Aanknopingsfactor van economisch recht", *NJW* 2020, afl. 419, (234) 237.

³² K. BEELEN, "Koopvernietiging in het hippisch recht", *T.Agr.R.* 2018, afl. 3, (118) 119.; R. STEENNOT, "Consumentenkoop" in R. STEENNOT, G. STRAETMANS, E. TERRY, B. KEIRSBILCK en B. WYSEUR, *Overzicht van rechtspraak. Consumentenbescherming (2008-2014) – Marktpraktijken (2011-2014)*, *TPR* 2015, afl. 3-4, (1803) 1806.

³³ HvJ 4 oktober 2018, zaak C-105/17, *Komisia za zashtita na potrebitelite t. Evelina Kamenova*, ECLI:EU:C:2018:808.

die ook gehanteerd kunnen worden om uit te maken of een natuurlijk persoon als professioneel verkoper in de zin van de regelen inzake Consumentenkoop kan worden beschouwd.³⁴ Meer concreet stelt het hof dat de nationale rechter moet nagaan 1) of de verkoop op georganiseerde wijze plaatsvindt, 2) of deze verkoop een winstoogmerk³⁵ heeft, 3) of de verkoper met betrekking tot de aangeboden goederen beschikt over informatie en technische vaardigheden waarover de consument niet noodzakelijk beschikt (waardoor hij zich in een gunstigere positie bevindt dan de particulier), 4) of de verkoper een rechtsvorm heeft aangenomen die het hem mogelijk maakt handelsdaden te stellen, 5) de mate waarin de verkoop verband houdt met de commerciële en beroepsmatige activiteit van de verkoper, 6) of de verkoper btw-plichtig is, 7) of de verkoper die optreedt namens of voor rekening van een bepaalde onderneming of via een andere persoon die namens hem of voor zijn rekening optreedt een vergoeding of deel van de winst heeft ontvangen, 8) of de verkoper nieuwe of tweedehandsgoederen koopt om die te verkopen, waardoor deze activiteit met een zekere regelmaat, frequentie en/of gelijktijdig met zijn commerciële of beroepsactiviteit plaatsvindt, 9) of de te koop aangeboden producten allemaal van hetzelfde type zijn of dezelfde waar de hebben, in het bijzonder of het aanbod is geconcentreerd op een beperkt aantal producten. Het hof benadrukt dat deze criteria noch uitputtend, noch uitsluitend zijn.³⁶ Een aantal van deze criteria, zoals het duurzaam, georganiseerd karakter, het winstoogmerk, de kennis die de verkoper bezit, de btw-verplichting en de economische of beroepsactiviteit zijn zeer relevant om te bepalen of de verkoper van een paard onder de Consumentenkoop valt. Hieronder worden deze criteria getoetst aan de hand van relevante rechtspraak.

VERKOPER ALS EEN CONSUMENTENKOOP-OVERSTIJGEND BEGRIJF Niet alleen in de Consumentenkoop geeft men een definitie van de 'verkoper', maar ook in boek VI WER³⁷ wordt een definitie gegeven. In het Belgische fiscale luik komt het begrip '*economische activiteit*' dan weer aan bod. Artikel 4 W.BTW bepaalt dat "*een belastingplichtige eenieder is die in de uitoefening van een economische activiteit*"³⁸ geregeld en

³⁴ B. TILLEMEN en A. VAN DEN ABEELE, "Actualia Belgisch kooprecht: overzicht hoogste rechtscolleges (2017-2020)" in S. ROYER, S. CAREEL, W. YPERMAN, B. TILLEMEN, A. VAN DEN ABEELE, K. GEENS, S. DE WILDER (eds.), *Recht in beweging: 28ste VRG-Alumnidag 2021*, Turnhout, Gompel & Svacina, 2021, (41) 47.; R. STEENNOT, "Het vereiste van (de afwezigheid van) een beroepsactiviteit bij de kwalificatie van verkoper en consument" (noot onder Vred. Fléron 1 augustus 2017), *T.Vred.* 2019, (612) 613.

³⁵ In het verleden oordeelde het Hof van Justitie dat de afwezigheid van winstoogmerk (=negatief criterium) de kwalificatie als onderneming niet belet (HvJ 3 oktober 2013, C-59-12, ECLI:EU:C:2013:634, *BKK Mobil Oil Körperschaft des öffentlichen Rechts t. Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs eV*). Omgekeerd kan de aanwezigheid van winstoogmerk wel een indicie zijn voor de kwalificatie als onderneming. Winstoogmerk is te onderscheiden van het louter realiseren van winst bij een occasionele handeling. Het veronderstelt een organisatie die toelaat met regelmaat goederen aan te bieden.; B. TILLEMEN, S. DE REY, N. VAN DAMME, F. VAN DEN ABEELE, "Overzicht van rechtspraak. Bijzondere overeenkomsten. Koop (2007-2020)", *TPR* 2020, afl. 3-4, (1007) 1467, nr. 407.; S. GEIREGAT en R. STEENNOT, "Consumentenkoop en digitale inhoud: toepassingsgebied en afbakening", in I. CLAEYS en E. TERRYEN (eds.), *Nieuw recht inzake koop & digitale inhoud en diensten*, Antwerpen, Intersentia, 2020, (29) 39.; R. STEENNOT, "Het vereiste van (de afwezigheid van) een beroepsactiviteit bij de kwalificatie van verkoper en consument" (noot onder Vred. Fléron 1 augustus 2017), *T.Vred.* 2019, (612) 613.

³⁶ R. STEENNOT, "Het vereiste van (de afwezigheid van) een beroepsactiviteit bij de kwalificatie van verkoper en consument" (noot onder Vred. Fléron 1 augustus 2017), *T.Vred.* 2019, (612) 613.

³⁷ Art. I.8, 39° WER. Hier spreekt men niet van de 'verkoper' maar van een 'onderneming'. De inhoud leunt aan bij de Consumentenkoop, namelijk "*iedere natuurlijke persoon of rechtspersoon die op duurzame wijze een economisch doel nastreeft, alsmede zijn verenigingen*". (Naar analogie het oude art. 2, 1° Wet Marktpraktijken)

³⁸ Het begrip "economische activiteit" dient te worden geanalyseerd in het licht van de Europese regelgeving en jurisprudentie. Krachtens de bepalingen opgenomen in artikel 9, lid 1, tweede alinea, van de Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijk stelsel van belasting over de toegevoegde waarde (voorheen artikel 4, lid 2, van de Zesde Btw-Richtlijn) worden als "economische activiteit" beschouwd alle werkzaamheden van een fabrikant, handelaar of dienstverrichter, met inbegrip van de winning van delfstoffen, de landbouw en de uitoefening van vrije of daarmee gelijkgestelde beroepen. Als economische activiteit wordt in het bijzonder beschouwd de exploitatie van een lichamelijke of onlichamelijke zaak om er duurzaam opbrengst uit te verkrijgen (zie o.m. HvJ 14 februari 1985, C-268/83, *Rompelman-Van Deelen*; HvJ 26 mei 2005, C-465/03, *Kretztechnik*). Volgens vaste rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie heeft het begrip "economische

zelfstandig, met of zonder winstoogmerk, hoofdzakelijk of aanvullend, leveringen van goederen of diensten verricht die in dit Wetboek zijn omschreven, ongeacht op welke plaats de economische activiteit wordt uitgeoefend".³⁹ Het is dan ook zeer interessant om het ondernemersbegrip overkoepelend te bekijken en het begrip 'verkoper' uit de Consumentenkoop te linken aan boek VI WER en de fiscale wetgeving.

IN DE PRAKTIJK- In de praktijk proberen verkopers de toepassing van de Wet Consumentenkoop te ontwijken door te stellen dat het een privéverkoop betrof. De rechters toetsen dit verweer echter door na te gaan hoe de verkopers zich naar buiten toe hebben geprofileerd in o.a. reclame, naamkaartjes, websites en in de correspondentie naar aanloop van de procedure.⁴⁰ Andersom kan het gebeuren dat een koper beweert een paard aangekocht te hebben van een professionele verkoper, om zo net wel van de bescherming van de Consumentenkoop te kunnen genieten. De beoordeling van wie juist een verkoper is in de zin de Consumentenkoop, hoort, net zoals bij de beoordeling van de consument (zie *supra*), tot de feitelijke appreciatie van de rechter.⁴¹

Worden als professionele verkoper aangemerkt, zij die bezitter zijn van een aantal van die dieren, dat hoger is dan gewoonlijk voor privé-gebruik wordt gehouden en systematisch het fokken van die dieren nastreven, met het doel ze geregeld te verkopen.⁴² Het criterium bestaat dus uit de vraag of de verkoop louter hobbymatig is dan wel een professioneel karakter heeft.⁴³ Net zoals bij de invulling van het begrip 'koper' wordt ook hier de analyse gemaakt aan de hand van rechtspraak, daar de praktijk uitwijst dat het een feitenkwestie betreft. Net zoals bij de feitelijke invulling van de '*economische activiteit*' uit het btw-wetgeving, wordt ook bij de Consumentenkoop door de rechtspraak invulling gegeven aan de '*beroepsactiviteit*'.

In het **arrest 21 januari 2010** werd door het Hof van Cassatie beslist dat hobbyfokkers van honden niet onder dit toepassingsgebied vallen. Echter benadrukt het Hof dat een beoordeling van de feiten steeds noodzakelijk blijft. Indien uit de concrete feitenconstellatie blijkt dat een particulier, zoals een hobbyfokker, op duurzame wijze, i.e. binnen een bepaalde structuur en met een zekere regelmaat honden (naar analogie paarden) verkoopt, dan verkrijgt deze activiteit een economisch en commercieel karakter, waardoor deze hobbyfokker wel als een verkoper kan worden beschouwd, naar analogie met het begrip "onderneming" uit Boek VI WER.⁴⁴

activiteiten" een ruime werkingssfeer evenals een objectief karakter, in die zin dat de activiteit op zichzelf wordt beschouwd, ongeacht het oogmerk of het resultaat ervan. Een activiteit wordt aldus in de regel als economisch beschouwd wanneer zij permanent wordt verricht en de verrichter een vergoeding ontvangt (zie o.m. HvJ 26 maart 1987, C-235/85, *Commissie/Nederland* ; HvJ 12 januari 2006, zaak C-354/03, *Optigen*.; S. RUYSSCHAERT, "Paarden als hobby of als economische activiteit?", *Fisc. Week.* 2020/44, nr. 452, (6) 6-8.; S. RUYSSCHAERT, "Wanneer heeft een paardenfokker een 'economische activiteit'?", *Fisc. Week.* 2021/45, nr. 500, (4) 4-6.

³⁹ Art. 4 W.BTW bepaalt dat: "een belastingplichtige eenieder is die in de uitoefening van een economische activiteit geregeld en zelfstandig, met of zonder winstoogmerk, hoofdzakelijk of aanvullend, leveringen van goederen of diensten verricht die in dit Wetboek zijn omschreven, ongeacht op welke plaats de economische activiteit wordt uitgeoefend".

⁴⁰ B. TILLEMANN, D. DE TROIJ, "Overzicht van rechtspraak kooprecht" in B. TILLEMANN, A.L. VERBEKE, P. BRULEZ, N. CARETTE, B. DEMARSIN, D. DE TROIJ, A. QUIRIN, (eds.), *Themis 92 Bijzondere overeenkomsten*, Brugge, die Keure, 2015, (71) 114.

⁴¹ K. BEELEN, "Koopvernietiging in het hippisch recht", *T.Agr.R.* 2018, afl. 3, (118) 119.

⁴² S. RUYSSCHAERT, "Paarden als hobby of als economische activiteit?", *Fisc. Week.* 2020/44, nr. 452, (6) 6-8.; S. RUYSSCHAERT, "Wanneer heeft een paardenfokker een 'economische activiteit'?", *Fisc. Week.* 2021/45, nr. 500, (4) 4-6.

⁴³ K. BEELEN, "Koopvernietiging in het hippisch recht", *T.Agr.R.* 2018, afl. 3, (118) 119.

⁴⁴ B. TILLEMANN, D. DE TROIJ, "Overzicht van rechtspraak kooprecht" in B. TILLEMANN, A.L. VERBEKE, P. BRULEZ, N. CARETTE, B. DEMARSIN, D. DE TROIJ, A. QUIRIN, (eds.), *Themis 92 Bijzondere overeenkomsten*, Brugge, die Keure,

In een andere zaak betwistte de administratie de belastbare economische activiteit van een paardenstoeterij binnen een vennootschap voor btw-doeleinden. Het **Hof van Beroep te Gent**⁴⁵ oordeelde echter anders: *"Het opstarten van een paardenfokkerij brengt niet onmiddellijk inkomsten met zich mee, aangezien de eerste nakomelingen pas na minstens 3 jaar worden verkocht. De vennootschap had een aansprakelijkheidsverzekering specifiek voor paardenfokkerij. De afwezigheid van deelname aan internationale wedstrijden was niet bepalend, omdat deze paarden minstens 6 jaar oud moeten zijn, wat aangeeft dat investeren in fokken en opleiden tijd vergt. Het realiseren van opbrengsten vereist een marketingstrategie en reputatieopbouw binnen het milieu. De vennootschap genoot al faam door de bekroning van een paard als beste driejarige dressuurhengst van Nederland, wat resulteerde in media-aandacht. Deelname aan wedstrijden droeg bij aan de reputatieopbouw. Het feit dat de dochter van de bestuurders de vaardigheden van de paarden onderhield, wat personeelskosten vermeed, en het bezit van 9 veulens kon niet worden beschouwd als normaal privégebruik in het kader van een hobby. Het ontbreken van personeel werd verklaard door de nabijheid van de privéwoning van de bestuurster tot de exploitatie. De locatie van de maatschappelijke zetel was niet relevant voor de kwalificatie als economische activiteit voor btw-doeleinden."* Het hof besloot dat de paarden en de faciliteiten daadwerkelijk werden gebruikt voor belastbare handelingen, waardoor btw-aftrek op kosten van aankoop en onderhoud van de paarden gerechtvaardigd was op grond van artikel 45, § 1 W.BTW. Dit illustreert dat hoewel het recht op btw-aftrek afhankelijk is van het begrip "economische activiteit", de feitelijke omstandigheden een doorslaggevende rol spelen.⁴⁶

In voorkomend **arrest van 12 november 1999**⁴⁷ gebruikte een vennootschap, actief in de paardenstoeterij, een vrachtauto uitsluitend om haar eigen paarden van en naar de weide, de dierenkliniek of de veeartsenijschool te brengen. Gedurende het betrokken belastingjaar heeft zij deze vrachtauto slechts gedurende 42 dagen gebruikt. De vennootschap meent dan ook recht te hebben op een verminderde verkeersbelasting. Echter weigerde het Hof van Beroep te Brussel de vermindering toe te staan. Vereist is immers dat het beperkt gebruik van het voertuig het gevolg is van "objectieve omstandigheden eigen aan de bestemming of de speciale aanwending die een breder gebruik uitsluiten". Volgens het hof is dit *in casu* niet het geval. De paardenstoeterij wordt beroepsmatig uitgeoefend. Een beroepsactiviteit wordt in de regel ononderbroken uitgeoefend. Hetgeen volgens het hof impliceert dat ook de betrokken vrachtauto in de regel ononderbroken, telkens wanneer nodig, wordt gebruikt. Dit arrest benadrukt het duurzaam karakter van de beroepsactiviteit.

In een ander opmerkelijk **arrest van 7 maart 2023**⁴⁸ heeft het Hof van Beroep te Gent geoordeeld dat paardenfokkerij moet worden beschouwd als een beroepswerkzaamheid, zelfs als de belastingplichtige het als een hobby beschouwt. De belastingplichtige, die hoofdzakelijk vrachtwagenchauffeur is en de paardenfokkerij als hobby van zijn overleden vader heeft overgenomen, betwistte de taxatie. Het hof baseert zijn beslissing op artikel 23 van het Wetboek van de Inkomstenbelastingen, waarin

2015, (71) 114.; S. MARYSSE, "Het begrip verkoper in de Wet Consumentenkoop" (noot onder Cass. 21 januari 2010), RW 2011-12, (784) 784-785.

⁴⁵ Gent 16 december 2014, *Fisc. Week.* 2015, 1428, 12.

⁴⁶ S. RUYSSCHAERT, *Het paard en de BTW*, Antwerpen, Maklu, 2018, 31-33.

⁴⁷ Brussel 12 november 1999, *Fiscoloog* 2000, nr. 745, 10-11.

⁴⁸ Gent (fisc.) (5^e k.) 7 maart 2023, rolnr. 2021/AR/1985, *FJF* 2023/10, 447-449.

'beroepsinkomsten' worden gedefinieerd. Het hof benadrukt dat de intenties van de belastingplichtige niet doorslaggevend zijn voor de kwalificatie als beroepsinkomsten. Ze kijken naar objectieve criteria. Het feit dat de belastingplichtige zijn hoofdinkomen verdient als vrachtwagenchauffeur en de activiteiten als hobby beschouwt, staat de kwalificatie als beroepsinkomsten niet in de weg. Het hof concludeert op basis van concrete elementen in het dossier dat het wel degelijk om beroepsinkomsten gaat. Dit wordt ondersteund door de infrastructuur, het georganiseerde karakter van de kwekerij (er worden namelijk jaarlijks meerdere veulens geboren en verkocht), het regelmatige karakter van de activiteit, en de talrijke onderling verbonden verrichtingen. Het feit dat de activiteiten mogelijk verlieslatend zijn en dat financiële hulp nodig is, verandert deze kwalificatie niet. Zelfs de intentie van de belastingplichtige om het aantal paarden te beperken, verandert hier niets aan.

In een ander interessant **arrest van 7 februari 2020**, uitgaande van de Hoge Raad⁴⁹ bij onze noorderburen, werd beslist dat het fokken van paarden niet als economische activiteit kan worden beschouwd. De zaak draaide om een belastingplichtige, X, die sinds 1987 bij de Belastingdienst stond ingeschreven als btw-ondernemer voor het fokken, trainen en laten racen van drafpaaarden, met als doel ze met winst te verkopen. X kocht in september 2014 een veewagen en bracht de btw van € 7.875 in aftrek. De vraag was of X economische activiteiten verrichtte met zijn paarden of dat het slechts een hobby was, zoals de Belastingdienst stelde. De Hoge Raad volgde het standpunt dat de loutere uitoefening van eigendomsrechten niet als economische activiteit kan worden beschouwd. Er moet een direct verband zijn tussen verrichte activiteiten en ontvangen vergoedingen in het economische verkeer. Het Hof kon op basis van beschikbare feiten niet concluderen dat X economische activiteiten verrichtte. Zelfs als X geld zou ontvangen voor deelname aan wedstrijden, was dit geen dienst onder bezwarende titel. X had niet aangetoond dat hij paarden fokte en trainde om ze voor een hoger bedrag te verkopen, wat als economische activiteit zou gelden. Daarom was er volgens het hof geen sprake van optreden in het economische verkeer, en de Belastingdienst had de aftrek van voorbelasting op de veewagen terecht gecorrigeerd.

In het arrest **7 april 2006**⁵⁰ werd beslist dat de verkoop van drie paarden over een periode van drie jaar volgens de rechtbank van eerste aanleg te Leuven onvoldoende is om van een geregelde werkzaamheid te spreken. De hoedanigheid van btw-plichtige kan dan ook niet worden toegekend, omdat uit de feiten blijkt dat deze geen economische activiteit uitoefent.⁵¹

Volgens de **rechtbank van eerste aanleg te Namen**⁵² is een activiteit die bestaat uit het fokken van paarden die, ten gevolge van een aanzienlijke en permanente wanverhouding tussen de werkingskosten en investeringen enerzijds en de inkomsten anderzijds, blijvende en gewilde verliezen veroorzaakt, geen economische activiteit in de zin van de btw-wetgeving, maar een hobby. Voor de rechtbank veronderstelt het begrip 'economische activiteit' een goed geleide activiteit die uitmondt hetzij in winsten, hetzij in een evenwicht tussen inkomsten en uitgaven. Dit sluit niet uit dat er verliezen worden gemaakt, maar het moet dan wel gaan om onvrijwillige en voorbijgaande verliezen. Het fundamenteel criterium dat het al dan niet professioneel en economisch karakter van een activiteit bepaalt, is de rentabiliteit.

⁴⁹ Hoge Raad 7 februari 2020, nr. 18/03938, ECLI:NL:HR:2020:197.

⁵⁰ Rb. Leuven 7 april 2006, *TFR* 2006/17, nr. 309, 828-8230.

⁵¹ S. REYNDERS, "Overzicht rechtspraak btw 2006-2009", *AFT* 2017, afl. 2, (5) 11.

⁵² Rb. Namen 6 februari 2008, *FJF* 2009/86.; S. REYNDERS, "Overzicht rechtspraak btw 2006-2009", *AFT* 2017, afl. 2, (5) 11.

Het **Hof van Beroep te Antwerpen**⁵³ sprak zich in het kader van de verkoop van een pony uit over het begrip 'professionele verkoper' in een arrest van 4 juni 2012. Eiseres kocht van verweerster een pony die spoedig na de aankoop een ongebruikelijk gedrag vertoonde. Uit onderzoek bleek dat het paard leed onder zomereczeem⁵⁴ en rugproblemen had, vermoedelijk het gevolg van het zadelmak maken op een te korte periode en op een te jonge leeftijd. Eiser vorderde de prijsvermindering op grond van de Consumentenkoop. De verkoper betwistte echter de pony te hebben aangeboden in het kader van een professionele activiteit. Het hof was echter van mening dat verweerster wel degelijk een professionele verkoper was waardoor de Consumentenkoop in casu van toepassing was. Uit advertenties uitgaande van de verkoper bleek dat zij bepaalde zaken die met paarden te maken hebben, had verkocht en dat met de bedoeling hieruit een winstgevende activiteit te ontwikkelen. Het feit dat zij tewerkgesteld was als bediende, doet hieraan geen afbreuk. Gelet op de advertenties en aanbiedingen met een gespecialiseerde omkadering en omschrijving, aanvaardde het hof niet dat de verkoop in kwestie een louter toevallige, eenmalige verkoop zou zijn geweest.

In het **arrest van 1 augustus 2017**⁵⁵ oordeelde men dat het loutere feit dat de verkoper van een paard video's had gepost en dat hij voordien één of meer andere paarden had verkocht (jaren geleden), niet bewijst niet dat de verkoper een beroepsverkoper is. In dit arrest werd dan ook geoordeeld dat de Consumentenkoop niet van toepassing kon zijn, en dat men toepassing dient te maken van het Gemeen Kooprecht.

Zo omschreef een verkoper zichzelf in een **arrest van 16 oktober 2013**⁵⁶ als landbouwer waardoor werd beslist dat de verkoop van een paard kaderde in een professionele activiteit van de verkoper. Hij verklaarde een orgaan te zijn van een landbouwvennootschap waarvan het maatschappelijk doel o.m. de verkoop van paarden inhield. Wanneer de koper hem vroeg om de koop te ontbinden, antwoordde hij eerst dat hij akkoord ging maar vroeg hij om uitstel vermits hij geen plaats had (wat wijst op een regelmatige uitbating van een handelszaak). De koper legde ook uittreksels voor uit internetdiscussies waar gerefereerd werd aan de paarden. De verkoper legde een stuk neer waarin een dame schrijft: *"De heer N heeft mij gedurende meer dan vijftien jaar paarden verkocht. Ik heb nog nooit problemen gehad met één van zijn paarden. Integendeel wanneer ik een kennis heb die een paard zoekt, stuur ik hem naar meneer N die zeer correct en professioneel is"*. Tenslotte was het koopcontract opgesteld op basis van een voorgedrukt formulier, op naam van de verkoper, met vermeldingen die moesten worden aangevuld en geschrapt. Het gebruik van zo'n formulier heeft maar zin in het kader van een gewoonlijke verkoop van paarden.

⁵³ Antwerpen 4 juni 2012, onuitg.; K. BEELEN, "Koopvernietiging in het hippisch recht", *T.Agr.R.* 2018, afl. 3, (118) 120.

⁵⁴ Zomereczeem of SME is een insectenovergevoeligheid en is de meest voorkomende allergie bij paarden. De paarden met SME zijn uitermate gevoelig voor de insectenbeten en slechts enkele beten kan al leiden tot grote problemen. De jeuk is seizoensgebonden en begint meestal bij de staart en/of manen. Het paard zal proberen de jeuk te verlichten en zal alle mogelijke dingen als drinkbak, voerbak, staldeur of tuinhok gebruiken om onophoudelijk tegen te schuren. Door het schuren zullen in eerste instantie de staart en manen afbreken, maar vaak schuurt het paard tot bloedens toe door en zullen er wonden ontstaan met een verdikte huid.

⁵⁵ Vred. Fléron 1 augustus 2017, *T.Vred.* 2019, (609) 610, noot R. STEENNOT; R. STEENNOT, "Het vereiste van (de afwezigheid van) een beroepsactiviteit bij de kwalificatie van verkoper en consument" (noot onder Vred. Fléron 1 augustus 2017), *T.Vred.* 2019, (612) 612.; B. TILLEMANS, S. DE REY, N. VAN DAMME, F. VAN DEN ABEELE, "Overzicht van rechtspraak. Bijzondere overeenkomsten. Koop (2007-2020)", *TPR* 2020, afl. 3-4, (1007) 1468, nr. 408.

⁵⁶ Rb. Dinant (2de k.) 16 oktober 2013, *JLMB* 2014/5, 237-242.; B. TILLEMANS, S. DE REY, N. VAN DAMME, F. VAN DEN ABEELE, "Overzicht van rechtspraak. Bijzondere overeenkomsten. Koop (2007-2020)", *TPR* 2020, afl. 3-4, (1007) 1469, nr. 408.

In een **zaak voor het Hof van Beroep te Gent**⁵⁷ baatten een echtpaar, D & V, samen een handelszaak uit die geregistreerd stond als trainings- en opleidingscentrum, maar ook paarden verkocht volgens reclame en KBO-inschrijvingen. De echtgenote kocht een paard van een Nederlands paardenbedrijf en verkocht het later door. Toen het echtpaar werd gedagvaard omdat het paard ondeugdelijk bleek, beweerde de echtgenoot D. dat het paard eigendom was van zijn echtgenote V, onder het stelsel van scheiding van goederen, en dat hij niet verantwoordelijk kon worden gesteld voor de verkoop. Dit verweer werd verworpen omdat beide echtgenoten zich naar het publiek toe altijd samen profileerden als uitbaters van de handelszaak, wat duidelijk blijkt uit het naamkaartje van de zaak en reclame in het tijdschrift Hippo. Hoewel mevrouw V geen KBO-inschrijving heeft, heeft de heer D. wel een inschrijving en beheert hij de zaak. De reclame en het publieke imago waren redenen waarom de koper naar de handelszaak ging om een paard te kopen. Vanuit het perspectief van de koper werd het paard gekocht van de handelszaak en niet van mevrouw V. Dit werd bevestigd door een aangetekende brief die de koper op 2 september 2009 stuurde naar de handelszaak. Ook naar de koper toe presenteerde de echtgenote zich samen met haar man als uitbater van de handelszaak en verkoper van het paard. Ongeacht het interne statuut van de echtgenote in de handelszaak, kan de echtgenoot D. als verkoper van het paard worden aangesproken. Men hoeft geen KBO-nummer of officiële registratie als onderneming te hebben om als professionele verkoper te worden beschouwd in het kader van consumentenbescherming.

In **Nederland** werd bij een **vonnis uit 2023**⁵⁸ door de rechter beslist dat er sprake was van een consumentenkoop. Hierbij werden de naamsbekendheid in de paardenwereld van de verkoper, het reeds gedurende lange tijd fokken en rijden van paarden en de btw in aanmerking genomen. Ook nam de rechter de hoge verkoopprijs mee in overweging.

I.IV. Besluit inzake *ratione personae*

Uit bovenstaande kan men afleiden dat de 'consument' en de 'verkoper' geen eenduidige begrippen zijn. De rechter speelt hierbij een belangrijke rol, daar deze steeds dient na te gaan of de partijen al dan niet onder het personeel toepassingsgebied van de Consumentenkoop vallen. Indien dit niet het geval is, is het Gemeen Kooprecht als *lex generalis* van toepassing. Dit is vaak een moeilijke afweging die de rechter dient

⁵⁷ Gent 2 mei 2012, DCCR 2012 (97), (100) 106-107.; B. TILLEMANS, S. DE REY, N. VAN DAMME, F. VAN DEN ABEELE, "Overzicht van rechtspraak. Bijzondere overeenkomsten. Koop (2007-2020)", TPR 2020, afl. 3-4, (1007) 1469, nr. 408.

⁵⁸ Rb. Oost-Brabant 6 april 2023, ECL:NL:RBOBR:2023:1529. ("Volgens [eiseres] is er sprake van een overeenkomst van consumentenkoop. Zij is immers een consument en heeft een overeenkomst gesloten met iemand die handelde in het kader van zijn beroeps-, handels- en bedrijfsactiviteit. Dat [gedaagden] handelde in het kader van zijn beroeps-, handels- en bedrijfsactiviteit blijkt volgens haar uit verschillende omstandigheden. [gedaagden] is binnen de paardenwereld een bekende fokker. Hij verkoopt regelmatig paarden. Hij heeft zich ook jegens [gedaagden] als een professionele verkoper gepresenteerd. Zo heeft [gedaagden] aangegeven dat hij btw over de koopsom in rekening diende te brengen. Er is btw in rekening gebracht en dat is door [eiseres] betaald. Dat blijkt uit de factuur. Op de factuur staat ook een geldig btw-nummer vermeld. (Gedaagden) betwist dat sprake is van een consumentenkoop. Volgens hem handelde hij niet in het kader van zijn beroeps-, handels- en bedrijfsactiviteit. Het paard was het privé-eigendom van [gedaagde 1] en [gedaagde 2] samen. [gedaagden] heeft zich hobbymatig en niet professioneel beziggehouden met het fokken en verkopen van paarden. Het is ook bekend dat [gedaagden] hobbymatig paarden verkoopt. Dat blijkt uit enkele overgelegde artikelen. [gedaagden] betwist dat hij zich als professionele verkoper aan [eiseres] heeft gepresenteerd. Uit het feit dat hij btw in rekening heeft gebracht kan volgens hem nog niet worden afgeleid dat hij een professionele verkoper is. Het begrip ondernemer wordt voor de omzetbelasting ruim uitgelegd, immers ook een particulier kan btw-ondernemer zijn als hij zonnepanelen op zijn dak heeft liggen en stroom terug levert aan het energienet.")

te maken, daar deze vaak onvoldoende kennis heeft over de paardensport. Zo werd bijvoorbeeld in Nederland enkel de hoge koopprijs in aanmerking genomen om te bepalen dat de koper geen 'consument' kon zijn. De rechter gaat hier echter voorbij aan het feit dat zulke bedragen niet ongebruikelijk zijn in de paardenwereld.⁵⁹

Omtrent het toepassingsgebied van de Consumentenkoop dan wel het Gemeen Kooprecht is er veel discussie in de praktijk. Echter kan er geen oplossing voor dit probleem geboden worden. Het vergt steeds een *in concreto* beoordeling van de rechter of de koper en de verkoper onder het Consumentenkooprecht dan wel het Gemeen Kooprecht vallen. Uit bovenstaande rechtspraak kan men afleiden dat de zaken heel erg verschillend zijn, en dat er verschillende criteria in aanmerking dienen genomen te worden. Een rechtlijnige oplossing voor de discussie vanuit de praktijk kan dus ook niet gegeven worden. Het Kamenova-arrest is hierbij zeer belangrijk om de al dan niet aanwezigheid van een beroepsactiviteit of economische activiteit te bepalen.

In **DEEL I.** wordt de *ratione personae* van het Gemeen Kooprecht en het Consumentenkooprecht nader toegelicht. In **DEEL II.** zullen het Gemeen Kooprecht (Hoofdstuk I.) en het Consumentenkooprecht (Hoofdstuk II.) inhoudelijk worden besproken.

⁵⁹ Een greep uit de praktijk. Dit standpunt vloeit voort uit het contact met Mr. Ilonka Gerritsen.

DEEL II. Regimes die spelen bij de aankoop van een gebrekkig paard

Hoofdstuk I. Gemeen kooprecht

OVERZICHT- Onder **II.I.I.** worden de **Wet en het KB koopvernietigende gebreken** toegelicht. In de wet worden de gebreken omschreven die als koopvernietigend gebrek volgens artikel 1641 oud BW in aanmerking komen. Echter zal blijken dat deze lijst zodanig kort is dat er maar zelden gebruik kan worden gemaakt van deze wet. De rechtspraak heeft deze werking dan ook genuanceerd. Dit komt in **II.I.II.** aan bod. Zo bepaalt de rechtspraak dat de wilsgebreken bedrog en dwaling, de niet-conforme levering en de Consumentenkoop als *lex specialis*, naast de Wet en het KB koopvernietigende gebreken, mogelijk zijn. Deze rechtsmogelijkheden worden besproken onder **II.I.III.** Tot slot volgt het **besluit inzake het Gemeen Kooprecht** in **II.I.IV.**

II.I.I. Wetgevend kader: Wet en KB koopvernietigende gebreken

DOELSTELLING VAN DE WETGEVER- De Wet van 28 januari 1850⁶⁰ betreffende de koopvernietigende gebreken is tot stand gekomen doordat men bepaalde dieren wou uitsluiten van het toepassingsgebied van artikel 1641 e.v. oud BW. Voor de wet uit 1850 viel *"de handel der dieren, niet geschikt om voor de verbruiking te worden afgemaakt, onder de toepassing van de artikelen 1641 van het oud Burgerlijk Wetboek"*.⁶¹ Al de onzichtbare gebreken of ziekten, die het dier ongeschikt maakten waarvoor het bestemd was, moesten als koopvernietigend aanzien worden. Hieruit vloeiden ontelbare betwistingen en eindeloze geschillen voort, allereerst omtrent de betekenis zelf van een onzichtbaar gebrek, vervolgens op de voorwaarden van onbruikbaarheid van het verkochte dier.⁶² De wetgever had willen afwijken van artikel 1641 tot 1649 oud BW voor de handel in sommige huisdieren, teneinde de rechtszekerheid te versterken. Menig handelaren en dierenartsen pleitten voor het Engelse systeem, met andere woorden de afschaffing van elke wet betreffende koopvernietigende gebreken. De regering had wijselijk gehandeld door die zienswijze af te wijzen en een wetgeving te handhaven. Zonder wet vielen de transacties inzake de verkoop van dieren onder het gemene recht. Die regeling liet de kwekers van paarden op het platteland volledig over aan de willekeur van de kopers, die hun vaak voorwaarden oplegden waarvan zij de draagwijdte niet begrepen.⁶³ Zo probeerden deze handelaren bijvoorbeeld een prijsvermindering af te dwingen. De kwekers hadden vaak de (juridische) middelen niet om hier tegenin te gaan, en gingen hier dan noodgedwongen in mee. Enerzijds moesten de rechten van de verkoper worden gevrijwaard en moest hij worden beschermd tegen de manoeuvres van een oneerlijke koper, anderzijds moest aan de koper alle nodige middelen worden geboden zich te verdedigen tegen de misbruiken van een weinig scrupuleuze verkoper.⁶⁴ Men was van mening dat maatregelen, die de regering in het wetsvoorstel voorstelt (en later ook tot wet gemaakt werden door de Wet koopvernietigende gebreken), dit dubbele resultaat opleverde.

Ter optimalisatie van de Wet van 1850⁶⁵, kwam de Wet koopvernietigende gebreken in 1855⁶⁶ tot stand, thans het KB van 24 december 1987 betreffende de koopvernietigende gebreken bij verkoop en ruiling van huisdieren⁶⁷. Inmiddels is deze Wet koopvernietigende gebreken gewijzigd door het KB van 11 januari 2009 tot wijziging van het koninklijk besluit van 24 december 1987 betreffende de koopvernietigende gebreken bij verkoop van ruiling van huisdieren.⁶⁸

TOEPASSINGSGEBIED- De Wet koopvernietigende gebreken doet in niets afbreuk aan de algemene regels van de koop uit het Burgerlijk Wetboek, doch heeft enkel, voor welbepaalde gevallen, een bijzondere

⁶⁰ Wet van 28 januari 1850 betreffende de koopvernietigende gebreken, *BS* 31 januari 1850.

⁶¹ V. ROMAN, *Wet van 25 augustus, 1885 op de koopvernietigende gebreken der huisdieren*, Gent, Waem-Lienders, 1886, 7.

⁶² V. ROMAN, *Wet van 25 augustus, 1885 op de koopvernietigende gebreken der huisdieren*, Gent, Waem-Lienders, 1886, 8.

⁶³ GwH 13 februari 2014, *BS* 2 april 2014, 28559, *Juristenkrant* 2014, 4-5, *RW* 2013-14, 1199 en *RW* 2014-15 180-184.

⁶⁴ MvT bij Wet van 1885, *Révision de la loi de 1850 sur les vices rédhibitoires*, *Parl.St.* Kamer 1885, nr. 179, séance du 30 juin 1885, 1-2.

⁶⁵ MvT bij Wet van 1885, *Révision de la loi de 1850 sur les vices rédhibitoires*, *Parl.St.* Kamer 1885, nr. 179, séance du 30 juin 1885, 1.

⁶⁶ Wet van 25 augustus 1885 houdende herziening van de wetgeving inzake koopvernietigende gebreken, *BS* 28 augustus 1855. (Verder Wet koopvernietigende gebreken)

⁶⁷ KB betreffende de koopvernietigende gebreken bij de verkoop of ruiling van huisdieren, *BS* 14 januari 1988.

⁶⁸ KB tot wijziging van het koninklijk besluit van 24 december 1987 betreffende de koopvernietigende gebreken bij verkoop van ruiling van huisdieren, *BS* 4 februari 2009.

procedure in het leven geroepen, namelijk voor *paarden, ezels, muilezels, runddieren en schapen*, voor zover deze dieren niet bestemd zijn voor het slachthuis.⁶⁹

De wetgever heeft middels artikel 1 Wet koopvernietigende gebreken de regering gemachtigd om een lijst samen te stellen van gebreken. Enkel deze gebreken kunnen aanleiding geven tot een vordering inzake verborgen gebreken volgens artikel 1641 oud BW uit het gemeen kooprecht.⁷⁰ Indien het gebrek voortkomt op de lijst, wordt het beschouwd als een 'verborgen gebrek' zoals omschreven in artikel 1641 oud BW. Let hierbij op dat de andere artikelen inzake verborgen, zoals bijvoorbeeld de termijn uit artikel 1648 oud BW en de remedies uit artikel 1644 e.v. oud BW niet van toepassing zijn. De Wet en het KB koopvernietigende gebreken voorzien immers afwijkende termijnen en remedies (zie *infra*).

LIMITATIEVE LIJST- Door het woordje '*seuls*' in artikel 1 maakt de wetgever duidelijk een limitatieve lijst te beogen.⁷¹ Alleen de gebreken die op deze lijst staan, worden exhaustief erkend als verborgen gebreken volgens het Gemeen Kooprecht.⁷² Echter wordt dit genuanceerd door het Grondwettelijk Hof en het Hof van Cassatie (zie *infra*).

De lijst heeft doorheen de jaren enkele evoluties ondergaan. Zo bestond de lijst voor paarden oorspronkelijk uit snot (*morve*), wormen (*farcin*), tijdelijke oogvalling of maangeloopt (*fluxion périodique des yeux*) en roerloosheid of zothed (*immobilité*).⁷³ Later werd dit bij de koninklijke besluiten van 31 mei 1951 en 23 september anders verwoord en beperkt tot kwade droes (*movre*), maanblindheid (*fluxion périodique des yeux*) en stille kolder (*immobilité*).⁷⁴ Nog later werd dit aangepast, bij KB van 24 december 1987, naar snot en infectieuze anemie of bloedarmoede. Tot heden werd de laatste wijziging doorgevoerd door het KB van 4 februari 2009.

⁶⁹ Gent 25 oktober 1994, *RW* 1996-97, 1144. (Volgens artikel 13 Wet koopvernietigende gebreken vallen "dieren, aangekocht om voor de verbruiking te worden afgemaakt" wel onder de toepassing van het gemeen kooprecht.⁶⁹ Dit is bijvoorbeeld het geval indien het dier werd ingespoten met hormonen.); V. ROMAN, *Wet van 25 augustus, 1885 op de koopvernietigende gebreken der huisdieren*, Gent, Waem-Lienders, 1886, 11.; S. MARYSSE, "Art. 1641 BW" in X., *Bijzondere overeenkomsten. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, I. Benoemde overeenkomsten, Titel VI. Koop, Hfdst. IV, Mechelen, Kluwer, losbl., (1) 34.

⁷⁰ S. MARYSSE, "Art. 1641 BW" in X., *Bijzondere overeenkomsten. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, I. Benoemde overeenkomsten, Titel VI. Koop, Hfdst. IV, Mechelen, Kluwer, losbl., (1) 34.

⁷¹ Art. 1 Wet koopvernietigende gebreken luidt als volgt: "sont répétés vices rédhibitoires et donneront **seuls** ouverture à l'action résultant de l'article 1641 de code civil dans les ventes ou échanges de chevaux, ânes, mulets et autres animaux domestiques appartenant aux espèces ovine, bovine ou porcine, les maladies ou défauts qui seront désignés par le gouvernement, avec les restrictions et conditions qu'il jugera convenables."

⁷² Vred. Westerlo 24 juni 2009, *T. Vred.* 2011, afl. 1-2, 45.; M. HIGNY, "La garantie légale des biens de consommation appliquée au défaut de conformité d'un animal", *TBBR* 2021, afl. 6, (287) 291.; D. CHAVAL, L. VAN DE KERCHOVE, L. MALHERBE, P. LEIDGENS, F. PINTE en F. MOURLON BEERNAERT, "Quelques ventes particulières" in M. DUPONT, M. BERLINGIN, M. DEMOULIN, F. MOURLON-BEERNAERT, E. PLASSCHAERT, C. DETAILLE, C. ALTER, R. THUNGEN, J-F. GERMAIN, A. DELEU, P-P. HENDRICKX, J. SANTOS, P. STROOBANT, D. CHAVAL, L. VAN DE KERCHOVE, P. MALHERBE (eds.), *Manuel de la vente*, Mechelen, Kluwer, 2010, (484) 625.; H. HERBOTS, D. CLARYSSE en J. WERCKX, "Overzicht van rechtspraak. Bijzondere overeenkomsten (1977-1982)", *TPR* 1985, (767) 875.

⁷³ V. ROMAN, *Wet van 25 augustus, 1885 op de koopvernietigende gebreken der huisdieren*, Gent, Waem-Lienders, 1886, 12.

⁷⁴ F. VRANKEN, *Koop en ruil van dieren, vrijwaring en aansprakelijkheid*, Gent, Story-Scientia, 1979, 22.

Vandaag de dag kennen we enkel 'malleus of kwade droes'⁷⁵ en 'infectueuze anemie'⁷⁶ als koopvernietigende gebreken volgens de Wet koopvernietigende gebreken.⁷⁷

Deze gebreken komen bijna niet in België voor. Ze worden immers wettelijk bestreden in Europa. Op 19 februari 2024 werd een besmetting van een paard met infectieuze anemie in de provincie Antwerpen vastgesteld. Het dier werd gehouden in een inrichting met 16 andere paarden. Het besmette dier werd geëuthanaseerd en de andere paarden werden getest. Echter is dit eerder een uitzondering want het daarvoor besmette paard dateert van 2012. Het eerste geval van infectieuze anemie in België dateert van 2010.⁷⁸ Wat malleus betreft heerst de ziekte officieel in Irak en persisteert ze in Zuid-Amerika, het Midden-Oosten, Afrika, Azië en Mongolië. Er werden haarden gemeld in Brazilië in 1999, de Verenigde Arabische Emiraten in 2004 en Rusland in 2007. In 2006 werd een besmet paard uit Brazilië geïmporteerd in Duitsland. Het eerste geval in België dateert uit 1918.⁷⁹

GEEN GROND VOOR KOOPVERNIETIGING- In bepaalde gevallen kan de koper de vordering tot koopvernietiging evenwel niet instellen. Dit is het geval wanneer het gaat om een koopvernietigend gebrek dat besmettelijk is⁸⁰ en wanneer het dier buiten het land is gestorven⁸¹. Evenmin zal de verkoper tot vrijwaring gehouden zijn indien het dier binnen de termijn om de vordering in te stellen, verloren gaat, tenzij de koper het bewijs levert dat het verlies van het dier te wijten is aan een van de koopvernietigende gebreken bepaald in de Wet herziening koopvernietigende gebreken.⁸²

ONZE BUURLANDEN- Frankrijk hanteert een uitgebreidere lijst. Somnolentie, longemfyseem, chronisch snuiven, kribbebijten met of zonder gebitslijtage, chronische intermitterende kreupelheid, maanblindheid, infectueuze anemie bij paardachtigen worden gezien als koopvernietigende gebreken.⁸³ In Duitsland heeft de wetgever de speciale wet afgeschaft na de goedkeuring van de richtlijn Consumentenkoop. Nederland heeft geen limitatieve lijst zoals België en Frankrijk hebben.

⁷⁵ Malleus is een infectieuze ziekte die wordt veroorzaakt door een bacterie, *Burkholderia mallei*, die vooral paardachtigen treft.

⁷⁶ Infectieuze anemie is een virale paardenziekte, die zich kan openbaren als een chronische verslechtering van de algemene toestand, gepaard gaande met een intermitterende koorts.

⁷⁷ S. MARYSSE, "Art. 1641 BW" in X., *Bijzondere overeenkomsten. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, I. Benoemde overeenkomsten, Titel VI. Koop, Hfdst. IV, Mechelen, Kluwer, losbl., 35.

⁷⁸ FAVV, Equine infectieuze anemie (E.I.A.),

<https://favvafsa.be/nl/themas/dieren/dierengezondheid/dierziekten/equine-infectieuze-anemie-eia> (laatst geraadpleegd op 30 april 2024)

⁷⁹ Sciensano, Kwade droes, <https://www.sciensano.be/nl/gezondheidsonderwerpen/kwade-droes> (laatst geraadpleegd op 30 april 2024)

⁸⁰ Art. 5, lid 6 Wet koopvernietigende gebreken.

⁸¹ Art. 5, lid 7 Wet koopvernietigende gebreken.

⁸² D. CHAVAL, L. VAN DE KERCHOVE, L. MALHERBE, P. LEIDGENS, F. PINTE en F. MOURLON BEERNAERT, "Quelques ventes particulières" in M. DUPONT, M. BERLINGIN, M. DEMOULIN, F. MOURLON-BEERNAERT, E. PLASSCHAERT, C. DETAILLE, C. ALTER, R. THUNGEN, J-F. GERMAIN, A. DELEU, P-P. HENDRICKX, J. SANTOS, P. STROOBANT, D. CHAVAL, L. VAN DE KERCHOVE, P. MALHERBE (eds.), *Manuel de la vente*, Mechelen, Kluwer, 2010, (484) 629.; S. MARYSSE, "Art. 1641 BW" in X., *Bijzondere overeenkomsten. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, I. Benoemde overeenkomsten, Titel VI. Koop, Hfdst. IV, Mechelen, Kluwer, losbl., (1) 38.

⁸³ Art. R213-1 Code rural et de la pêche maritime, BS 10 augustus 2017.

NIET DWINGEND- Niettegenstaande de bepaling van artikel 1 Wet koopvernietigende gebreken, staat het partijen vrij door bijzondere overeenkomsten van de bepalingen der wet af te wijken.⁸⁴ De wet betreffende koopvernietigende gebreken is niet van dwingend recht en kan flexibel worden toegepast. Dit betekent dat er meer gebreken kunnen worden overeengekomen dan de wet voorziet, of dat er helemaal geen vrijwaring kan worden afgesproken. Het doel van de wet is om particuliere belangen te beschermen en kan daarom op conventionele wijze worden aangepast.⁸⁵ Echter, een verkoper die op de hoogte was van het bestaan van het gebrek, kan zich niet exoneren.⁸⁶

TERMIJN EN AANSTELLEN VAN DESKUNDIGEN- Artikel 2 Wet koopvernietigende gebreken geeft aan de regering tevens de bevoegdheid om de termijnen vast te stellen. Deze termijn is tamelijk kort, zijnde dat het de dertig dagen niet mag overschrijden, de dag vastgesteld voor de levering niet inbegrepen.⁸⁷ De regering heeft geopteerd voor een termijn van dertig dagen ingeval van infectieuze anemie en negen dagen bij malleus.⁸⁸

Binnen deze termijnen is de koper krachtens de artikelen 4, lid 1 en 5, lid 3 Wet koopvernietigende gebreken verplicht om bij de rechtbank de aanstelling van één of drie deskundigen te verzoeken, met de opdracht het bestaan van het koopvernietigend gebrek vast te stellen en daarvan een proces-verbaal op te maken.⁸⁹ Deze termijn is op straffe van verval.⁹⁰ Ook moet de koper binnen deze termijn de verkopers voor de bevoegde rechter dagvaarden ten einde de koopvernietiging wegens verborgen gebreken te doen uitspreken.⁹¹ Het verzoek zal hetzij mondeling, hetzij schriftelijk, hetzij in de vorm van een telegram,

⁸⁴ Brussel 30 april 1949, *RW* 1958-49, 1264; S. MARYSSE, "Art. 1641 BW" in X., *Bijzondere overeenkomsten. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, I. Benoemde overeenkomsten, Titel VI. Koop, Hfdst. IV, Mechelen, Kluwer, losbl., (1) 34.

⁸⁵ D. CHAVAL, L. VAN DE KERCHOVE, L. MALHERBE, P. LEIDGENS, F. PINTE en F. MOURLON BEERNAERT, "Quelques ventes particulières" in M. DUPONT, M. BERLINGIN, M. DEMOULIN, F. MOURLON-BEERNAERT, E. PLASSCHAERT, C. DETAILLE, C. ALTER, R. THUNGEN, J-F. GERMAIN, A. DELEU, P-P. HENDRICKX, J. SANTOS, P. STROOBANT, D. CHAVAL, L. VAN DE KERCHOVE, P. MALHERBE (eds.), *Manuel de la vente*, Mechelen, Kluwer, 2010, (484) 626.

⁸⁶ D. CHAVAL, L. VAN DE KERCHOVE, L. MALHERBE, P. LEIDGENS, F. PINTE en F. MOURLON BEERNAERT, "Quelques ventes particulières" in M. DUPONT, M. BERLINGIN, M. DEMOULIN, F. MOURLON-BEERNAERT, E. PLASSCHAERT, C. DETAILLE, C. ALTER, R. THUNGEN, J-F. GERMAIN, A. DELEU, P-P. HENDRICKX, J. SANTOS, P. STROOBANT, D. CHAVAL, L. VAN DE KERCHOVE, P. MALHERBE (eds.), *Manuel de la vente*, Mechelen, Kluwer, 2010, (484) 630.

⁸⁷ F. VRANKEN, *Koop en ruil van dieren* in APR, Gent, E-Story- Scientia, 1979, 50.

⁸⁸ Art. 2, lid 1 en 2 Wet koopvernietigende gebreken *juncto* art. 6 KB koopvernietigende gebreken. (De termijn tot instellen van de vordering kan in sommige gevallen worden verlengd (zie art. 3, lid 1 Wet koopvernietigende gebreken en art. 5, lid 2 Wet koopvernietigende gebreken).; S. MARYSSE, "Art. 1641 BW" in X., *Bijzondere overeenkomsten. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, I. Benoemde overeenkomsten, Titel VI. Koop, Hfdst. IV, Mechelen, Kluwer, losbl., (1) 37.

⁸⁹ S. MARYSSE, "Art. 1641 BW" in X., *Bijzondere overeenkomsten. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, I. Benoemde overeenkomsten, Titel VI. Koop, Hfdst. IV, Mechelen, Kluwer, losbl., (1) 37.; D. CHAVAL, L. VAN DE KERCHOVE, L. MALHERBE, P. LEIDGENS, F. PINTE en F. MOURLON BEERNAERT, "Quelques ventes particulières" in M. DUPONT, M. BERLINGIN, M. DEMOULIN, F. MOURLON-BEERNAERT, E. PLASSCHAERT, C. DETAILLE, C. ALTER, R. THUNGEN, J-F. GERMAIN, A. DELEU, P-P. HENDRICKX, J. SANTOS, P. STROOBANT, D. CHAVAL, L. VAN DE KERCHOVE, P. MALHERBE (eds.), *Manuel de la vente*, Mechelen, Kluwer, 2010, (484) 629.; F. VRANKEN, *Koop en ruil van dieren* in APR, Gent, E-Story- Scientia, 1979, 44.

⁹⁰ S. MARYSSE, "Art. 1641 BW" in X., *Bijzondere overeenkomsten. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, I. Benoemde overeenkomsten, Titel VI. Koop, Hfdst. IV, Mechelen, Kluwer, losbl., (1) 37. (Het verval is volkomen en zal van ambtswege (Vred. Zelzate 20 april 2006, *T.Vred.* 2008, 291 en Vred. Westerlo 24 juni 2009, *T.Vred.* 2011, 45) worden toegepast, behalve wanneer de verkoper of de ruiler eerst te goeder trouw voor een onbevoegde rechter zou zijn gedagvaard geworden (art. 11 Wet koopvernietigende gebreken).)

⁹¹ F. VRANKEN, *Koop en ruil van dieren, vrijwaring en aansprakelijkheid*, Gent, Story-Scientia, 1979, 32.

gedaan worden aan de vrederechter⁹² van de plaats waar het dier zich bevindt⁹³ en moet, op straffe van nietigheid, het gebrek aanduiden waardoor het dier zogezegd aangetast⁹⁴ is.⁹⁵

Volgens artikel 9 Wet koopvernietigende gebreken zullen de koopvernietigende gebreken, die binnen de voorziene termijnen geconstateerd worden volgens de voorgeschreven pleegvormen, tot bewijs van het tegendeel, vermoed worden als hebbende bestaan op het ogenblik van de overeenkomst.⁹⁶

Krachtens artikel 1648 oud BW dient de koper diens vordering op grond van het verborgen gebrek instellen binnen een 'korte termijn'.⁹⁷ De rechter oordeelt soeverein of de vordering effectief binnen korte termijn wordt ingesteld rekening houdende met alle omstandigheden van de zaak (de aard van de verkocht zaak, de aard van het gebruik, de gebruiken, de hoedanigheid van partijen,...). De Wet en het KB koopvernietigende gebreken gaan echter nog verder, en bepalen uitdrukkelijk de omvang van deze 'korte termijn' zijnde 30 en 9 dagen.

REMEDIES- Behalve in geval van een andersluidende overeenkomst, kan de koper zich krachtens artikel 12 Wet koopvernietigende gebreken, ten aanzien van de hierboven vermelde ziekten en gebreken, enkel beroepen op de *actio redhibitoria*, oftewel de ontbinding van de koopovereenkomst.⁹⁸ De koper is verplicht, in geval van een koopvernietigend gebrek, het gekochte dier terug te geven in de staat waarin het zich bevond op het ogenblik van de koop; de koper wordt geacht het dier nooit in zijn bezit te hebben gehad. De koper krijgt de koopprijs terug. Stel dat een verkocht merrie veulent na de levering, dan zal, in geval van koopvernietiging, de merrie moeten worden teruggegeven met haar veulen. Hieruit kan men afleiden dat het voor de koper zeer delicaat is om voor het einde van de termijn tekenen van eigendom aan te brengen, zoals bijvoorbeeld scheren of blokstaarten⁹⁹. Men zou in dit geval niet meer in staat zijn om het dier terug

⁹² De vrederechter neemt kennis van de vorderingen tot koopvernietiging en de vorderingen tot nietigverklaring op grond van een gebrek van de zaak, bij verkoop of ruil van dieren (art. 591, 15° Ger.W.) (Vred. Couvin 14 juni 2001, *T.Vred.* 2006, 349 en Vred. Brasschaat 10 mei 1978, *T.Vred.* 1979, 115).

⁹³ Wanneer het dier buiten het land is gebracht en de koper, op straffe van verval, het terug in het land moet doen terugkomen (tenzij het om een koopvernietigend gebrek gaat dat besmettelijk is (art. 5, lid 6 Wet koopvernietigende gebreken) is de bevoegde rechter die van hetzij de woonplaats van de koper of van de hoofdplaats van het kanton waar die woonplaats gevestigd is, hetzij de plaats waar het contract is gesloten, hetzij de plaats waar de levering is gedaan (art. 5, lid 4 Wet koopvernietigende gebreken juncto art. 5, lid 1 Wet koopvernietigende gebreken). Het verval is volkomen en zal van ambtswege worden toegepast, behalve wanneer de verkoper of de ruiler eerst te goeder trouw voor een onbevoegde rechter zou zijn gedagvaard geworden (art. 11 Wet koopvernietigende gebreken).

⁹⁴ Art. 4, lid 2 Wet koopvernietigende gebreken. Zie in verband met dit deskundigenonderzoek verder artikel 4, leden 3-6 Wet koopvernietigende gebreken.

⁹⁵ S. MARYSSE, "Art. 1641 BW" in X., *Bijzondere overeenkomsten. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, I. Benoemde overeenkomsten, Titel VI. Koop, Hfdst. IV, Mechelen, Kluwer, losbl., (1) 37-38.

⁹⁶ Art. 9 Wet koopvernietigende gebreken; S. MARYSSE, "Art. 1641 BW" in X., *Bijzondere overeenkomsten. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, I. Benoemde overeenkomsten, Titel VI. Koop, Hfdst. IV, Mechelen, Kluwer, losbl., (1) 38.

⁹⁷ B. TILLEMANS, S. DE REY, N. VAN DAMME, F. VAN DEN ABEELE, "Overzicht van rechtspraak. Bijzondere overeenkomsten. Koop (2007-2020)", *TPR* 2020, afl. 3-4, (1007) 1392, nr. 340.

⁹⁸ S. MARYSSE, "Art. 1641 BW" in X., *Bijzondere overeenkomsten. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, I. Benoemde overeenkomsten, Titel VI. Koop, Hfdst. IV, Mechelen, Kluwer, losbl., (1) 36.; H. HERBOTS, D. CLARYSSE en J. WERCKX, "Overzicht van rechtspraak. Bijzondere overeenkomsten (1977-1982)", *TPR* 1985, (767) 875.

⁹⁹ Bij blokstaarten wordt de staart van het dier operatief verwijderd. Maar de amputatie gaat dwars doorheen de wervels en zenuwen van het dier en kan voor het dier na de ingreep nog pijnlijke gevolgen hebben. Het couperen van de staart bij trekpaarden gebeurt om praktische redenen. Bij het werk op de akkers zwaait het paard met zijn staart om vliegen weg te jagen. Bij het zwaaien gebeurt het veel dat de leidsels, om het paard te besturen, onder de staart geraken waardoor het paard onbestuurbaar wordt. Met een korte staart heeft men dit probleem niet, maar het paard heeft meer last van de vliegen. Later werd het kenmerkend voor trekpaarden en werd het een echte trend om te doen. In België is het couperen van staarten sinds 1 oktober 2001 bij wet verboden.

te geven aan de verkoper, daar het zich niet meer in dezelfde staat bevindt waarin het zich tijdens de koop bevond.

De *actio aestimatoria* (ook wel *actio quanti minoris* genoemd), oftewel de vordering tot prijsvermindering, toegelaten bij artikel 1644 oud BW, is niet mogelijk in geval van koop van dieren die onder de Wet herziening koopvernietigende gebreken vallen.¹⁰⁰ De vordering tot vermindering van prijs kan ter zake van verkoop van huisdieren geen bevredigende resultaten opleveren. In de praktijk is het zeer moeilijk om de waarde te bepalen, van het door ziekte aangetaste dier in vergelijking met de prijs door de koper betaald in de veronderstelling dat het dier gezond was en het gebrek niet bestaat.¹⁰¹ Dit standpunt vloeit voort uit parlementaire stukken die ondertussen bijna 200 jaar oud zijn. Vandaag de dag ligt dit anders. Zo zijn baasjes bijvoorbeeld veel meer gehecht aan hun dier dan vroeger, en opteren ze misschien liever voor de prijsvermindering dan de ontbinding. Deze moeilijkheden komen eveneens aan bod bij de Consumentenkoop (zie *infra*).

Volgens artikel 1644 oud BW zijn zowel prijsvermindering, als ontbinding mogelijk. Ook hier blijkt weer dat de Wet en het KB koopvernietigende gebreken "strenger" optreedt dan het gemeen kooprecht.

¹⁰⁰ S. MARYSSE, "Art. 1641 BW" in X., *Bijzondere overeenkomsten. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, I. Benoemde overeenkomsten, Titel VI. Koop, Hfdst. IV, Mechelen, Kluwer, losbl., (1) 36.; D. CHAVAL, L. VAN DE KERCHOVE, L. MALHERBE, P. LEIDGENS, F. PINTE en F. MOURLON BEERNAERT, "Quelques ventes particulières" in M. DUPONT, M. BERLINGIN, M. DEMOULIN, F. MOURLON-BEERNAERT, E. PLASSCHAERT, C. DETAILLE, C. ALTER, R. THUNGEN, J-F. GERMAIN, A. DELEU, P-P. HENDRICKX, J. SANTOS, P. STROOBANT, D. CHAVAL, L. VAN DE KERCHOVE, P. MALHERBE (eds.), *Manuel de la vente*, Mechelen, Kluwer, 2010, (484) 625 en 629.

¹⁰¹ MvT bij Wet van 1885, Vices rédhibitoires dans les ventes ou échanges d'animaux domestiques, *Parl.St.* Kamer 1848-49, nr. 198, séance du 23 mars 1849 juin 1885, 8.; F. VRANKEN, *Koop en ruil van dieren, vrijwaring en aansprakelijkheid*, Gent, Story-Scientia, 1979, 80.

SITUERING- De Wet en het KB koopvernietigende gebreken werden hierboven uiteengezet. Artikel 1641 oud BW is enkel van toepassing indien het gebrek voorkomt in de lijst van de Wet en het KB koopvernietigende gebreken. Echter komt een toepassing van deze wetgeving in de praktijk zelden voor daar de lijst van gebreken bijzonder gering is en de twee omschreven gebreken weinig voorkomend zijn.

De rechtspraak nuanceert dit echter. Zo stelt de rechtspraak dat andere gemeenrechtelijke remedies, zoals de wilsgebreken dwaling en bedrog, alsook de niet-conforme levering, maar ook de Consumentenkoop mogelijk zijn, indien het gaat om de koop-verkoop van een paard. De nuances uit de rechtspraak en de andere mogelijkheden voor de koper dan de Wet en het KB koopvernietigende gebreken worden hieronder besproken.

II.I.II. Nuances uit de rechtspraak

GRONDWETTELIJK HOF - Het Grondwettelijk Hof heeft zich hieromtrent uitgesproken bij het principiële arrest van 13 februari 2014.¹⁰² Het Hof oordeelt dat de artikelen 1 en 2, eerste en tweede lid Wet koopvernietigende gebreken, niet discriminerend zijn in zoverre zij een regeling invoeren die afwijkt van het gemeene recht van artikel 1641 oud BW. Die regeling behandelt de kopers en verkopers van paarden anders dan de andere kopers en verkopers.¹⁰³

Niettegenstaande de afwijkende regeling inzake koopvernietigende gebreken die van toepassing is op de verkoop van paarden zowel de rechtszekerheid als de bescherming van de kopers en verkopers voor de bij koninklijk besluit bepaalde ziekten en gebreken bevordert, tast zij in aanzienlijke mate de rechten van de kopers aan voor de andere ziekten en gebreken, omdat zij hun elke vordering tot koopvernietiging op grond van die ziekte of dat gebrek ontnemt en geen rekening houdt met het gebruik waartoe het dier is bestemd.

Hoewel de bij de wet van 25 augustus 1885 bepaalde regeling afwijkt van artikelen 1641 tot 1649 BW, behalve wanneer de partijen bij overeenkomst andere regelingen hebben getroffen¹⁰⁴, wijkt zij overigens niet af van de andere bepalingen van het Burgerlijk Wetboek inzake de verkoop. De koper kan derhalve, op grond van artikel 1110 BW, een vordering tot nietigheid instellen wegens dwaling met betrekking tot

¹⁰² GwH 13 februari 2014, BS 2 april 2014, 28559, *Juristenkrant* 2014, 4-5, RW 2013-14, 1199 en RW 2014-15 180-184.

¹⁰³ In het vonnis van 11 maart 2013 heeft de Vrederechter van het kanton Thuin de volgende prejudiciële vraag doen rijzen: "Zijn de artikelen 1 tot 12 van de wet van 25 augustus 1885 en het koninklijk uitvoeringsbesluit ervan van 24 december 1987 in overeenstemming met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet in zoverre zij een regeling invoeren die afwijkt van het gemeene recht van artikel 1641 van het Burgerlijk Wetboek,

– doordat, inzake de verkoop van een huisdier van de paardensoort dat niet bestemd is voor een snelle slachting voor consumptiedoeleinden maar voor elk ander gebruik zoals een sportieve loopbaan, die bepalingen het instellen van de vordering tot koopvernietiging van de koper beperken door de enkele gebreken die een dergelijke vordering kunnen verantwoorden te beperken tot twee ziekten en door, op straffe van absoluut verval, een termijn van negen dagen op te leggen vanaf de dag na de levering van het dier om de vordering tot koopvernietiging in te stellen,

– terwijl inzake de verkoop van een huisdier van een andere soort dan die welke worden beoogd in de wet van 25 augustus 1885 en dat niet bestemd is voor een snelle slachting voor consumptiedoeleinden maar voor een sportieve loopbaan, zoals de honden die worden gefokt voor de windhondenrennen of de duiven die deelnemen aan wedstrijden in de duivensport, de vordering tot koopvernietiging van de koper wordt onderworpen aan de voorwaarden van de regeling van het gemeene recht van artikel 1641 van het Burgerlijk Wetboek, zowel voor wat betreft de definitie van de toelaatbare koopvernietigende gebreken als wat betreft de termijn om die vordering in te stellen?"

¹⁰⁴ Dit bevestigt het suppletief karakter van de Wet koopvernietigende gebreken.

een wezenlijke kwaliteit van het verkochte voorwerp, of een vordering tot ontbinding op grond van artikelen 1184 en 1604 BW. Artikelen 1649*bis* tot 1649*octies* BW bieden overigens eveneens een bescherming aan de consument die voorrang moet krijgen op de bij de in het geding zijnde wet bepaalde afwijkende regeling¹⁰⁵. Bijgevolg beperkt de in het geding zijnde afwijkende regeling de rechten van de kopers niet op onevenredige wijze.¹⁰⁶ De prejudiciële vraag dient daarom ontkennend te worden beantwoord.¹⁰⁷

HOF VAN CASSATIE- Ook in een arrest van 8 mei 2014 bevestigde het Hof van Cassatie¹⁰⁸ dat de afwijkende regeling van de Wet koopvernietigende gebreken geen afbreuk doet aan de gemeenrechtelijke regeling. Het Hof van Cassatie stelde in zijn arrest uitdrukkelijk met betrekking tot het wilsgebrek 'bedrog': *"De bepaling dat een gebrek dat niet als koopvernietigend gebrek is opgenomen in artikel 1 van het koninklijk besluit van 24 december 1987 betreffende de koopvernietigende gebreken bij de verkoop of ruiling van huisdieren geen aanleiding kan geven tot een vordering tot vrijwaring op grond van artikel 1641 Burgerlijk Wetboek, staat niet eraan in de weg dat zulk gebrek aanleiding geeft tot een vordering tot vernietiging van de koopovereenkomst wegens een bedrieglijke verzwijging van dit gebrek op grond van artikel 1116 Burgerlijk Wetboek"*. Het uitzonderlijke regime van de Wet koopvernietigende gebreken verbiedt een dergelijke actie tot nietigheid (of naar analogie de ontbinding ingeval van artikel 1604 oud BW) niet.

HOF VAN BEROEP- De rechtspraak paste dit principe al reeds langer toe. Zo bevestigde het hof van beroep te Brussel dat de koper de keuze heeft, hetzij de koopvernietiging te vragen overeenkomstig de Wet koopvernietigende gebreken, hetzij de nietigheid van de verkoop te vervolgen overeenkomstig de bepalingen van het gemeen recht, in welk geval de rechtsregels van Wet koopvernietigende gebreken niet hoeven te worden nageleefd.¹⁰⁹

LAGERE RECHTBANKEN- De rechtbank van koophandel¹¹⁰ te Hasselt aanvaardde dat een koopovereenkomst kan worden vernietigd op grond van 'dwaling' als een ziekte niet valt onder de toepassing van de Wet koopvernietigende gebreken bij dieren.

De vrederechter te Hasselt¹¹¹ bepaalde het volgende: *"De koper van een dier dat aangetast is door een ernstige ziekte die niet is opgenomen in het KB van 24 december 1987 betreffende de koopvernietigende gebreken, ter uitvoering van de wet van 25 augustus 1885, is gerechtigd de ontbinding van de koop te vorderen wegens een verborgen niet-conforme levering"*.

¹⁰⁵ Dit bevestigt het *lex specialis* karakter van de Consumentenkoop, zie *infra*.

¹⁰⁶ M. HIGNY, "La garantie légale des biens de consommation appliquée au défaut de conformité d'un animal", *TBBR* 2021, afl. 6, (287) 292.

¹⁰⁷ GwH 13 februari 2014, BS 2 april 2014, 28559, *Juristenkrant* 2014, 4-5, RW 2013-14, 1199 en RW 2014-15 180-184. (Het Grondwettelijk Hof beantwoordt de prejudiciële vraag van de Vrederechter van het kanton Thuin ontkennend.)

¹⁰⁸ Cass. (1ste k.) 8 mei 2014, AR C.13.0022.N

¹⁰⁹ Brussel 23 maart 1983, RW 1985-86, 685.; Antwerpen, 10 januari 1979, RW 1979-80, 127.; Rb. Brugge 11 september 1989, *TBBR* 1991/1, 81-82.; K. BEELEN, "Koopvernietiging in het hippisch recht", *T.Agr.R.* 2018, afl. 3, (118) 122.

¹¹⁰ Kh. Hasselt 20 november 1991, *Limb.Rechtsl.* 1994, (102) 104. (*In casu* ging het over een buikvliesontsteking bij een stier.)

¹¹¹ Vred. Hasselt 15 september 2004, RW 2006-07/18, 777-778.

Tot slot kan ook nog worden verwezen naar een vonnis van de rechtbank te Hoei¹¹² waarbij vastgesteld werd dat de koper de ontbinding van de koop kan vorderen op grond van dwaling wanneer een dier aangetast is door een ernstige ziekte die niet is opgenomen in de wet van 25 augustus 1885. Immers, “*de wet van 1885 doet in niets afbreuk aan de algemene regels van het BW, doch heeft enkel, voor welbepaalde gevallen, een bijzondere procedure in het leven geroepen*”.¹¹³

Gelet op het bovenstaande lijkt een arrest van 1 augustus 2017 van de vrederechter van Fléron¹¹⁴ vatbaar voor kritiek. De koper van een paard kiest er duidelijk voor om als waarborg voor verborgen gebreken op te treden tegen zijn verkoper, die door de magistraat niet als professionele verkoper is gekwalificeerd. De magistraat noemt als eerste punt in de context van het onderzoek van de argumenten van de partijen de “*non-application de la loi du 25 août 1885 sur les vices rédhibitoires en matière de vente d’animaux*”. De magistraat merkt op dat “*Madame L. indique qu’elle n’a jamais fondé son action sur cette législation*” en “*(il) n’est donc pas nécessaire de s’attarder sur l’analyse de cette législation dont le champ d’application ne concerne pas le cas d’espèce (type de « problème » rencontré par l’acheteur du cheval)*”. Dit lijkt niet correct te zijn. In het geval van een verkoop waarbij een paard betrokken is dat niet binnen de reikwijdte van de garantie op consumptiegoederen valt (vanwege het feit dat de verkoper geen verkoper in de zin van de consumentenkoop is) en er onbetwistbaar beroep wordt gedaan op de vrederechter, is er sprake van een actie om verborgen gebreken te garanderen. M. HIGNY is van mening dat de kantonale magistraat niet voorbij kon gaan aan de controle op de naleving van de voorwaarden van de Wet koopvernietigende gebreken. Ter herinnering: met betrekking tot de verkoop van een paard staat deze wet alleen verbodsacties toe in de aanwezigheid van bepaalde ziekten die dit dier treffen en op voorwaarde dat aan andere voorwaarden wordt voldaan.¹¹⁵

KORTE KANTTEKENING- Hierbij dient benadrukt te worden dat de toepassingen in de rechtspraak niet beperkt zijn tot bovenstaande gevallen. Dit zijn slechts enkele noemenswaardige casussen ter voorbeeldstelling. Deze casussen tonen aan dat de rechtspraak de toepassing van de Wet en het KB koopvernietigende gebreken nuanceert, door eveneens ruimte te laten aan andere mogelijkheden zoals de wilsgebreken dwaling en bedrog, de niet-conforme levering en de Consumentenkoop als *lex specialis*. Deze mogelijkheden worden hieronder verder besproken, alsook verder uitgediept aan de hand van rechtsleer en rechtspraak.

¹¹² Rb. Hoei 2 mei 1973, *JL* 1972-73, nr. 38, 301-302. (In casu ging het over een koe.)

¹¹³ K. BEELEN, “Koopvernietiging in het hippisch recht”, *T.Agr.R.* 2018, afl. 3, (118) 122.

¹¹⁴ Vred. Fléron 1 augustus 2017, *T.Vred.* 2019, 609-614, noot R. STEENNOT.

¹¹⁵ M. HIGNY, “La garantie légale des biens de consommation appliquée au défaut de conformité d’un animal”, *TBBR* 2021, afl. 6, (287) 292. ; I. VERHELST, “Het Angelsaksische stare decisis-beginsel: helemaal niet of toch enigszins terug te vinden in het Belgische recht”, *Jura Falc.* 1993-94/30, (123) 123. (Mr. Jan De Boitselier wist dit treffend te verwoorden. Elk dossier is anders en los van de soevereine appreciatie van feiten door rechters zijn niet alle rechters (en advocaten) even beslagen in de rechtsregels. Dat maakt dat er in de rechtspraak wel eens juridische dwalingen voorkomen. Soms krijgen die zelfs precedentswaarde. Dat geldt minder in ons rechtstelsel (art. 6 Ger. Wb.) dan in het Angelsaksisch precedentenrecht. Daar geldt: *When a doctor makes a mistake, he buries it. If a lawyer makes a mistake, it becomes part of the judicial system*. In het arrest Fléron wordt verkeerdelijk niet verwezen naar de Wet koopvernietigende gebreken uit 1885.)

II.I.III. Andere mogelijkheden voor de koper dan de Wet en het KB koopvernietigende gebreken

II.I.III.I. Bedrog

ALGEMEEN KADER- Bedrog (*dol*) is een opzettelijk door de tegenpartij, of door een mede-plichtige of een persoon voor wie de tegenpartij instaat, veroorzaakte dwaling. Ook bij bedrog heeft een contractspartij dus een verkeerde voorstelling van de werkelijkheid, waardoor deze niet bewust toestemt. Bedrog is alleen dan een nietigheidsgrond als een contractspartij werd misleid door kunstgrepen die haar medecontractant (of een medeplichtige of derde voor wie de tegenpartij instaat) opzettelijk heeft aangewend (artikel 5.35, lid 1 nieuw BW).¹¹⁶

Het wilsgebrek 'bedrog' (*dol*) heeft tot gevolg dat wanneer een partij bij de totstandkoming¹¹⁷ van een rechtshandeling kunstgrepen aanwendt met de bedoeling zijn wederpartij te doen dwalen en die wederpartij zonder die 'kunstgrepen' de rechtshandeling niet zou zijn aangegaan, deze de nietigheid van de rechtshandeling kan vorderen¹¹⁸. Het begrip 'kunstgrepen' waarnaar artikel 1116 oud BW en artikel 5.35 nieuw BW verwijzen, houdt zowel een materieel als een intentioneel of moreel component in.¹¹⁹

Bedrog veronderstelt dat de medecontractant kunstgrepen (materieel element) aanwendt om de andere partij tot contracteren te bewegen (intentioneel element). Enerzijds moet de medecontractant dus kunstgrepen aanwenden. Kunstgrepen kunnen bestaan uit positieve handelingen of daden, zoals leugens¹²⁰. Ook de verzwijging van een partij bij het sluiten van een overeenkomst kan in bepaalde gevallen bedrog opleveren wanneer zij betrekking heeft op een feit dat, indien de wederpartij ervan op de hoogte was geweest, ertoe zou geleid hebben dat zij de overeenkomst niet zou hebben gesloten of ze tegen een goedkopere prijs zou hebben gesloten¹²¹. Anderzijds moet de list tot contracteren bewegen. Dit wil zeggen dat zonder het bedrog de tegenpartij niet zou hebben gecontracteerd¹²². Opdat er sprake zou zijn van bedrog, dient zowel een materieel element als een intentioneel element te worden bewezen. Bij bedrog draagt de koper aldus een zeer zware bewijslast, aangezien hij ook het bedrieglijk inzicht van de verkoper

¹¹⁶ I. SAMOY en C. BORUCKI, *Studentencursus Verbintenissenrecht*, 2024, ISBN: 9789464982503 / DOI: 10.5281/zenodo.10853463 / <https://lirias.kuleuven.be/handle/20.500.12942/735301>, 51.

¹¹⁷ Rb. Oost-Vlaanderen 24 maart 2017, *RW* 2019-20, 1112.

¹¹⁸ A. LENAERTS, *Fraus omnia corrumpit in het privaatrecht: autonome rechtsfiguur of miskend correctiemechanisme?*, Brugge, die Keure, 2013, 88, nr. 102.

¹¹⁹ B. TILLEMANS, S. DE REY, N. VAN DAMME, F. VAN DEN ABEELE, "Overzicht van rechtspraak. Bijzondere overeenkomsten. Koop (2007-2020)", *TPR* 2020, afl. 3-4, (1007) 1162, nr. 152.

¹²⁰ R. DEKKERS, A.L. VERBEKE, N. CARETTE en K. VANHOVE, *Handboek burgerlijk recht*, III, Antwerpen, Intersentia, 2007, 3de uitg., 30, nr. 48.

¹²¹ Cass. 17 februari 2012, *Arr.Cass.* 2012, 397.; Cass. 16 september 1999, *TBBR* 2000, 688.

¹²² Cass. 6 mei 1971, *Pas.* 1971, I, 845, *RCJB* 1972, 250, noot J. DECLERCK-GOLDFRACHT; Cass. 8 juni 1978, *Arr. Cass.* 1978, 1189, *Pas.* 1978, I, 1156, *RCJB* 1979, 525, noot J.P. MASSON en *RW*, 1978-79, 1777.; S. MARYSSE, "Art. 1641 BW" in X., *Bijzondere overeenkomsten. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, I. Benoemde overeenkomsten, Titel VI. Koop, *Hfdst. IV*, Mechelen, Kluwer, losbl., (1) 49.

moet bewijzen, nl. het oogmerk om te misleiden. Bedrog wordt niet vermoed, het moet worden bewezen.¹²³ Het is aan de rechter om dit bewijs in feite te beoordelen.¹²⁴

Anders dan wat bij dwaling het geval is, moet de door bedrog uitgelokte dwaling niet verschoonbaar zijn. Dit is een gevolg van het principe dat een opzettelijke fout, gepleegd met het oogmerk te schaden of uit winstbejag, de dader geen voordeel mag verschaffen (dat volgt uit het algemeen rechtsbeginsel *fraus omnia corrumpit*)¹²⁵. De contractspartij die het bedrog pleegt, mag de onvoorzichtigheid of de zelfs grove en onverschoonbare nalatigheid van de bedrogen contractspartij niet inroepen en blijft ondanks die fout van de bedrogene gehouden tot integraal herstel van alle schade.¹²⁶

RECHTSGEVOLG- Indien de koop van het paard met *bedrog* behept bleek te zijn, wordt de koopovereenkomst vernietigd, volgens artikel 5.33 nieuw BW. Geen toestemming is geldig wanneer zij het gevolg is van bedrog, voor zover dit wilsgebrek doorslaggevend is.¹²⁷ Het betreft een relatieve nietigheid.¹²⁸

TERMIJN OM VORDERING OP GROND VAN BEDROG IN TE STELLEN- Voor relatieve nietigheden geldt er in beginsel een termijn voor aanvechting in rechte van 10 jaar.¹²⁹ De termijn loopt van zodra het wilsgebrek is weggevallen, d.w.z. wanneer de betrokkene kennis heeft van de nietigheidsgrond en de vrijheid om in te stemmen, oftewel de dag waarop het bedrog werd ontdekt.¹³⁰ Na het verstrijken van die termijn is de aanspraak op nietigverklaring verjaard, en kan de nietigheid nog bij wijze van exceptie worden ingeroepen. Eenmaal de nietigheid is ingetreden, heeft ze terugwerkende kracht: de prestaties worden geacht nooit verschuldigd te zijn geweest.¹³¹ Krachtens het nieuw Burgerlijk Wetboek is deze termijn ingekort naar 5 jaar, vanaf de dag volgend op deze waarop degene die zich erop beroept kennis heeft van de nietigheidsgrond, en in geval van een relatieve nietigheid, geldig afstand kan doen van het recht om zich erop te beroepen.¹³²

IN DE PRAKTIJK- Oorspronkelijk werd o.a. het verdoezelen van een hielgezwel door hoefbeslag, het verbergen van een hoornkloof met guttapercha en het verkopen een pif¹³³ als ruim gezien als bedrieglijk

¹²³ B. TILLEMANS, S. DE REY, N. VAN DAMME, F. VAN DEN ABEELE, "Overzicht van rechtspraak. Bijzondere overeenkomsten. Koop (2007-2020)", *TPR* 2020, afl. 3-4, (1007) 1151, nr. 143.; D. CHAVAL, L. VAN DE KERCHOVE, L. MALHERBE, P. LEIDGENS, F. PINTE en F. MOURLON BEERNAERT, "Quelques ventes particulières" in M. DUPONT, M. BERLINGIN, M. DEMOULIN, F. MOURLON-BEERNAERT, E. PLASSCHAERT, C. DETAILLE, C. ALTER, R. THUNGEN, J-F. GERMAIN, A. DELEU, P-P. HENDRICKX, J. SANTOS, P. STROOBANT, D. CHAVAL, L. VAN DE KERCHOVE, P. MALHERBE (eds.), *Manuel de la vente*, Mechelen, Kluwer, 2010, (484) 625. ; F. VRANKEN, *Koop en ruil van dieren, vrijwaring en aansprakelijkheid*, Gent, Story-Scientia, 1979, 206.

¹²⁴ Cass. 10 november 2008, *JLMB* 2010, 632, *JTT* 2009, 1026, 19, concl. J. LECLERCQ en *Pas.* 2008, 2526, concl. J. LECLERCQ; Cass. 31 maart 2011, *JLMB* 2012, 237, *Pas.* 2011, 966 en *TBBR* 2012, 243, noot F. PEERAER; S. MARYSSE, "Art. 1641 BW" in X., *Bijzondere overeenkomsten. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, I. Benoemde overeenkomsten, Titel VI. Koop, Hfdst. IV, Mechelen, Kluwer, losbl., (1) 50.

¹²⁵ Art. 1.11 nieuw BW.

¹²⁶ Cass. 21 december 2018, C.18.0154.N, ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181221.2.; I. SAMOY en C. BORUCKI, *Studentencursus Verbintenissenrecht*, 2024, ISBN: 9789464982503 / DOI: 10.5281/zenodo.10853463 / <https://lirias.kuleuven.be/handle/20.500.12942/735301>, 53.

¹²⁷ Art. 5.33, lid 1 nieuw BW.

¹²⁸ Art. 5.33, lid 2 nieuw BW.

¹²⁹ Cfr. Art. 2262bis, § 1, eerste lid oud BW ("Alle persoonlijke rechtsvorderingen verjaren door verloop van tien jaar.")

¹³⁰ Art. 1304 oud BW.

¹³¹ M. STORME, *Verbintenissenrecht, work in progress*, Mariakerke, s.n., 2020, 89-90.

¹³² Art. 5.60, lid 1 nieuw BW.

¹³³ V. DE TIER, "Van veulen tot knol. Paarden in de Vlaamse dialecten, *Van mens en dingen* 2005, (193) 195-197. Klophengst komt verspreid voor in het taalgebied. Het woord verwijst naar de manier waarop een dergelijke hengst gecastreerd wordt. Dat geldt ook voor klaphengst, dat in Brabant een paar keer is geattesteerd en ook in het noorden,

handelen.¹³⁴ Deze voorbeelden zijn vandaag ietwat achterhaald geworden, daar men meer dierengeneeskundige kennis heeft over het paard. Vandaag de dag worden er ook nog andere zaken als bedrog bestempeld bij de verkoop van een paard. Wanneer een verkoper bijvoorbeeld moedwillig verzwijgt dat een paard aan een bepaalde medische aandoening lijdt, zoals 'kissing spines'¹³⁵ of hoefkatrol¹³⁶, dan kan de overeenkomst worden vernietigd op grond van bedrog. Er kan ook worden gedacht aan de situatie waarbij de verkoper wedstrijdresultaten of medische verslagen vervalst.¹³⁷

Ook de vermelding van de juiste leeftijd bij de verkoop van een paard kan essentieel zijn. Een leugen ter zake of het simpele verzwijgen van de ouderdom kan worden beschouwd als bedrog dat aanleiding kan geven tot vernietiging van de verkoop. *In casu*¹³⁸ verkocht B, op 25 juni 2011, aan C een Spaans raspaard waarvan B attesteerde dat het paard 11 jaar oud was. C was van plan het paard in competitieverband te gebruiken. Later blijkt dat het paard 15 jaar oud was. C had aan de initiële eigenaar A gevraagd om de leeftijd van het paard te bevestigen. A deelde mee dat het paard geboren was in 1996 en dat hij bij zijn verkoop aan B alle identiteitsdocumenten van het paard mee heeft overhandigd. C roept bedrog in en vraagt dat de rechter de nietigheid zou uitspreken van de verkoop. Bedrog mag worden bewezen met alle middelen van recht.¹³⁹

o.a. in Groningen, gebruikt wordt. Klappen verwijst net als kloppen naar 'een klap of slag geven, kloppen, slaan'. In Cadzand is knophengst opgegeven, een woord dat ook in het Woordenboek der Zeeuwsche Dialecten staat voor West-Zeeuws-Vlaanderen en voor Walcheren, naast klophengst. In Zeeland komen beide vormen dus voor. Waarom klophengst en knophengst naast elkaar? Misschien werden de teelballen niet verbrijzeld met een houten hamer, maar gebruikte men een methode waarbij men de teelballen afknoopte. Onze informant uit Doomkerke geeft afknopen op voor een methode van castreren waarbij de pezen opgespannen worden met klemmen zodat de teelballen afsterven. Of misschien gaat het om een gewone wisseling van n en l, die worden immers wel eens vaker met elkaar verwisseld, zoals bijvoorbeeld in sneutel en sleutel. Minder 'pijnlijke' namen zijn binnenbok, binnenhengst en binnenpiet: die komen her en der verspreid voor in het Vlaamse, Brabantse en Limburgse gebied. Het benoemingsmotief is duidelijk: de teelballen of een ervan daalt niet in, blijft dus gewoon "binnen" in het lichaam. De kaart laat zien dat de meest voorkomende benamingen in het Vlaamse taalgebied pijfer (piefer) en piet zijn. De eerste komt voor in Frans- en West-Vlaanderen, de laatste in Oost-Vlaanderen, in oostelijk Zeeuws-Vlaanderen en toch ook wel in het oostelijke gedeelte van West-Vlaanderen. Ertussen zit ook nog een gebied met pieten. Piet is ook de meest voorkomende benaming in het Brabantse en Limburgse gebied. Het WNT kent pijfer als 'schelm, deugniet'. Ook Debrabandere noemt in zijn West-Vlaams Etymologisch Woordenboek naast 'klophengst' nog de betekenissen 'impotent varken, impotente man, ziekelijk en zwak mannetje, tenger kindje'. Volgens het WNT is de oorsprong van pijfer onbekend. Debrabandere denkt dat het misschien van het Middelfranse pifre of het middelhogeduits phifer met de betekenis 'fluitspeler' komt. De betekenis van zwakheid kan voortkomen uit die van 'fluiten, piepen, zacht spreken', zoals ook in het Nederduitse piepeln 'zwak zijn, zacht spreken, met zwakke stem spreken'. Een andere verklaring die we bij Debrabandere aantreffen is de 'fluitier' -betekenis van hierboven te zien als een pars pro toto, deel voor het geheel. Zijn redenering hangt samen met het andere woord dat ook door De Bo wordt opgegeven voor de klophengst, nl. piet. Piet is niet alleen een persoonsnaam, maar betekent ook 'penis'. Het is bekend dat fluit ook een volks woord is voor penis. Het Franse etymologische woordenboek (FEW) wijst deze verklaring af - zo zegt Debrabandere - en gaat uit van het Oudfranse pifle 'schrokker', Middelfranse pifre dat 'man van wie de teelballen in de buik steken' betekent. Pif komt blijkbaar ook voor in de Waalse dialecten: in Nijvel en La Louvière betekent het 'impotent dier', in St.-Pol wordt pif gebruikt voor een varken of kalf met één testikel.

¹³⁴ V. ROMAN, *Wet van 25 augustus, 1885 op de koopvernietigende gebreken der huisdieren*, Gent, Waem-Lienders, 1886, 24.

¹³⁵ Bij kissing spines komen de spinaaluitsteeksels van een paard tegen elkaar, waardoor beschadiging en irritatie van het bot ontstaat. Door de reactie van het bot wordt er nieuw bot gevormd en treedt er soms ook botverval op, wat erg pijnlijk kan zijn voor het paard. Eigenlijk is Kissing Spines een vorm van **artrose**. Net zoals bij andere gewrichten kan er een pijnlijke ontsteking ontstaan met als gevolg vorming van nieuw botmateriaal aan deze uitsteeksels. Kissing spines bij paarden is vaak aangeboren en kan erfelijk zijn. Daarnaast kan kissing spines ook ontstaan door een slechte training, te zware belasting of een slecht passend zadel.

¹³⁶ Hoefkatrolontsteking (podotrochleose) is een verzamelnaam voor aandoeningen in het hoefkatrolgebied en kan kreupelheid bij het paard veroorzaken. Podotrochleose ontstaat door een (chronische) overbelasting van het hoefkatrolapparaat. Dit kan ontstaan door verdraaien/verstappen van de ondervoet, verkeerde hoefstand/-vorm, (intensief) trainen op een onregelmatige onvoldoende dempende bodem. Mogelijk speelt er ook een erfelijke component in het optreden van hoefkatrolontsteking.

¹³⁷ K. BEELEN, "Koopvernietiging in het hippisch recht", *T.Agr.R.* 2018, afl. 3, (118) 124.

¹³⁸ Rb. Luik 2 februari 2015, *T.Agr.R.* 2019, 83.

¹³⁹ B. TILLEMANS, S. DE REY, N. VAN DAMME, F. VAN DEN ABEELE, "Overzicht van rechtspraak. Bijzondere overeenkomsten. Koop (2007-2020)", *TPR* 2020, afl. 3-4, (1007) 1172.

II.I.III.II. Dwaling

ALGEMEEN KADER- Als de koop geschiedt middels dwaling (*erreur*) krachtens artikelen 1109 en 1110 oud BW en artikel 5.34 nieuw BW, dan is ook in dit geval koopvernietiging mogelijk.¹⁴⁰ Dwalen is een verkeerde voorstelling hebben van de werkelijkheid wanneer men een contract sluit. Een contractspartij stemt daardoor niet bewust toe. Om de tegenpartij te beschermen komen niet alle situaties waarin een partij dwaalt in aanmerking als wilsgebrek. Dwaling is alleen dan een nietigheidsgrond als een contractspartij op een verschoonbare wijze een verkeerde voorstelling heeft van een element dat voor haar doorslaggevend is geweest om het contract te sluiten, terwijl de wederpartij op de hoogte was of behoorde te zijn van dit doorslaggevende karakter (artikel 5.34, lid 1 nieuw BW).¹⁴¹

Bij dwaling is er sprake van een onjuiste voorstelling van feiten en omstandigheden die op het ogenblik van het aangaan van de overeenkomst bestaan¹⁴² en die voor de partij die dwaalt, een ongewilde discrepantie tot gevolg heeft tussen haar werkelijke en haar gevormde wil.¹⁴³ Terwijl bepaalde wezenlijke eigenschappen aan het voorwerp van de overeenkomst werden toegeschreven, ontbreken deze of zijn ze anders dan verwacht.¹⁴⁴ Dwaling is alleen dan een oorzaak van nietigheid van de overeenkomst, wanneer zij de zelfstandigheid betreft van de zaak die het voorwerp van de overeenkomst uitmaakt.¹⁴⁵ Tot de zelfstandigheid van de zaak behoort ieder (essentieel) element dat de partij er hoofdzakelijk toe bewogen heeft het contract te sluiten.¹⁴⁶ De dwaling betreffende de zelfstandigheid zelf van de zaak, voorwerp van de overeenkomst, geldt voor elk gegeven dat voor de partij van zo'n doorslaggevend belang is geweest dat zonder dat gegeven de overeenkomst niet zou zijn gesloten.¹⁴⁷ Dit wordt gelinkt aan de kenbaarheidsvereiste. De verkoper is op de hoogte of behoort op de hoogte te zijn van het doorslaggevend belang van de koper aan de hoedanigheden waaromtrent de dwaling wordt ingeroepen.¹⁴⁸ Deze voorwaarde omvat derhalve een spreekplicht voor de koper.¹⁴⁹

De contractspartij die beweert een dwaling te hebben begaan moet die dwaling en het verschoonbare karakter ervan bewijzen (artikel 8.4 nieuw BW). Dit impliceert dat zij door ieder redelijk mens moet kunnen

¹⁴⁰ GwH 13 februari 2014, *BS* 2 april 2014, 28559, *Juristenkrant* 2014, 4-5, *RW* 2013-14, 1199 en *RW* 2014-15, 180-184.; Cass. 23 november 1939, *Arr.Cass.* 1939, 225 en *Pas.* 1939, I, 488.; Civ. Liège (div. Liège) (3e ch.) 10 mars 2017, *JJP* 2019/3-4, 142.; Vred. Herve 15 mei 1990, *T.Vred.* 1990, 421.; D. CHAVAL, L. VAN DE KERCHOVE, L. MALHERBE, P. LEIDGENS, F. PINTÉ en F. MOURLON BEERNAERT, "Quelques ventes particulières" in M. DUPONT, M. BERLINGIN, M. DEMOULIN, F. MOURLON-BEERNAERT, E. PLASSCHAERT, C. DETAILLE, C. ALTER, R. THUNGEN, J-F. GERMAIN, A. DELEU, P-P. HENDRICKX, J. SANTOS, P. STROOBANT, D. CHAVAL, L. VAN DE KERCHOVE, P. MALHERBE (eds.), *Manuel de la vente*, Mechelen, Kluwer, 2010, (484) 625.; F. VRANKEN, *Koop en ruil van dieren, vrijwaring en aansprakelijkheid*, Gent, Story-Scientia, 1979, 193.

¹⁴¹ I. SAMOY en C. BORUCKI, *Studentencursus Verbintenissenrecht*, 2024, ISBN: 9789464982503 / DOI: 10.5281/zenodo.10853463 / <https://lirias.kuleuven.be/handle/20.500.12942/735301>, 49.

¹⁴² A. DE BOECK en J. WAELEKENS, "Dwaling" in X., *Comm.Bijz.Ov.*, 2017, afl.111, (187) 191, nr. 3.

¹⁴³ R. TIMMERMANS, *Dwaling en bedrog bij koop en verkoop onroerend goed*, Mechelen, Kluwer, 2007, 132.

¹⁴⁴ R. TIMMERMANS, *Dwaling en bedrog bij koop en verkoop onroerend goed*, Mechelen, Kluwer, 2007, 132.

¹⁴⁵ Art. 1110, lid 2 oud BW; Cass. 31 oktober 1966, *Arr.Cass.* 1967, 301; Cass. 3 maart 1967, *Arr.Cass.* 1967, 829; Cass. 27 oktober 1995, *Arr.Cass.* 1995, 920.

¹⁴⁶ Cass. 3 maart 1967, *Arr.Cass.* 1967, 829; Cass. 27 oktober 1995, *Arr.Cass.* 1995, 920.

¹⁴⁷ Kh. Bergen 26 april 2004, *TBBR* 2006, 241.; S. MARYSSE, "Art. 1641 BW" in X., *Bijzondere overeenkomsten. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, I. Benoemde overeenkomsten, Titel VI. Koop, Hfdst. IV, Mechelen, Kluwer, losbl., (1) 45.

¹⁴⁸ Cass. (3e k.) 14 januari 2013, AR C.10.0661.N, *RW* 2013-14, afl. 9, 342.; Cass. (1e k.) 23 januari 2014, AR C.13.0114.N, *TBO* 2014, afl. 3, 137.

¹⁴⁹ A. DE BOECK, "Dwaling in de ban van de precontractuele informatie- en onderzoeksplicht" (noot onder Rb. Hasselt (10e k.) 6 januari 2000), *RW* 2001-02, afl. 10, (351) 355.

worden begaan.¹⁵⁰ Zo zal de dwaling van de koper verschoonbaar zijn indien het gebrek niet kon worden ontdekt door een normaal en aandachtig onderzoek door de koper bij de levering.¹⁵¹ *A contrario* is de dwaling niet-verschoonbaar indien het gebrek zichtbaar was.¹⁵² Deze verschoonbaarheid dient *in concreto* te worden beoordeeld, waarbij rekening dient te worden gehouden met alle concrete omstandigheden, zoals de technische kennis van de koper, de aard van de verkochte zaak en van het gebrek, alsook de omstandigheden van de aanvaarding.¹⁵³

De veterinaire keuring van een paard bij aankoop is geenszins een verplichting en in het algemeen kan men van een contractant niet eisen dat hij zich zou laten bijstaan door een deskundige op het moment van de aankoop.¹⁵⁴ Zelfs wanneer een contractant zich laat bijstaan door een deskundige en deze zich vergist, kan de dwaling nog verschoonbaar zijn.¹⁵⁵ Zo zou er sprake kunnen zijn van dwaling indien een koper een paard koopt om hiermee deel te nemen aan jumpingwedstrijden op een hoog niveau. Als hij deze doelstelling bekendmaakt aan de verkoper op het moment van de verkoop, behoort deze eigenschap tot de zelfstandigheid van de zaak. Als de verkoper vervolgens niet kenbaar maakt aan de koper dat het paard enkele jaren voordien een medische aandoening heeft gehad en achteraf blijkt dat het paard door deze aandoening niet op een hoog niveau kan deelnemen aan jumpingwedstrijden, heeft de koper gedwaald over de zelfstandigheid van de zaak als ieder redelijke persoon gedacht zou hebben dat deze aandoening de deelname aan jumpingwedstrijden op een hoog niveau niet zou in de weg staan.¹⁵⁶ Het belang van de veterinaire keuring wordt verder in dit werk besproken (zie *infra*).

Het is aan de dwalende partij of de koper, om het bewijs te leveren van de dwaling en dit bewijs wordt door de rechter in feite beoordeeld.¹⁵⁷

RECHTSGEVOLG EN TERMIJN OM VORDERING OP GROND VAN DWALING IN TE STELLEN- Indien de koop van het paard met *dwaling* behept bleek te zijn, wordt ook hier de koopovereenkomst vernietigd. Het betreft, net zoals bij bedrog, een relatieve nietigheid. Het rechtsgevolg en de termijn is naar analogie hetzelfde als bij *bedrog* (zie *supra*).

IN DE PRAKTIJK- In dit arrest¹⁵⁸ oordeelde de rechter dat de dwaling in hoofde van eiseres niet verschoonbaar is. De rechtbank gaf aan dat bij de keuring voor aankoop wratjes zichtbaar waren en dat er

¹⁵⁰ Cass. 28 november 2013, *RW* 2014-15, 584, *RW* 2015-16, 1108, noot, *TBO* 2013, 267 en *TBO* 2014, afl. 3, 133.; Cass. 13 februari 1978, *Arr.Cass.* 1978, 705 en *Pas.* 1978, I, 686; Cass. 20 april 1978, *Arr.Cass.* 1977-78, 960 en *Pas.* 1978, I, 950; Cass. 10 april 1975, *Arr.Cass.* 1975, 871 en *Pas.* 1975, I, 785; Cass. 6 januari 1944, *Arr.Cass.* 1944, 66 en *Pas.* 1944, I, 133.

¹⁵¹ C. JASSOGNE (ed.), *Traité pratique de droit commercial. Tome I, Principes et contrats fondamentaux*, Waterloo, Kluwer, 2009, 257, nr. 337.

¹⁵² A. CHRISTIAENS, "Art. 1642 B.W." in E. DIRIX en A. VAN OEVELEN (eds.), *Bijzondere overeenkomsten: commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Antwerpen, Kluwer, losbl. nr. 3.

¹⁵³ S. MARYSSE, "Art. 1641 BW" in X., *Bijzondere overeenkomsten. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer, I. Benoemde overeenkomsten, Titel VI. Koop, Hfdst. IV*, Mechelen, Kluwer, losbl., (1) 47.

¹⁵⁴ Liège 11 december 1989, *Act. Droit* 1991, 210.

¹⁵⁵ Liège 22 februari 1988, *Rev. Liege* 1988, 1276.

¹⁵⁶ K. BEELEN, "Koopvernietiging in het hippisch recht", *T.Agr.R.* 2018, afl. 3, (118) 123-124. (Mr. Beelen past de verschoonbaarheid en de principes uit de voormelde arresten naar analogie toe op specificiteit van de aankoop van een paard en de veterinaire keuring.); R. KRUIJTHOF, H. BOCKEN, F. DE LY en B. DE TEMMERMAN, "Overzicht van rechtspraak (1981-1992). Verbintenissen", *TPR* 1994, (171) 339.

¹⁵⁷ S. MARYSSE, "Art. 1641 BW" in X., *Bijzondere overeenkomsten. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer, I. Benoemde overeenkomsten, Titel VI. Koop, Hfdst. IV*, Mechelen, Kluwer, losbl., (1) 48.

¹⁵⁸ Rb. Hasselt, 9^e kamer, 29 juni 2022, rolnr. 21/1549/A, onuitg.

werd medegedeeld door de keurende dierenarts dat er sprake was van equine sarcoïden¹⁵⁹. Er kan in hoofde van de kopende partij dan ook geen dwaling zijn over de aanwezigheid van deze aandoening bij de pony. De rechter benadrukte dat, indien eiseres hier bijzonder belang aan hechtte, zij bijkomend onderzoek had kunnen of laten doen, hetgeen zij heeft nagelaten.

II.I.III.III. Niet-conforme levering

ALGEMEEN KADER- Een niet-conforme levering impliceert dat de gekochte zaak “*niet op alle punten overeenstemt met de eigenschappen zoals die bij het aangaan van de koopovereenkomst werden bepaald*”, krachtens artikel 1604 oud BW. Men spreekt hierdoor ook van de ‘leveringsplicht’ die op de verkoper rust.¹⁶⁰ Indien bijvoorbeeld een dekhengst verkocht wordt dan moet die uiteraard vruchtbaar zijn. Er kan o.a. ook gedacht worden aan gebreken zoals kreupelheid, stalgebreken, zomereczeem¹⁶¹, enz., maar eveneens aan het feit dat een paard gekocht wordt met de doelstelling dat het een parcours kan springen van 1.60m terwijl het slechts 1.30m aankan of zelfs helemaal niet springt.¹⁶²

WENSEN IN VERBAND MET PAARD UITDRUKKELIJK BEDINGEN- Als de geleverde zaak niet volledig overeenstemt met de verkochte zaak, moet de koper vorderen op grond van een schending van de leveringsplicht. Het geleverde stemt niet overeen met datgene waarover partijen overeenkwamen. Hiertoe is het natuurlijk wel vereist dat bewezen kan worden dat een bepaalde eigenschap overeengekomen werd.¹⁶³ Net zoals bij dwaling, is het dus van uitermate belang om onder andere de gewenste kwaliteiten, de gezondheid en het rijniveau van het paard uitdrukkelijk te bedingen en kenbaar te maken aan de verkoper, om latere discussies te vermijden.

IN DE PRAKTIJK- In dit arrest¹⁶⁴ sloten partijen een schriftelijke koopovereenkomst waarbij een ruïn, genaamd Mistral, werd gekocht door eisende partij. De dierenarts, aangesteld door eisende partij, stelde vast dat het paard “*voldeed aan alle goede eigenschappen*”. Later, nadat de ruïn reeds geleverd werd, werd na onderzoek met testosteronstimulatie vastgesteld dat het paard aan cryptorchidisme¹⁶⁵ leed. Hierbij was een teelbal inwendig in het lichaam van het paard gebleven en niet in de balzak gedaald. Verwerende partij verwijst naar de wet van 25 augustus 1885 op de koopvernietigende gebreken bij de verkoop van dieren om te besluiten dat de eis onontvankelijk is wegens verjaring van de vordering omdat deze wet een termijn

¹⁵⁹ Sarcoïd of Equine Sarcoïd is een van de meest voorkomende, goedaardige, huidtumor bij het paard.

¹⁶⁰ Art. 1614 oud BW.

¹⁶¹ Zomereczeem of SME is een insectenovergevoeligheid en is de meest voorkomende allergie bij paarden. De paarden met SME zijn uitermate gevoelig voor de insectenbeten en slechts enkele beten kan al leiden tot grote problemen. De jeuk is seizoensgebonden en begint meestal bij de staart en/of manen. Het paard zal proberen de jeuk te verlichten en zal alle mogelijke dingen als drinkbak, voerbak, staldeur of tuinhok gebruiken om onophoudelijk tegen te schuren. Door het schuren zullen in eerste instantie de staart en manen afbreken, maar vaak schuurt het paard tot bloedens toe door en zullen er wonden ontstaan met een verdikte huid.

¹⁶² Een greep uit de praktijk. Dit standpunt vloeit voort uit het contact met Mr. Maarten Van der Aa, Dom & Partners Advocaten – Equine Lawyers, <http://www.equinelawyers.be>.

¹⁶³ B. TILLEMANS, S. DE REY, N. VAN DAMME, F. VAN DEN ABEELE, “Overzicht van rechtspraak. Bijzondere overeenkomsten. Koop (2007-2020)”, *TPR* 2020, afl. 3-4, (1) 250.

¹⁶⁴ Vred. Oostende 23 april 2001/2, *TWVR* 2001/3, 146-147.

¹⁶⁵ Met cryptorchidie wordt bedoeld dat een (of beide) testikel(s) niet is (zijn) ingedaald tot in de balzak. Tijdens de ontwikkeling van een reu migreren de testikels al voor of net na de geboorte vanuit de buik naar de balzak, maar dit gebeurt niet in alle gevallen.

van 9 dagen oplegt. Waar eisende partij zijn eis in hoofddorde baseert op niet-conforme levering, en in bijkomende orde op substantiële dwaling of op bedrog.

Tevens hierbij aansluitend kan het voorbeeld gegeven worden van een **arrest van 14 oktober 2021**.¹⁶⁶ Eiseres beweerde hierbij dat ze het paard aankochten om hiermee een sportcarrière uit te bouwen, doch dit zou na de aankoop van het paard niet mogelijk zijn gebleken, omdat het paard volgens hen moeilijk berijdbaar was en tevens gezondheidsproblemen vertoonde, nl. artrose¹⁶⁷ in een vergevorderd stadium. Eiseres stelde dat, indien zij op voorhad zouden hebben geweten dat het paard gebreken vertoonde die iedere sportcarrière uitsloten, zij het paard niet zouden hebben aangekocht, en vorderden de nietigverklaring van de koop op grond van dwaling, minstens de ontbinding ervan wegens een niet-conforme levering. De rechter besliste dat het mogelijks ontbreken van een match tussen eiseres en het dier of haar gebeurlijke mindere kwaliteiten als ruiter dan deze waarover verweerster beschikte, ten grondslag lagen aan de voor eisers tegenvallende prestaties van het paard, doch op heden ligt geen enkel bewijs voor dat de artrose van het dier het hebben van een sportcarrière in de weg zou staan. De niet-conformiteit wordt verworpen door de rechter.

Naar mijns inziens is het een correcte beoordeling van de rechter. Er kan in dit geval geen sprake zijn van een dwaling, noch van een non-conforme levering daar de sportcarrière het hoofddoel was van eiseres. Hieraan kan nog steeds voldaan worden. Mocht eiseres in haar overeenkomst benadrukt hebben dat de gezondheid van het paard, waaronder het uitsluiten van artrose, voor haar een belangrijk aspect was, dan hadden haar kaarten waarschijnlijk anders gelegen. Hieruit kan afgeleid worden dat het zeer belangrijk is om als koper niet alleen het doel, bijvoorbeeld een sportcarrière, maar ook de gezondheid van het paard te benadrukken bij de koop.

AANVAARDING- Een aanvaarding van een verkochte zaak, kan ten eerste de erkenning impliceren door de koper dat de geleverde zaak blijkt overeen te stemmen met de verkochte zaak en dat deze vrij is van zichtbare gebreken. Ten tweede kan de aanvaarding bij een tekortkoming van de verkoper aan zijn contractuele verplichtingen bevrijdend werken: voor de koper houdt de aanvaarding dan een verzaking in aan het recht om zich op een zichtbaar gebrek of niet-conformiteit te beroepen ten opzichte van de verkoper.¹⁶⁸

Echter impliceert de inontvangstname niet noodzakelijk een aanvaarding. Zo belet de ontvangst niet dat de koper, na het onderzoek van de zaak, nog tijdig kan protesteren.¹⁶⁹ (zie *infra* bij (Verborgen gebreken))

REMEDIE- Bij een tekortkoming aan de leveringsplicht heeft de koper de keuze tussen de gerechtelijke ontbinding, eventueel aangevuld met schadevergoeding¹⁷⁰, of het vorderen van de gedwongen uitvoering

¹⁶⁶ Rb. Hasselt, 10e kamer, 14 oktober 2021, rolnr. A.R. 20/1527/A, onuitg.

¹⁶⁷ Als een paard last heeft van artrose is er sprake van problemen met het kraakbeen van het gewricht, door bv slijtage, maar ook door blessures. Daardoor kan het gewricht minder soepel bewegen en zeker ook pijn veroorzaken.

¹⁶⁸ B. TILLEMANS, S. DE REY, N. VAN DAMME, F. VAN DEN ABEELE, "Overzicht van rechtspraak. Bijzondere overeenkomsten. Koop (2007-2020)", *TPR* 2020, afl. 3-4, (1007) 1267.

¹⁶⁹ B. TILLEMANS, S. DE REY, N. VAN DAMME, F. VAN DEN ABEELE, "Overzicht van rechtspraak. Bijzondere overeenkomsten. Koop (2007-2020)", *TPR* 2020, afl. 3-4, (1007) 1267-1268.

¹⁷⁰ Art. 1611 oud BW bepaalt dat "in elk geval moet de verkoper tot schadevergoeding veroordeeld worden, indien de koper schade lijdt doordat de levering niet op tijd op het bedongen tijdstip heeft plaatsgehad."

(in natura of bij equivalent) van de overeenkomst.¹⁷¹ Indien de koper kiest voor de gedwongen uitvoering, zal hij de gedwongen uitvoering in natura moeten vorderen. Enkel indien deze vordering niet meer mogelijk is, kan de koper de gedwongen uitvoering bij equivalent vorderen.¹⁷² Bij de vordering tot uitvoering in natura verlangt de schuldeiser de uitvoering van de beloofde prestatie en wordt de schuldenaar ertoe krachtens een rechterlijke veroordeling gedwongen. De uitvoering in natura mag niet verward worden met het herstel in natura.¹⁷³ Bij uitvoering in natura bekommt de schuldeiser immers precies datgene wat de partijen waren overeengekomen. Bij herstel in natura daarentegen zal de schuldeiser zich moeten tevredenstellen met een niet geldelijk equivalent van wat oorspronkelijk was beloofd (= uitvoering bij equivalent).¹⁷⁴ Bij uitvoering in natura geschiedt niet noodzakelijk door de schuldenaar zelf. Indien de schuldenaar in gebreke blijft, kan de schuldeiser zich door de rechter laten machtigen om de verbintenis op kosten van de schuldenaar door een derde te laten uitvoeren¹⁷⁵, bijvoorbeeld een dierenarts (zie *infra* bij het herstel in Hoofdstuk II. Consumentenkooprecht). Het betreft een keuzerecht.¹⁷⁶

Ter zake kan worden verwezen naar de artikelen 1610 en 1611 oud BW die algemeen worden beschouwd als een loutere herhaling van de gemeenrechtelijke optie van artikel 1184 oud BW.¹⁷⁷ Artikel 1184, tweede lid BW stelt: *“de partij jegens wie de verbintenis niet is uitgevoerd, heeft de keus om ofwel andere partij te noodzaken de overeenkomst uit te voeren, wanneer de uitvoering mogelijk is, ofwel de ontbinding van de overeenkomst te vorderen, met schadevergoeding”*. Wat wederkerige overeenkomsten betreft, is er dus, zoals dat blijkt uit artikel 1184, tweede lid BW, voor de benadeelde schuldeiser een keuzerecht tussen de gedwongen uitvoering en de gerechtelijke ontbinding.¹⁷⁸

De remedies van de niet-conforme levering vinden we tevens terug in artikel 5.90 t.e.m. 5.93 nieuw BW, nl. de ontbinding wegens toerekenbare niet-nakoming en artikel 5.84 en 5.234 t.e.m. 5.236 nieuw BW, nl. de (gedwongen) uitvoering in natura.

Volledig nieuw is de invoering van de prijsvermindering als nieuwe sanctie bij niet-nakoming van de overeenkomst. Deze sanctie was al gekend in een aantal bijzondere contracten (bv. art. 1649quinquies bij de Consumentenkoop (zie *infra*), art. 1644 oud BW bij de verborgen gebreken (zie *infra*), en werd in de

¹⁷¹ S. MARYSSE, “Art. 1604 oud BW” in X., *Bijzondere overeenkomsten. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, I. Benoemde overeenkomsten, Titel VI. Koop, Hfdst. IV, Mechelen, Kluwer, losbl., (1) 30.; A. CHRISTIAENS, “Verplichtingen van de verkoper”, in E. DIRIX en A. VAN OEVELEN (eds.), *Bijzondere overeenkomsten: commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Antwerpen, Kluwer, losbl., afl. 47, 56.

¹⁷² A. CHRISTIAENS, “Verplichtingen van de verkoper”, in E. DIRIX en A. VAN OEVELEN (eds.), *Bijzondere overeenkomsten: commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Antwerpen, Kluwer, losbl., afl. 57, 52-60.

¹⁷³ J. HERBOTS, S. STIJNS en S. COVEMAEKER, “Contractuele aansprakelijkheid”, *Themis* 2000-01, (37) 56.

¹⁷⁴ S. STIJNS, *Verbintenissenrecht*, Brugge, die Keure, 2005, 171.

¹⁷⁵ S. STIJNS en S. DE REY, “Sancties wegens wanprestatie: kroniek van de recentste evoluties”, *TBBR* 2022/1, (2) 12.

¹⁷⁶ De keuzemogelijkheid komt in beginsel uitsluitend toe aan de schuldeiser jegens wie de contractuele verbintenis niet is nagekomen. (S. MARYSSE, “Art. 1604 oud BW” in X., *Bijzondere overeenkomsten. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, I. Benoemde overeenkomsten, Titel VI. Koop, Hfdst. IV, Mechelen, Kluwer, losbl., (1) 20.; V. WITHOFS, “Het cumulverbod tussen ontbinding van de overeenkomst en gedwongen uitvoering van de overeenkomst” in S. DE REY, N. VAN DAMME en T. GLADINEZ (eds.), *Grenzen voorbij. Liber discipulorum Bernard Tilleman*, Antwerpen, Intersentia, 2020, (107) 107.; S. STIJNS, *De gerechtelijke en buitengerechtelijke ontbinding van de overeenkomsten*, Antwerpen, Maklu, 1994, 319 et seq., nrs. 229 et seq.)

De vrijheid van dit keuzerecht wordt enkel beperkt door de contractuele goede trouw en het algemeen verbod op rechtsmisbruik. (M.S. BASTIANS, “Actions ouvertes à l’acheteur d’un animal visé par la loi du 25 août 1885: état des lieux après l’arrêt de la Cour de cassation du 8 mai 2014”, *TBBR* 2018, (64) 68, nr. 11.; C. DELFORGE en J. VAN ZUYLEN, *Les défauts de la chose. Responsabilité contractuelle et extracontractuelle*, Limal, Anthemis, 2015, 18.; K. VANHOVE, “Het sanctiearsenaal bij niet-conforme levering in het gemene kooprecht” (noot onder Cass. 15 mei 2009), *RW* 2009-10, (1433) 1434, nr. 5.)

¹⁷⁷ S. MARYSSE, “Art. 1604 oud BW” in X., *Bijzondere overeenkomsten. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, I. Benoemde overeenkomsten, Titel VI. Koop, Hfdst. IV, Mechelen, Kluwer, losbl., (1) 20-21.

¹⁷⁸ O. VANDEN BERGHE, “De keuze van de schuldeiser voor de uitvoering in natura boven de ontbinding van de overeenkomst”, *AJT* 1999-2000, (511) 511-516.

rechtsleer als algemenere sanctie bepleit.¹⁷⁹ Een gemeenrechtelijke grondslag ontbrak evenwel. Naar het voorbeeld van buitenlandse codificaties¹⁸⁰ achtte de wetgever het wenselijk om het gemeenrechtelijk sanctiearsenaal van de schuldeiser met de prijsvermindering, als algemeen geldende sanctie, uit te breiden. Artikel 5.97, lid 1 codificeert deze sanctie als de tegenhanger van de ontbinding: "*In geval van een niet-nakoming die onvoldoende ernstig is om de ontbinding te rechtvaardigen, kan de schuldeiser in rechte een prijsvermindering eisen*". De prijsvermindering is dan evenredig met het verschil, op het tijdstip van de contractsluiting, tussen de waarde van de ontvangen prestatie en de waarde van de overeengekomen prestatie (lid 3). Dit zal in de praktijk niet steeds eenvoudig te bepalen zijn, maar via deze proportionele regel, wordt het herstel van het evenwicht van de wederzijdse prestaties beoogd.¹⁸¹

Het Wetsvoorstel boek 5 wil voorgoed komaf maken met het begrip 'uitvoering bij equivalent'. Het ruilt deze misleidende uitdrukking in voor de nauwkeurige notie 'herstel van schade' (art. 5.83 en 5.86 nieuw BW).

KORTE TERMIJN- Een vordering op grond van de niet-conforme levering dient niet binnen een korte termijn te worden ingesteld, maar in principe binnen de gemeenrechtelijke termijn van 10 jaar voor contractuele vorderingen¹⁸².

Deze termijn is nog steeds heel erg lang. Daarom wordt er in de doctrine gepleit dat het protest zo kort mogelijk na het ontdekken van de niet-conformiteit gebeurt.¹⁸³ Dit is ingegeven door dezelfde zorg, m.n. de betwistingen inzake de anterioriteit van de wanprestatie te minimaliseren. De korte termijn varieert in functie van de aard van het goed.¹⁸⁴

Het is de partijen toegestaan om de termijn waarbinnen het protest inzake de niet-conformiteit moet gebeuren, contractueel te bepalen. Deze termijn mag evenwel niet onredelijk kort zijn¹⁸⁵ in die zin dat de koper minstens de mogelijkheid moet hebben om de zaak te inspecteren.¹⁸⁶

¹⁷⁹ Het pad werd geëffend door S. JANSEN, *Prijsvermindering : remedie tot bijsturing van contracten*, Antwerpen, Intersentia, 2015. Zie verder P. WERY, "La réduction du prix dans les contrats à titre onéreux : une hypothèse loin d'être exceptionnelle" in J. F. GERMAIN (ed.), *Questions spéciales en droit des contrats*, Brussel, Larcier, 2010, (12) 13 e.v.; P. WERY, *Droit des obligations*, 1, 2021, nr. 685-1.

¹⁸⁰ Bv. art. 1223 CC (Frankrijk).

¹⁸¹ S. STIJNS en S. DE REY, "Het nieuwe verbintenissenrecht in Boek 5 BW", *RW* 2022-23, afl. 24 en 25, (923) 972.

¹⁸² Cfr. art. 2262bis, § 1, eerste lid oud BW. ("Alle persoonlijke rechtsvorderingen verjaren door verloop van tien jaar."); Kh. Antwerpen (Afd. Tongeren, 3de k.), 20 februari 2019, *RW* 2019-20, 1547.

¹⁸³ B. TILLEMANN, S. DE REY, N. VAN DAMME, F. VAN DEN ABEELE, "Overzicht van rechtspraak. Bijzondere overeenkomsten. Koop (2007-2020)", *TPR* 2020, afl. 3-4, (1) 260-261.; S. MARYSSE, "Art. 1604 oud BW" in X., *Bijzondere overeenkomsten. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer, I. Benoemde overeenkomsten, Titel VI. Koop, Hfdst. IV*, Mechelen, Kluwer, losbl., (1) 35; S. STIJNS, B. TILLEMANN, W. GOOSSENS, B. KOHL, E. SWAENEPOEL en K. WILLEMS, "Overzicht van rechtspraak. Bijzondere overeenkomsten: Koop en aanneming 1999-2006", *TPR* 2008, (1411) 1513-1512, nr. 114.

¹⁸⁴ B. TILLEMANN, S. DE REY, N. VAN DAMME, F. VAN DEN ABEELE, "Overzicht van rechtspraak. Bijzondere overeenkomsten. Koop (2007-2020)", *TPR* 2020, afl. 3-4, (1007) 1269.

¹⁸⁵ Cfr. (inzake consumentenovereenkomsten) art. VI.83, 15 ° WER ("In de overeenkomsten gesloten tussen een onderneming en een consument zijn in elk geval onrechtmatig, de bedingen en voorwaarden of de combinaties van bedingen en voorwaarden die ertoe strekken: 15° een onredelijk korte termijn te bepalen om gebreken in het geleverde product aan de onderneming te melden.");

¹⁸⁶ S. MARYSSE, "Art. 1604 oud BW" in X., *Bijzondere overeenkomsten. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer, I. Benoemde overeenkomsten, Titel VI. Koop, Hfdst. IV*, Mechelen, Kluwer, losbl., (1) 35-36.

Dit werd bevestigd in het **arrest van 6 januari 2022**¹⁸⁷. Het Hof van Cassatie beslist dat ook een vordering inzake niet-conforme levering 'zo spoedig mogelijk' moet gebeuren na de aanvaarding. Het Hof oordeelde: "*De koper die de levering afkeurt, dient dit zo spoedig mogelijk te doen.*"

Ook oordeelde het Hof dat deze korte termijn zelfs bij een verborgen niet-conformiteit¹⁸⁸ geldt. Wat betreft de verborgen niet-conformiteit wordt aangenomen dat de korte termijn uit artikel 1648 oud BW niet van toepassing is (zie *infra*). Echter wordt ook dit genuanceerd door het arrest. Zo is sinds het arrest weliswaar een korte termijn van toepassing; niet op grond van artikel 1648 oud BW, maar op grond van de niet-conformiteit.

In het **arrest Fléron**¹⁸⁹ wordt de 'korte termijn' besproken. De rechter baseert de toepassing van de korte termijn echter op artikel 1648 oud BW, wat niet correct is gezien het feit dat het gaat om een paard met een gebrek dat niet vernoemd is in de lijst van de Wet en het KB koopvernietigende gebreken. Echter kan ik me wel vinden in de gedachtegang die de rechter hanteert de 'korte termijn' in concreto te beoordelen. Bij de beoordeling van de korte termijn voor de ontdekking van een verborgen gebrek (*in casu* het agressief karakter van een paard) moet men rekening houden met het feit dat een paard een levend goed is. Gedurende enkele dagen of enkele weken probeerde men een gekocht paard te temmen vooraleer vast te stellen dat het probleem een andere oorzaak had. Vervolgens onderwierp men het dier aan een onderzoek door een dierenarts. Dit wees op ernstige pijn aan de dorsale wervelkolom. *In casu* werd het paard aangekocht op 8 april. De verkoper werd in gebreke gesteld op 27 juni. Zij weigerden een tussenkomst op 12 juli. De kopers wachtten toen nog twee maanden om te dagvaarden. De rechter hield er echter rekening mee dat een vroegere dagvaarding niet veel zou hebben uitgemaakt vermits de zaak in de gerechtelijke vakantie toch niet zou worden ingeleid.¹⁹⁰

II.I.III.IV. (Verborgene gebreken)

TUSSEN HAAKJES- De titel 'verborgen gebreken' staat tussen haakjes. Dit is bewust gedaan. Het regime van de verborgen gebreken, zoals omschreven in artikel 1641 oud BW, vindt enkel toepassing indien het paard een gebrek heeft dat voorkomt in de limitatieve lijst van de Wet en het KB koopvernietigende gebreken. Daarnaast kan de koper beroep doen op dwaling, bedrog en de niet-conforme levering (zie *supra*). Echter wringt bij deze laatste het schoentje. Er bestaat een dunne lijn tussen de niet-conformiteit en de verborgen gebreken. Vandaar dat een verdere verdieping wenselijk is.

NIET-CONFORME LEVERING VS VERBORGEN GEBREK- Op het vlak van de kwaliteit (en kwantiteit) van de zaak, heeft de verkoper naar gemeen kooprecht twee verplichtingen: de verplichting tot conforme levering (art. 1604 e.v. oud BW) en de verplichting tot vrijwaring voor verborgen gebreken (art. 1641 e.v. oud BW). Beide verbintenissen zijn gekenmerkt door twee verschillende aansprakelijkheidsregimes, met

¹⁸⁷ Cass. 6 januari 2022, AR C.21.0165.N.

¹⁸⁸ Wat de 'verborgen niet-conformiteit' inhoudt, wordt hieronder nader toegelicht en besproken. Zie *infra*.

¹⁸⁹ Vred. Fléron 1 augustus 2017, *T.Vred.* 2019, 609-614, noot R. STEENNOT.

¹⁹⁰ B. TILLEMANS, S. DE REY, N. VAN DAMME, F. VAN DEN ABEELE, "Overzicht van rechtspraak. Bijzondere overeenkomsten. Koop (2007-2020)", *TPR* 2020, afl. 3-4, (1007) 1398.

eigen toepassingsvoorwaarden, sancties en termijnen.¹⁹¹ Men spreekt hierbij van een dualistisch systeem.¹⁹²

Het onderscheid tussen de vordering tot vrijwaring voor verborgen gebreken krachtens artikel 1641 e.v. oud BW en tot conforme levering krachtens artikel 1614 e.v. oud BW is in de praktijk niet altijd even duidelijk. Meer zelfs, wanneer de verkoper de afwezigheid van bepaalde gebreken formeel gewaarborgd heeft en achteraf blijkt dat gebrek toch aanwezig te zijn, of wanneer de verkoper specifieke kwaliteiten uitdrukkelijk heeft verzekerd en achteraf blijken die niet aanwezig te zijn, dan wordt dit beschouwd als een niet-nakoming van de leveringsplicht (en niet als een verborgen gebrek).¹⁹³

Bij de niet-conformiteit schiet een verkoper tekort aan zijn leveringsverplichting wanneer hij een zaak levert die niet in alle opzichten overeenstemt met datgene waarover de partijen overeenstemming hebben bereikt. De vordering wegens niet-conforme levering laat de koper daarentegen toe de uitvoering in natura of bij equivalent te eisen, dan wel de ontbinding van de koopovereenkomst te vorderen.¹⁹⁴

In het geval van verborgen gebreken stemt de geleverde zaak overeen met de gekochte zaak, maar is ze aangetast door een verborgen gebrek die de zaak ongeschikt maakt tot het normaal gebruik waartoe ze is bestemd, of die dit gebruik zodanig vermindert dat de koper, indien hij het gebrek gekend had, de zaak niet of slechts voor een mindere prijs zou hebben gekocht. De vordering wegens verborgen gebreken laat de koper toe te kiezen voor ofwel de teruggave van de zaak en de terugbetaling van integrale prijs (*actio redhibitoria*), ofwel voor prijsvermindering (*quanti minoris*).¹⁹⁵ Echter worden deze remedies door het nieuw Burgerlijk Wetboek genuanceerd zodoende de verschillende koopregimes beter op elkaar af te stemmen (zie *infra*).

Het criterium van 'normaal gebruik' is uitermate belangrijk bij paarden. Wanneer men een paard aankoopt als dressuurpaard, maar het later een gebrek heeft, zoals bijvoorbeeld een stalgebrek, maar het paard alsnog perfect gebruikt kan worden als dressuurpaard, dan blijft de verkoop overeind. Deze toets wordt gemaakt bij verborgen gebreken.

¹⁹¹ B. TILLEMANS, S. DE REY, N. VAN DAMME, F. VAN DEN ABEELE, "Overzicht van rechtspraak. Bijzondere overeenkomsten. Koop (2007-2020)", *TPR* 2020, afl. 3-4, (1007) 1256.; A. VAN OEVELEN, "Het nieuwe begrip 'conformiteit'" in S. STIJNS en J. STUYCK (eds.), *Het nieuwe kooprecht. De wet van 1 september 2004 betreffende de bescherming van de consumenten bij verkoop van consumptiegoederen*, Antwerpen, Intersentia, 2005, (29) 31-34.; H. DE PAGE en A. MEINERTZHAGEN-LIMPENS, *Les principaux contrats, Traité élémentaire de droit civil belge*, Brussel, Bruylant, 1997, IV, vol. I, 180-183, nrs. 111-114.; J. LIMPENS, *La vente en droit belge*, Brussel, Bruylant, 1960, nrs. 192-197.

¹⁹² H. DE WULF, "Samenloop of exclusiviteit tussen de sanctionering van niet-conforme levering en verborgen gebreken: heeft cassatie de controverse beslecht?", *TBH* 2008/2, (154) 154.

¹⁹³ B. TILLEMANS, S. DE REY, N. VAN DAMME, F. VAN DEN ABEELE, "Overzicht van rechtspraak. Bijzondere overeenkomsten. Koop (2007-2020)", *TPR* 2020, afl. 3-4, (1007) 1257.; F. COLLART-DUTILLEUL en P. DELEBECQUE, *Contrats civils et commerciaux*, Parijs, Dalloz, 2019, 226, nr. 224.

¹⁹⁴ Luik 8 mei 1992, *DIT* 1994, 48, noot E. MONTERO en *JLMB* 1993,85 en *RRD* 1994, 187, noot E. MONTERO.; Kh. Hasselt 12 april 1999, *RW* 2000-01, 1439.; S. MARYSSE, "Art. 1641 oud BW" in X., *Bijzondere overeenkomsten. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer, I. Benoemde overeenkomsten, Titel VI. Koop, Hfdst. IV*, Mechelen, Kluwer, losbl., 51.

¹⁹⁵ Art. 1648 oud BW.

De leveringsverplichting krachtens de conforme levering en de vrijwaringsverplichting voor verborgen gebreken hebben aldus een ander voorwerp.¹⁹⁶

AANVAARDING- Heeft de koper de hem geleverde zaak aanvaard, dan kan hij geen vordering tot ontbinding van de verkoop meer instellen die gegrond is op het feit dat de geleverde zaak niet met de verkochte zaak overeenstemt.¹⁹⁷ De koper die bij de levering van de zaak de niet-conformiteit niet opwerpt, wordt dus geacht de levering te hebben aanvaard en kan achteraf niet meer vorderen op basis van de niet-conformiteit van de zaak.¹⁹⁸ Echter dient dit genuanceerd te worden.

STREKKING 1: Verborgen niet-conformiteit onmogelijk na aanvaarding- Volgens sommige rechtsleer is een vordering wegens niet-conforme levering na aanvaarding uitgesloten¹⁹⁹. Het tijdstip van de aanvaarding geldt als afbakeningsbegrip tussen de vordering op grond van verborgen gebreken en de vordering op grond van niet-conforme levering²⁰⁰. Enkel een vordering op grond van een verborgen gebrek zou na de aanvaarding dus nog openstaan voor de koper.²⁰¹ Het argument hierbij is dat indien er geen protest is bij de levering, de levering geacht wordt aanvaard te zijn. Dit wordt gevolgd door Cassatie 19 oktober 2007.²⁰² In een arrest van 7 juni 2019²⁰³ sprak het Hof van Cassatie zich uit over de wisselwerking tussen de aansprakelijkheid van de verkoper voor verborgen gebreken en zijn aansprakelijkheid voor niet-conforme levering. Het Hof oordeelde dat wanneer een verkochte zaak door een verborgen gebrek is aangetast, de koper alleen de rechtsvordering tot vrijwaring voor verborgen gebreken kan instellen en niet de rechtsvordering wegens niet-conforme levering. Hiermee werd de eerdere rechtspraak van het Hof van Cassatie van 19 oktober 2007 bevestigd. Echter wordt deze strekking door een groot deel van de rechtspraak en rechtsleer verworpen.

STREKKING 2: Verborgen niet-conformiteit in te roepen na aanvaarding zonder kennis van zaken- Anderen benadrukken dat de aanvaarding een wilsbesluit is. Dat impliceert dat zij enkel geldt wanneer zij met kennis van zaken is genomen. Dit betekent dat de koper slechts de niet-conformiteit kan aanvaarden voor zover hij ervan op de hoogte is of kan zijn op het moment van de aanvaarding. Hij kan dus na aanvaarding van de goederen nog slagen in zijn vordering op grond van niet-conforme levering op voorwaarde dat de niet-conformiteit onnaspeurbaar was op het moment van de levering en dat hij korte tijd na de ontdekking

¹⁹⁶ S. MARYSSE, "Art. 1641 oud BW" in X., *Bijzondere overeenkomsten. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, I. Benoemde overeenkomsten, Titel VI. Koop, Hfdst. IV, Mechelen, Kluwer, losbl., 50.

¹⁹⁷ Cass. 25 maart 1954, *Pas.* 1954, I, 656; Rb. Brussel 31 oktober 2013, *RJI* 2014, 372.; Rb. Brussel 15 januari 2008, *Rev.not.b.* 2013, 292.

¹⁹⁸ Bergen 24 juni 1976, *Pas.* 1980, II, 99.

¹⁹⁹ S. STIJNS, "De remedies van de koper bij niet-conformiteit" in S. STIJNS en J. STUYCK (eds.), *Het nieuwe kooprecht. De wet van 1 september 2004 betreffende de bescherming van de consumenten bij verkoop van consumptiegoederen*, Antwerpen, Intersentia, 2005, (53) 63, nr. 25.; H. HERBOTS, D. CLARYSSE en J. WERCKX, "Overzicht van rechtspraak. Bijzondere overeenkomsten (1977-1982)", *TPR* 1985, (767) nr. 65.

²⁰⁰ P. FORIERS, "Conformité et garantie dans la vente" in B. TILLEMANN en P. FORIERS (eds.), *De koop/La vente*, Brugge, die Keure, 2002, 31-35.; S. STIJNS, *De gerechtelijke en buitengerechtelijke ontbinding van de overeenkomsten*, Antwerpen, Maklu, 1994, 383.; L. SIMONT, "La notion fonctionnelle du vice caché: un faux problème?" in X, *Huldeboek René Dekkers*, Brussel, Bruylant, 1982, (331) 337-341.; J. HERBOTS, "Verborgen non-conformiteit in de dualistische regeling van leveringsplicht en koopvernietigend gebrek" (noot onder Antwerpen 22 december 1982), *RW* 1982-83, II, (1733) 1736-1737.

²⁰¹ B. TILLEMANN, S. DE REY, N. VAN DAMME, F. VAN DEN ABEELE, "Overzicht van rechtspraak. Bijzondere overeenkomsten. Koop (2007-2020)", *TPR* 2020, afl. 3-4, (1007) 1194.

²⁰² Cass. 19 oktober 2007, *Arr.Cass.* 2007, afl. 10, 1973.

²⁰³ Cass. 7 juni 2019, *RW* 2019-20, 1105.

ervan de levering geprotesteerd heeft. De korte termijn van artikel 1648 oud BW²⁰⁴ is hierop niet van toepassing.²⁰⁵

Dat is wat volgt uit een **arrest van 9 oktober 2006**: “De geleverde zaak is niet conform de overeengekomen zaak, wanneer ze een zichtbaar gebrek vertoont dat onmiddellijk na de levering door een aandachtig maar normaal onderzoek ontdekt kan worden en die ze ongeschikt maakt voor het gebruik waarvoor ze normaal is bestemd”.²⁰⁶ Het onderscheid tussen de niet-conforme levering en de vrijwaring voor verborgen gebreken vervaagt nog meer in het licht van de rechtspraak die, wanneer de verkoper de afwezigheid van bepaalde vormen van gebreken formeel waarborgt en een dergelijk gebrek achteraf toch aanwezig blijkt, dit niet als een verborgen gebrek maar wel als een niet-conforme levering beschouwt.²⁰⁷

Dit wordt de **verborgen niet-conformiteit** genoemd. Er is een zekere dualiteit tussen deze vorderingen: wat een verborgen gebrek uitmaakt, kan ook een niet-conforme levering zijn. De verborgen niet-conformiteit heeft betrekking op de niet-conformiteit die zich manifesteert na de aanvaarding.²⁰⁸ Een verborgen non-conformiteit die men niet kende noch moest kennen – kan men onmogelijk aanvaarden. Bijgevolg is er geen reden om de koper te verbieden zich na aanvaarding nog op non-conformiteit van de levering te beroepen.²⁰⁹

Sinds de jaren 1980 hebben verschillende auteurs de samensmelting van de leverings- en vrijwaringsverbintenis voor verborgen gebreken in toenemende mate bepleit. Ook door het nieuw Burgerlijk Wetboek wordt dit uitdrukkelijk tot uiting gebracht. Zo is de onmogelijkheid tot herstelling en vervanging van zaken behept met verborgen gebreken uit artikel 1644 oud BW, vergeleken met o.a. de mogelijkheid tot herstelling en vervanging bij niet-conforme levering (art. 1604 e.v. oud BW) en de verkoop van een consumptiegoed (art. 1649quinquies, § 2 oud BW, zie *infra*), in het licht van het gelijkheids- en non-discriminatiebeginsel grondwettelijk betwistbaar. De invoering van de verkoop van een consumptiegoed in de artikelen 1649bis e.v. van het oud Burgerlijk Wetboek heeft dat pleidooi alleen maar gesterkt en de verschillen tussen de onderscheiden regelingen bijkomend geproblematiseerd. De Consumentenkoop (zie *infra*) maakt het onderscheid tussen zichtbare en verborgen gebreken immers niet: de verbintenis tot conforme levering slurpt de verbintenis tot vrijwaring voor verborgen gebreken helemaal op. Om die reden fuseert het Wetsvoorstel van 16 april 2024 houdende invoeging van boek 7 de verbintenis tot levering en de vrijwaring voor verborgen gebreken.²¹⁰

²⁰⁴ Dit klopt niet helemaal. Dit werd recent genuanceerd door het Cassatie-arrest van 6 januari 2022. Zie *supra*.

²⁰⁵ B. TILLEMANS, S. DE REY, N. VAN DAMME, F. VAN DEN ABEELE, “Overzicht van rechtspraak. Bijzondere overeenkomsten. Koop (2007-2020)”, *TPR* 2020, afl. 3-4, (1007) 1194.

²⁰⁶ Cass. 9 oktober 2006, *Arr.Cass.* 2006/10, zaak nr. 467, 1943-1948.

²⁰⁷ Wetsvoorstel 16 april 2024 houdende invoeging van boek 7 “Bijzondere contracten” in het Burgerlijk Wetboek, *Parl. St.* Kamer 2023-24, nr. 55 3973/001, (1) 23.

²⁰⁸ S. MARYSSE, “Art. 1604 oud BW” in X., *Bijzondere overeenkomsten. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, I. Benoemde overeenkomsten, Titel VI. Koop, Hfdst. IV, Mechelen, Kluwer, losbl., (1) 24.

²⁰⁹ H. DE WULF, “Samenloop of exclusiviteit tussen de sanctionering van niet-conforme levering en verborgen gebreken: heeft cassatie de controverse beslecht?”, *TBH* 2008/2, (154) 157.

²¹⁰ Wetsvoorstel 16 april 2024 houdende invoeging van boek 7 “Bijzondere contracten” in het Burgerlijk Wetboek, *Parl. St.* Kamer 2023-24, nr. 55 3973/001, (1) 23.

Concluderend kan men zich dus de vraag stellen of de koper zich na de aanvaarding nog kan beroepen op een vordering wegens een niet-conforme levering, of niet.²¹¹ Volgens de ene strekking, waarbij de aanvaarding wordt beschouwd als de afbakening tussen de vordering op grond van een niet-conforme levering en de vordering op grond van verborgen gebreken, is een vordering op grond van een niet-conforme levering na de aanvaarding dus niet meer mogelijk.²¹² Volgens de andere strekking, waarbij de aanvaarding wordt beschouwd als een wilsbesluit²¹³ dat met kennis van zaken moet worden genomen, kan de koper na de aanvaarding nog een vordering op grond van een niet-conforme levering instellen op voorwaarde dat de niet-conformiteit onnaspeurbaar was op het moment van de levering en dat de koper korte tijd na het ontdekken ervan de levering geprotesteerd heeft.²¹⁴

IN DE PRAKTIJK- Gelet op de concrete omstandigheden, werd er in het **arrest 15 september 2004**²¹⁵ geoordeeld dat er sprake was van een verborgen niet-conformiteit bij de levering van een dier dat aangetast is door een ernstige ziekte die niet is opgenomen in het KB van 24 december 1987 betreffende de koopvernietigende gebreken bij verkoop of ruiling van huisdieren, ter uitvoering van de wet van 25 augustus 1885 die de wetgeving betreffende de koopvernietigende gebreken herzielt. Ook indien een vordering op grond van artikel 13 Wet herziening koopvernietigende gebreken niet meer mogelijk is, kan de koper zich nog beroepen op verborgen niet-conforme levering.²¹⁶

Deze niet-conformiteit was, zoals blijkt uit de getuigenverklaringen, onnaspeurbaar bij de levering, en eiser heeft korte tijd na de ontdekking van de niet-conformiteit geprotesteerd. De rechtbank is van oordeel dat, in tegenstelling tot de rechtsovereenkomst op grond van verborgen gebreken, de korte termijn niet van toepassing is voor het instellen van een rechtsovereenkomst op grond van verborgen niet-conformiteit²¹⁷. Artikel 1648 oud BW betreft immers een van het gemene recht afwijkende termijn, die niet kan worden

²¹¹ S. MARYSSE, "Art. 1604 oud BW" in X., *Bijzondere overeenkomsten. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, I. Benoemde overeenkomsten, Titel VI. Koop, Hfdst. IV, Mechelen, Kluwer, losbl., (1) 24.

²¹² S. MARYSSE, "Art. 1604 oud BW" in X., *Bijzondere overeenkomsten. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, I. Benoemde overeenkomsten, Titel VI. Koop, Hfdst. IV, Mechelen, Kluwer, losbl., (1) 24-25; E. PLASSCHAERT en C. DETAILLE, "Les effets de la vente" in F. PINTE, M. DUPONT, M. BERLINGIN, F. MOURLON BEERNEART, E. PLASSCHAERT, C. DETAILLE, C. ALTER, R. THUNGEN, J. GERMAIN, A. DELEU, P. HENDRICKX, J. SANTOS, P. STROOBANT, D. CHAVAL, L. VAN DE KERCKHOVE, PH. MALHERBE en T. LEIDGENS, *Manuel de la vente*, Mechelen, Kluwer, 2010, (164) 196, nr. 387.; S. STIJNS, B. TILLEMANN, W. GOOSSENS, B. KOHL, E. SWAENEPOEL en K. WILLEMS, "Overzicht van rechtspraak. Bijzondere overeenkomsten: Koop en aanneming 1999-2006", *TPR* 2008, (1411) 1504, nr. 105; S. STIJNS, "De remedies van de koper bij niet-conformiteit" in S. STIJNS en J. STUYCK (eds.), *Het nieuwe kooprecht. De wet van 1 september 2004 betreffende de bescherming van de consumenten bij verkoop van consumptiegoederen*, Antwerpen, Intersentia, 2005, (53) 63, nr. 25; P. FORIERS, "Conformité et garantie dans la vente" in B. TILLEMANN en P. FORIERS (eds.), *De koop/La vente*, Brugge, die Keure, 2002, 31-35.; DE PAGE en A. MEINERTZHAGEN-LIMPENS, *Les principaux contrats, Traité élémentaire de droit civil belge*, Brussel, Bruylant, 1997, IV, vol. I, 206, nr. 177; H. HERBOTS, D. CLARYSSE en J. WERCKX, "Overzicht van rechtspraak. Bijzondere overeenkomsten (1977-1982)", *TPR* 1985, (767) nr. 65.; J. RUTSAERT, "Législation et jurisprudence belges en matière de responsabilité civile du fait des produits", *Bull.ass.* 1979, 320.

²¹³ Antwerpen 15 maart 2004, *RW* 2006-07, 1199; Kh. Leuven 4 oktober 2016, *RW* 2017-18, 551.

²¹⁴ Kh. Hasselt 12 april 1999, *RW* 2000-01, 1439.; Vred. Wervik 6 maart 2001, *RW* 2001-02, 786; S. MARYSSE, "Art. 1604 oud BW" in X., *Bijzondere overeenkomsten. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, I. Benoemde overeenkomsten, Titel VI. Koop, Hfdst. IV, Mechelen, Kluwer, losbl., (1) 25.; S. STIJNS, B. TILLEMANN, W. GOOSSENS, B. KOHL, E. SWAENEPOEL en K. WILLEMS, "Overzicht van rechtspraak. Bijzondere overeenkomsten: Koop en aanneming 1999-2006", *TPR* 2008, (1411) 1505, nr. 105; S. STIJNS, *De gerechtelijke en buitengerechtelijke ontbinding van de overeenkomsten*, Antwerpen, Maklu, 1994, 383.; L. SIMONT, "La notion fonctionnelle du vice caché: un faux problème?" in X., *Huldeboek René Dekkers*, Brussel, Bruylant, 1982, (331) 337-341.; J. HERBOTS, "Verborgen non-conformiteit in de dualistische regeling van leveringsplicht en koopvernietigend gebrek" (noot onder Antwerpen 22 december 1982), *RW* 1982-83, II, (1733) 1736-1737.

²¹⁵ Vred. Hasselt 15 september 2004, *RW* 2006-07/18, 777-778.

²¹⁶ S. MARYSSE, "Art. 1641 BW" in X., *Bijzondere overeenkomsten. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, I. Benoemde overeenkomsten, Titel VI. Koop, Hfdst. IV, Mechelen, Kluwer, losbl., (1) 52-53.

²¹⁷ Dit klopt niet helemaal. Dit werd recent genuanceerd door het Cassatie-arrest van 6 januari 2022. Zie *supra*.

overgebracht naar de sancties op niet-conforme levering. Het instellen van de vordering in ontbinding, schadevergoeding of prijsvermindering, gebaseerd op niet-conforme levering, is niet aan deze korte termijn gebonden.

COMPABILITEIT VERBORGEN NIET-CONFORMITEIT EN PAARDEN- *In casu* was het dier in bovenstaand arrest een vaars. Echter kan de denkwijze uit dit vonnis worden doorgetrokken naar paarden. Ook bij paarden kan een gebrek onnaspeurbaar zijn bij de levering. Meer nog, dit is meestal zo. Men moet het paard leren kennen om zijn natuurlijk gedrag te begrijpen. Een stalgebrek, zoals bijvoorbeeld weven of luchtzuigen, ontdekt men gewoonlijk pas na enkele dagen. Ook de berijdbaarheid van een paard dient enkele dagen tot weken uitgetest te worden. Hoe is het paard op stal, in de weide, tijdens het rijden, op wedstrijd? Hier dient allemaal rekening mee gehouden te worden.²¹⁸

Indien het paard in de verkeerde kleur (men kocht een zwart paard, maar krijgt een bruin paard) of in de verkeerde "maat" (men kocht een paard, maar krijgt een shetlander) geleverd wordt, is dit een zeer duidelijk geval van niet-conformiteit. Echter gaat het er in de praktijk niet zo aan toe. Een gsm kan in de verkeerde kleur of model geleverd worden, bij een paard ligt dit veel genuanceerder. Gebreken zijn veel moeilijker te ontdekken en waar te nemen.

NIET ZO EENVOUDIG ALS HET LIJKT- Het opmerkelijke **arrest van 2 januari 1992**²¹⁹ verdient hierbij tevens een vermelding. De ziekte "dampigheid"²²⁰ bij een paard werd hierbij door de rechter als een koopvernietigend gebrek van het paard, zelfs in geval deze ziekte niet vermeld is in de lijst van artikel 1 Wet koopvernietigende gebreken, vermits ieder verborgen gebrek dat, van aard is de verkochte zaak ongeschikt te maken voor het gebruik waartoe het bestemd is, als koopvernietigend kan worden aanzien. Gelet op bovenstaande, zou het in dit geval juist geweest zijn dat de rechter toepassing zou hebben gemaakt van de 'verborgen niet-conformiteit'. De rechter maakt hier toepassing van de verborgen gebreken. Echter gaat de rechter hierbij de grenzen van de wet te buiten.²²¹

In een recenter **arrest uit 2017**²²² spreekt men van 'verborgen gebreken'. Doordat de verkoper niet handelt in het kader van diens beroepsactiviteit (zie *infra*), is de Consumentenkoop niet van toepassing. Hierdoor dient er teruggevallen te worden op de gemeenrechtelijke regeling. De rechter oordeelde hierbij dat actie tot garantie van verborgen gebreken krachtens artikel 1641 oud BW moet worden ingesteld binnen een korte termijn²²³, die begint op het moment dat het gebrek zich voordoet. Bij de beoordeling van de korte termijn voor de ontdekking van een verborgen gebrek (*in casu* het agressief karakter van een paard) moet men rekening houden met het feit dat een paard een levend goed is. Ook hier oordeelt de rechter verkeerd. *In casu* kan de toepassing van verborgen gebreken immers niet gemaakt worden daar het om de verkoop van een paard gaat. Beter past men hier ook het begrip 'verborgen niet-conformiteit' toe.²²⁴

²¹⁸ Een greep uit de praktijk. Dit standpunt vloeit voort uit een gesprek met Mr. Shari De Meyer.

²¹⁹ Rb. Turnhout 2 januari 1992, *Turnh.Rechtsl.* 1994-95/1, 28-29.

²²⁰ Dampigheid: littekenweefsel op de longen. Er komt bij het inademen meer lucht in dan dat het paard er bij het uitademen weer uitgeperst krijgt. Daardoor raken de longblaasjes overvol en kunnen ze kapot gaan. Als er veel longblaasjes stuk gaan, noem je dat longemfyseem. Bij paarden heet de aandoening dampigheid.

²²¹ Eigen standpunt.

²²² Vred. Fléron 1 augustus 2017, *T.Vred.* 2019, 609-614, noot R. Steennot.

²²³ Art. 1648 oud BW.

²²⁴ Eigen standpunt.

NIEUW BOEK 7- Men tracht steeds meer en meer af te stappen van een strikte scheiding tussen de verborgen gebreken en de niet-conformiteit. Dit zal eveneens invloed hebben op de Wet koopvernietigende gebreken. Het Wetsvoorstel van 16 april 2024 houdende invoeging van boek 7 "Bijzondere contracten" beoogt een afschaffing van de vrijwaring voor verborgen gebreken en een vervanging door het eenvormig begrip "conformiteit".²²⁵ Het Wetsvoorstel voorziet erin de Wet koopvernietigende gebreken op te heffen. Dit kan alleen maar aangemoedigd worden. Tijd zal uitwijzen wat hierover bij wet beslist zal worden.

II.I.III.V. Consumentenkoop als *lex specialis*

LEX SPECIALIS- Het Gemeen Kooprecht is de *lex generalis*, waarbij de Consumentenkoop de *lex specialis* is. Op de Consumentenkoop wordt uitvoerig teruggekomen in Hoofdstuk II (zie *infra*). De bepalingen die werden ingevoerd in de artikelen 1649*bis* e.v. oud BW om de verkoop van consumptiegoederen te regelen, hebben voorrang op die van de Wet herziening koopvernietigende gebreken bij de verkoop van huisdieren.²²⁶

II.I.IV. Besluit inzake het Gemeen Kooprecht

Door de totstandkoming van de Wet en het KB koopvernietigende gebreken heeft men de leer van de verborgen gebreken trachten uit te sluiten. Men wou willekeur door de kopers vermijden door een strikt kader te hanteren van wat precies gezien kan worden als 'verborgen gebrek'. Door de lijst echter zo beperkt te maken, is dit naar de andere kant doorgeslagen. De lijst heeft geen enkel nut doordat deze té limitatief is, en té weinig voorkomende gebreken bevat. Een voor de hand liggende vraag die kan worden gesteld bij de eventuele uitbreiding van de lijst is, welke gebreken wel en niet op de lijst moeten komen te staan. Dit is een moeilijke afweging. Hier kan men dan ook geen eenduidig antwoord op geven, daar er altijd gebreken zullen ontbreken op de lijst.

²²⁵ Wetsvoorstel 16 april 2024 houdende invoeging van boek 7 "Bijzondere contracten" in het Burgerlijk Wetboek, *Parl. St.* Kamer 2023-24, nr. 55 3973/001, (1) 42-43. ("Naar het voorbeeld van het Duitse (§ 434 BGB) en Nederlandse recht (art. 7:17-18a BW) – en in de lijn van het voorgestelde toekomstige Franse recht (art. 1641 Code civil projet Stoffel Munck) – en overeenkomstig de Richtlijn Consumentenkoop, fuseert artikel 7.2.30 de bepalingen over de verbintenis van de verkoper tot vrijwaring voor verborgen gebreken (art. 1641 e.v. van het oud Burgerlijk Wetboek) en de verbintenis van de verkoper tot conforme levering (art. 1604, eerste lid, van het oud Burgerlijk Wetboek), door een eengemaakte notie "conformiteit" te hanteren. Artikel 7.2.30, § 3 verduidelijkt dat de koper maar gehouden is voor een conformiteitsgebrek dat op het ogenblik van levering van het goed minstens in de kiem bestaat. De verkoper is derhalve niet gehouden voor gebreken die na de levering ontstaan. Deze vereiste kwam ook al tot uitdrukking onder het oud Burgerlijk Wetboek voor de verborgen gebreken: voor de aansprakelijkheid van de verkoper wegens verborgen gebreken op grond van artikel 1641 van het oud Burgerlijk Wetboek is algemeen aanvaard dat het gebrek anterior moet zijn aan de overgang van het risico. Nu het regime van de verborgen non-conformiteit voorwerp wordt van de leveringsverbintenis van de verkoper, en mede gelet op de eenmaking van de verbintenis tot vrijwaring voor verborgen gebreken en de verbintenis tot conforme levering, is het logisch om het gebrek dat anterior is aan de levering in aanmerking te nemen.")

²²⁶ GwH 13 februari 2014, *BS* 2 april 2014, 28559, *Juristenkrant* 2014, 4-5, *RW* 2013-14, 1199 en *RW* 2014-15 180-184.; Rb. Dinant (2de k.) 16 oktober 2013, *JLMB* 2014/5, 237-242.; S. MARYSSE, "Art. 1641 BW" in X., *Bijzondere overeenkomsten. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, I. Benoemde overeenkomsten, *Titel VI. Koop, Hfdst. IV*, Mechelen, Kluwer, losbl., (1) 37.

In de memorie van toelichting bij de Wet koopvernietigende gebreken werd er gewezen op het feit dat de waardevermindering moeilijk te bepalen is. In de geest van die tijdsperiode werd een paard vooral bekeken als een object, vaak nog ingezet bij arbeid. Vandaag de dag weegt de emotionele band door. De 'waardevermindering' *an sich* speelt minder, zolang we ons paard maar kunnen behouden. Ook het feit dat enkel de *actio redhibitoria* mogelijk is, is onvoldoende. Vaak bouwt het baasje een emotionele band op met zijn dier (zie *supra* en *infra*). Het dier dan zomaar teruggeven is een gevoelige kwestie.

Hieromtrent is de rechtspraak tegemoetgekomen, door ook andere rechtsmiddelen toe te staan aan de koper. Zo werd bevestigd dat naast de koopvernietigende gronden uit de Wet en het KB koopvernietigende gebreken, ook nog bedrog, dwaling, de niet-conforme levering en de Consumentenkoop als *lex specialis* mogelijk zijn.

De niet-conforme levering dient genuanceerd te worden. Krachtens de eerste strekking bevestigt de aanvaarding een conforme levering. Echter sluipt ook het regime van de 'verborgen gebreken' hiertussen, daar men spreekt van een 'verborgen niet-conformiteit' volgens de tweede strekking. Dit betekent dat de koper slechts de niet-conformiteit kan aanvaarden voor zover hij ervan op de hoogte is of kan zijn op het moment van de aanvaarding. Hij kan dus na aanvaarding van de goederen nog slagen in zijn vordering op grond van niet-conforme levering op voorwaarde dat de niet-conformiteit onnaspeurbaar was op het moment van de levering en dat hij korte tijd na de ontdekking ervan de levering geprotesteerd heeft. Ook bij paarden kan een gebrek onnaspeurbaar zijn bij de levering. Meer nog, dit is meestal zo. Men moet het paard leren kennen om zijn natuurlijk gedrag te begrijpen. Een stalgebrek, zoals bijvoorbeeld weven of luchtzuigen, ontdekt men gewoonlijk pas na enkele dagen. Ook de berijdbaarheid van een paard dient enkele dagen tot weken uitgetest te worden. Wanneer een paard bijvoorbeeld mankt, heeft een eigenaar dit vaak pas na enkele dagen door. Een paard aangekocht door de recreatieve ruiter wordt gewoonlijk 2 à 3 dagen per week gereden, de andere dagen staat het paard op de wei of in zijn stal. Men heeft het dus niet altijd door dat het paard mankt, daar manken het vaakst opgemerkt wordt tijdens het rijden. Manken kan ook tijdelijk "verholpen" zijn door een veterinaire behandeling.²²⁷ Uit de rechtspraak blijkt dat de koper het gebrek meestal pas na enige tijd ontdekt, en niet onmiddellijk bij de aanvaarding.

Nochtans wordt er aangaande de koop-verkoop van een paard weinig of foutief gebruik gemaakt van deze 'verborgen niet-conformiteit'. Men doet vaak beroep op de wilsgebreken dwaling en bedrog, en, als men beroep doet op de niet-conformiteit, vergeet men vaak het woordje 'verborgen' ervoor te zetten.

Door de leer van de 'verborgen niet-conformiteit' en het feit dat de remedies inzake niet-conformiteit werden uitgebreid door artikel 5.97 nieuw BW, vloeien de verborgen gebreken en de niet-conformiteit steeds meer in elkaar over. Er kan niet meer gesproken worden van een strikt onderscheid tussen beiden.

Door het principiële arrest van het Hof van Cassatie uit 2022 wordt nu ook toepassing gemaakt van de korte termijn bij niet-conformiteit. Dit is een positieve evolutie. Het onderscheid tussen de (verborgen) niet-conformiteit en de verborgen gebreken wordt hierdoor nog kleiner.

²²⁷ Een greep uit de praktijk. Dit standpunt vloeit voort uit een gesprek met Mr. Jan De Boitselier (manager, beleid en adviezen bij PaardenPunt Vlaanderen).

Men tracht steeds meer en meer af te stappen van een strikte scheiding tussen de verborgen gebreken en de niet-conformiteit. Dit wordt eveneens bevestigd in het Wetsvoorstel van 16 april 2024 houdende invoeging van boek 7.²²⁸ Dit zal ongetwijfeld gevolgen hebben voor de Wet koopvernietigende gebreken. Tijd zal uitwijzen welke beslissing hierover bij wet zal worden genomen.

²²⁸ Wetsvoorstel 16 april 2024 houdende invoeging van boek 7 "Bijzondere contracten" in het Burgerlijk Wetboek, *Parl. St.* Kamer 2023-24, nr. 55 3973/001, (1) 23 en 42-43

Hoofdstuk II. Consumentenkooprecht

OVERZICHT- Onder **II.II.I. Wetgevend kader** wordt de tijdslijn inzake de Consumentenkoop uiteengezet. De Consumentenkoop is, in tegenstelling tot het Gemeen kooprecht en de Wet koopvernietigende gebreken, voortdurend in beweging. Zo heeft de Consumentenkoop doorheen de jaren heel wat evoluties meegemaakt.

In **II.II.II.** wordt het **paard als consumptiegoed** besproken. Onder invloed van onder andere het nieuw burgerlijk wetboek, het Wetsontwerp en de Wet 21 februari 2024, werden dieren voor het eerst uitdrukkelijk als consumptiegoed vermeld in de Consumentenkoop. Dit komt doordat dieren meer en meer onderscheiden worden van andere roerende, lichamelijke zaken, omdat men een paard nu eenmaal niet kan vergelijken met een smartphone of een laptop of een koelkast.

II.II.III. Aansprakelijkheidsvoorwaarden zal uiteenzetten onder welke voorwaarden de verkoper aansprakelijk gesteld kan worden voor het gebrek. Zo zal er besproken worden wanneer er sprake is van een niet-conformiteit. Ook de meldingstermijn, de verjaringstermijn, de garantietermijn en het anterioriteitsvermoeden worden besproken. Hierbij zijn de waarborgtermijn en het anterioriteitsvermoeden onderworpen aan wetgevende veranderingen door het Wetsontwerp en de Wet 21 februari 2024. Deze veranderingen kunnen grote gevolgen hebben in de paardenwereld. De meningen vanuit de praktijk zijn dan ook verdeeld.

Indien blijkt dat de verkoper aansprakelijk kan worden gesteld, zijn er verschillende remedies voor de koper mogelijk. Deze worden uiteengezet in **II.II.IV. Remedies**. Echter zal blijken dat niet elke remedie geschikt is voor levende dieren. Ten slotte volgt een besluit in **II.II.V.**

II.II.I. Wetgevend kader

OORSPRONKELIJKE RICHTLIJN CONSUMENTENKOOP EN DE TOTSTANDKOMING VAN DE ARTIKELN

1649BIS TOT EN MET 1649NONIES OUD BW - De artikelen 1649*bis* tot en met 1649*nonies* Oud BW zijn tot stand gekomen als een implementatie van Richtlijn 1999/44/EG van het Europees Parlement en de Raad van 25 mei 1999 (verder: oorspronkelijke Richtlijn Consumentenkoop).²²⁹ Haar doelen zijn tweevoudig: de eenmaking van de interne markt bevorderen en een minimale, eenvormige consumentenbescherming bewerkstelligen.²³⁰

Op 21 september 2004 werd de Wet betreffende de bescherming van de consumenten bij verkoop van consumptiegoederen (verder: Wet 1 september 2004)²³¹ gepubliceerd. Artikel 3 van deze wet voegde 'Afdeling IV. Bepalingen met betrekking tot de verkopen aan consumenten' toe aan het Burgerlijk Wetboek, zijnde artikelen 1649*bis* t.e.m. 1649*nonies* oud BW.²³²

HUIDIGE RICHTLIJN CONSUMENTENKOOP EN DE WET 20 MAART 2022- Bij verkoop van een goed moet de verkoper garanderen dat het geleverde goed conform is. De Richtlijn 2019/771 van het Europees Parlement en de Raad van 20 mei 2019 (verder: huidige Richtlijn Consumentenkoop)²³³ stelt net zoals zijn voorganger, de oorspronkelijke Richtlijn Consumentenkoop, deze primaire verbintenis van de verkoper centraal.²³⁴

²²⁹ Richtlijn Europees Parlement en Raad van Europa nr. 1999/44, 25 mei 1999 betreffende bepaalde aspecten van de verkoop van en de garanties voor consumptiegoederen, *Pb.L.* 7 juli 1999, nr. L 171, 12 – 16.

²³⁰ Art. 1 Richtlijn Europees Parlement en Raad van Europa nr. 1999/44, 25 mei 1999 betreffende bepaalde aspecten van de verkoop van en de garanties voor consumptiegoederen, *Pb.L.* 7 juli 1999, nr. L 171, 12 – 16.; S. STIJNS en I. SAMOY, "Le nouveau droit de la vente : la transposition en droit belge de la Directive européenne sur la vente des biens de consommation", *TBBR* 2003, (2) 5, nr. 9.; E. DEARDS, "The proposed guarantees directive: is it fit for the purpose?", *JCP* 1998/21, 115. (Er moet echter worden opgemerkt dat de oorspronkelijke Richtlijn Consumentenkoop slechts een minimumharmonisatie beoogt. Artikel 8, lid 2 van de oorspronkelijke Richtlijn Consumentenkoop staat toe dat lidstaten strengere regels invoeren of handhaven binnen het toepassingsgebied van de richtlijn, zodoende een hoger niveau van consumentenbescherming te waarborgen. Gevreesd valt dat deze mogelijkheid de harmonisatie in de weg zal staan, aangezien er verschillende niveaus van consumentenbescherming zullen zijn, afhankelijk van de keuzemogelijkheden van de verschillende lidstaten. Dit roept zorgen op over het risico van fragmentatie van de interne markt, wat betekent dat deze richtlijn niet volledig het probleem van compartimentering van de interne markt wegneemt.)

²³¹ Wet betreffende de bescherming van de consumenten bij verkoop van consumptiegoederen, *BS* 21 september 2004.; Wetsontwerp van 24 mei 2004 houdende aanvulling van de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek inzake verkoop teneinde de consumenten te beschermen, *Parl.St.* Kamer 2003-04, nr. 51/0982/004.

²³² Ook in Nederland heeft de Richtlijn Consumentenkoop zijn weerslag gevonden in de artikelen van het Nederlands Burgerlijk Wetboek. Artikel 7:17 van het Nederlands Burgerlijk Wetboek stelt dat het geleverde goed moet voldoen aan de overeenkomst. Het is belangrijk op te merken dat de regelgeving met betrekking tot conformiteit bij Consumentenkoop, net zoals in België, van dwingend recht is. Deze bepaling is vastgelegd in artikel 7:6 lid 1 van het Burgerlijk Wetboek.

²³³ Richtlijn Europees Parlement en Raad van Europa nr. 2019/771, 20 mei 2019 betreffende bepaalde aspecten van overeenkomsten voor de verkoop van goederen, tot wijziging van Verordening (EU) 2017/2394 en Richtlijn 2009/22/EG, en tot intrekking van Richtlijn 1999/44/EG, *Pb.L.* 22 mei 2019, nr. L 136, 28-50.

²³⁴ F. VAN DEN ABEELE en B. TILLEMANN, "aConformiteit in de Richtlijn Consumentenkoop 2019: heeft de berg een muis gebaard?" in E. TERRYNS en I. CLAEYS (eds.), *Nieuw recht inzake koop & digitale inhoud en diensten*, 1e editie, Bruxelles, Intersentia, 2020, (91) 91. (Waar het begrip conformiteit zich in de oorspronkelijke Richtlijn Consumentenkoop beperkt tot 1 artikel (artikel 2), wordt deze verplichting in de huidige Richtlijn Consumentenkoop behandeld over 5 artikelen (artikelen 5 t.e.m. 9).)

Ter implementatie van de huidige Richtlijn Consumentenkoop kwam de Wet 20 maart 2022 tot wijziging van de bepalingen van het oud Burgerlijk Wetboek met betrekking tot de verkopen aan consumenten (verder: Wet 20 maart 2022)²³⁵ tot stand.

HUIDIGE RICHTLIJN CONSUMENTENKOOP EN HET WETSONTWERP- In mei 2023 kwam, ter implementatie van de huidige Richtlijn Consumentenkoop, het Wetsontwerp tot wijziging van de bepalingen van het oud Burgerlijk Wetboek met betrekking tot de verkopen aan consumenten (verder: Wetsontwerp) tot stand.²³⁶ Het Wetsontwerp voorziet in enkele belangrijke nuances op de Wet 20 maart 2022. Het Wetsontwerp wijzigt het oud Burgerlijk Wetboek teneinde **bijzondere bepalingen in te voeren betreffende de verkoop van levende dieren** aan consumenten. Meer concreet is het de betrachting een evenwichtig regime uit te werken, waarbij rekening wordt gehouden met de belangen van de consument, de belangen van de verkoper, de rechtszekerheid en de fysieke en mentale gezondheid van het dier.²³⁷ In de plenaire vergadering werd de tekst op 1 februari 2024 aangenomen met 79 stemmen voor, 27 stemmen tegen en 21 onthoudingen. Op 1 mei 2024 trad de Wet 21 februari 2024 tot wijziging van het oud Burgerlijk Wetboek met betrekking tot de verkopen aan consumenten (verder: Wet 21 februari 2024) in werking.²³⁸

LEX SPECIALIS- De bepalingen inzake de verkopen aan consumenten moeten bij voorrang op het gemeen kooprecht toegepast worden.²³⁹ De Consumentenkoop is een *lex specialis* ten opzichte van het gemeen kooprecht.²⁴⁰

WETGEVEND KADER IN HET KORT- In dit werk zal voornamelijk verwezen worden naar het Wetsontwerp en de daarbij horende, recent tot stand gekomen Wet van 21 februari 2024. In het Wetsontwerp wordt de motivering achter de Wet 21 februari 2024 toegelicht. De Wet is tot stand gekomen om de Consumentenkoop toegankelijk te maken indien er een geschil rijst tussen de koper en de verkoper omtrent gebreken bij levende dieren. In tegenstelling tot de nieuwe regelgeving, zijn de oudere regimes helemaal niet aangepast aan de koop-verkoop van levende dieren. Echter is het wel belangrijk om deze oudere regimes te vermelden, om een vergelijking te kunnen maken. Hierbij dient benadrukt te worden dat deze 'oudere' regimes helemaal niet zo oud zijn zoals het woordgebruik doet vermoeden. Tot anno 2023 / 2024 was er geen (duidelijke) regeling voor levende dieren in de Consumentenkoop en bleven consument-kopers van dieren als het ware in de kou staan. De koop van levende dieren in de Consumentenkoop was tot niet zo lang geleden een grijze zone.

²³⁵ Wet 20 maart 2022 tot wijziging van de bepalingen van het oud Burgerlijk Wetboek met betrekking tot de verkopen aan consumenten, tot invoeging van een nieuwe titel VIbis in boek III van het oud Burgerlijk Wetboek en tot wijziging van het Wetboek van economisch recht, *BS* 31 maart 2022.

²³⁶ Wetsontwerp van 9 mei 2023 tot wijziging van de bepalingen van het oud Burgerlijk Wetboek met betrekking tot de verkopen aan consumenten, *Parl. St. Kamer* 2022-23, nr. 55/3330.

²³⁷ Wetsontwerp van 9 mei 2023 tot wijziging van de bepalingen van het oud Burgerlijk Wetboek met betrekking tot de verkopen aan consumenten, *Parl. St. Kamer* 2022-23, nr. 55/3330, 5.

²³⁸ Wet van 21 februari 2024 tot wijziging van het oud Burgerlijk Wetboek met betrekking tot de verkopen aan consumenten, *BS* 20 maart 2024. (Verder: Wet 21 februari 2024)

²³⁹ A. GODFROID, "Consumenten laten rechten te weinig gelden bij aankoop van een dier", *Juristenkrant* 2014, afl. 287, (4) 4.; I. SAMOY, "COMMERCIELE GARANTIES EN HET DWINGEND KARAKTER VAN DE NIEUWE REGELS" in S. STIJNS en J. STUYCK (eds.), *Het nieuwe kooprecht. De wet van 1 september 2004 betreffende de bescherming van de consumenten bij verkoop van consumptiegoederen*, Antwerpen, Intersentia, 2005, (103) 121.

²⁴⁰ B. TILLEMANS, *Bijzondere Overeenkomsten. Verkoop. Gevolgen van de koop*, in *Beginnelsen van Belgisch Privaatrecht*, Mechelen, Kluwer, 2012, 580, nr. 706; C. CAUFFMAN, "De nieuwe wet op de Consumentenkoop", *TPR* 2005, nr. 3, (787) 790.; S. STIJNS, "De nieuwe regels voor de verkoop aan de consument: de 'wettelijke garantie' bij niet-conformiteit" in J. HERBOTS en A. VERBEKE (eds.), *Themis. Bijzondere overeenkomsten*, Brugge, die Keure, 2002, (9) 13-14.

SITUERING- Hierboven werden de begrippen 'koper' en 'verkoper' aan de hand van rechtspraak nader toegelicht. Het is niet alleen belangrijk te kaderen tussen *wie* een koop tot stand komt, maar ook *wat* de koop omvat. Volgens de definitie verkoopt de verkoper²⁴¹ aan de koper²⁴² een consumptiegoed²⁴³. De vraag of een paard beschouwd kan worden als consumptiegoed en zo onder het toepassingsgebied van de Consumentenkoop valt, wordt hieronder beantwoord. Hierbij is het zeer interessant om te verwijzen naar oudere wetgeving en de vergelijking te maken tussen de situatie vroeger en de situatie vandaag de dag.

Onder de oude regeling werden paarden over dezelfde kam geschoren als een smartphone of een koelkast. Ze werden niet van elkaar onderscheiden en waren beiden 'roerende lichamelijke zaken'. Onder tendens van het nieuw burgerlijk wetboek, het Wetsontwerp en de Wet 21 februari 2024 werden levende dieren duidelijk onderscheiden van andere roerende lichamelijke zaken, gelet op het gevoelsvermogen en biologische noden van levende dieren.

II.II.II. Paard als consumptiegoed

OORSPRONKELIJKE RICHTLIJN CONSUMENTENKOOP EN WET 1 SEPTEMBER 2004- Noch onder de oorspronkelijke Richtlijn Consumentenkoop, noch onder de Wet 11 september 2004 werden dieren expliciet genoemd of uitgesloten.²⁴⁴ Hieruit kan men impliciet afleiden dat de wetgever geen onderscheid wou maken tussen consumptiegoederen en levende dieren. Ook in de voorbereidingsstukken van de Wet 1 september 2004 wordt vermeld dat het niet de bedoeling is om dieren uit te sluiten. Honden worden zelfs expliciet vernoemd.²⁴⁵ Er is dus geen reden denkbaar om aan te nemen dat dieren en dus bij gevolg paarden zouden zijn uitgesloten van deze regeling. Door de rechtspraak en rechtsleer werd duidelijk bevestigd dat een dier als consumptiegoed kan worden beschouwd en de Consumentenkoop van toepassing is indien het dier bij de levering ervan een gebrek aan overeenstemming vertoont.²⁴⁶

HUIDIGE RICHTLIJN CONSUMENTENKOOP EN WET 20 MAART 2022- De redenering uit de oorspronkelijke Richtlijn Consumentenkoop en de Wet 11 september 2004 wordt verworpen door de huidige Richtlijn Consumentenkoop en de Wet 20 maart 2022. Hier worden dieren expliciet uitgesloten van het toepassingsgebied van de Consumentenkoop.²⁴⁷

²⁴¹ Art. 1649bis, § 1, 2° oud BW.

²⁴² Art. 1649bis, § 1, 1° oud BW.

²⁴³ Art. 1649bis, § 1, 4° oud BW.

²⁴⁴ Het Toepassingsgebied van de consumptiegoederen stond toen beschreven onder 'art. 1649bis, §2, 3° Oud BW'.

²⁴⁵ Wetsontwerp van 24 mei 2004 houdende aanvulling van de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek inzake verkoop teneinde de consumenten te beschermen, *Parl.St.* Kamer 2003-04, nr. 51/0982/004, 5.

²⁴⁶ Cass. 21 januari 2010, *RW* 2011-12, 784.; Antwerpen 29 april 2013, *RW* 2014-15, nr. 27, 1067.; Rb. Dinant (2de k.) 16 oktober 2013, *JLMB* 2014/5, 237-242.; Gent 2 mei 2012, *DCCR* 2012 (97), (100) 100.; Antwerpen 21 mei 2012, *NJW* 2013, 122, noot R. STEENNOT.; R. STEENNOT, "Consumentenkoop toepasselijk op dieren" (noot onder Kh. Antwerpen (afd. Turnhout), nr. A/13/01751, 5 juni 2014), *NJW* 2014, nr. 313, (950) 954.; A. GODFROID, "Wet Consumentenkoop is van toepassing op de verkoop van een hond door een professionele verkoper" (noot onder Kh. Turnhout 6 juni 2011), *RABG* 2013, 667.; S. MARYSSE, "Over een hond als een consumptie-goed en rechtsmisbruik bij de keuze van de remedies bij een (niet-conforme) Consumentenkoop" (noot onder Bergen 15 december 2010), *DCCR* 2012, nr. 97, (122) 122.; Y. NINANE, "Le défaut de la chose vendue selon le régime de la garantie des biens de consommation" in C. DELFORGE en J. VAN ZUYLEN (eds.), *Les défauts de la chose*, Limal, Anthemis, 2015, (35) 43.; C. CAUFMANN en A. VERBEKE, "Een jaar wet Consumentenkoop" in *Themis*, Brugge, die Keure, 2005, (27) 28.

²⁴⁷ Volgens artikel 3, §5, b) van de huidige Richtlijn Consumentenkoop kunnen de lidstaten overeenkomsten van de werkingssfeer van deze richtlijn uitsluiten wanneer zij betrekking hebben op de verkoop van levende dieren. Bij de implementatie van deze Richtlijn door de Wet 20 maart 2022 heeft België gebruik gemaakt van deze uitzonderingsmogelijkheid. In artikelen 3, §3, 4° en 23 Wet 20 maart 2022 en artikel 1649bis, §3 Oud BW worden

Ter implementatie van deze huidige Richtlijn Consumentenkoop kwam de Wet 20 maart 2022 tot stand. Hieromtrent gaf de Bijzondere raadgevende commissie Verbruik (verder: Commissie Verbruik) op 3 september 2019 een advies. Hierin benadrukte de Commissie Verbruik dat het niet ideaal is om de bestaande regelgeving toe te passen op de verkoop van dieren. De Commissie Verbruik is van oordeel dat: *“het wenselijk zou zijn om levende dieren uit te sluiten van het toepassingsgebied van de richtlijn of minstens om specifieke modaliteiten te voorzien voor deze categorie van goederen”*.²⁴⁸ De Commissie Verbruik stelt tevens vast dat er veel misverstanden bestaan omtrent de dialoog (kennisgeving) en remedies tussen de koper en de verkoper van een levend dier. De oorzaak hiervoor ligt enerzijds in emotionele elementen (een levend dier is noch voor de consument, noch voor de verkoper een object dat eenvoudig kan vervangen of hersteld worden) en anderzijds in het feit dat de verkoper, na de verkoop, geen impact meer heeft op de manier waarop de consument met het dier omgaat (noodzakelijke verzorging, soort voeding, soort activiteiten, enz.) noch op ingrepen die uitgevoerd worden door dierenartsen (herstel), terwijl dit belangrijk kan zijn om de toestand van een levend dier te begrijpen met de daaraan gekoppelde bescherming van de koper en de verkoper.²⁴⁹

De Commissie Verbruik is van oordeel dat het wenselijk zou zijn om levende dieren uit te sluiten van het toepassingsgebied van de richtlijn of minstens om specifieke modaliteiten te voorzien voor deze categorie van goederen. Een uitsluiting of wijziging van de modaliteiten mag echter niet gepaard gaan met de creatie van een wetgevend vacuüm inzake consumentenbescherming bij de aankoop van levende dieren. Meer specifiek betekent dit, dat de Commissie Verbruik het absoluut noodzakelijk vindt om specifieke garanties te behouden voor de consumenten, en dus deze wetgeving te handhaven voor de verkoop van levende dieren, zolang er geen specifieke en duidelijke regelgeving wordt aangenomen.²⁵⁰

NIEUW BURGERLIJK WETBOEK- De gedachtegang van de Commissie Verbruik is tevens te zien in de bepalingen uit het Nieuw Burgerlijk Wetboek. Het Nieuw BW erkent vanaf 1 september 2021 ook dat dieren een gevoelsvermogen en biologische noden hebben.²⁵¹ Dit is een logische beslissing geweest gezien het toenemend maatschappelijk besef dat dieren geen gevoelloze goederen zijn en dat ze niet langer zonder meer kunnen worden gelijkgeschakeld met goederen.²⁵² Voor lange tijd werden dieren beschouwd als goederen, voornamelijk vanwege hun inferieure positie ten opzichte van mensen (het zogenaamde "antropocentrisme"). Echter, door de groeiende acceptatie van bio- en ecocentrisme wordt de dominante rol van mensen nu steeds vaker ter discussie gesteld. Steeds meer mensen erkennen dat mensen en dieren gelijkwaardig zijn. Deze verandering heeft ook invloed gehad op hoe het recht dieren behandelt. Toch valt

overeenkomsten met betrekking tot de verkoop van levende dieren uitgesloten van het toepassingsgebied van de wet. Artikel 23 bepaalt dat bij de verkoop van levende dieren die op of na 1 juni 2022 tussen een verkoper en een consument worden gesloten, de artikelen 1649*bis* tot 1649*octies* van het Oud Burgerlijk Wetboek van toepassing blijven, zoals deze luiden vóór de bekendmaking van deze wet. Dit heeft onder andere implicaties voor de waarborgtermijn en het anterioriteitsvermoeden (zie *infra*).

²⁴⁸ BIJZONDERE RAADGEVENDE COMMISSIE VERBRUIK, Advies over de omzetting van de Europese richtlijnen inzake Consumentenkoop van zowel goederen als digitale inhoud en diensten, 3 september 2019, nr. CRB 2019-1660, (3) 5.

²⁴⁹ BIJZONDERE RAADGEVENDE COMMISSIE VERBRUIK, Advies over de omzetting van de Europese richtlijnen inzake Consumentenkoop van zowel goederen als digitale inhoud en diensten, 3 september 2019, nr. CRB 2019-1660, (3) 5-6.

²⁵⁰ BIJZONDERE RAADGEVENDE COMMISSIE VERBRUIK, Advies over de omzetting van de Europese richtlijnen inzake Consumentenkoop van zowel goederen als digitale inhoud en diensten, 3 september 2019, nr. CRB 2019-1660, (3) 5-6.

²⁵¹ Art. 3.38 en 3.39 Nieuw BW.

²⁵² G. DEGEEST, "Juridisch statuut van dieren" (noot onder Antwerpen 29 april 2019), *NJW* 2019, (661) 662.; BIJZONDERE RAADGEVENDE COMMISSIE VERBRUIK, Advies over de garantieregeling inzake levende dieren, 12 december 2021, nr. CRB 2021-3415, (1) 5.

op dat het Belgische rechtssysteem nog steeds sterk antropocentrisch is, omdat zelfs wanneer het de belangen van dieren erkent, dit *de facto* voornamelijk geldt voor die dieren die nauw verbonden zijn met menselijke belangen.²⁵³

Voor deze verschuiving zijn onder andere Frankrijk en Nederland een belangrijke inspiratiebron geweest gezien zij enkele jaren geleden al hun privaatrechtelijke regeling betreffende dieren hebben aangepast.²⁵⁴ In Frankrijk kwam er druk vanuit bepaalde rechtsleer die stelde dat dieren geen goederen zijn.²⁵⁵ De Nederlandse rechtsleer benadrukte dan weer dat dieren zomaar gelijkgeschakelen met zaken niet aansluit op het natuurlijk rechtsgevoel.²⁵⁶

WETSONTWERP- Het Wetsontwerp gaat in op de noodkreet uit de huidige Richtlijn Consumentenkoop en de Wet 20 maart 2022. Het uitsluiten van dieren in de Consumentenkoop, zoals gebeurde in de huidige Richtlijn Consumentenkoop en de Wet 20 maart 2022, was niet opportuun, omdat ook de koper van dieren bescherming dient te genieten. Daarom vallen dieren nu wel onder het toepassingsgebied van de Consumentenkoop, door een bijzondere regeling op te stellen voor levende dieren.

Consumptiegoederen zijn volgens het Wetsontwerp zowel 'roerende lichamelijke zaken', beschreven in artikel 1649*bis*, §1, 4°, a) Oud BW, als 'levende dieren', beschreven in artikel 1649*bis*, §1, 4°, c) Oud BW. Subparagraaf c) wordt toegevoegd door het Wetsontwerp aan de basistekst van het Oud Burgerlijk Wetboek.²⁵⁷ Hierdoor wordt bevestigd dat dieren wel degelijk onder het toepassingsgebied van de Consumentenkoop vallen als consumptiegoed, maar zich nu wel expliciet onderscheiden van alle andere roerende lichamelijke goederen.²⁵⁸

²⁵³ J. VAN DE VOORDE, "Juridisch statuut van het dier (art. 3.38 – 3.39 BW)" in J. BAECK, N. CARETTE, P. LECOCQ, M. MUYLLE, V. SAGAERT en A. WYLLEMAN (eds.), *Het nieuwe goederenrecht*, Antwerpen, Intersentia, 2021, (77) 88.

²⁵⁴ Wetsvoorstel (S. VAN HECKE e.a.) houdende invoeging van boek 3 "Goederen" in het nieuw Burgerlijk Wetboek, *Parl.St.* Kamer 2019-20, nr. 173/004, 19 en 21 – 22.

²⁵⁵ Art. 515-14 CC (Frankrijk); F. MARCHADIER, "Chroniques de jurisprudence. Droit civil des personnes et de la famille", *RSDA* 2014, (15) 23 – 24.

²⁵⁶ Art. 3:2a Nieuw BW.; E. CRAMER, "Dieren zijn geen zaken, maar ook geen mensen", 2010, www.navigators.nl, (1) 2.

²⁵⁷ Wetsontwerp van 9 mei 2023 tot wijziging van de bepalingen van het oud Burgerlijk Wetboek met betrekking tot de verkopen aan consumenten, *Parl.St.* Kamer 2022-23, nr. 55/3330, 61.

²⁵⁸ F. VAN DEN ABEELE, *Rechtspraakoverzicht van het gemeen kooprecht en consumenten-kooprecht (2020-2023). Bijzondere overeenkomsten*, Antwerpen, Intersentia, 2024, Vol. 128, 26.

SITUERING- Om als consument de verkoper aansprakelijk te stellen voor een gebrek dat zich stelt in het kader van de aankoop van een paard, dienen de aansprakelijkheidsvoorwaarden voldaan te zijn. Deze voorwaarden worden hieronder besproken in **II.I.V.** Enkel in deze gevallen is de verkoper aansprakelijk voor het gebrek. Hierbij wordt vooral dieper ingegaan op de niet-conformiteit, het anterioriteitsvermoeden en de waarborgtermijn, omdat hiervoor bijzondere bepalingen worden opgesteld indien het gaat om de verkoop van een levend dier.

II.II.III. Aansprakelijkheidsvoorwaarden

Eenmaal vastgesteld dat de overeenkomst onder het toepassingsgebied van de Consumentenkoop valt, moeten de volgende voorwaarden cumulatief vervuld zijn. Slechts dan kan de verkoper aansprakelijk gesteld worden op basis van de Wet Consumentenkoop. De vijf aansprakelijkheidsvoorwaarden, volgende uit artikelen 1649ter en 1649^{quater} oud BW, zijn de volgende:

1. Consumptiegoed niet in overeenstemming met de overeenkomst (*niet-conformiteit*);
2. Niet-conformiteit bestond op ogenblik van de levering (*anterioriteitsvermoeden*);
3. Niet-conformiteit heeft zich gemanifesteerd binnen de *waarborgtermijn*;
4. Niet-conformiteit is gemeld binnen een *meldingstermijn* zo conventioneel bepaald;
5. Rechtsvordering is ingesteld binnen de *verjaringstermijn*.

II.II.III.I. Niet-conformiteit

WETTELIJKE OVEREENSTEMMINGSCRITERIA- Het begrip "conformiteit" heeft betrekking op één van de belangrijkste verplichtingen van de verkoper in een Consumentenkoopovereenkomst, nl. de leveringsplicht.²⁵⁹ Deze bestaat in de verplichting om een zaak te leveren die in overeenstemming is met de overeenkomst.²⁶⁰ Indien de verkoper deze verplichting niet nakomt, is er sprake van een gebrek aan conformiteit en is hij hiervoor aansprakelijk ten aanzien van de koper. Verder hangt ook de toepassing van de hierna besproken remedies af van het vaststellen van zo'n conformiteitsgebrek.²⁶¹ (zie *infra*)

Artikel 1649ter oud BW bepaalt onder welke voorwaarden een consumptiegoed geacht kan worden in overeenstemming met de overeenkomst te zijn. Opdat het goed geacht zou worden met de overeenkomst in overeenstemming te zijn, dient *cumulatief*²⁶² aan een aantal voorwaarden te worden voldaan. Er is met andere woorden een conformiteitsgebrek zodra niet aan een van de subjectieve en objectieve

²⁵⁹ Art. 2 Wet betreffende de bescherming van de consumenten bij verkoop van consumptiegoederen, BS 21 september 2004.

²⁶⁰ C. CAUFFMAN, "De nieuwe wet op de Consumentenkoop", *TPR* 2005, nr. 3, (787) 802-803.

²⁶¹ S. JANSEN en S. STIJNS, "La directive nouvelle est arrivée : conformiteitsbegrip, overmacht, kennisgeving, termijnen en remedies in de richtlijn Consumentenkoop 2019/771", *DCCR* 2020, nr. 3, (3) 6.

²⁶² S. JANSEN, "Hiërarchie in de remedies bij Consumentenkoop: bescherming van consumenten en verkopers" (noot onder Gent 20 oktober 2010), *DCCR* 2012, afl. 94, (132) 136-137.; C. CAUFFMAN, "De nieuwe wet op de Consumentenkoop", *TPR* 2005, nr. 3, (787) 805 en 811.; J. STUYCK, "La notion de conformité et l'articulation des délais" in C. BIQUETMATHIEU en P. WÉRY (eds.), *La nouvelle garantie des biens de consommation et son environnement légal*, Brugge, La Charte/die Keure, 2005, (111) 115.

conformiteitscriteria is voldaan.²⁶³ De subjectieve en objectieve conformiteitscriteria moeten naast elkaar gezien worden, waarbij er geen hiërarchisch onderscheid bestaat.²⁶⁴ De subjectieve en objectieve conformiteitscriteria vullen elkaar aan. Hierbij wordt gekeken naar wat de overeenkomst stelt en wat de consument redelijkerwijze kan verwachten.²⁶⁵

SUBJECTIEVE CONFORMITEITSCRITERIA- De subjectieve conformiteitscriteria zijn de criteria die men normaal in het contract opneemt om de prestatie van de goederen die men contractueel beoogt, te omschrijven.²⁶⁶ Artikel 1649ter, § 2 oud BW somt de subjectieve conformiteitscriteria op waaraan met name en voor zover van toepassing moet worden voldaan. Deze opgesomde criteria zijn niet exhaustief; partijen kunnen ook andere criteria in hun overeenkomst opnemen. Voor zover van toepassing betekent dat de opgesomde criteria maar toepassing vinden, indien ze relevant zijn in de gegeven context.²⁶⁷

Het geleverde goed moet in de eerste plaats in overeenstemming zijn met de beschrijving, het type, de hoeveelheid en kwaliteit, functionaliteit, compatibiliteit, interoperabiliteit en andere kenmerken die in de koopovereenkomst worden vermeld (art. 1649ter, § 2, 1° oud BW).

Ten tweede geldt dat indien de consument een bijzonder gebruik voor ogen heeft, i.e. een gebruik dat afwijkt van het gebruik waarvoor het goed normalerwijze is bestemd, dan moet het geleverde goed ook geschikt zijn voor dit bijzondere door de consument gewenst gebruik (art. 1649ter, § 2, 2° oud BW). Vereist is wel dat de consument dit bijzonder gebruik bij het sluiten van de overeenkomst aan de verkoper heeft meegedeeld en dat de verkoper dit bijzondere gebruik ook heeft aanvaard. Noch de mededeling van de consument, noch de aanvaarding door de verkoper dienen expliciet te zijn.²⁶⁸

OBJECTIEVE CONFORMITEITSCRITERIA- Naast het voldoen aan subjectieve conformiteitsvereisten die in de koopovereenkomst zijn vastgesteld, moet het consumptiegoed ook voldoen aan de objectieve

²⁶³ Vred. Antwerpen, 11 december 2014, *NJW* 2015, 649, noot J. WILLEMS.; Antwerpen 29 april 2013, *RW* 2014-15, nr. 27, 1067.; Gent 27 mei 2009, *NJW* 2010, 200, noot R. STEENNOT, *RW* 2010-11, 540, noot S. MARYSSE.; R. STEENNOT, "Art. 1649ter BW" in X., *Bijzondere overeenkomsten. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, I. Benoemde overeenkomsten, Titel VI. Koop, Hfdst. IV, Mechelen, Kluwer, losbl., (1) 7.; L. TRAEST, "Ambtshalve opwerpen van de hoedanigheid van consument: een nieuw hoofdstuk in de rechtspraak van het Hof van Justitie" (noot onder C-497/13, EU:C:2015:357, Faber), *RDC* 2016, (356) 364.; C. CAUFMANN, "Vijf jaar Wet Consumentenkoop – Overzicht van rechtspraak" in *Feestbundel Monard-D'Hulst 20 jaar. Diversiteit in eenheid*, Gent, Larcier, 2010, 161.

²⁶⁴ Dit blijkt ook uit de aanhef van artikel 7.1 van de huidige Richtlijn Consumentenkoop ("naast het voldoen aan subjectieve conformiteitscriteria") en uit overweging 25 ("Ter bescherming van de legitieme belangen van beide partijen bij een koopovereenkomst dient conformiteit te worden beoordeeld zowel op basis van subjectieve als objectieve conformiteitscriteria"), Evenals overweging 29 ("Om conform te zijn moeten de goederen niet alleen voldoen aan de in de overeenkomst opgenomen subjectieve conformiteitsvereisten, maar bovendien aan de in deze richtlijn vastgestelde objectieve conformiteitscriteria").

²⁶⁵ F. VAN DEN ABEELE en B. TILLEMANN, "Conformiteit in de Richtlijn Consumentenkoop 2019: heeft de berg een muis gebaard?" in E. TERRYNN en I. CLAEYS (eds.), *Nieuw recht inzake koop & digitale inhoud en diensten*, 1e editie, Bruxelles, Intersentia, 2020, (91) 97.

²⁶⁶ F. VAN DEN ABEELE en B. TILLEMANN, "Conformiteit in de Richtlijn Consumentenkoop 2019: heeft de berg een muis gebaard?" in E. TERRYNN en I. CLAEYS (eds.), *Nieuw recht inzake koop & digitale inhoud en diensten*, 1e editie, Bruxelles, Intersentia, 2020, (91) 98.; D. STAUDENMAYER, "Les directives européennes sur les contrats numériques", *RDC* 2019, (125) 135.

²⁶⁷ H. JACQUEMIN, "La conformité des biens, des contenus numériques et des services numériques, l'articulation des déliés et la modification des éléments numériques", *DCCR* 2022, afl. 135-136, (25) 31.; R. STEENNOT, "Art. 1649ter BW" in X., *Bijzondere overeenkomsten. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, I. Benoemde overeenkomsten, Titel VI. Koop, Hfdst. IV, Mechelen, Kluwer, losbl., (1) 9.

²⁶⁸ Orb. Henegouwen 2 juni 2021, *DCCR* 2022, afl. 134, 82, noot G. SCHULTZ.; C. CAUFFMAN, "De nieuwe wet op de Consumentenkoop", *TPR* 2005, nr. 3, (787) 807-808.

conformiteitsvereisten uit artikel 1649ter, § 3 oud BW, waaronder het geschikt zijn voor normaal gebruik.²⁶⁹

Het geleverde goed moet vooreerst geschikt zijn voor het gebruik waartoe goederen van dezelfde soort gewoonlijk dienen. Dit criterium stemt naar gemeen kooprecht overeen met het gemeenrechtelijk begrip van de conforme levering.²⁷⁰ Waartoe goederen van dezelfde soort gewoonlijk dienen, moet worden bepaald aan de hand van het gebruik van het goed dat het publiek waarvoor deze goederen zijn bestemd, voor ogen heeft.

IN DE PRAKTIJK- In de rechtspraak werd geoordeeld dat het geleverde goed, *in casu* een paard, een gebrek aan overeenstemming vertoonde daar *'dat niet geschikt was om te worden bereden'*. Hier werd de toets *'normaal gebruik'* gehanteerd. In het **arrest van 16 oktober 2013**²⁷¹ leed het paard aan een chronische gewrichtsontsteking²⁷² wat het paard ongeschikt maakte om te berijden. In een recenter **arrest van 25 februari 2021**²⁷³ werd beslist dat een springpaard dat niet geschikt is om bereden te worden, is niet geschikt voor het normale gebruik ervan.

In een ander **arrest van 2 mei 2012**²⁷⁴ beslist de rechter dat het paard zich op zo'n wijze gedroeg die het gevaarlijk maakte voor 'normaal gebruik' door niet-professionelen. Het steigert, verzet zich en springt ongevraagd zijwaarts, waardoor het in het verkeer onberekenbaar is: een normale ruiter kan dit paard in zijn huidige staat niet onder controle houden wanneer een voertuig nadert. Dit gedrag was niet te wijten aan enig fysiek gebrek, maar aan het moeilijk en nukkig karakter van het paard. Het werd niet uitgesloten dat een bekwaamere en meer ervaren ruiter van het paard meer kon bekomen, voornamelijk wanneer het paard strak aangereden wordt en aan de teugel wordt gebracht en een sterk vertrouwen in zijn berijder heeft. Van een 13-jarig meisje kan volgens de deskundige niet worden verwacht dat zij daartoe in staat zou zijn geweest. Het moeilijke karakter van het paard maakte het volgens de deskundige voor een 13-jarige ruiter, die niet het gezag uitstraalt van een volwassen ruiter met bijzondere vaardigheden, en zelfs voor een doorsnee ruiter zo goed als onmogelijk om het paard probleemloos en gevaarloos te berijden en in toom te houden. Dit problematische karakter was reeds zeer goed merkbaar sinds tien maanden. Het werd niet betwist dat de koper vóór de aankoop het paard getest heeft en geen problemen heeft ondervonden. Ook zijn dochter ondervond de eerste zes weken kennelijk geen noemenswaardige problemen en won zelfs een dressuurwedstrijd. De deskundige sloot evenwel niet uit dat het paard in de periode vóór de aankoop goed en strak aangereden was, waardoor het een tijdlang geen verzet zal hebben vertoond. Dit zal in ieder geval zo geweest zijn tijdens het verblijf van anderhalve maand bij de verkoper (voor de levering) waar de berijders zeer ervaren ruiters zijn, gespecialiseerd in dressuur, dat per definitie een zeer strenge discipline is en waarvoor goed getrainde en autoritaire ruiters nodig zijn. Dit kan ook verklaren waarom, althans naar zeggen van de koper en van de instructeurs van de verkoper, het paard in

²⁶⁹ R. STEENNOT, "Art. 1649ter BW" in X., *Bijzondere overeenkomsten. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, I. Benoemde overeenkomsten, Titel VI. Koop, Hfdst. IV, Mechelen, Kluwer, losbl., (1) 11.

²⁷⁰ Y. VAN COUTER, E. KAIRIS, B. VANBRABANT, S. DE BOECK, S. KINART en H. DHONDT, "De Consumentenkoop. De wet van 1 september 2004 betreffende de bescherming van consumenten bij verkoop van consumptiegoederen", *CABG* 2005, afl. 3, (1) 25.

²⁷¹ Rb. Dinant (2de k.) 16 oktober 2013, *JLMB* 2014/5, 237-242.

²⁷² Bij paarden met artrose is er sprake van gewrichtsslijtage. Het kraakbeen, gewrichtskapsel en de gewrichtsvloeistof die ervoor moeten zorgen dat de botten in het gewricht soepel kunnen bewegen, zijn hierbij aangetast.

²⁷³ Vred. Bree 25 februari 2021, *RW* 2020-21, 1392-1396.

²⁷⁴ Gent 2 mei 2012, *DCCR* 2012 (97), (100) 100-101.

de periode na het terughalen opnieuw een “goed” berijdbaar paard (geworden) was. Het paard zal derhalve wel goed getraind zijn geweest in de periode vóór de aankoop, reden waarom noch de koper (die het paard een aantal keren vooraf had bereden) noch de dochter aanvankelijk problemen ondervonden. Wanneer de teugels evenwel minder strak en minder professioneel werden aangelegd en de discipline minder streng werd – wat van een 13-jarige ruiter normaal kan worden verwacht – en het paard bijgevolg de strakke hand die het vroeger gewend was, niet meer voelde, heeft zijn karakter de bovenhand genomen, waardoor het paard onvoorzienbaar werd. Dit is voor een 13-jarige ruiter een zeer gevaarlijke situatie, zeker wanneer met het paard op de openbare weg gereden wordt. Bijgevolg aanvaardt de rechter het bestaan van een niet-conformiteit.²⁷⁵

Ook in **Nederland** oordeelden rechters reeds over het ‘karaktergebrek’ bij een paard. In een zaak uit 2012 voor het Gerechtshof te Arnhem²⁷⁶ meende de koper dat het paard karaktergebreken vertoonde doordat het paard een aantal keren voor wedstrijden op een totaal onverklaarbaar moment een draai of spin maakte of onverwachts sprong en er achteraan bokte, waardoor de dochter van de koper er moeilijk op kon blijven zitten. Het paard was aangekocht voor de dochter om Europese Kampioenschappen mee te rijden, maar dit was volgens de koper niet mogelijk vanwege het onvoorspelbare gedrag van de pony. De rechter oordeelde dat *“in het verleden behaalde resultaten nu eenmaal geen garanties geven voor de toekomst. Veel hangt immers af van de kwaliteiten van de ruiter en de relatie (“klik”) van ruiter en pony.”*

Op 25 juni 2020²⁷⁷ oordeelde de rechtbank van Rotterdam op soortgelijke wijze. Ook hier beroept de koper zich op de karaktergebreken van het paard om te koop te ontbinden. De deskundige oordeelt hieromtrent: *“de managementsverandering die [paard] heeft ondergaan ten gevolge van de koop/verkoop heeft geleid tot een mismatch tussen paard en amazone waardoor er kreupelheidsproblematiek en problematiek van rijtechnische aard is ontstaan”*.

Ook de **rechtbank van eerste aanleg te Leuven** ontbond op **27 januari 2016**²⁷⁸ de koopovereenkomst van een paard op basis van de Wet Consumentenkoop. Eiseres kocht als consument een paard van een professionele paardenhandelaar. Het betreffende paard was bestemd voor jumping op amateurniveau. Kort na de levering bleek het paard niet te willen springen, zelfs niet over beperkte hindernissen. Het stopte bij het nemen van een sprong, ook als het werd bereden door een professionele ruiter. De verkoper beweerde dat het feit dat het paard niet (meer) sprong, een gevolg zou zijn van de castratie die kort voor de levering had plaatsgevonden. De rechtbank was echter van oordeel dat de verkoper dit niet aantoonde en dat hij als professioneel verkoper, terwijl de eiser een “consument” is, de koper had moeten mededelen dat een castratie gevolgen zou kunnen hebben gehad voor de prestaties/springcapaciteiten van het paard. De vordering tot ontbinding van de koopovereenkomst ten laste van de verweerder wegens niet-conforme levering werd gegrond verklaard.²⁷⁹

²⁷⁵ B. TILLEMANS, S. DE REY, N. VAN DAMME, F. VAN DEN ABEELE, “Overzicht van rechtspraak. Bijzondere overeenkomsten. Koop (2007-2020)”, *TPR* 2020, afl. 3-4, (1007) 1493-1494, nr. 427.

²⁷⁶ Hof Arnhem 6 november 2012, ECLI:NL:GHARN:2012:3193.

²⁷⁷ Rb. Rotterdam 25 juni 2020, ECLI:NL:RBROT:5632.

²⁷⁸ Rb. Leuven 27 januari 2016, onuitg-.

²⁷⁹ K. BEELEN, “Koopvernietiging in het hippisch recht”, *T.Agr.R.* 2018, afl. 3, (118) 121.

BEWIJSLAST- Het bewijs van het niet-vervuld zijn van de conformiteitsvereisten, komt voor rekening van de consument-koper.²⁸⁰ Deze regel is in overeenstemming met het Gemeen Kooprecht volgens hetwelk de koper een gebrek aan conformiteit of een gebrek in de zaak moet bewijzen²⁸¹, evenals het gemeen bewijsrecht²⁸².²⁸³ Er zijn echter auteurs die het tegendeel beweren. Het bewijs ligt, volgens hen, dan bij de verkoper, aangezien de wet tot bescherming heeft om de consument te beschermen. De verkoper moet dan bewijzen dat het goed wél in overeenstemming is met de overeenkomst. Anders wordt er naar hun mening immers vanuit gegaan dat het goed geacht wordt in overeenstemming te zijn, wat nadelig kan zijn voor de consument.²⁸⁴ In dit werk wordt de eerste strekking gevolgd.

Het is de consument die het bewijs moet leveren van het bestaan van een gebrek aan overeenstemming, i.e. van het feit dat aan een van de voorwaarden niet is voldaan.²⁸⁵ Aangezien de vaststelling van het al dan niet bestaan van een gebrek een rechtsfeit is, kan het bewijs worden geleverd met alle middelen van recht, met inbegrip van vermoedens.²⁸⁶

In de rechtspraak werd ter zake bijvoorbeeld geoordeeld dat ook eenzijdige expertiseverslagen als bewijskrachtig feitelijk vermoeden kunnen worden aanvaard, in het bijzonder indien de expertise en objectiviteit van de expert vaststaat, indien tegenover deze verslagen geen bewijsstukken worden geplaatst, die van aard zijn de expertisebevindingen tegen te spreken of indien de ingeschakelde experts er geen enkel belang bij hebben om de consument te bevoordelen.²⁸⁷

In de paardensport wordt vaak gebruik gemaakt van dergelijk expertiseverslag ter bewijs van de niet-conformiteit, bijvoorbeeld het verslag van een dierenarts. Zo ook in de zaak voor de rechtbank te Dinant. Hierbij volstond het verslag van de dierenarts van de koper om aan te tonen dat het paard niet conform was, *in casu* niet geschikt om mee te rijden.²⁸⁸

²⁸⁰ Gent 27 mei 2009, *NJW* 2010, 200, noot R. STEENNOT, *RW* 2010-11, 540, noot S. MARYSSE.; L. TRAEST, "Ambtshalve opwerpen van de hoedanigheid van consument: een nieuw hoofdstuk in de rechtspraak van het Hof van Justitie" (noot onder C-497/13, EU:C:2015:357, Faber), *RDC* 2016, (356) 364.

²⁸¹ C. CAUFFMAN, "De nieuwe wet op de Consumentenkoop", *TPR* 2005, nr. 3, (787) 811.; S. STIJNS en I. SAMOY, "Le nouveau droit de la vente : la transposition en droit belge de la Directive européenne sur la vente des biens de consommation", *TBBR* 2003, (2) 10, nr. 27.

²⁸² Art. 1315, eerste lid oud BW, artikel 870 Ger.W.

²⁸³ R. STEENNOT en S. DEJONGHE, *Handboek consumentenbescherming en handelspraktijken*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 523.; Y. VAN COUTER, E. KAIRIS, B. VANBRABANT, S. DE BOECK, S. KINART en H. DHONDT, "De Consumentenkoop. De wet van 1 september 2004 betreffende de bescherming van consumenten bij verkoop van consumptiegoederen", *CABG* 2005, afl. 3, (1) 29.; A. VAN OEVELEN, "Het nieuwe begrip 'conformiteit'" in S. STIJNS en J. STUYCK (eds.), *Het nieuwe kooprecht. De wet van 1 september 2004 betreffende de bescherming van de consumenten bij verkoop van consumptiegoederen*, Antwerpen, Intersentia, 2005, (29) 48.

²⁸⁴ Y. VAN COUTER, E. KAIRIS, B. VANBRABANT, S. DE BOECK, S. KINART en H. DHONDT, "De Consumentenkoop. De wet van 1 september 2004 betreffende de bescherming van consumenten bij verkoop van consumptiegoederen", *CABG* 2005, afl. 3, (1) 30.

²⁸⁵ Gent 27 mei 2009, *NJW* 2010, 200, noot R. STEENNOT, *RW* 2010-11, 540, noot S. MARYSSE.; R. STEENNOT, "Consumentenkoop" in R. STEENNOT, G. STRAETMANS, E. TERRY, B. KEIRSBILCK en B. WYSEUR, *Overzicht van rechtspraak. Consumentenbescherming (2008-2014) – Marktpraktijken (2011-2014)*, *TPR* 2015, afl. 3-4, (1803) 1808.; A. LENAERTS, "Het nieuwe begrip conformiteit in het Belgisch en het Duits kooprecht", *TBBR* 2006, (81) 85.

²⁸⁶ Zie bv. Brussel 7 mei 2015, *TBBR* 2016, (229) 230-231. In dit arrest werd de niet-conformiteit van een gekochte fiets beoordeeld.

²⁸⁷ Antwerpen 29 april 2013, *RW* 2014-15, nr. 27, 1067.; Kh. Dendermonde 1 maart 2012, *RABG* 2013, 648; Vred. Landen-Zoutleeuw 13 september 2007, *T.Vred.* 2009, 241, noot C. DELFORGE.

²⁸⁸ Rb. Dinant (2de k.) 16 oktober 2013, *JLMB* 2014/5, 237-242.; B. TILLEMANS, S. DE REY, N. VAN DAMME, F. VAN DEN ABEELE, "Overzicht van rechtspraak. Bijzondere overeenkomsten. Koop (2007-2020)", *TPR* 2020, afl. 3-4, (1007) 1487, nr. 425.

Echter wordt de bewijslast van de niet-conformiteit aanzienlijk verlicht door het anterioriteitsvermoeden (zie *infra*).

WETSONTWERP EN WET 21 februari 2024- Ook in de Wet 21 februari 2024 komen deze subjectieve en objectieve conformiteitsvereisten aan bod.²⁸⁹

De Commissie Verbruik heeft zich tijdens de besprekingen van het advies afgevraagd of deze subjectieve conformiteitsvereisten, en met name “*geschikt zijn voor elk bijzonder door de consument gewenst gebruik*” er niet toe zal leiden dat een consument te hoge verwachtingen van het dier zal hebben. De Commissie Verbruik begrijpt echter ook dat in bepaalde gevallen specifieke wensen wel aanvaardbaar zijn. In de memorie van toelichting wordt dan ook best bepaald dat, indien de consument het dier voor specifieke doelen wenst aan te wenden, hij de verkoper daarvan op de hoogte moet brengen. De verkoper is slechts aansprakelijk indien hij aanvaardt dat het dier voor dat doeleinde geschikt is. Bijvoorbeeld een situatie waarin een paard bestemd is om door een kind bereden te worden, maar uiteindelijk niet te temmen blijkt. Het gaat hier om een geval waar een consument een specifiek gebruik voor ogen heeft en waar het niet voldoen aan dat specifiek gebruik een probleem oplevert op het vlak van de conformiteit. Dit wordt bevestigd in het Wetsontwerp.²⁹⁰ Bovendien acht de Commissie Verbruik het wel wenselijk dat wordt verduidelijkt dat dieren zich niet aan specifieke behoeften van consumenten dienen aan te passen.²⁹¹ Dit komt echter niet uitdrukkelijk naar voren in de regelgeving. Dit zou nochtans een grote meerwaarde geweest zijn. Dit impliceert dat consumenten niet het recht hebben om van dieren te eisen dat ze voldoen aan individuele voorkeuren of wensen die buiten normale zorg en redelijke verwachtingen vallen. Van een paard dat is aangekocht om louter recreatief mee te rijden, kan de ruiter niet verwachten dat het opeens een parcours van 1m kan springen, indien de interesses van de ruiter bij de springsport komen te liggen.²⁹²

ROL PARTIJAUTONOMIE- Deze conformiteitscriteria zijn van dwingend recht en kunnen dus niet op voorhand in algemene bewoordingen worden uitgesloten, in die zin dat het niet is toegelaten te bepalen dat het goed niet hoeft te beantwoorden aan één der criteria.²⁹³ De oorspronkelijke Richtlijn

²⁸⁹ Art. 3 bepaalt dat: “het dier moet voldoen aan de subjectieve conformiteitsvereisten die in de koopovereenkomst zijn vastgesteld waaronder de leeftijd, het geslacht, het ras en de herkomst van het dier, alsook elk bijzonder gebruik door de consument gewenst gebruik. Wat betreft de objectieve conformiteitsvereisten bepaalt artikel 3 dat het dier geschikt moet zijn voor de doeleinden waarvoor dieren van dezelfde soort gewoonlijk zouden dienen. Het dier dient geleverd te worden samen met de instructies met betrekking tot eventuele verdere vaccinaties, de leefruimte, voeding en verzorging van het dier. Bovendien dient het dier vrij te zijn van infectieziektes en aangeboren afwijkingen en, in voorkomend geval, voorzien van de door of krachtens de wet vereiste vaccinaties, die voor diezelfde soort dieren normaal zijn en die de consument redelijkerwijs mag verwachten gelet op de leeftijd, het geslacht, het ras en de herkomst van het dier”.

²⁹⁰ Wetsontwerp van 9 mei 2023 tot wijziging van de bepalingen van het oud Burgerlijk Wetboek met betrekking tot de verkopen aan consumenten, *Parl.St. Kamer 2022-23*, nr. 55/3330, 7. “Wat de subjectieve conformiteitscriteria betreft, wordt het belang van de beschrijving van de kenmerken zoals de leeftijd, het geslacht, het ras en de herkomst van het dier onderlijnd. De beschrijving bepaalt immers het dier dat de partijen hebben willen kopen. Dergelijke beschrijving kan in de praktijk best op papier of op een andere duurzame gegevensdrager worden vastgesteld om later bewijsproblemen te vermijden. In voorkomend geval kan gebruik gemaakt worden van modelovereenkomsten. Indien de consument het dier voor specifieke doelen wenst aan te wenden, moet hij de verkoper daarvan op de hoogte brengen. De verkoper is slechts aansprakelijk indien hij aanvaardt dat het dier voor dat doeleinde geschikt is (bijvoorbeeld het paard dat bestemd is om door een kind te worden bereden).”

²⁹¹ BIJZONDERE RAADGEVENDE COMMISSIE VERBRUIK, Advies over de garantieregeling inzake levende dieren, 12 december 2021, nr. CRB 2021-3415, (1) 6.

²⁹² Eigen standpunt.

²⁹³ C. CAUFFMAN, “De nieuwe wet op de Consumentenkoop”, *TPR* 2005, nr. 3, (787) 813.; S. BEYAERT, “Consumentenkoop” in I. CLAEYS (ed.), *Contractenrecht in beweging*, Mechelen, Kluwer, 2004, (35) 46.; S. STIJNS, “De nieuwe regels voor de verkoop aan de consument: de ‘wettelijke garantie’ bij niet-conformiteit” in J. HERBOTS en A. VERBEKE (eds.), *Themis. Bijzondere overeenkomsten*, Brugge, die Keure, 2002, (9) 17.; S. STIJNS en

Consumentenkoop vermeldt evenwel dat de vermoedens de contractvrijheid der partijen onverlet laat.²⁹⁴ Welke plaats komt dan nog toe aan de contractvrijheid?²⁹⁵ Concreet staat het de partijen vrij om in de overeenkomst *het voorwerp van de koop en zijn kenmerken* te omschrijven en dat zij hierbij kunnen bepalen dat een goed verkocht wordt dat niet meer geschikt is voor het gebruik waartoe goederen van dezelfde soort normaal dienen.²⁹⁶ Een gebrekkig goed kan dus voorwerp uitmaken van een overeenkomst op voorwaarde dat de verkoper het gebrek op het ogenblik van de contractsluiting ter kennis bracht van de consument en deze dit aanvaardt als voorwerp van de koop.²⁹⁷ Dit wordt in het Frans aangeduid als de '*contractualisation du défaut*'.²⁹⁸ Door het contractualiseren van het gebrek creëert men een situatie waarbij de aanwezigheid van dat bepaalde gebrek niet langer een niet-conformiteit van de overeenkomst vormt.²⁹⁹ Door het contractualiseren van het gebrek neemt men het gebrek immers op in de bepaling van de primaire verbintenis waartoe de verkoper op basis van het contract gehouden is.³⁰⁰

Ook volgens huidig recht kan men onder bepaalde (strikte) voorwaarden afwijken van de objectieve conformiteitscriteria. Artikel 1649ter, § 7 oud BW formuleert het als volgt: "*er is geen sprake van een conformiteitsgebrek wanneer de consument ten tijde van de sluiting van de koopovereenkomst er uitdrukkelijk van in kennis werd gesteld dat een specifiek kenmerk van het consumptiegoed afweek van de objectieve conformiteitsvereisten en de consument die afwijking bij de sluiting van de koopovereenkomst uitdrukkelijk en afzonderlijk heeft aanvaard.*"

Het gevaar dat dergelijke bedingen waarin partijen het goed "omschrijven" vermomde bedingen uitmaken waarin de verkoper zijn garantielijkt verminderd.³⁰¹ Op de grens van de toegelaten verbintenisbepalende clausules en de door artikel 1649octies Oud BW verboden exoneratieclausules, bevindt zich evenwel een grijze zone.³⁰² Volgens het Wetsontwerp blijft artikel 1649ter, § 7 oud BW onverminderd van toepassing

W. VAN GERVEN, "Article 7: Caractère contraignant" in I. BIANCA, S. GRUNDMANN en S. STIJNS (eds.), *La Directive communautaire sur la vente*. Commentaire, Brussel, Bruylant, 2004, (283) 295.

²⁹⁴ Preambule 8 Richtlijn Europees Parlement en Raad van Europa nr. 1999/44, 25 mei 1999 betreffende bepaalde aspecten van de verkoop van en de garanties voor consumptiegoederen, *Pb.L.* 7 juli 1999, nr. L 171, 12 – 16.; C. CAUFFMAN, "De nieuwe wet op de Consumentenkoop", *TPR* 2005, nr. 3, (787) 813.; S. STIJNS, "De nieuwe regels voor de verkoop aan de consument: de 'wettelijke garantie' bij niet-conformiteit" in J. HERBOTS en A. VERBEKE (eds.), *Themis. Bijzondere overeenkomsten*, Brugge, die Keure, 2002, (9) 17.

²⁹⁵ S. STIJNS en I. SAMOY, "Le nouveau droit de la vente : la transposition en droit belge de la Directive européenne sur la vente des biens de consommation", *TBBR* 2003, (2) 11, nr. 33.

²⁹⁶ C. CAUFFMAN, "De nieuwe wet op de Consumentenkoop", *TPR* 2005, nr. 3, (787) 813.; S. STIJNS, "De nieuwe regels voor de verkoop aan de consument: de 'wettelijke garantie' bij niet-conformiteit" in J. HERBOTS en A. VERBEKE (eds.), *Themis. Bijzondere overeenkomsten*, Brugge, die Keure, 2002, (9) 17.

²⁹⁷ C. CAUFFMAN, "De nieuwe wet op de Consumentenkoop", *TPR* 2005, nr. 3, (787) 813.; S. STIJNS, "De nieuwe regels voor de verkoop aan de consument: de 'wettelijke garantie' bij niet-conformiteit" in J. HERBOTS en A. VERBEKE (eds.), *Themis. Bijzondere overeenkomsten*, Brugge, die Keure, 2002, (9) 17.

²⁹⁸ C. CAUFFMAN, "De nieuwe wet op de Consumentenkoop", *TPR* 2005, nr. 3, (787) 813.

²⁹⁹ S. STIJNS en I. SAMOY, "Le nouveau droit de la vente : la transposition en droit belge de la Directive européenne sur la vente des biens de consommation", *TBBR* 2003, (2) 11, nr. 33.; M. TENREIRO en S. GOMEZ, "La Directive 1999/44/CE sur certains aspects de la vente et des garanties des biens de consommation", *REDC* 2000, (5) 14.

³⁰⁰ C. CAUFFMAN, "De nieuwe wet op de Consumentenkoop", *TPR* 2005, nr. 3, (787) 813.; S. STIJNS en I. SAMOY, "Le nouveau droit de la vente : la transposition en droit belge de la Directive européenne sur la vente des biens de consommation", *TBBR* 2003, (2) 11, nr. 33.; S. STIJNS, "De nieuwe regels voor de verkoop aan de consument: de 'wettelijke garantie' bij niet-conformiteit" in J. HERBOTS en A. VERBEKE (eds.), *Themis. Bijzondere overeenkomsten*, Brugge, die Keure, 2002, (9) 17. (Dit stemt volledig overeen met het artikel 2, lid 3 van de oorspronkelijke Richtlijn Consumentenkoop, volgens welke het gebrek wordt geacht niet te bestaan indien de consument op het tijdstip van sluiting van de overeenkomst kennis had van het gebrek.)

³⁰¹ S. STIJNS, "De nieuwe regels voor de verkoop aan de consument: de 'wettelijke garantie' bij niet-conformiteit" in J. HERBOTS en A. VERBEKE (eds.), *Themis. Bijzondere overeenkomsten*, Brugge, die Keure, 2002, (9) 17.

³⁰² C. CAUFFMAN, "De nieuwe wet op de Consumentenkoop", *TPR* 2005, nr. 3, (787) 814.; S. STIJNS en I. SAMOY, "Le nouveau droit de la vente : la transposition en droit belge de la Directive européenne sur la vente des biens de consommation", *TBBR* 2003, (2) 11, nr. 34.

zodat de verkoper een dier met een gekende afwijking (bijvoorbeeld zomereczeem³⁰³ bij een paard, uitwendig ontbreken van één of beide teelballen (cryptorchidie) bij een hengst), kan verkopen, zonder dat dit de aansprakelijkheid van de verkoper in het gedrang brengt. Vereist is dan wel dat de consument uitdrukkelijk en afzonderlijk heeft ingestemd met de betrokken afwijking, nadat hij daarover uitdrukkelijk is ingelicht. Het vereiste van een uitdrukkelijke en afzonderlijke aanvaarding door de consument impliceert dat de afwijking niet samen met andere kenmerken van het dier vermeld mag worden.³⁰⁴ In dit geval is de verkoper niet aansprakelijk voor het conformiteitsgebrek, indien hij de consument voor de verkoop expliciet heeft ingelicht over het gebrek. Het is dus uitermate belangrijk om als verkoper de koper op de hoogte te brengen van eventuele gebreken om latere aansprakelijkheid te vermijden. Zo wordt er bijvoorbeeld bij de koop-verkoop van paarden vaak gebruik beroep gedaan op een dierenarts die een veterinaire keuring van het paard doet (zie *infra*).

II.II.III.II. Meldingstermijn (ook wel kennisgevingsverplichting genoemd)

DEFINITIE- Artikel 1649quater, §2 oud BW bepaalt dat de consument de verkoper op de hoogte moet brengen van het conformiteitsgebrek binnen de twee maanden vanaf de dag dat de consument het gebrek heeft vastgesteld. Tot voor kort gold deze algemene bepaling uit de Consumentenkoop ook voor dieren. Het Wetsontwerp bracht hier echter verandering in. Volgens het Wetsontwerp dient de consument, in afwijking van de termijn van twee maanden voor reguliere consumptiegoederen, de verkoper zo snel als mogelijk in kennis dient te stellen van het conformiteitsgebrek, zodra dit gebrek zich op een voldoende duidelijke wijze heeft gemanifesteerd. Een zo snel mogelijke kennisgeving is vereist omdat gebreken bij levende dieren een sneller optreden vereisen om te vermijden dat er bijkomende/blijvende schade ontstaat, alsook met het oog op het verzekeren van de gezondheid van het dier.³⁰⁵

De Wet 21 februari 2024 bevestigt dit. Zo moet de consument, indien het consumptiegoed een dier is, de verkoper onverwijld in kennis stellen van het conformiteitsgebrek zodra dit gebrek zich op een voldoende duidelijke wijze heeft gemanifesteerd.³⁰⁶ De Commissie Verbruik acht het bijgevolg noodzakelijk dat met betrekking tot dit artikel in de memorie van toelichting het begrip “*onverwijld in kennis stellen*” aan de hand van voorbeelden wordt verduidelijkt. Dit heeft het Wetsontwerp ook gedaan: “*Dit kan zich uiten door onder andere diarree, hoesten, niezen, herhaaldelijk overgeven, oprispingen, weigeren om te eten of andere signalen van pijn die zich apart dan wel tegelijk voordoen. Een zo snel mogelijke kennisgeving is vereist omdat gebreken bij levende dieren een sneller optreden vereisen om te vermijden dat er*

³⁰³ Zomereczeem of SME is een insectenovergevoeligheid en is de meest voorkomende allergie bij paarden. De paarden met SME zijn uitermate gevoelig voor de insectenbeten en slechts enkele beten kan al leiden tot grote problemen. De jeuk is seizoensgebonden en begint meestal bij de staart en/of manen. Het paard zal proberen de jeuk te verlichten en zal alle mogelijke dingen als drinkbak, voerbak, staldeur of tuinhek gebruiken om onophoudelijk tegen te schuren. Door het schuren zullen in eerste instantie de staart en manen afbreken, maar vaak schuurt het paard tot bloedens toe door en zullen er wonden ontstaan met een verdikte huid.

³⁰⁴ Wetsontwerp van 9 mei 2023 tot wijziging van de bepalingen van het oud Burgerlijk Wetboek met betrekking tot de verkopen aan consumenten, *Parl.St.* Kamer 2022-23, nr. 55/3330, 8.

³⁰⁵ Wetsontwerp van 9 mei 2023 tot wijziging van de bepalingen van het oud Burgerlijk Wetboek met betrekking tot de verkopen aan consumenten, *Parl.St.* Kamer 2022-23, nr. 55/3330, 9.

³⁰⁶ Art. 4 Wet 21 februari 2024.

bijkomende/blijvende schade ontstaat, alsook met het oog op het verzekeren van de gezondheid van het dier".³⁰⁷ Er werd niet benadrukt dat het om een niet-limitatieve lijst zou gaan, wat nochtans, volgens de Commissie verbruik³⁰⁸, een meerwaarde zou zijn geweest.

WIJZE VAN DE KENNISGEVING- Los van een eventuele termijn moet de consument het conformiteitsgebrek melden aan de onderneming opdat die laatste aansprakelijk zou kunnen worden gesteld. Op de consument rust bijgevolg een kennisgevingsverplichting, waarvan de contouren nader werden bepaald in het arrest-Faber³⁰⁹ van het Hof van Justitie.³¹⁰

Het Wetsontwerp bepaalt hierover dat de kennisgeving eenvoudig en snel kan gebeuren door telefonisch contact met de verkoper. De consument moet evenwel aantonen dat de kennisgeving heeft plaatsgevonden, wat kan door te wijzen op zijn telefonische oproepen of sms'en. Uiteraard geschiedt deze kennisgeving het best op een duurzame gegevensdrager (zoals een e-mail of aangetekende brief), eventueel als bevestiging volgend op een telefonisch contact dat genoodzaakt werd door de hoogdringendheid van de situatie van het dier.³¹¹

II.II.III.III. Verjaringstermijn

DEFINITIE- Artikel 1649quater, § 3 Oud BW bepaalt dat de rechtsvordering van de consument verjaart na verloop van één jaar vanaf de dag waarop hij het gebrek aan overeenstemming heeft vastgesteld, zonder dat die termijn vóór het einde van de termijn van twee jaar mag verstrijken.³¹² Het volstaat dat deze termijn slechts kort vermeld wordt. In de praktijk ondervindt men hierover geen onenigheden of onduidelijkheden en ook het Wetsontwerp en de Wet 21 februari 2024 behouden deze termijn.

³⁰⁷ Wetsontwerp van 9 mei 2023 tot wijziging van de bepalingen van het oud Burgerlijk Wetboek met betrekking tot de verkopen aan consumenten, *Parl.St.* Kamer 2022-23, nr. 55/3330, 9.

³⁰⁸ BIJZONDERE RAADGEVENDE COMMISSIE VERBRUIK, Advies over de garantieregeling inzake levende dieren, 12 december 2021, nr. CRB 2021-3415, (1) 7.

³⁰⁹ HvJ 4 juni 2015, C-497/13, *Froukje Faber/Autobedrijf Hazet Ochten BV*, ECLI:EU:C:2015:357. (Het Hof van Justitie stelde daarin dat wat de inhoud van de kennisgeving betreft, de consument niet in dit vroege stadium kan worden verplicht te bewijzen dat een gebrek aan overeenstemming werkelijk een invloed heeft op het door hem gekochte goed. Het Hof vervolgt dat "aangezien de consument in vergelijking met de onderneming minder informatie tot zijn beschikking heeft over de eigenschappen van dat goed en de staat waarin dit is verkocht, (...) hij evenmin (kan) worden verplicht de precieze oorzaak van dat gebrek aan overeenstemming aan te geven. Opdat de kennisgeving nuttig is voor de onderneming, moet zij daarentegen een aantal aanwijzingen bevatten – waarvan de mate van nauwkeurigheid noodzakelijkerwijs varieert naargelang van de omstandigheden van iedere zaak – over de aard van het betrokken goed, de inhoud van de desbetreffende koopovereenkomst en de wijze waarop het gestelde gebrek aan overeenstemming zich concreet heeft gemanifesteerd".)

³¹⁰ G. STRAETMANS en B. VANLERBERGHE, "De nieuwe Richtlijnen Consumentenkoop en Levering van digitale inhoud: bewijsaspecten" in E. TERRYN en I. CLAEYS (eds.), *Nieuw recht inzake koop & digitale inhoud en diensten*, 1e editie, Bruxelles, Intersentia, 2020, (387) 409. (Hoe de kennisgeving vervolgens moet gebeuren, behoort tot de nationale procedurele autonomie, waarbij in de traditie van het Hof van Justitie het effectiviteitsbeginsel en het doeltreffendheidsbeginsel moeten worden nageleefd. Volgens het Belgische recht draagt de consument overeenkomstig artikel 8.4 BW de bewijslast van de kennisgeving. De kennisgeving is immers een voorwaarde om gebruik te kunnen maken van zijn rechten. Aangezien de kennisgeving een eenzijdige rechtshandeling uitmaakt, kan het bewijs hiervan met alle bewijsmiddelen worden geleverd.)

³¹¹ Wetsontwerp van 9 mei 2023 tot wijziging van de bepalingen van het oud Burgerlijk Wetboek met betrekking tot de verkopen aan consumenten, *Parl.St.* Kamer 2022-23, nr. 55/3330, 9.

³¹² B. TILLEMANS en A. VAN DEN ABEELE, "Actualia Belgisch kooprecht: overzicht hoogste rechtscolleges (2017-2020)" in S. ROYER, S. CAREEL, W. YPERMAN, B. TILLEMANS, A. VAN DEN ABEELE, K. GEENS, S. DE WILDER (eds.), *Recht in beweging: 28ste VRG-Alumnidag 2021*, Turnhout, Gompel & Svacina, 2021, (41) 50.

II.II.III.IV. Waarborgtermijn (ook wel wettelijke garantietermijn genoemd)

DEFINTIE- De consument heeft, behoudens conventionele aanpassing, vanaf de levering een waarborgtermijn van twee jaar. Binnen deze periode moet een niet-conformiteit zich manifesteren. Partijen kunnen ook een langere waarborgtermijn overeenkomen.³¹³ Artikel 1649*quater*, § 1 Oud BW bepaalt dat *“de verkoper jegens de consument aansprakelijk is voor elk gebrek aan overeenstemming dat bestaat bij de levering van de goederen én dat zich manifesteert binnen een termijn van twee jaar te rekenen vanaf voornoemde levering”*.³¹⁴

“VAN TWEE JAAR...”- De waarborgtermijn wordt ingevoerd door de oorspronkelijke Richtlijn Consumentenkoop, en later ook door artikel 3 van de Wet 1 september 2004 in artikel 1649*quater*, §1 Oud BW. Er geldt een waarborgtermijn van twee jaar vanaf de levering van het goed.³¹⁵

Ook de latere huidige Richtlijn Consumentenkoop en de Wet 20 maart 2022 bevestigden de waarborgtermijn van twee jaar.³¹⁶ Dit betekent uiteraard niet dat het goed gedurende twee jaar vrij van gebreken moet zijn, maar dat de verkoper aansprakelijk is zo een gebrek dat in de kiem aanwezig was bij de aflevering, pas nadien ontdekt wordt of zich pas nadien manifesteert.³¹⁷

“... NAAR EEN JAAR”- In het Wetsontwerp wordt de wettelijke garantietermijn inkort van 2 jaar naar 1 jaar. Dit heeft grote consequenties.

De consumentenvertegenwoordigers betreuren dat de duur van de wettelijke garantie over het algemeen wordt beperkt tot één jaar voor alle dieren en alle ziektes, gezien de aard die eigen is aan dieren als levende wezens. De Commissie Verbruik meent dat de inkorting van de termijn een aanzienlijke regressie voor de consumenten vormt in vergelijking met de algemene regeling van de garantie. De consumentenvertegenwoordigers waren enkel akkoord met een beperking van de wettelijke garantie tot één jaar, indien de duur van het anterioriteitsvermoeden ook één jaar gaat bedragen (zie *infra*).³¹⁸

De vertegenwoordigers van de verkopers zijn op hun beurt van mening dat de garantietermijn maximaal één jaar mag bedragen. Ze benadrukken dat de levensomstandigheden van het dier, waar de verkoper na de verkoop geen invloed meer op heeft, een essentiële invloed hebben op de gezondheid van het dier. De

³¹³ B. TILLEMEN en A. VAN DEN ABEELE, “Actualia Belgisch kooprecht: overzicht hoogste rechtscolleges (2017-2020)” in S. ROYER, S. CAREEL, W. YPERMAN, B. TILLEMEN, A. VAN DEN ABEELE, K. GEENS, S. DE WILDER (eds.), *Recht in beweging: 28ste VRG-Alumnidag 2021*, Turnhout, Gompel & Svacina, 2021, (41) 50.

³¹⁴ Cass., 1ste k. — 17 maart 2016 (AR C.15.0234.N), A.C. 2016/3, (624) 626.

³¹⁵ Art. 5.1 Richtlijn Europees Parlement en Raad van Europa nr. 1999/44, 25 mei 1999 betreffende bepaalde aspecten van de verkoop van en de garanties voor consumptiegoederen, *Pb.L.* 7 juli 1999, nr. L 171, 12 – 16.

³¹⁶ Art. 10 Richtlijn Europees Parlement en Raad van Europa nr. 2019/771, 20 mei 2019 betreffende bepaalde aspecten van overeenkomsten voor de verkoop van goederen, tot wijziging van Verordening (EU) 2017/2394 en Richtlijn 2009/22/EG, en tot intrekking van Richtlijn 1999/44/EG, *Pb.L.* 22 mei 2019, nr. L 136, 28-50.; Art. 5, 1° tot 4° Wet 20 maart 2022 tot wijziging van de bepalingen van het oud Burgerlijk Wetboek met betrekking tot de verkopen aan consumenten, tot invoeging van een nieuwe titel VIbis in boek III van het oud Burgerlijk Wetboek en tot wijziging van het Wetboek van economisch recht, *BS* 31 maart 2022.

³¹⁷ S. STIJNS, “De nieuwe regels voor de verkoop aan de consument: de ‘wettelijke garantie’ bij niet-conformiteit” in J. HERBOTS en A. VERBEKE (eds.), *Themis. Bijzondere overeenkomsten*, Brugge, die Keure, 2002, (9) 22.

³¹⁸ BIJZONDERE RAADGEVENDE COMMISSIE VERBRUIK, Advies over de garantieregeling inzake levende dieren, 12 december 2021, nr. CRB 2021-3415, (1) 7.

kortere termijn wordt, volgens de opstellers van het Wetsontwerp, gerechtvaardigd door het feit dat het gaat om een levend dier, dat enorm interageert met zijn onmiddellijke omgeving en afhangt van een correcte verzorging door zijn eigenaar.³¹⁹ Bovendien zal de consument beroep kunnen doen op de regeling inzake verborgen verbreken, die van toepassing wordt na het verstrijken van de garantietermijn.

Zoals hierboven in kader van het Gemeen Kooprecht werd besproken, ligt het tweede deel van de redenering van de verkopers genuanceerder. Is de garantietermijn verstreken en manifesteert een gebrek zich pas nadien, dan kan de consument-koper niet langer beroep doen op de Consumentenkoop, maar eventueel wel nog op het Gemeen Kooprecht (zie *supra*).³²⁰ Het Consumentenkooprecht kan niet worden gecombineerd met het Gemeen Kooprecht, maar het laatstgenoemde kan wel herleven na de termijn in de Consumentenkoop bepaald.³²¹ Volgens het Gemeen Kooprecht zijn enkel de Wet koopvernietigende gebreken, dwaling, bedrog en de niet-conformiteit van toepassing op de koop van paarden, en niet de verborgen gebreken. Doordat men ook de termijnen in het Gemeen Kooprecht zo kort mogelijk wil houden, lijkt het me logisch dat, indien de termijnen uit de Consumentenkoop verstreken zijn, het Gemeen Kooprecht niet langer kan herleven.³²²

WAARBORGTERMIJN COMPATIBEL MET DE AARD VAN HET PAARD?– Vanuit het standpunt van de consument is het een stap achteruit omdat de garantietermijn door het Wetsontwerp en de Wet 21 februari 2024 wordt ingekort. Men wijst op het bestaan van aandoeningen die zich pas na meer dan één jaar na de verkoop van een dier manifesteren, zoals afwijkingen (bijvoorbeeld heupaandoeningen bij honden) voortspruitend uit intensieve broedfok van sommige hondenrassen.³²³ Bovendien houdt de verkorting van de termijn geen rekening met het feit dat veel dieren na één jaar nog niet de volwassen leeftijd hebben bereikt.³²⁴ Vele kopers van honden blijven door de inkorting van deze termijn in de kou staan.

Echter is, zeker in geval van paarden, deze termijn van één jaar zeker lang genoeg. Een gebrek bij een paard kan meestal redelijk snel ontdekt worden door de koper. Echter, aan de andere kant, kan een gebrek bij paarden ook heel snel ontstaan in handen van de koper. Zo kan het bijvoorbeeld slecht bereden of onderhouden worden. Gedurende één jaar hangt de aansprakelijkheid de verkoper boven het hoofd. Dit

³¹⁹ Wetsontwerp van 9 mei 2023 tot wijziging van de bepalingen van het oud Burgerlijk Wetboek met betrekking tot de verkopen aan consumenten, *Parl.St. Kamer* 2022-23, nr. 55/3330, 8-9.; Verslag bij Wetsontwerp van 9 mei 2023 tot wijziging van de bepalingen van het oud Burgerlijk Wetboek met betrekking tot de verkopen aan consumenten, *Parl.St. Kamer* 2022-23, nr. 55/3330/006, 27.

³²⁰ F. VAN DEN ABEELE, *Rechtspraakoverzicht van het gemeen kooprecht en consumenten-kooprecht (2020-2023). Bijzondere overeenkomsten*, Antwerpen, Intersentia, 2024, Vol. 128, 29-30.; B. TILLEMANN en A. VAN DEN ABEELE, "Actualia Belgisch kooprecht: overzicht hoogste rechtscolleges (2017-2020)" in S. ROYER, S. CAREEL, W. YPERMAN, B. TILLEMANN, A. VAN DEN ABEELE, K. GEENS, S. DE WILDER (eds.), *Recht in beweging: 28ste VRG-Alumnidag 2021*, Turnhout, Gompel & Svacina, 2021, (41) 50.; C. CAUFFMAN, "De nieuwe wet op de Consumentenkoop", *TPR* 2005, nr. 3, (787) 823.

³²¹ C. DELFORGE en Y. NINANE, "La garantie de conformité des biens de consommation – Chronique de jurisprudence (2005-2015)" in P. WERY (ed.), *Théorie générale des obligations et contrats spéciaux: questions choisies*, Brussel, Larcier, 2016, (333) 351.

³²² De Wet en het KB koopvernietigende gebreken hebben een termijn van respectievelijk 9 en 30 dagen. De niet-conformiteit hanteert sinds het Cassatie-arrest van 2022, net zoals de verborgen gebreken, een korte termijn. Ingeval van bedrog of dwaling is de termijn 5 jaar. Enkel bij bedrog of dwaling zou dan het Gemeen Kooprecht kunnen herleven, naar mijn mening.

³²³ Verslag bij Wetsontwerp van 9 mei 2023 tot wijziging van de bepalingen van het oud Burgerlijk Wetboek met betrekking tot de verkopen aan consumenten, *Parl.St. Kamer* 2022-23, nr. 55/3330/006, 11.

³²⁴ Amendement bij Wetsontwerp van 9 mei 2023 tot wijziging van de bepalingen van het oud Burgerlijk Wetboek met betrekking tot de verkopen aan consumenten, *Parl.St. Kamer* 2022-23, nr. 55/3330/003, 2.

wordt dan ook nog eens verzaamd doordat het anterioriteitsvermoeden van 6 maanden tot 1 jaar wordt opgetrokken (zie *infra*).

II.II.III.V. Anterioriteitsvermoeden (ook wel wettelijk bewijsvermoeden genoemd)

OORSPRONG- Het valt de koper vaak zwaar om bewijs te leveren van het conformiteitsgebrek. Het is vaak niet alleen bijzonder kostelijk, maar ook moeilijk. Het is om die reden dat de Belgische rechtspraak zich op dit punt soepel opstelt door soms een vermoeden te aanvaarden dat het gebrek voorafgaat: het volstaat om aan te tonen dat het probleem zich niet zou hebben voorgedaan indien het verkochte niet door een gebrek was aangetast.³²⁵ Maar de koper is er nooit zeker van, in een geschil, dat de rechter een dergelijk vermoeden van feiten zal hanteren.³²⁶ Bovendien kan de rechter er alleen beroep op doen als er tussen partijen geen geschil bestaat over het normale gebruik dat de koper sinds de verkoop van de zaak heeft gehad.³²⁷ Op dit punt innoveerde de oorspronkelijke Richtlijn Consumentenkoop op opmerkelijke wijze.³²⁸ Een belangrijk vermoeden werd ingesteld in art. 5, lid 3 van de Richtlijn: *“manifesteert het gebrek zich gedurende de eerste zes maanden na de levering, dan geldt ten voordele van de consument een weerlegbaar vermoeden dat het bestond bij de aflevering, tenzij dit vermoeden onverenigbaar is met de aard van de goederen of met de aard van het gebrek”*.³²⁹ De Belgische wetgever heeft dit later opgenomen in artikel 1649*quater*, § 4 Oud BW.

DEFINITIE- Artikel 1649*quater*, § 4 Oud BW bepaalt dat *“wanneer zich binnen een bepaalde termijn vanaf de levering van het goed een gebrek aan overeenstemming manifesteert, dan geldt, tot bewijs van het tegendeel, het vermoeden dat dit gebrek bestond op het tijdstip van de levering, tenzij dit vermoeden onverenigbaar is met de aard van het consumptiegoed of met de aard van het conformiteitsgebrek”*.

Met de invoering van het anterioriteitsvermoeden uit artikel 1649*quater*, §4 Oud BW wordt de bewijslast van de consument, die in principe zelf moet bewijzen dat het gebrek aan overeenstemming reeds bestond, minstens reeds in de kiem aanwezig was, op het ogenblik van de levering van het goed, aanzienlijk verlicht.³³⁰ Het vermoeden bepaalt dat, indien het gebrek zich manifesteerde binnen een bepaalde termijn vanaf de levering van het goed, het vermoeden bestaat dat het gebrek bestond op het tijdstip van de levering. In deze periode ligt de eigenlijke bewijslast dus bij de verkoper, die moet aantonen dat het gebrek nog niet aanwezig was bij de levering.

Nadat de termijn van het anterioriteitsvermoeden is verstreken, komt de bewijslast weer terecht op schouders de koper-consument voor het resterende deel van de waarborgtermijn. Men past terug het

³²⁵ S. STIJNS en I. SAMOY, “Le nouveau droit de la vente : la transposition en droit belge de la Directive européenne sur la vente des biens de consommation”, *TBBR* 2003, (2) 13, nr. 41.

³²⁶ S. STIJNS en I. SAMOY, “Le nouveau droit de la vente : la transposition en droit belge de la Directive européenne sur la vente des biens de consommation”, *TBBR* 2003, (2) 13, nr. 41.

³²⁷ S. STIJNS en I. SAMOY, “Le nouveau droit de la vente : la transposition en droit belge de la Directive européenne sur la vente des biens de consommation”, *TBBR* 2003, (2) 13, nr. 41.

³²⁸ S. STIJNS en I. SAMOY, “Le nouveau droit de la vente : la transposition en droit belge de la Directive européenne sur la vente des biens de consommation”, *TBBR* 2003, (2) 13, nr. 41.

³²⁹ S. STIJNS, “De nieuwe regels voor de verkoop aan de consument: de ‘wettelijke garantie’ bij niet-conformiteit” in J. HERBOTS en A. VERBEKE (eds.), *Themis. Bijzondere overeenkomsten*, Brugge, die Keure, 2002, (9) 16.

³³⁰ Cass., 1ste k. — 17 maart 2016 (AR C.15.0234.N), A.C. 2016/3, (624) 626.

uitgangspunt toe: bewijslast rust op degene die iets aanvoert. Dit betekent dat de koper-consument, na het verstrijken van het anterioriteitsvermoeden, zowel moet bewijzen dat er een gebrek aan conformiteit was, als dat het gebrek wel reeds aanwezig was bij de levering.³³¹

“VAN ZES MAANDEN...”- Volgens de oorspronkelijke Richtlijn Consumentenkoop gold er als wettelijk bewijsvermoeden een termijn van zes maanden.³³² Deze termijn gold voor alle roerende, lichamelijke goederen, onder andere dus ook voor levende dieren.

De termijn is uitgebreid tot één jaar krachtens art. 11, lid 1 van de huidige Richtlijn Consumentenkoop³³³. Artikel 11, lid 2 bepaalt dat in plaats van de in lid 1 vastgestelde termijn van één jaar de lidstaten een termijn van twee jaar vanaf het tijdstip waarop de goederen werden geleverd kunnen handhaven of invoeren.³³⁴ Op dit punt stelt de Richtlijn dat de consument alleen moet aantonen “*dat het goed niet conform is, zonder ook te moeten bewijzen dat het conformiteitsgebrek feitelijk bestond op het voor de conformiteitsbepaling relevante tijdstip*”.³³⁵ De consument moet echter wel bewijzen dat hij binnen het toepassingsgebied van het vermoeden valt. Hij moet dan ook bewijzen dat het conformiteitsgebrek aan het licht gekomen is binnen een termijn van een jaar vanaf de levering.³³⁶ De bewijslastverdeling van artikel 11 heeft een dwingend karakter voor zowel de partijen, die daar niet bij overeenkomst van mogen afwijken, als de lidstaten, die moeten toezien op de naleving ervan. De rechter is verplicht om deze regel ambtshalve toe te passen.³³⁷

Echter besloot men, zoals hierboven reeds aangegeven, levende dieren uit te zonderen van het toepassingsgebied van de Consumentenkoop. Bij de verkoop van levende dieren die op of na 1 juni 2022 tussen een verkoper en een consument worden gesloten, blijven de artikelen 1649*bis* tot 1649*octies* van het Oud Burgerlijk Wetboek van toepassing, zoals deze luiden vóór de bekendmaking van deze wet.³³⁸ De termijn van zes maanden bleef dus gelden voor levende dieren, waaronder paarden.

³³¹ R. STEENNOT en S. DEJONGHE, *Handboek consumentenbescherming en handelspraktijken*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 530.; C. CAUFMANN en A. VERBEKE, “Een jaar wet Consumentenkoop” in *Themis*, Brugge, die Keure, 2005, (27) 27.; L. PEETERS, “De nieuwe wetgeving voor Consumentenkoop... eindelijk in het B.W.”, *RW* 2004-05, (441) 450.

³³² Art. 5.3 Richtlijn Europees Parlement en Raad van Europa nr. 1999/44, 25 mei 1999 betreffende bepaalde aspecten van de verkoop van en de garanties voor consumptiegoederen, *Pb.L.* 7 juli 1999, nr. L 171, 12 – 16.

³³³ Art. 11, lid 1 Richtlijn Europees Parlement en Raad van Europa nr. 2019/771, 20 mei 2019 betreffende bepaalde aspecten van overeenkomsten voor de verkoop van goederen, tot wijziging van Verordening (EU) 2017/2394 en Richtlijn 2009/22/EG, en tot intrekking van Richtlijn 1999/44/EG, *Pb.L.* 22 mei 2019, nr. L 136, 28-50.

³³⁴ Art. 11, lid 2 Richtlijn Europees Parlement en Raad van Europa nr. 2019/771, 20 mei 2019 betreffende bepaalde aspecten van overeenkomsten voor de verkoop van goederen, tot wijziging van Verordening (EU) 2017/2394 en Richtlijn 2009/22/EG, en tot intrekking van Richtlijn 1999/44/EG, *Pb.L.* 22 mei 2019, nr. L 136, 28-50.

³³⁵ Preambule 45 van Richtlijn Europees Parlement en Raad van Europa nr. 2019/771, 20 mei 2019 betreffende bepaalde aspecten van overeenkomsten voor de verkoop van goederen, tot wijziging van Verordening (EU) 2017/2394 en Richtlijn 2009/22/EG, en tot intrekking van Richtlijn 1999/44/EG, *Pb.L.* 22 mei 2019, nr. L 136, 28-50.

³³⁶ G. STRAETMANS en B. VANLERBERGHE, “De nieuwe Richtlijnen Consumentenkoop en Levering van digitale inhoud: bewijsaspecten” in E. TERRYEN en I. CLAEYS (eds.), *Nieuw recht inzake koop & digitale inhoud en diensten*, 1e editie, Bruxelles, Intersentia, 2020, (387) 405.

³³⁷ HvJ 4 juni 2015, C-497/13, *Froukje Faber/Autobedrijf Hazet Ochten BV*, ECLI:EU:C:2015:357.; G. STRAETMANS en B. VANLERBERGHE, “De nieuwe Richtlijnen Consumentenkoop en Levering van digitale inhoud: bewijsaspecten” in E. TERRYEN en I. CLAEYS (eds.), *Nieuw recht inzake koop & digitale inhoud en diensten*, 1e editie, Bruxelles, Intersentia, 2020, (387) 406.

³³⁸ Art. 23 Wet 20 maart 2022 tot wijziging van de bepalingen van het oud Burgerlijk Wetboek met betrekking tot de verkopen aan consumenten, tot invoeging van een nieuwe titel VI*bis* in boek III van het oud Burgerlijk Wetboek en tot wijziging van het Wetboek van economisch recht, *BS* 31 maart 2022.

"... NAAR EEN JAAR"- Het Wetsontwerp en de Wet van 21 februari maken een duidelijk onderscheid tussen levende dieren en andere consumptiegoederen, en kent expliciet een termijn van wettelijk bewijsvermoeden toe aan levende dieren van één jaar.³³⁹

WEERLEGBAAR VERMOEDEN- Hierbij dient benadrukt te worden dat dit vermoeden weerlegbaar is. Zelfs als de voorwaarden voor het vermoeden zijn vervuld, dan is het weerlegbaar. Het is aan de verkoper om het tegendeel te bewijzen door het bewijs te leveren dat het gebrek niet bestond ten tijde van de levering.³⁴⁰ Zo zal het vermoeden onverenigbaar zijn met de aard van het conformiteitsgebrek indien het gaat om gebreken die niet aanwezig kunnen zijn geweest op het ogenblik van de levering wanneer men rekening houdt met alle omstandigheden van de zaak.³⁴¹ Het betreft bijvoorbeeld de situatie waarin een gebrek duidelijk voortvloeit uit een verkeerd gebruik van het goed door de consument, zonder dat dit verkeerde gebruik te wijten is aan een doen of nalaten van de verkoper.³⁴²

Het Wetsontwerp³⁴³ bepaalt dat de verkoper van dieren niet aansprakelijk is indien hij kan bewijzen dat het gebrek niet bij de levering aanwezig was of pas later is ontstaan (bijvoorbeeld door een ontijdige vaccinatie in opdracht van de koper). Bovendien geldt het vermoeden, net als bij reguliere consumptiegoederen, niet indien het onverenigbaar is met de aard van het gebrek (bijvoorbeeld de ziekte manifesteert zich één maand na de levering, terwijl de incubatieperiode van de betrokken ziekte één week bedraagt). Tevens wordt een opsomming van elementen toegevoegd waarmee in het bijzonder rekening gehouden moet worden bij de toepassing van het anterioriteitsvermoeden indien het gaat om een levend dier. Het betreft vooreerst de instructies die de verkoper heeft gegeven (inzake voeding, vaccinaties, socialisering, beweging,...). Ook met de bevindingen uit het verslag van een veterinaire keuring die de verkoper en koper in voorkomend geval hebben laten uitvoeren bij het sluiten van de overeenkomst kan rekening worden gehouden (dergelijke keuring is bijvoorbeeld gebruikelijk bij de verkoop van paarden uit de hogere prijsklasse).³⁴⁴

Dit werd niet opgenomen in de Wet 21 februari 2024.³⁴⁵ Hierbij kan verwezen worden naar amendement nr. 7. Dit amendement verwijdt de niet-exhaustieve opsomming van de elementen waarmee rekening

³³⁹ Artikel 4 Wet 21 februari 2024; Wetsontwerp van 9 mei 2023 tot wijziging van de bepalingen van het oud Burgerlijk Wetboek met betrekking tot de verkopen aan consumenten, *Parl.St.* Kamer 2022-23, nr. 55/3330, 9.

³⁴⁰ C. CAUFFMAN, "De nieuwe wet op de Consumentenkoop", *TPR* 2005, nr. 3, (787) 820.

³⁴¹ Cass., 1ste k. — 17 maart 2016 (AR C.15.0234.N), A.C. 2016/3, (624) 627.; C. CAUFFMAN, "De nieuwe wet op de Consumentenkoop", *TPR* 2005, nr. 3, (787) 820.; M. TENREIRO en S. GOMEZ, "La Directive 1999/44/CE sur certains aspects de la vente et des garanties des biens de consommation", *REDC* 2000, (5) 17.

³⁴² Cass., 1ste k. — 17 maart 2016 (AR C.15.0234.N), A.C. 2016/3, (624) 627-628.; C. CAUFFMAN, "De nieuwe wet op de Consumentenkoop", *TPR* 2005, nr. 3, (787) 820.; C. CAUFMANN en A. VERBEKE, "Een jaar wet Consumentenkoop" in *Themis*, Brugge, die Keure, 2005, (27) 37.; R. STEENNOT, "Commentaar bij art. 1649quater BW" in X, *Bijzondere overeenkomsten. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Mechelen, Wolters Kluwer Belgium, 2015, afl. 101, (55) 60.; S. PELET, « L'impact de la directive 99/44/CE relative à certains aspects de la vente et des garanties des biens de consommation sur le droit français », *REDC* 2000, (41) 49.

³⁴³ Het Wetsontwerp stelt dat artikel 1649quater, § 4 oud BW aangevuld dient te worden met een lid, luidende: "In afwijking van het eerste lid bedraagt deze termijn één jaar indien het consumptiegoed een dier is. Bovendien wordt in dat geval bij de toepassing en de weerlegging van het vermoeden in het bijzonder rekening gehouden met de incubatieperiode van infectieziekten, de door de verkoper aan de consument verstrekte gedetailleerde instructies met betrekking tot verdere vaccinaties, de leefruimte, voeding en verzorging van het dier en in voorkomend geval met de conclusies van een veterinaire keuring uitgevoerd door een onafhankelijke dierenarts."

³⁴⁴ Wetsontwerp van 9 mei 2023 tot wijziging van de bepalingen van het oud Burgerlijk Wetboek met betrekking tot de verkopen aan consumenten, *Parl.St.* Kamer 2022-23, nr. 55/3330, 9-10.

³⁴⁵ Volgens artikel 4, 3° Wet 21 februari 2024 wordt artikel 1649quater, § 4 oud BW aangevuld met een lid, luidende: "In afwijking van het eerste lid bedraagt deze termijn één jaar indien het consumptiegoed een dier is." (Aangenomen

gehouden dient te worden bij de weerlegging van het vermoeden dat het conformiteitsgebrek reeds bestond op het tijdstip van levering. Deze elementen hadden eigenlijk in de memorie van toelichting bij het wetsontwerp opgenomen moeten worden eerder dan de wettekst.³⁴⁶

IN DE PRAKTIJK- FRANKRIJK- In Frankrijk werd het anterioriteitsvermoeden opgenomen in artikel. L.211-7 Code de la Consommation. Evenwel is in Frankrijk de toepassing van het anterioriteitsvermoeden uitgesloten sinds 2016. Deze uitzondering is er gekomen na een lobbybeweging van de Fédération nationale des éleveurs Professionnels d'Equidés. Volgens hen is het van groot belang voor de veiligheid van de paardenhandel dat het niet te gemakkelijk is voor de koper om een niet-conformiteit te bewijzen.

IN DE PRAKTIJK - NEDERLAND- Ook Nederland kent het anterioriteitsvermoeden. Dit wettelijk bewijsvermoeden is neergelegd in art. 7:18 lid 2 BW.³⁴⁷

Volgens de oorspronkelijke Richtlijn Consumentenkoop gold een termijn van 6 maanden als anterioriteitsvermoeden (zie *supra*). In tegenstelling tot België, heeft Nederland geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid om dieren uit te zonderen van de Consumentenkoop volgens de huidige Richtlijn Consumentenkoop.³⁴⁸ Dit had tot gevolg dat de termijn van het anterioriteitsvermoeden, die 1 jaar werd, ook voor levende dieren gold. Echter kon dit op veel weerstand rekenen vanuit de paardenwereld. Daarom werd een wetsvoorstel via de Tweede Kamer ingediend.³⁴⁹ Deze aanpassing hield in dat het uitgangspunt voor het bewijsvermoeden 1 jaar blijft, maar voor een levend dier een uitzondering werd gemaakt naar 6 maanden.³⁵⁰ Door het anterioriteitsvermoeden naar 1 jaar te verlengen treedt België strenger op voor de verkoper dan Nederland.³⁵¹

tekst bij Wetsontwerp van 9 mei 2023 tot wijziging van de bepalingen van het oud Burgerlijk Wetboek met betrekking tot de verkopen aan consumenten, *Parl.St.* Kamer 2022-23, nr. 55/3330/009, 5.)

³⁴⁶ Amendement bij Wetsontwerp van 9 mei 2023 tot wijziging van de bepalingen van het oud Burgerlijk Wetboek met betrekking tot de verkopen aan consumenten, *Parl.St.* Kamer 2022-23, nr. 55/3330/004, 4. (Het amendement nr. 7 worden achtereenvolgens aangenomen met 13 stemmen en 1 onthouding.)

³⁴⁷ M.C.P. VAN DONGEN en A. DE FEIJTER, "‘Ontsnappingsprongen’ met paard of pony inzake het wettelijke bewijsvermoeden ex. Art. 7:18 lid 2 BW", *NTBR* 2010/1, (11) 15.

³⁴⁸ Volgens artikel 3, §5, b) van de huidige Richtlijn Consumentenkoop kunnen de lidstaten overeenkomsten van de werkingssfeer van deze richtlijn uitsluiten wanneer zij betrekking hebben op de verkoop van levende dieren. Nederland heeft dit niet gedaan.

³⁴⁹ Wijziging van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek, de Wet handhaving consumentenbescherming en enige andere wetten in verband met de implementatie van Richtlijn (EU) 2019/771 van het Europees Parlement en de Raad van 20 mei 2019 betreffende bepaalde aspecten van overeenkomsten voor de verkoop van goederen, tot wijziging van Verordening (EU) 2017/2394 en Richtlijn 2009/22/EG, en tot intrekking van Richtlijn 1999/44/EG, en van Richtlijn (EU) 2019/770 van het Europees Parlement en de Raad van 20 mei 2019 betreffende bepaalde aspecten van overeenkomsten voor de levering van digitale inhoud en digitale diensten, (NL) *Kamerstukken* 2021-22, 35 734, nr. 10, 1-2.

³⁵⁰ Wijziging van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek en de Overgangswet nieuw Burgerlijk Wetboek in verband met de aanpassing van de termijn van de omkering van de bewijslast voor consumentenkoop van levende dieren (Aanpassingswet bewijslasttermijn consumentenkoop levende dieren), (NL) *Kamerstukken* 2021-22, 36 163, 1-2. (Op 5 juli 2022 werd er een voorstel van wet ingediend. Met dit wetsvoorstel wordt een wijziging doorgevoerd in titel 1 van Boek 7 van het BW om uitvoering te geven aan de motie van het lid Meijer van de Eerste Kamer, aangenomen op 19 april 2022, inzake de duur van de bewijslastomkering voor levende dieren. De voorgestelde wijziging betreft een aanpassing van artikel 7:18a BW door daar een derde lid aan toe te voegen waardoor voor een consumentenkoop van levende dieren een termijn voor de omkering van de bewijslast ten aanzien van na de koop gebleken gebreken gaat gelden van zes maanden in plaats van een jaar, zoals voor andere goederen. Daarnaast is in overgangsrecht voorzien.)

³⁵¹ A. GODFROID en P. CHRISTIAENSSEN, "Toepassing consumentenrecht bij verkoop van dieren: regering, wat doet u nu?", *DJK* 2023, afl. 471, 11

In Nederland spreekt men van de 'tenzij-situatie'. Dit betekent dat het wettelijk bewijsvermoeden soms niet geldt, indien het gebrek van dien aard is dat het 'spontaan' op minder dan zes maanden kan ontstaan.³⁵²

Tijdens de voorbereidende werken van artikel 7:18, lid 2 NBW werd aan de Minister van Justitie de vraag gesteld of het niet voor de hand lag om in de wet zelf uitdrukkelijk deze dieren van consumptiegoederen uit te zonderen op grond van de aard van de zaak. De minister heeft daarop geantwoord dat men geval per geval moeten beoordelen of de aard daarvan zich al dan niet tegen toepassing van het bewijsvermoeden verzet, maar als uitgangspunt blijft dat dieren naar de aard van de zaak onder de toepassing van het wettelijk vermoeden vallen.³⁵³ Verder merkt de minister op, dat de aard van het gebrek zich tegen toepassing van het bewijsvermoeden verzet indien duidelijk is, dat het gebrek is ontstaan door de handelwijze van de koper. Als voorbeeld geeft de minister een niet meer functionerende videorecorder als gevolg van een val. In dat geval verzet de aard van het gebrek zich tegen toepassing van het wettelijk bewijsvermoeden.³⁵⁴

Wanneer het gaat om de 'aard van het gebrek' is geen vaste lijn te vinden in de Nederlandse rechtspraak. Zo oordeelde de Rechtbank te Haarlem³⁵⁵, na raadpleging van de wetsgeschiedenis, dat een peesblesure bij een paard zich door de aard van de afwijking verzet tegen een beroep op het wettelijk vermoeden. De rechtbank oordeelt dat wanneer men een videorecorder laat vallen, men geen beroep meer kan doen op een non-conformiteit omdat het gebrek is ontstaan door de handelwijze van de koper. Volgens de rechtbank zijn de omstandigheden van dat geval in deze casus vergelijkbaar. Het paard werd vervoerd per boot met weinig bewegingsruimte, terwijl het paard tot kort voor die tijd intensief werd getraind om wedstrijden te rijden. Daarna schopte het paard na de verhuizing tegen de stalmuren. Beide aspecten kunnen in beginsel als mogelijke oorzaken van het peesletsel worden beschouwd, temeer omdat er voorafgaand aan het transport geen aanwijzingen voor peesletsel waren. Het gebrek kan aldus zijn ontstaan door de handelwijze van de koper. Voor toepassing van het wettelijk vermoeden is dan geen plaats. De consument wordt opgedragen om te bewijzen, dat het peesletsel al aanwezig was ten tijde van de verkoop. Opmerkelijk is, dat het Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden³⁵⁶ hetzelfde citaat uit de wetsgeschiedenis aanhaalt over de videorecorder, maar tot een andere conclusie komt. In deze kwestie kocht een consument een paard met de bedoeling het uit te brengen in de springsport. Helaas is het paard minder succesvol in de springsport dan verwacht. Het Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden oordeelt vervolgens, dat het paard niet voldoet aan de springprestaties die de consument wenst en dat vermoed wordt, dat dit gebrek zich ten tijde van de verkoop al voordeed. Volgens het Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden verzet de aard van de afwijking zich niet tegen de toepassing van artikel 7:18 lid 2 BW. De verkoper moet bewijzen, dat het paard ten tijde van

³⁵² Artikel 7:18 lid 2 NBW: "Bij een consumentenkoop wordt vermoed dat de zaak bij aflevering niet aan de overeenkomst heeft beantwoord, indien de afwijking van het overeengekomene zich binnen een termijn van zes maanden na aflevering openbaart, tenzij de aard van de zaak of de aard van de afwijking zich daartegen verzet."

³⁵³ Cass., 1ste k. — 17 maart 2016 (AR C.15.0234.N), A.C. 2016/3, (624) 628-629.; Aanpassing van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek aan de richtlijn betreffende bepaalde aspecten van de verkoop van en de garanties voor consumptiegoederen, Nadere memorie van antwoord, (NL) Kamerstukken I 2002-03, 27 809, nr. 32a, (1) 2-3.

³⁵⁴ Aanpassing van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek aan de richtlijn betreffende bepaalde aspecten van de verkoop van en de garanties voor consumptiegoederen, Memorie van toelichting, (NL) Kamerstukken I 2000-01, 27 809, nr. 3, (1) 20.

³⁵⁵ Rb. Haarlem 12 mei 2010, ECLI:NL:RBHAA:2010:BN1607.

³⁵⁶ Hof Arnhem-Leeuwarden 3 december 2013, ECLI:NL:GHARL:2013:9228. (zie ook: Hof Den Haag 31 maart 2015, ECLI:NL:GHDHA:2015:869.)

de verkoop geschikt was als springpaard voor de springsport op 1.40 m niveau. Dit terwijl juist in deze casus alles valt of staat met het niveau van de ruiter en diens rijvaardigheid. Het niet behalen van het gewenste niveau kan bij uitstek zijn ontstaan door de handelwijze van de consument. Toch wordt een beroep op artikel 7:18 lid 2 BW wel gehonoreerd.

Een vergelijkbaar verschil in uitkomsten doet zich voor bij het fenomeen 'luchtzuigen'³⁵⁷. De Rechtbank in Arnhem³⁵⁸ stelt dat de aard van deze afwijking luchtzuigen niet overeenkomt met de toepassing van artikel 7:18 lid 2 BW. Volgens de rechtbank kan elk paard dit ongewenste gedrag binnen een veel kortere periode dan zes maanden spontaan aanleren. De consument wordt gevraagd te bewijzen dat het paard al een luchtzuiger was op het moment van verkoop. In tegenstelling hiermee oordeelt het Gerechtshof in Arnhem³⁵⁹ dat de aard van de afwijking, luchtzuigen, niet in strijd is met de toepassing van artikel 7:18 lid 2 BW. Hier komt de bewijslast bij de verkoper te liggen.

Op basis van het voorgaande kunnen we concluderen dat, hoewel paarden doorgaans onder de toepassing van artikel 7:18 lid 2 BW vallen, er nog steeds onduidelijkheid naargelang de aard van het gebrek in de Nederlandse rechtspraak. Dit resulteert in verschillende bewijslastverdelingen, ookal gaat het over hetzelfde gebrek.

IN DE PRAKTIJK - DUITSLAND- In de lijn met deze Nederlandse interpretatie, heeft het Duitse Bundesgerichtshof³⁶⁰ met betrekking tot de verkoop van een paard, waarvan binnen zes maanden werd vastgesteld dat het getroffen was door een allergische aandoening, namelijk zomereczeem³⁶¹, geoordeeld dat het vermoeden van § 476 BGB hier van toepassing was en dat de toepassing van dat vermoeden niet onverenigbaar was met de aard van de zaak of met de aard van het gebrek. Het Bundesgerichtshof oordeelde dat hoewel de lichamelijke- en gezondheidstoestand van dieren als levende wezens aan voortdurende verandering is onderworpen, dit gegeven niet van aard is om bij de verkoop van dieren de toepassing van dat vermoeden steeds uit te sluiten. Een professionele verkoper is immers nog steeds veel beter geplaatst dan een consument om de lichamelijke- en gezondheidstoestand van het dier te beoordelen. Het Bundesgerichtshof laat de vraag of dat vermoeden geldt voor alle soorten dieren open. Het is dus mogelijk dat het vermoeden onverenigbaar is met een welbepaalde diersoort. Bij de verkoop van een paard is dat vermoeden volgens het Bundesgerichtshof alleszins niet onverenigbaar met de aard van het dier

³⁵⁷ Bij het luchtzuigen kantelt het paard het hoofd iets naar achteren en zuigt het paard lucht de slokdarm in. Wanneer het paard tijdens het luchtzuigen zijn snijtanden ook nog vastzet op een hard voorwerp, zoals de voerbak of het houtwerk van de wei, wordt het kribbebijten genoemd. Luchtzuigen is een zelf aangeleerd gedrag, zonder doel. Door de handeling uit te voeren komen er endorfines vrij die voor een goed gevoel bij het paard zorgen. Het wordt daardoor als het ware een verslaving voor het paard in kwestie. Omdat bij luchtzuigen vaak gebruikt wordt gemaakt van de drinkbak of voederbak, kunnen de tanden van het paard afslijten.

Een ander gevolg van luchtzuigen bij paarden kan het regelmatig ontstaan van kolieken zijn.

³⁵⁸ Rb. Arnhem 24 mei 2004, ECLI:NL:RBARN:2004:AP4372.

³⁵⁹ Hof Arnhem 2 mei 2006, ECLI:NL:GHARN:2006:AX6541.

³⁶⁰ Cass., 1ste k. — 17 maart 2016 (AR C.15.0234.N), A.C. 2016/3, (624) 629-629.; Bundesgerichtshof (DE) 29 maart 2006, nr. VIII ZR 173/05, (1) 1, 4, 11 en 21. (In diezelfde zin Bundesgerichtshof (DE) 11 juli 2007, nr. VIII, ZR 110/06, (1) 1-10.)

³⁶¹ Zomereczeem of SME is een insectenovergevoeligheid en is de meest voorkomende allergie bij paarden. De paarden met SME zijn uitermate gevoelig voor de insectenbeten en slechts enkele beten kan al leiden tot grote problemen. De jeuk is seizoensgebonden en begint meestal bij de staart en/of manen. Het paard zal proberen de jeuk te verlichten en zal alle mogelijke dingen als drinkbak, voerbak, staldeur of tuinhak gebruiken om onophoudelijk tegen te schuren. Door het schuren zullen in eerste instantie de staart en manen afbreken, maar vaak schuurt het paard tot bloedens toe door en zullen er wonden ontstaan met een verdikte huid.

IN DE PRAKTIJK - BELGIË- Het vermoeden van gebrek aan overeenstemming is in beginsel, bij een verkoop van dieren, niet onverenigbaar met de aard van het verkochte goed.³⁶² Door te weigeren toepassing te maken van het in artikel 1649quater, § 4 oud BW neergelegde vermoeden om de enkele reden dat de verkoop een dier tot voorwerp heeft, schendt de vrederechter deze bepaling, besliste het Hof van Cassatie.³⁶³ In de Belgische lagere rechtspraak werd het vermoeden niet alleen toegepast bij paarden³⁶⁴, maar ook bij andere dieren³⁶⁵.

In een recent arrest van **25 februari 2021**³⁶⁶ voeren verwerende partijen aan dat het paard bij de verkoop in prima conditie verkeerde en brengen ter bewijs daarvan een attest voor van dierenarts van 7 augustus 2019 waarin wordt geattesteerd: "*Heden zijn geen tekenen van algemene gezondheidsproblemen bij genoemd paar door mij vastgesteld noch gemeld door de houders van het dier.*" Kennelijk hadden de houders van het dier, d.w.z. verwerende partijen, voormelde dierenarts niet volledig geïnformeerd, want uit het autopsieverslag van de Faculteit Dierengeneeskunde van de UGent van 12 maart 2020 blijkt dat "*het paard Da Vinci SZ*" op dat ogenblik reeds "*acht maanden lang intermitterend koliek*"³⁶⁷ vertoonde, terwijl de verkoop een zevental maanden eerder had plaatsgevonden. Ook de dierenartsenpraktijk waar het dier werd aangeboden op 19 februari 2019 met ernstige koliek, attesteert: "*Het paard heeft een verleden van recidiverende koliek.*" Volgens dit attest werd "*het paard wat ongemakkelijk na het eten*".

Voormeld eenzijdig verslag van de UGent kan als voldoende bewijskrachtig worden aanvaard, temeer daar tegenover dit verslag geen andersluidende bewijsstukken worden geplaatst, die van aard zouden zijn de bevindingen van het autopsieverslag tegen te spreken en de UGent er ook geen enkel belang bij heeft om deze of gene partij te bevoordelen.

Verwerende partijen beweren, maar tonen niet aan dat zij niet in de mogelijkheid zouden zijn geweest om een onderzoek op tegenspraak of een tegenexpertise uit te voeren ter weerlegging van het mogelijk op hen rustend vermoeden van aansprakelijkheid. Zij tonen evenmin aan dat eisende partij niet te goeder trouw zou hebben meegewerkt aan de bewijslast. Verwerende partij erkent in haar laatste conclusie dat Da Vinci SZ op 25 november 2018 reeds koliek had vertoond. Volgens verwerende partij herstelde het paard hiervan volledig, maar zij verliest daarbij uit het oog dat dit uiterlijke schijn was, want zowel volgens

³⁶² Gent 2 mei 2012, *DCCR* 2012 (97), (100) 100; Antwerpen 29 april 2013, *RW* 2014-15, nr. 27, 1067.; S. VANDEMAELE, "Specifieke garantieregelingen voor dieren en de gevolgen van het afleveren van een onvolledig garantiecertificaat bij B2C-verkoop van honden en katten" (noot onder Cass. 17 maart 2016), *DCCR* 2016, 68-80.; J. WILLEMS, "Regels Consumentenkoop van toepassing op de verkoop van huisdier?" (noot onder Vred. Antwerpen 11 december 2014), *NJW* 2015, 653-654.; A. GODFROID, "Wet Consumentenkoop is van toepassing op de verkoop van een hond door een professionele verkoper" (noot onder Kh. Turnhout 6 juni 2011), *RABG* 2013, 667.

³⁶³ Cass., 1ste k. — 17 maart 2016 (AR C.15.0234.N), *A.C.* 2016/3, (624) 628.

³⁶⁴ Het anterioriteitsvermoeden werd o.a. toegepast bij de verkoop van een paard met een gewrichtsaandoening (Rb. Dinant (2de k.) 16 oktober 2013, *JLMB* 2014/5, 237-242.) en met een intrinsiek karakterieel gebrek (Gent 2 mei 2012, *DCCR* 2012 (97), (100) 100.)

³⁶⁵ Het anterioriteitsvermoeden werd toegepast bij de verkoop van een jonge hond met epilepsie (Kh. Turnhout 6 juni 2011, *RABG* 2013, 660, bevestigd door Antwerpen 29 april 2013, *RW* 2014-15, nr. 27, 1067.), met een waterhoofd (Kh. Turnhout 5 juni 2014, *NJW* 2014, 950.), met maag- en darmparasieten (Vred. Antwerpen 11 december 2014, *NJW* 2015, 649, noot J. WILLEMS.), en met kennelhoest Antwerpen 21 mei 2012, *NJW* 2013, 122, noot R. STEENNOT.), alsook bij de verkoop van een kat met een infectie op de diepe luchtwegen (Vred. Geel 18 maart 2014, *Juristenkrant* 2014, afl. 287, 4.).

³⁶⁶ Vred. Bree 25 februari 2021, *RW* 2020-2021/84, 1392-1396.

³⁶⁷ Koliek is een uiting van (buik)pijn. Zo kan het paard door de buikpijn eetlust verliezen, schrapen met de voorbenen, flink zweten, regelmatig rollen, afwisselend gaan staan en liggen of onrustig zwiepen met de staart. Koliek kan echter verschillende oorzaken hebben. De meest voorkomende vormen van koliek zijn: gaskoliek, krampkoliek, zandkoliek, koliek door verstoppingen in de darm en koliek door liggingsveranderingen van de darm.

de UGent was er sprake van “*intermittent koliek*” en volgens dierenartsenpraktijk Het Bokt van “*recidiverende koliek*”, wat noodzakelijk betekent dat de uitwendige symptomen (koliek) van het inwendig gebrek (vergroeiing) in de buikholte van het paard zich slechts af en toe manifesteerden. De koliek verdween telkens, maar het gebrek bleef en werd initieel kennelijk ook niet herkend door de behandelende dierenartsen.

Het gebrek aan het dier manifesteerde zich m.a.w. reeds binnen zes maanden na de aankoop en levering van het paard, wat geldt als vermoeden tot bewijs van het tegendeel dat dit gebrek reeds bestond op het tijdstip van de koop en de levering. In die omstandigheden dient eisende partij niet te bewijzen wat de oorzaak is van het gebrek, noch dat de oorsprong te wijten zou zijn aan de verkoper. Het is daarentegen aan de verkoper om aan te tonen dat het gebrek niet bestond bij de aflevering door aan te tonen dat het gebrek het gevolg is van of zijn oorsprong vindt in een handelen of nalaten dat dateert van na de levering. Dit laatste bewijs leveren verwerende partijen in dit geval in het geheel niet. Verwerende partijen poneren dat eisende partij mogelijk foute of slechte voeding heeft toegediend aan het paard, maar enig bewijs wordt daarvan niet geleverd en bovendien ontstond de dodelijke koliek niet als gevolg van slechte voeding, maar wel als gevolg van een vergroeiing in de buikholte met lekkage en buikvliesontsteking tot gevolg. Aan de hand van voormelde elementen en het wettelijk vermoeden van art. 1649quater, § 4 oud BW kan met voldoende zekerheid besloten worden dat het kwestieuze paard op het ogenblik van de verkoop reeds met een aandoening of gebrek was behept waarvoor de professionele verkoper aansprakelijk is. Dat geldt als vermoeden tot bewijs van het tegendeel dat dit gebrek al bestond op het tijdstip van de koop en de levering.³⁶⁸

VETERINAIRE KEURING- De anterioriteit hangt bij paarden vaak samen met een veterinaire keuring. Het is nooit uitgesloten dat er na een aankoop betwisting komt over een aangekocht paard. De beste bescherming voor de verkoper om betwistingen te voorkomen bestaat er in de koper correct te informeren over de positieve en negatieve eigenschappen van het paard, het paard veterinaire te laten onderzoeken, en dat alles vast te leggen in een schriftelijke overeenkomst.³⁶⁹ Wanneer paard aangekocht wordt, wordt er vaak ook een veterinaire keuring gedaan bij het paard. Het paard wordt dan onderzocht door een dierenarts op eventuele gebreken en afwijkingen.³⁷⁰ Doordat het gebrek is geconstateerd door een dierenarts, kunnen geschillen omtrent het bestaan van het gebrek vermeden worden. Echter is het onderzoek niet helemaal sluitend. Een paard kan nooit 100 % volledig gekeurd worden zoals bijvoorbeeld een auto. Er zijn gebreken die zelfs voor een dierenarts onvindbaar zijn.³⁷¹ Ook dient benadrukt te worden dat de veterinaire keuring een momentopname is. Zo kan een paard de dag nadat het is goedgekeurd

³⁶⁸ F. VAN DEN ABEELE, *Rechtspraakoverzicht van het gemeen kooprecht en consumenten-kooprecht (2020-2023). Bijzondere overeenkomsten*, Antwerpen, Intersentia, 2024, Vol. 128, 29.

³⁶⁹ Een greep uit de praktijk. Dit standpunt vloeit voort uit een gesprek met Mr. Jan De Boitselier (manager, beleid en adviezen bij PaardenPunt Vlaanderen).

³⁷⁰ Het is de taak van de dierenarts om zorgzaam en met een kritisch oog het paard te onderzoeken op afwijkingen en/of gebreken. Met andere woorden dient de dierenarts een risicoanalyse te maken rekening houdend met het beoogde doel om de geschiktheid van het paard te beoordelen. Dergelijke keuring omvat een uitgebreid klinisch onderzoek, een radiografisch onderzoek en eventuele bijkomende onderzoeken zoals echografie, endoscopie, scintigrafie en MRI.

³⁷¹ Een greep uit de praktijk. Dit standpunt vloeit voort uit een gesprek met dierenarts David Buschman.

koliek krijgen. Sommige gebreken zijn dan weer seizoensgebonden, zoals bijvoorbeeld zomereczeem³⁷² of headshakers³⁷³.

ANTERIORITEITSVERMOEDEN COMPATIBEL MET DE AARD VAN HET PAARD?-

Bij de verkoop van paarden zijn verschillende situaties mogelijk, maar deze zijn niet altijd duidelijk vast te stellen. Ten eerste kunnen paarden zelf gebreken vertonen, die zich zelfs na de levering kunnen voordoen zonder dat ze bij de levering aanwezig waren. Dit kan bijvoorbeeld te maken hebben met gedrag, zoals struikelen in de wei, mank lopen, luchtzuigen of abnormaal eetgedrag. Ten tweede heeft een paard een eigen wil en karakter, wat betekent dat het niet altijd presteert zoals gewenst. Gedragsveranderingen kunnen optreden zonder medische oorzaak, zoals plotseling niet meer willen springen. Hierbij is het niet altijd duidelijk of het aan een onderliggend gebrek ligt of aan het natuurlijke gedrag van het paard. Het is essentieel om bij de beoordeling van gebreken bij de verkoop van paarden rekening te houden met hun specifieke karakter, gedragingen, het berijden en onderhouden van het paard door de koper en de mogelijkheid dat bepaalde eigenschappen na levering tot uiting komen.

VERLENGING TERMIJN VAN ANTERIORITEITSVERMOEDEN WENSELIJK VANUIT STANDPUNT VERKOPER?-

Door de uitbreiding van de termijn van het anterioriteitsvermoeden naar één jaar bij paarden, kan de vraag gesteld worden of dit wel zo wenselijk is. Dit rekening houdend met het feit dat het gaat om een levend dier. Het feit dat dieren met elkaar en/of met mensen interageren, impliceert dat gebreken aan overeenstemming zeer snel een externe oorzaak hebben, waar de verkoper na de verkoop dus geen invloed op heeft. De kans dat er een gebrek optreedt aan het dier omwille van de consument (bijvoorbeeld geen correcte verzorging/leefomstandigheden), vergroot naarmate hij het dier langer bij zich heeft. De verkoper heeft hier geen zicht op, waardoor het zo goed als onmogelijk is om te bewijzen dat het gebrek te wijten is aan de handelingen van de consument.³⁷⁴ Daarom moet de omkering van de bewijslast beperkt zijn in tijd.³⁷⁵ In zes maanden kan veel gebeuren, in één jaar nog meer. Deze aanpassing legt dan ook een grote druk op de verkopers.

Men zou bijvoorbeeld in het Wetsontwerp een onderscheid kunnen maken tussen paarden en andere (huis)dieren. Het wettelijk bewijsvermoeden van zes maanden op zich is bij een levend wezen immers al bijzonder lang (niet te vergelijken met een auto of ijskast). Voor de paardenhandel zou een wettelijk bewijsvermoeden van **drie maanden** moeten volstaan, in tegenstelling tot alle andere dieren. De motivatie achter dit onderscheid komt voort uit de unieke aard van paarden en hun specifieke gebruiksdoeleinden.

³⁷² Zomereczeem of SME is een insectenovergevoeligheid en is de meest voorkomende allergie bij paarden. De paarden met SME zijn uitermate gevoelig voor de insectenbeten en slechts enkele beten kan al leiden tot grote problemen. De jeuk is seizoensgebonden en begint meestal bij de staart en/of manen. Het paard zal proberen de jeuk te verlichten en zal alle mogelijke dingen als drinkbak, voerbak, staldeur of tuinhak gebruiken om onophoudelijk tegen te schuren. Door het schuren zullen in eerste instantie de staart en manen afbreken, maar vaak schuurt het paard tot bloedens toe door en zullen er wonden ontstaan met een verdikte huid.

³⁷³ Een greep uit de praktijk. Dit standpunt vloeit voort uit een gesprek met dierenarts David Buschman. Hij geeft hierbij het voorbeeld dat hij het paard keurde in de winter, en er op dat moment niets aan de hand was. In de zomer begon het paard tijdens het rijden met headshaking (Headshaking, of in het Nederlands "hoofdschudden", gaat over het plotseling en onwillekeurig schudden van het hoofd door het paard. De beweging is meestal verticaal, maar kan net zo goed horizontaal of draaiend zijn. Headshaking kan seizoensgebonden zijn, waarbij symptomen enkel voorkomen in de lente en de zomer, of niet-seizoensgebonden, waarbij symptomen het hele jaar door optreden. Vaak worden symptomen van headshaking enkel opgemerkt wanneer het paard arbeid verricht.) Dit kon hij dan ook niet voorzien.

³⁷⁴ Verslag bij Wetsontwerp van 9 mei 2023 tot wijziging van de bepalingen van het oud Burgerlijk Wetboek met betrekking tot de verkopen aan consumenten, *Parl. St. Kamer* 2022-23, nr. 55/3330/006, 8.

³⁷⁵ BIJZONDERE RAADGEVENDE COMMISSIE VERBRUIK, Advies over de garantieregeling inzake levende dieren, 12 december 2021, nr. CRB 2021-3415, (1) 9.

Een paard is het enige dier dat actief / sportief bereden wordt door mensen. De activiteiten en wedstrijden die met een paard worden beoefend, staan niet in verhouding met het houden van een ander (huis)dier. In de praktijk komt het geregeld voor dat de consument het paard slecht berijdt met ernstige blessures tot gevolg. Zij maken dan gebruik van het wettelijk bewijsvermoeden in de eerste zes maanden waardoor de bewijslast bij de verkoper komt te liggen dat het gebrek niet aanwezig was op het moment van levering. Dit is een zware bewijslast en dus bijzonder lastig voor veel verkopers. Als professionele verkoper kan men al beter een consument klant gaan vermijden om geen toekomstige problemen te krijgen.³⁷⁶

Dierenarts D. BUSCHMAN stelt dat een termijn van **twee weken** als anterioriteitsvermoeden reeds voldoende is. Hij vergelijkt dit met een soort 'quarantaineperiode'. In deze periode komen de meeste gebreken naar boven, zoals bijvoorbeeld kwade droes of andere infectieuze aandoeningen.³⁷⁷ Ook stalgebreken kunnen meestal binnen deze periode ontdekt worden. Na deze twee weken komt de bewijslast terug bij de koper te liggen. Gebreken die na deze periode tot uiting komen, hebben meestal te maken met het berijden en/of management van het paard door de koper. Een verkoper mag op geen enkel mogelijk manier aansprakelijk gesteld worden voor een paard dat gedurende weken of zelfs maanden slecht bereden wordt door de koper en hierdoor bijvoorbeeld mank komt te staan. Echter ligt de bewijslast wel bij de verkoper die moet bewijzen dat het paard niet mank staat.³⁷⁸ Deze bewijslast is zeer zwaar en moeilijk. Om het cru te stellen hebben verkopers in deze gevallen vaak gewoon pech.³⁷⁹

Ter illustratie kan hier verwezen worden naar een **arrest van 2 mei 2012**³⁸⁰ waarbij zowel in eerste aanleg als in beroep de vordering van de koper op grond van karaktergebreken van een verkocht paard ingewilligd werd onder toepassing van de Consumentenkoop. In deze casus was er sprake van een 'gebrek' van het paard door zijn karakter, maar dit is moeilijk aantoonbaar. Met name wordt de vordering ingewilligd wegens een vermeend karaktergebrek van het paard, dat zich pas voordeed zes weken na de verkoop, net nadat de dertienjarige berijdstster van het paard er een dressuurwedstrijd mee had gewonnen. Er wordt door de aangestelde gerechtsdeskundigen aan voorbijgegaan dat een paard een levend wezen is en dat bij een 13-jarige ruiter met een 6-jarig paard blijvende begeleiding nodig is gelet op de jeugdige leeftijd van zowel de ruiter, als van het paard in kwestie.³⁸¹ Het vermeend karaktergebrek had misschien helemaal niet tot uiting gekomen bij een ervaren ruiter, met verstand van het rijden van jonge paarden en met de juiste begeleiding.

In de Nederlandse rechtspraak werd eveneens geoordeeld over het karaktergebrek bij een paard in 2012 en 2020 (zie *supra*). Zij kwamen tot de bevindingen dat er veel afhangt van de kwaliteiten van de ruiter en de relatie ("klik") van ruiter en pony, alsook de managementsverandering die het paard had ondergaan ten gevolge van de koop/verkoop dat heeft geleid tot een mismatch tussen paard en amazone waardoor er kreupelheidsproblematiek en problematiek van rijtechnische aard is kunnen ontstaan. Hier houden de

³⁷⁶ Een greep uit de praktijk. Dit standpunt vloeit voort uit het contact met Mr. Maarten Van der Aa, Dom & Partners Advocaten – Equine Lawyers, <http://www.equinelawyers.be>.

³⁷⁷ Dit soort aandoeningen hebben meestal een incubatieperiode van ca. 10 dagen.

³⁷⁸ Een greep uit de praktijk. Dit standpunt vloeit voort uit een gesprek met dierenarts David Buschman.

³⁷⁹ Een greep uit de praktijk. Dit standpunt vloeit voort uit een gesprek met dierenarts David Buschman.

³⁸⁰ Gent 2 mei 2012, DCCR 2012 (97), (100) 100.

³⁸¹ Een greep uit de praktijk. Dit standpunt vloeit voort uit een gesprek met Mr. Jan De Boitselier (manager, beleid en adviezen bij PaardenPunt Vlaanderen).

rechters wel rekening met de specificiteit van paarden, de rijvaardigheid van de koper en de verandering van omgeving waar de verkoper geen vat op heeft, om het karaktergebrek van het paard te beoordelen.

Een andere illustratie kan gegeven worden aan de hand van een recenter arrest³⁸². In september 2019 (10 maanden na de koop) werd vastgesteld dat het paard licht mankte, waarbij de bewijslast bij de consument-koper lag. De consument heeft geprobeerd om te verwijzen naar een eerdere blessure in het verleden (2016). Uiteindelijk kwam de verkoper 'er goed vanaf', enerzijds omdat de verkoper geen bewijslast droeg omdat er pas sprake was van een mankheid in de 10de maand na levering en het wettelijk bewijsvermoeden van de eerste 6 maand reeds voorbij was, anderzijds omdat er voldoende overige stukken in het dossier aanwezig waren om de claim van de koper te weerleggen. Onder de nieuwe regelgeving zou dit negatief uitgedraaid zijn voor de verkoper, omdat het anterioriteitsvermoeden wordt verlengd naar 1 jaar. Hoewel er zich de eerste 10 maanden geen enkel probleem voordeed, zou de verkoper de zware bewijslast dragen dat het paard volledig in orde was bij levering.³⁸³ De consument moet niet anders doen dan wijzen op de bewijslast van de verkoper en kan verder rustig afwachten. In dit dossier waren er ook nog andere stukken die het tegendeel aantoonde, maar dat is lang niet in elk dossier het geval.³⁸⁴

VERLENGING TERMIJN VAN ANTERIORITEITSVERMOEDEN WENSELIJK VANUIT STANDPUNT KOPER?-

De verlenging van de termijn van het anterioriteitsvermoeden is een aanzienlijke verbetering van de bescherming van de consument.³⁸⁵ Voortaan hoeft de consument dus gedurende de volledige garantietermijn niet aan te tonen dat een conformiteitsgebrek reeds bestond bij de levering van het dier.³⁸⁶

Mensen hebben tijd nodig om hun gekochte paard te leren kennen, en zijn dan ook niet meteen op de hoogte van het gewoonlijke gedrag van hun dier, onder het zadel en ernaast. Het gebrek kan hierdoor langer onontdekt blijven.³⁸⁷

II.II.IV. Remedies

HIËRARCHIE VAN RECHTSMIDDELEN- Wanneer het bestaan van een gebrek aan overeenstemming is aangetoond en de bovengenoemde termijnen voor de consument nog niet verstreken zijn, beschikt hij over

³⁸² Rb. Hasselt, 10^e kamer, 2 november 2020, rolnr. AR 19/1306/A, onuitg.

³⁸³ Cfr. Antwerpen 15 april 2024, nr. 2023/AR/221. (Negen maanden na aankoop wordt door een eenzijdig dierenarts van de consument ataxie vastgesteld. De gerechtsdeskundige komt tot het besluit dat: "*Spinale ataxatie bij het paard is een term die gebruikt wordt bij een vorm van ataxie veroorzaakt door druk op het ruggenmerg. Bij het paard is dit in de halsstreek. De oorzaak kan een, congenitale – aangeboren, stoornis in ontwikkeling zijn. De symptomen uiten zich dan meestal op jonge leeftijd. Het kan ook verworven of traumatisch zijn en wordt dan vaak ook gezien op latere leeftijd (in casu was het paard 7 jaar oud).*" Gelet op het tijdstip waarop de verkoopovereenkomst gesloten werd, moeten de bepalingen inzake het consumentenkooprecht zoals zij golden tot 1 juni 2022 op dit geschil worden toegepast. Dit betekent dat krachtens artikel 1649quater, §4 oud BW de termijn van 6 maanden te rekenen vanaf de levering bepalend is voor de bewijslastverdeling. In dit geval bewijst geïntimeerde niet dat het gebrek aan overeenstemming – beweerde spinale ataxie – zich binnen de 6 maanden na levering zou hebben gemanifesteerd. De eigen verklaringen, die op geen enkele andere wijze gestaafd worden, bewijzen niets. Indien de nieuwe wetgeving en de termijn van 1 jaar op deze casus wordt toegepast, zit de verkoper in een veel moeilijker parket. Hij draagt dan de bewijslast dat de ataxie nog niet aanwezig was op het moment van de levering.)

³⁸⁴ Een greep uit de praktijk. Dit standpunt vloeit voort uit het contact met Mr. Maarten Van der Aa, Dom & Partners Advocaten – Equine Lawyers, <http://www.equinelawyers.be>.

³⁸⁵ Wetsontwerp van 9 mei 2023 tot wijziging van de bepalingen van het oud Burgerlijk Wetboek met betrekking tot de verkopen aan consumenten, *Parl.St.* Kamer 2022-23, nr. 55/3330, 9.

³⁸⁶ Wetsontwerp van 9 mei 2023 tot wijziging van de bepalingen van het oud Burgerlijk Wetboek met betrekking tot de verkopen aan consumenten, *Parl.St.* Kamer 2022-23, nr. 55/3330, 9.

³⁸⁷ Een greep uit de praktijk. Dit standpunt vloeit voort uit een gesprek met Mr. Shari De Meyer.

vier mogelijkheden om het herstel van zijn schade te bekomen, krachtens artikel 1649*quinquies* oud BW. De term “mogelijkheden” is evenwel niet echt op zijn plaats aangezien zijn keuzevrijheid beperkt is. In eerste instantie heeft de consument het recht om van de verkoper het kosteloze herstel of de kosteloze vervanging van het goed te verlangen, tenzij die keuze onmogelijk is of in vergelijking met de andere remedies voor de verkoper onevenredige kosten meebrengt.³⁸⁸ In de laatst vermelde omstandigheden heeft de verkoper het uitdrukkelijke recht om de herstelling of de vervanging te weigeren. De verkoper dient de omstandigheden te bewijzen op grond waarvan de rechter kan oordelen dat de herstelling of vervanging onmogelijk is dan wel onevenredige kosten meebrengt. De wet reikt hiervoor enkele beoordelingscriteria aan, zoals de waarde van het goed, de ernst van het gebrek aan overeenstemming en de methode die het minst kostelijk is voor de verkoper en die de minste overlast inhoudt voor de consument.³⁸⁹ Dit bewijs kan uiteraard met alle bewijsmiddelen geleverd worden.³⁹⁰

Wanneer de verkoper evenwel weigert om zelf te ‘herstellen’, mag de consument de verkoper eenzijdig en buitengerechtelijk zelf of door een derde laten herstellen en de daaruit resulterende kosten op de professionele verkoper verhalen. Dit noemt men ook wel de “dekkingsherstelling”.³⁹¹ Toepassingen uit de rechtspraak voor de dekkingsherstelling betreft vaak de verkoper van huisdieren die manifest onterecht weigert om de herstelling door te voeren zoals de operatie van het dier. In dit geval aanvaardt de rechtspraak dat de koper de herstelling op kosten van de verkoper kan laten doorvoeren door een derde (naar analogie met dit onderzoek een dierenarts).³⁹² Deze vordering tot terugbetaling is geen vordering van een aanvullende schadevergoeding, maar kwalificeert de rechtspraak als de primaire vordering tot herstel in de zin van art. 1649*quinquies*, § 2 oud BW. Het is een buitengerechtelijke toepassing van het principe uit artikel 1144 oud BW: in de mate dat de verkoper weigert zijn verbintenis tot herstelling na te komen, kan dit op kosten van de weigerende verkoper door een derde gebeuren. De rechtspraak baseert zich hiervoor op het feit dat de manifeste weigering van de verkoper om zelf kosteloos herstel te bieden de consument zijn aanspraak op kosteloze herstelling niet ontnemt. Deze kan enkel afgewezen worden wanneer deze buiten verhouding staat tot vervanging. Omgekeerd zijn ontbinding en prijsvermindering als

³⁸⁸ M. HIGNY, “La place de l’abus de droit en matière de vente de biens de consommation”, *TBBR* 2009, (312) 314 nr. 5; P. WERY, “Les droits légaux du consommateur en cas de défaut de conformité”, in C. BIQUET-MATHIEU en P. WERY (eds.), *La nouvelle garantie des biens de consommation et son environnement légal*, Brugge, die Keure, 2005, (127) 136 nr. 13.

³⁸⁹ G. STRAETMANS en B. VANLERBERGHE, “De nieuwe Richtlijnen Consumentenkoop en Levering van digitale inhoud: bewijsaspecten” in E. TERRYEN en I. CLAEYS (eds.), *Nieuw recht inzake koop & digitale inhoud en diensten*, 1e editie, Bruxelles, Intersentia, 2020, (387) 409.; L. DE BROUWER en A. DE VRIENDT, “De Wet van 1 september 2004 betreffende bescherming van de consumenten bij verkoop van consumptiegoederen”, *TBH* 2004/10, (1061) 1063.; S. STIJNS, “De nieuwe regels voor de verkoop aan de consument: de ‘wettelijke garantie’ bij niet-conformiteit” in J. HERBOTS en A. VERBEKE (eds.), *Themis. Bijzondere overeenkomsten*, Brugge, die Keure, 2002, (9) 19-20.

³⁹⁰ Art. 3, §3, lid 2 Richtlijn Europees Parlement en Raad van Europa nr. 1999/44, 25 mei 1999 betreffende bepaalde aspecten van de verkoop van en de garanties voor consumptiegoederen, *Pb.L.* 7 juli 1999, nr. L 171, 12 – 16.; Art. 13, lid 2 Richtlijn Europees Parlement en Raad van Europa nr. 2019/771, 20 mei 2019 betreffende bepaalde aspecten van overeenkomsten voor de verkoop van goederen, tot wijziging van Verordening (EU) 2017/2394 en Richtlijn 2009/22/EG, en tot intrekking van Richtlijn 1999/44/EG, *Pb.L.* 22 mei 2019, nr. L 136, 28-50. (Deze toevoeging kan men, samengelezen met de andere bepalingen over prijsvermindering en ontbinding, zien als een afgezwakte hiërarchie in vergelijking met de Oorspronkelijke Richtlijn Consumentenkoop.); G. STRAETMANS en B. VANLERBERGHE, “De nieuwe Richtlijnen Consumentenkoop en Levering van digitale inhoud: bewijsaspecten” in E. TERRYEN en I. CLAEYS (eds.), *Nieuw recht inzake koop & digitale inhoud en diensten*, 1e editie, Bruxelles, Intersentia, 2020, (387) 410-411.

³⁹¹ S. DE REY, *Herstel in natura*, Brugge, die Keure, 2019, nrs. 647 e.v.

³⁹² Antwerpen 21 mei 2012, *NJW* 2013, 122, noot R. STEENNOT; Vred. Antwerpen, 11 december 2014, *NJW* 2015, 649, noot J. WILLEMS; H. VYNKCE, “Het herstel door een derde bij de Consumentenkoop” (noot Onder Orb. Charleroi 10 Mei 2019), *TBBR* 2021, nr. 5, (261) 264-265.; H. SLACHMUYLDERS, “Herstelling door een derde en de hiërarchie van de remedies in de consumentenkoop” (noot onder Orb. Gent (afd. Kortrijk) 24 oktober 2019), *DCCR* 2020, (135) 144 en 147.; P. WERY, « L’application du remplacement judiciaire à la garantie légale des biens de consommation » (noot onder Rb. Oost-Vlaanderen (afd. Dendermonde) 15 november 2019), *TBBR* 2020, (560) 560-562.

secundaire remedies daardoor slechts mogelijk in de mate dat ook dekkingsherstelling (als modaliteit van de primaire remedies) onmogelijk is.³⁹³

In een **principesarrest van 18 juni 2020**³⁹⁴ oordeelde Hof van Cassatie dat bij niet-nakoming van de contractuele verbintenis door de schuldenaar de schuldeiser in uitzonderlijke omstandigheden zoals bij hoogdringendheid de verbintenis kan laten uitvoeren door een derde op kosten van de schuldenaar,³⁹⁵ zonder rechterlijke machtiging op eigen kosten en op eigen risico waarbij zijn handelswijze achteraf kan worden getoetst door de rechter.³⁹⁶ Dit arrest kan ook de juridische grondslag zijn voor de dekkingsherstelling wanneer de verkoper nalaat binnen een redelijke termijn de herstelling te doen.³⁹⁷ Essentieel hierbij is dat de verkoper eerst de kans krijgt om het dier in overeenstemming te brengen met de overeenkomst.³⁹⁸ Het Hof van Cassatie besliste dat wanneer de schuldeiser het dekkingsherstel toepast zonder dat daartoe grond bestaat of op een onzorgvuldige wijze, de schuldeiser de gemaakte kosten inderdaad niet op de schuldenaar kan verhalen, maar de schuldeiser wel recht heeft op vergoeding van de schade die het gevolg is van de wanprestatie.³⁹⁹

Om de bescherming van de consument te vergroten heeft de Nederlandse wetgever de dekkingsherstelling voor het consumentenkooprecht wettelijk voorgeschreven in artikel 7:21, lid 6 nieuw BW.⁴⁰⁰ Indien de verkoper niet binnen een redelijke termijn nadat hij daartoe door de koper schriftelijk is aangemaand, aan zijn verplichting tot herstel van de afgeleverde zaak voldoet, is de koper bevoegd om het herstel door een derde te doen plaatsvinden en de kosten daarvan op de verkoper te verhalen. De terugbetaling van deze kosten is niet te kwalificeren als schadevergoeding.

De consument heeft recht op een passende prijsvermindering of op de ontbinding van de koopovereenkomst indien bovenstaande mogelijkheden niet gepast zijn, de verkoper de herstelling of vervanging niet kosteloos voltooit binnen een redelijke termijn⁴⁰¹ na de kennisgeving door de consument

³⁹³ B. TILLEMANS, S. DE REY, N. VAN DAMME, F. VAN DEN ABEELE, "Overzicht van rechtspraak. Bijzondere overeenkomsten. Koop (2007-2020)", *TPR* 2020, afl. 3-4, (1007) 1534, nr. 456.

³⁹⁴ Cass. 18 juni 2020, ECLI:BE:CASS:2020:ARR:20200618.1N.30, *NJW* 2020, 831-833, noot F. VAN DEN ABEELE, *TBH* 2021, noot S. JANSEN, *TBBR* 2020, 583, noot S. DE REY.

³⁹⁵ Overweging 54 van de huidige Richtlijn Consumentenkoop bepaalt in dit verband dat de lidstaten moeten kunnen bepalen in welke omstandigheden de rol van de schuldenaar door iemand anders kan worden vervuld, bijvoorbeeld de omstandigheden waarin de verplichting van de verkoper om een goed te herstellen op kosten van de verkoper kan worden uitgevoerd door de consument of door een derde.

³⁹⁶ S. DE REY, "Wat u zelf doet, doet u beter? De buitengerechtelijke vervanging van de schuldenaar erkend door het Hof van Cassatie", *TBBR* 2020, (539) 539-540.

³⁹⁷ B. TILLEMANS, S. DE REY, N. VAN DAMME, F. VAN DEN ABEELE, "Overzicht van rechtspraak. Bijzondere overeenkomsten. Koop (2007-2020)", *TPR* 2020, afl. 3-4, (1007) 1534, nr. 457.

³⁹⁸ Cass. 18 juni 2020, punt 1 *in fine* en punt 4, *NJW* 2020, 831-833, noot F. VAN DEN ABEELE, *TBH* 2021, noot S. JANSEN, *TBBR* 2020, 583, noot S. DE REY. Zo stelde het Hof: "de voorrang van het kosteloze herstel of de kosteloze vervanging geldt niet enkel voor de consument, maar ook voor de verkoper aan wie aldus de mogelijkheid wordt geboden de gebrekkige levering te remediëren. (...) De appelrechters die de [verkoper] veroordeelt tot deze schadevergoeding zonder vast te stellen dat aan de [verkoper] de mogelijkheid werd geboden om zelf tot het kosteloos herstel of de kosteloze vervanging over te gaan, noch vast te stellen dat deze remedies niet meer mogelijk waren, onderling abusief zijn of dat de [verkoper] deze niet binnen een redelijke termijn of zonder ernstige overlast voor de [koper] heeft verricht, verantwoordt zijn beslissing niet naar recht. De omstandigheid dat dieren geen zaken zijn, maar wezens met gevoelens en tussen de [koper] en het hondje mogelijk een emotionele band is ontstaan, leidt niet tot een ander oordeel."

³⁹⁹ S. DE REY, "Wat u zelf doet, doet u beter? De buitengerechtelijke vervanging van de schuldenaar erkend door het Hof van Cassatie", *TBBR* 2020, (539) 556-558.

⁴⁰⁰ Hof Arnhem-Leeuwarden 19 mei 2015, ECLI:NL:GHARL:2015:3543

⁴⁰¹ Inleidende overweging 55 Richtlijn Europees Parlement en Raad van Europa nr. 2019/771, 20 mei 2019 betreffende bepaalde aspecten van overeenkomsten voor de verkoop van goederen, tot wijziging van Verordening (EU) 2017/2394 en Richtlijn 2009/22/EG, en tot intrekking van Richtlijn 1999/44/EG, *Pb.L.* 22 mei 2019, nr. L 136, 28-50. Op dit punt verwijst de Richtlijn naar de kortst mogelijke termijn om de herstelling of vervanging te voltooien.

en zonder ernstige overlast voor de consument, of nog wanneer de verkoper weigert de goederen conform te maken⁴⁰². Dat is ook zo wanneer de goederen ondanks een poging vanwege de verkoper om ze conform te maken, een conformiteitsgebrek blijven hebben of wanneer het conformiteitsgebrek zo ernstig is dat onmiddellijke prijsvermindering of ontbinding gerechtvaardigd is, of indien uit de omstandigheden duidelijk blijkt dat de goederen niet binnen een redelijke termijn of zonder ernstige overlast voor de consument conform kunnen worden gemaakt.⁴⁰³

Na ontbinding resteert een verplichting van beide partijen om de oude overeenkomst ongedaan te maken. Bij een koopovereenkomst betekent dat, dat de verkoper de aankoopsom moet terugbetalen en dat de koper het gekochte aan de verkoper moet teruggeven. Als het gebrek aan overeenstemming van geringe betekenis is, is de ontbinding evenwel uitgesloten.⁴⁰⁴

Ter bescherming van de belangen van de consument moet de nationale rechter ambtshalve onderzoeksmaatregelen opleggen om te concluderen of de verkoper aansprakelijk is en op welke remedies de consument recht heeft.⁴⁰⁵

Sinds de Wet 1 september 2004 heeft de consument tevens recht op een schadevergoeding.⁴⁰⁶

COMPABILITEIT VAN RECHTSMIDDELEN MET LEVENDE DIEREN- Het is aan de koper om te kiezen tussen herstelling en vervanging, tenzij een van de keuzes abusief of onmogelijk zou zijn. Vooral wat betreft dieren is deze bepaling niet steeds eenvoudig te verenigen met de eigenheid van het verkochte goed. Het betreft immers een levend wezen waarmee de koper een emotionele band heeft opgebouwd. Waar vervanging de door de consument meest voordelige remedie is, indien het gaat om klassieke goederen zoals bijvoorbeeld een smartphone of een laptop, is een vervanging allesbehalve evident indien het gebrek zich bij dieren voordoet.⁴⁰⁷ Bovendien kan hierbij ook nog een onderscheid gemaakt worden naargelang de aard van het dier. Een kip of een vis zou in principe makkelijker te vervangen zijn dan een paard. Geen twee paarden zijn immers hetzelfde, gelet op de rijvaardigheid, het karakter, de afstamming etc.⁴⁰⁸ Het herstel (lees: de

Deze termijn moet objectief worden bepaald, waarbij criteria als "de aard en complexiteit van de goederen, de aard en ernst van het conformiteitsgebrek, en de inspanning die nodig is om de herstelling of vervanging te voltooien" de leidraad vormen. De Richtlijn draagt de lidstaten op om op dit punt te voorzien in vaste perioden. Die opdracht kan vanzelfsprekend tot verschillen tussen de lidstaten aanleiding geven.

⁴⁰² Art. 13, lid 4, sub a) en b) Richtlijn Europees Parlement en Raad van Europa nr. 2019/771, 20 mei 2019 betreffende bepaalde aspecten van overeenkomsten voor de verkoop van goederen, tot wijziging van Verordening (EU) 2017/2394 en Richtlijn 2009/22/EG, en tot intrekking van Richtlijn 1999/44/EG, *Pb.L.* 22 mei 2019, nr. L 136, 28-50.

⁴⁰³ Art. 13, lid 4, sub c) en d) Richtlijn Europees Parlement en Raad van Europa nr. 2019/771, 20 mei 2019 betreffende bepaalde aspecten van overeenkomsten voor de verkoop van goederen, tot wijziging van Verordening (EU) 2017/2394 en Richtlijn 2009/22/EG, en tot intrekking van Richtlijn 1999/44/EG, *Pb.L.* 22 mei 2019, nr. L 136, 28-50.

⁴⁰⁴ Preambule 15 Richtlijn Europees Parlement en Raad van Europa nr. 1999/44, 25 mei 1999 betreffende bepaalde aspecten van de verkoop van en de garanties voor consumptiegoederen, *Pb.L.* 7 juli 1999, nr. L 171, 12 – 16.; L. DE BROUWER en A. DE VRIENDT, "De Wet van 1 september 2004 betreffende bescherming van de consumenten bij verkoop van consumptiegoederen", *TBH* 2004/10, (1061) 1063.; S. STIJNS, "De nieuwe regels voor de verkoop aan de consument: de 'wettelijke garantie' bij niet-conformiteit" in J. HERBOTS en A. VERBEKE (eds.), *Themis. Bijzondere overeenkomsten*, Brugge, die Keure, 2002, (9) 19-20.

⁴⁰⁵ Antwerpen 31 oktober 2022, *RABG* 2022, 1442.; F. VAN DEN ABEELE, *Rechtspraakoverzicht van het gemeen kooprecht en consumenten-kooprecht (2020-2023)*, *Bijzondere overeenkomsten*, Antwerpen, Intersentia, 2024, Vol. 128, 30.

⁴⁰⁶ Artikel 1649quinquies, § 1 oud BW.

⁴⁰⁷ BIJZONDERE RAADGEVENDE COMMISSIE VERBRUIK, Advies over de garantieregeling inzake levende dieren, 12 december 2021, nr. CRB 2021-3415, (1) 2.

⁴⁰⁸ Eigen standpunt.

genezing) daarentegen is echter vaak een dure aangelegenheid, waardoor de verkopers veelal hiertegen ageren.⁴⁰⁹

De rechtbank bevestigt dat dit de consument zijn goed recht is om een keuze te maken, maar dat daaruit niet kan worden afgeleid dat de consument aanspraak kan maken op een vergoeding voor alle kosten die gemaakt moeten worden om het dier te 'herstellen'. Indien de verkoper de terugbetaling aanbiedt van de aankoopprijs (zijnde de ontbinding van de koopovereenkomst), kan het eisen van een terugbetaling van alle medische kosten die gemaakt werden om het dier te genezen rechtsmisbruik uitmaken, in het bijzonder indien deze kosten vele malen hoger zijn dan de aankoopprijs van het dier.⁴¹⁰

IN DE PRAKTIJK- Zoals hierboven besproken heeft de consument recht op een passende prijsvermindering of ontbinding van de koopovereenkomst wanneer de verkoper niet reageert op herhaalde ingebrekestellingen van de consument. Echter moet hierbij wel een redelijke termijn gegeven worden aan de verkoper.⁴¹¹ In het **arrest van 2 mei 2012**⁴¹² werd deze vereiste met de nodige soepelheid toegepast.⁴¹³ Zo stond onder meer het hof de consument toe om reeds prijsvermindering of ontbinding te eisen wanneer duidelijk wordt dat herstel of vervanging naar alle waarschijnlijkheid niet binnen een redelijke termijn kan gebeuren.⁴¹⁴

Tevens werd in ditzelfde arrest een schadevergoeding toegekend. De rechter oordeelde hierover dat er hierbij een oorzakelijk verband moet bestaan tussen het gebrek en de gemaakte kosten. Dit is dus niet het geval voor stalgelden, die eveneens moesten betaald worden indien het paard geen gebrek vertoonde. Dit geldt wel voor de kosten voor een vervangpaard, wat er niet geweest was indien het paard geen gebrek had gehad.

Door de **vrederechter te Dinant**⁴¹⁵ werd in een arrest, bovenop de ontbinding van de verkoop van het paard en de hierbij bevestigde dwangsom, een schadevergoeding toegekend aan de koper, de tussenkomst van de hoefsmid, de stallingskosten en de kosten van het onderhoud van het paard dekkend, ten bedrage van een forfaitair bedrag van 10 Euro per dag. Hier werd, in tegenstelling tot het vonnis gewezen te Gent, wel een vergoeding voor het stalgelden toegewezen aan de koper.

De **Vrederechter te Bree**⁴¹⁶ oordeelde dat ontbinding van de koop van het paard "Da Vinci SZ" gerechtvaardigd is en dat het voorschot moet worden terugbetaald, omdat de herstelling of vervanging van

⁴⁰⁹ F. VAN DEN ABEELE, *Rechtspraakoverzicht van het gemeen kooprecht en consumenten-kooprecht (2020-2023). Bijzondere overeenkomsten*, Antwerpen, Intersentia, 2024, Vol. 128, 30.

⁴¹⁰ R. STEENNOT, "Consumentenkoop toepasselijk op dieren" (noot onder Kh. Antwerpen (afd. Turnhout), nr. A/13/01751, 5 juni 2014), *NJW* 2014, nr. 313, (950) 954.

⁴¹¹ Zie bv. Gent 27 mei 2009, *NJW* 2010, 200, noot R. STEENNOT, *RW* 2010-11, 540, noot S. MARYSSE.; C. CAUFMANN en A. VERBEKE, "Een jaar wet Consumentenkoop" in *Themis*, Brugge, die Keure, 2005, (27) 48, nr. 78.

⁴¹² Gent 2 mei 2012, *DCCR* 2012 (97), (100) 100 e.v.

⁴¹³ S. MEYS, "Interpretatieproblemen bij de Richtlijn Consumentenkoop: over het begrip 'verkoopovereenkomst' en de 'redelijke termijn'" (noot onder HvJ 7 september 2017), *DCCR* 2018, (86) 88-93, nr. 15.

⁴¹⁴ Het Hof van Beroep oordeelde dat "de tijd nodig om een paard met een karakteriële stoornis herop te voeren tot een normaal bruikbaar paard (...) in ieder geval niet (valt) in te schatten, zodat het niet zeker is dat een dergelijk herstel binnen een redelijke termijn kan gebeuren".

⁴¹⁵ Rb. Dinant (2de k.) 16 oktober 2013, *JLMB* 2014/5, 237-242. (« En complément de la résolution de la vente et de l'astreinte ainsi confirmée, l'acheteur peut se voir accorder des dommages et intérêts couvrant l'intervention du maréchal-ferrant ainsi que les frais d'hébergement et d'entretien du cheval, à raison d'un forfait de 10 euros par jour. »)

⁴¹⁶ Vred. Bree 25 februari 2021, *RW* 2020-21, 1392-1396.

een overleden paard materieel onmogelijk is.⁴¹⁷ Echter, de gevraagde materiële schadevergoeding wordt afgewezen wegens onvoldoende bewijs van de precieze omvang van de schade. De rechtbank staat alleen een voorbehoud toe voor eventuele toekomstige materiële schade. De gevraagde morele schadevergoeding wordt eveneens afgewezen wegens gebrek aan bewijs van genegenheidsschade, gezien de korte tijd dat de eisende partij het paard in bezit had en het nog niet bereden had kunnen worden.

CAP VAN DIERENARTSKOSTEN IN HET WETSONTWERP EN DE WET 21 FEBRUARI 2024- Wat betreft het herstel, vernieuwt het Wetsontwerp en de Wet 21 februari 2024. Zo wordt "genezing" toegevoegd als vorm van herstel die de tussenkomst van een dierenarts vergt.⁴¹⁸ Volgens artikel 5 Wet 21 februari 2024 wordt *"elke herstelling of vervanging verricht: 1° kosteloos, met dien verstande dat de kosten die door de verkoper in voorkomend geval moeten worden gedragen met het oog op de genezing van het dier niet meer kunnen bedragen dan: - driehonderd procent op de schijf van de aankoop prijs van het dier tussen 0,01 euro en 500 euro; - tweehonderd procent op de schijf van de aankoop prijs van het dier tussen 500,01 euro en 1500 euro; - honderd procent op de schijf van de aankoop prijs van het dier die meer bedraagt dan 1500,01 euro; 2° binnen een redelijke termijn na het tijdstip waarop de verkoper door de consument in kennis is gesteld van het conformiteitsgebrek, met dien verstande dat de verkoper in voorkomend geval zo snel als mogelijk de nodige maatregelen dient te nemen met het oog op de genezing van het dier; en 3° zonder ernstige overlast voor de consument of het dier"*⁴¹⁹. Indien de herstelling manifest in strijd is met de gezondheid van het dier⁴²⁰ kan de verkoper de herstelling als remedie weigeren.⁴²¹

Indien de consument opteert voor herstelling in de vorm van genezing van het dier en de kost daarvan disproportioneel is ten aanzien van de overige remedies, dan kan niet van de verkoper verwacht worden dat hij deze kost volledig draagt.⁴²² Zo wil het Wetsontwerp een CAP op de herstellingskosten (lees: dierenartskosten) opleggen.⁴²³

⁴¹⁷ F. VAN DEN ABEELE, *Rechtspraakoverzicht van het gemeen kooprecht en consumenten-kooprecht (2020-2023)*. *Bijzondere overeenkomsten*, Antwerpen, Intersentia, 2024, Vol. 128, 31.

⁴¹⁸ Wetsontwerp van 9 mei 2023 tot wijziging van de bepalingen van het oud Burgerlijk Wetboek met betrekking tot de verkopen aan consumenten, *Parl.St.* Kamer 2022-23, nr. 55/3330, 5.

⁴¹⁹ Verslag bij Wetsontwerp van 9 mei 2023 tot wijziging van de bepalingen van het oud Burgerlijk Wetboek met betrekking tot de verkopen aan consumenten, *Parl.St.* Kamer 2022-23, nr. 55/3330/006, 31. ("Nieuw aan het voorliggende wetsontwerp is dat ook rekening zou moeten worden gehouden met de overlast voor het dier. Een zekere mate van overlast is onvermijdelijk, zeker bij een herstelling. Er mag echter geen sprake zijn van overlast voor het dier die abnormaal is in vergelijking met wat voor soortgelijke gebreken gebruikelijk is. De ernst van de overlast moet worden beoordeeld per geval en daarbij moet rekening worden gehouden met de omstandigheden. Evenzo moet de verplichting tot het nemen van de nodige maatregelen om het dier zo snel mogelijk te genezen per geval worden beoordeeld. Daarbij moet rekening worden gehouden met de aard van het gebrek en met de mogelijkheden waarover de verkoper beschikt. Beide concepten hebben een subjectief aspect, opdat rekening wordt gehouden met de specifieke omstandigheden van de verkoper. Hetzelfde geldt voor tal van andere achterliggende beginselen van dit wetsontwerp, die per geval moeten worden toegepast en geïnterpreteerd.")

⁴²⁰ Bijvoorbeeld bij een paard met OCD waarbij een operatie meer kwaad dan goed zou doen. De afkorting OCD staat voor osteochondrose dissecans en is een gewrichtsaandoening die het meest voorkomt in het spronggewricht, de knie en de kogel van een paard. Bij warmbloedpaarden, volbloeden en dravers komt OCD veel vaker voor dan bij kleine en sobere ponyrassen.

⁴²¹ Art. 5 Wet 21 februari 2024.

⁴²² *vgl.* HvJ 16 juni 2011 C-65/09, Weber en Putz.

⁴²³ A. GODFROID en P. CHRISTIAENSSEN, "Toepassing consumentenrecht bij verkoop van dieren: regering, wat doet u nu?", *DJK* 2023, afl. 471, 11.

Met het oog op de rechtszekerheid⁴²⁴, bepaalt het Wetsontwerp dat de kosten van genezing waarvoor de verkoper moet instaan maximaal 130 % van de aankoopprijs van het dier bedragen.⁴²⁵ Additionele kosten moeten door de consument, die blijft opteren voor genezing, gedragen worden⁴²⁶, tenzij de verkoper te kwader trouw⁴²⁷ was bij de verkoop van het dier of, in voorkomend geval, de door of krachtens de wet vereiste erkennings-, vergunnings- of fokkerijvoorwaarden niet heeft gerespecteerd.⁴²⁸

De Wet 21 februari 2024 heeft de CAP van 130 % niet openomen. Er kwam veel weerstand tegen deze CAP, vooral wanneer het ging om herstel bij honden.⁴²⁹ De Wet 21 februari 2024 trachtte tegemoet te komen door gebruik te maken van schijven.^{430 431}

⁴²⁴ Een greep uit de praktijk. Dit standpunt vloeit voort uit een gesprek met prof. dr. Reinhard Steennot. "Met het oog op rechtszekerheid voor de verkoper, is een CAP tot stand gekomen. Deze kent nu duidelijk de grenzen van de dierenartskosten."

⁴²⁵ Wetsontwerp van 9 mei 2023 tot wijziging van de bepalingen van het oud Burgerlijk Wetboek met betrekking tot de verkopen aan consumenten, *Parl.St. Kamer 2022-23*, nr. 55/3330, 13. ("Uitzonderlijk kunnen gedurende de garantietermijn verschillende conformiteitsgebreken optreden (eerst een infectie en later een gewrichtsprobleem) of kan hetzelfde conformiteitsprobleem zich enige tijd na genezing opnieuw stellen (bijvoorbeeld het dier loopt mank). Voor zover aan de voorwaarden van aansprakelijkheid is voldaan, i.e. het gebrek zich voordoet binnen de termijn van één jaar en bij de levering reeds aanwezig was, kan de consument zich voor elk van deze gebreken afzonderlijk op de remedies beroepen. De bepalingen die artikel 1649quinquies van het OBW bevat gelden per keer dat het gebrek zich manifesteert. Zo kan het voorvallen dat een verkoper dus bijvoorbeeld twee keer een genezingskost van maximaal 130 % moeten dragen.")

⁴²⁶ Verslag bij Wetsontwerp van 9 mei 2023 tot wijziging van de bepalingen van het oud Burgerlijk Wetboek met betrekking tot de verkopen aan consumenten, *Parl.St. Kamer 2022-23*, nr. 55/3330/008, 6. ("Verder is het zo dat het loutere feit dat het plafond werd overschreden niet betekent dat de verkoper eenzijdig kan beslissen om de herstelling als remedie te weigeren. Het wetsontwerp stelt zeer duidelijk dat de kosten boven het plafond ten laste zijn van de consument, maar dat de uitvoering van de herstelling nog altijd onder de verantwoordelijkheid valt van de verkoper.")

⁴²⁷ Verslag bij Wetsontwerp van 9 mei 2023 tot wijziging van de bepalingen van het oud Burgerlijk Wetboek met betrekking tot de verkopen aan consumenten, *Parl.St. Kamer 2022-23*, nr. 55/3330/008, 5-6. ("Voor verkopers te kwader trouw is er helemaal geen plafond.")

⁴²⁸ Wetsontwerp van 9 mei 2023 tot wijziging van de bepalingen van het oud Burgerlijk Wetboek met betrekking tot de verkopen aan consumenten, *Parl.St. Kamer 2022-23*, nr. 55/3330, 11-12.

⁴²⁹ A. GODFROID en P. CHRISTIAENSSEN, "Toepassing consumentenrecht bij verkoop van dieren: regering, wat doet u nu?", *DJK 2023*, afl. 471, 11.; Amendement bij Wetsontwerp van 9 mei 2023 tot wijziging van de bepalingen van het oud Burgerlijk Wetboek met betrekking tot de verkopen aan consumenten, *Parl.St. Kamer 2022-23*, nr. 55/3330/004, 5-6. ("De huidige algemene beperking waarbij de kosten ten laste van een verkoper met het oog op de genezing van het dier in het algemeen werden beperkt tot honderddertig procent van de aankoopprijs zou bij lagere prijzen te grote gevolgen hebben voor consumenten gezien de vaak hoge genezingskosten die losstaan van de eventuele lage aankoopprijs. Daarom stellen wij een trapsgewijze beperking voor die rekening houdt met de hoogte van de aankoopprijs, waarbij er een veel hoger percentage van de aankoopprijs wordt gehanteerd wanneer die aankoopprijs laag is (zijnde bij honden bijvoorbeeld)."); Verslag bij Wetsontwerp van 9 mei 2023 tot wijziging van de bepalingen van het oud Burgerlijk Wetboek met betrekking tot de verkopen aan consumenten, *Parl.St. Kamer 2022-23*, nr. 55/3330/006, 14 en 16.

⁴³⁰ Verslag bij Wetsontwerp van 9 mei 2023 tot wijziging van de bepalingen van het oud Burgerlijk Wetboek met betrekking tot de verkopen aan consumenten, *Parl.St. Kamer 2022-23*, nr. 55/3330/006, 24-25. ("Als gevolg van het door de meerderheid ingediende amendement nr. 8 (DOC 55 3330/004) zijn de vele vragen over de begrenzing van de dierenartskosten tot 130 % grotendeels beantwoord. Luidens dat amendement zal het plafond van 130 % worden vervangen door een systeem van cumulatieve plafonds per schijf van aankoopprijs, namelijk: — een beperking van 300 % van de dierenartskosten voor de prijschijf tussen 1 eurocent en 500 euro; — een beperking van 200 % van de dierenartskosten voor de prijschijf tussen 500,01 euro en 1500 euro; en — een beperking van 100 % van de dierenartskosten voor de prijschijf die meer bedraagt dan 1500 euro. Dankzij dat amendement houdt de begrenzing dus rekening met de dieren waarvoor de verkoopprijs beperkt is. Zo zou voor een dier waarvoor de verkoopprijs bijvoorbeeld 501 euro bedraagt, het plafond van de tenlasteneming van de dierenartskosten 1502 euro bedragen. De staatssecretaris verduidelijkt ten slotte dat het plafond van toepassing is per keer dat de consument het recht heeft om een beroep te doen op de remedie van de kosteloze herstelling. Het is dus geen globaal plafond voor de volledige garantietermijn.")

⁴³¹ Het gebruik van schijven in plaats van een CAP maakt een aanzienlijk verschil uit. Graag staaf ik dit met een voorbeeld. Stel dat het paard geopereerd wordt aan een OCD. De prijs kan dan oplopen tot €2500-€3000. Een koper van een paard dat aangekocht werd voor €1000, heeft slechts recht op een herstelvergoeding van €1300 volgens de CAP. Volgens de schijven heeft men recht op een herstelvergoeding van €2500. Volgens de schijven-regeling worden de kosten van de operatie van de OCD wel gedekt, volgens de CAP niet. Stel dat het paard werd aangekocht voor €50000, heeft recht op een herstelvergoeding van €65000, en volgens de schijven op €52000. Voor goedkopere paarden maken deze schijven dus een positief verschil uit, voor duurdere paarden niet.

Vanuit de hippische wereld wordt benadrukt dat het limiteren van de dierenartskosten verantwoord is. Zeker bij duurdere paarden gaat dit herstel om hoge bedragen. Als de verkoper voor nog hogere dierenartskosten aangesproken zou kunnen worden, zouden er nog weinig beroepsverkopers een paard willen verkopen aan een particulier. Er zijn nu al een aantal beroepsverkopers die niet meer aan particulieren willen verkopen. Het staat een koper altijd vrij om - bv. wegens emotionele redenen - hogere dierenartskosten te maken maar dan zal de koper die logischerwijze zelf moet betalen.⁴³²

Echter blijft hier de vraag “*waarom kiest de wetgever voor deze bedragen en procenten?*” onbeantwoord. Hoe men tot deze bedragen en procenten is gekomen, wordt niet gemotiveerd. Mocht de wetgever dit wel hebben gedaan, zou er misschien ook minder weerstand en onbegrip op deze bepaling zijn gekomen.

(INPERKING VAN) KEUZEVRJHEID VAN DIERENARTS IN HET WETSONTWERP EN DE WET 21 FEBRUARI 2024- Een andere, veelbesproken vernieuwing in het Wetsontwerp is de aanbandenlegging van de keuzevrijheid van de dierenarts. Enkel in geval van hoogdringendheid⁴³³, kan de consument beroep doen op diens eigen dierenarts.⁴³⁴

In de andere gevallen dient de consument zich eerst te wenden tot de verkoper (of de dierenarts van de verkoper beter). Dit ligt in lijn met wat reeds werd beslist in principiësarrest van 18 juni 2020. Vroeger (lees: voor het Wetsontwerp en de Wet 21 februari 2024) werd aangenomen in geschillen omtrent dieren dat de verkoper eerst de mogelijkheid kreeg om het dier te “herstellen” en in overeenstemming te brengen (zie *supra*). De Wet 21 februari 2024 verstrengt dus niet in die mate.⁴³⁵

Toch kwam er zeer veel kritiek op artikel 5 van de Wet 21 februari 2024. Het behoeft weinig betoog dat consumenten die een ziek dier hebben aangesmeerd gekregen niet meteen geneigd zullen zijn om dat dier

⁴³² Een greep uit de praktijk. Dit standpunt vloeit voort uit een gesprek met Mr. Jan De Boitselier (manager, beleid en adviezen bij PaardenPunt Vlaanderen).

⁴³³ Verslag bij Wetsontwerp van 9 mei 2023 tot wijziging van de bepalingen van het oud Burgerlijk Wetboek met betrekking tot de verkopen aan consumenten, *Parl.St. Kamer 2022-23*, nr. 55/3330/006, 34. (“*Verder is het onduidelijk wat de precieze draagwijdte is van de zinsnede “indien voor de gezondheid van het dier een onmiddellijke tussenkomst van een dierenarts redelijkerwijze noodzakelijk is”. Volgens de staatssecretaris doelt dit op noodgevallen, maar wat verstaat men daar precies onder? Het begrip “noodgeval” is voor interpretatie vatbaar. Dit zal aanleiding geven tot rechtszekerheid.*”); Amendement bij Wetsontwerp van 9 mei 2023 tot wijziging van de bepalingen van het oud Burgerlijk Wetboek met betrekking tot de verkopen aan consumenten, *Parl.St. Kamer 2022-23*, nr. 55/3330/010, 10.

⁴³⁴ Art. 5 Wet 21 februari 2024 bepaalt: “*In afwijking van het vijfde lid kan de consument, met het oog op de genezing van het dier, een dierenarts naar keuze consulteren indien diens onmiddellijke tussenkomst voor de gezondheid van het dier redelijkerwijze noodzakelijk is. In voorkomend geval heeft de consument recht op een schadevergoeding ten belope van de kosten die de verkoper redelijkerwijze zelf had moeten dragen met het oog op de genezing van het dier indien het dier hem ter beschikking zou zijn gesteld. Het komt aan de verkoper toe om, in voorkomend geval, de onredelijke aard van de ingeroepen kosten aan te tonen. De beperking en de uitzondering bedoeld in het tweede lid, 1°, zijn onverkort van toepassing.*”

⁴³⁵ Een greep uit de praktijk. Dit standpunt vloeit voort uit een gesprek met prof. dr. Reinhard Steennot.

terug te bezorgen aan de verkoper die daarvoor verantwoordelijk was, waarmee hij dus aan zijn rechten zal moeten verzaken.⁴³⁶ Ze zullen liever naar hun eigen, vertrouwde dierenarts willen gaan.⁴³⁷

Op gewestelijk niveau bepaalt het verplichte garantiecertificaat voor de verkoop van honden en katten⁴³⁸ dat: *'de koper in alle omstandigheden de vrijheid van keuze van dierenarts heeft'*.⁴³⁹ En daar is een goede reden voor: de vrije keuze van dierenarts moet streng bewaakt worden. Ook al moet een dierenarts volgens de deontologische code⁴⁴⁰ zich onpartijdig en onafhankelijk opstellen, in de realiteit blijkt zijn relatie met de handelaar daar wel eens op te primeren. De klant is immers niet de consument maar de handelaar.⁴⁴¹

Wanneer de consument beslist om op de eigen dierenarts een beroep te doen, dan kan hij slechts aanspraak maken op een terugbetaling van de kosten die de verkoper redelijkerwijze ook zelf had moeten maken voor dezelfde behandeling wanneer de verkoper de genezing laat uitvoeren door de dierenarts. De consument moet op deze voorwaarde gewezen worden zodat dat hij met kennis van zaken een beslissing kan nemen en kan inschatten op welke terugbetaling hij recht zou kunnen hebben. Het is hierbij volgens de Commissie Verbruik noodzakelijk dat er transparantie is met betrekking tot barema's en tarieven die dierenartsen hanteren. Volgens hen dient een onafhankelijke derde-dierenarts de omvang hiervan kan bepalen.⁴⁴²

Verder acht de Commissie Verbruik het wenselijk dat voor het goede begrip van deze nieuwe regelgeving een informatieve brochure of guidelines worden ontwikkeld. Zo zou een dergelijke brochure onder andere

⁴³⁶ A. GODFROID en P. CHRISTIAENSSEN, "Toepassing consumentenrecht bij verkoop van dieren: regering, wat doet u nu?", *DJK* 2023, afl. 471, 11. (*"In een vonnis van de vrederechter van Vilvoorde van 18 maart 2019 werd dat mooi verwoord (rolnummer 18A1039): 'Tevens begrijpen wij [= de vrederechter] de houding van de [consumenten] om zich tot een andere dierenarts te wenden dan tot deze van de [verkoper] (niet vergeten dat het per slot van rekening [de verkoper] is die hen een zieke puppy verkocht !)'"*); Verslag bij Wetsontwerp van 9 mei 2023 tot wijziging van de bepalingen van het oud Burgerlijk Wetboek met betrekking tot de verkopen aan consumenten, *Parl.St. Kamer* 2022-23, nr. 55/3330/006, 17.; Amendement bij Wetsontwerp van 9 mei 2023 tot wijziging van de bepalingen van het oud Burgerlijk Wetboek met betrekking tot de verkopen aan consumenten, *Parl.St. Kamer* 2022-23, nr. 55/3330/010, 8. (*"Het voorafgaandelijk akkoord van de verkoper, dat in het huidige wetsontwerp noodzakelijk is om de rechten van de consument te waarborgen, beperkt die keuzevrijheid. Ook vormt het een belemmering van de consumentenbescherming en een risico voor het dier dat misschien niet tijdig bij een dierenarts wordt gebracht uit angst dat die keuze van de consument zich tegen hem keert en hij niet kan rekenen op kosteloze 'herstelling'."*)

⁴³⁷ Amendement bij Wetsontwerp van 9 mei 2023 tot wijziging van de bepalingen van het oud Burgerlijk Wetboek met betrekking tot de verkopen aan consumenten, *Parl.St. Kamer* 2022-23, nr. 55/3330/002, 5.; Amendement bij Wetsontwerp van 9 mei 2023 tot wijziging van de bepalingen van het oud Burgerlijk Wetboek met betrekking tot de verkopen aan consumenten, *Parl.St. Kamer* 2022-23, nr. 55/3330/005, 2.; Verslag bij Wetsontwerp van 9 mei 2023 tot wijziging van de bepalingen van het oud Burgerlijk Wetboek met betrekking tot de verkopen aan consumenten, *Parl.St. Kamer* 2022-23, nr. 55/3330/006, 17.

⁴³⁸ Art. 30 en Bijlage XI Koninklijk Besluit houdende erkenningsvoorwaarden voor inrichtingen voor dieren en de voorwaarden inzake de verhandeling van dieren bij de verkoop van dieren, zoals gewijzigd bij het besluit van de Vlaamse regering van 15 februari 2019, *BS* 11 april 2019.

⁴³⁹ Verslag bij Wetsontwerp van 9 mei 2023 tot wijziging van de bepalingen van het oud Burgerlijk Wetboek met betrekking tot de verkopen aan consumenten, *Parl.St. Kamer* 2022-23, nr. 55/3330/006, 26. (Staatssecretaris Bertrand heeft hierover het volgende bepaald: *"Het klopt dat in de gewestelijke garantiecertificaten wordt vermeld dat de consumenten in alle omstandigheden vrij zijn in hun keuze voor een dierenarts. De vraag is hoe die bepaling zich verhoudt tot het wetsontwerp. De staatssecretaris beklemtoont vooreerst dat het toepassingsgebied van dit wetsontwerp en dat van de gewestelijke garantiecertificaten zeer verschillend zijn. Zo zijn de gewestelijke garantiecertificaten enkel op katten en honden van toepassing. De federale wet op de garantie is van toepassing op alle levende dieren die door beroepsverkopers aan consumenten worden verkocht, ongeacht of het om paarden dan wel bijen gaat. Het komt de federale regering toe de algemene bescherming van de consument op nationaal niveau te verankeren. De gewesten kunnen binnen het kader van de hun toegekende bevoegdheden en in de mate waarin het Europese recht het toestaat, die minimumbescherming aanvullen met bijkomende kwaliteitsvoorwaarden."*)

⁴⁴⁰ Art. 5 Code der Plichtenleer van de dierenartsen, Nederlandsestalige Gewestelijke Raad van de Orde der Dierenartsen (NGROD), 2024.

⁴⁴¹ A. GODFROID en P. CHRISTIAENSSEN, "Toepassing consumentenrecht bij verkoop van dieren: regering, wat doet u nu?", *DJK* 2023, afl. 471, 11.

⁴⁴² BIJZONDERE RAADGEVENDE COMMISSIE VERBRUIK, Advies over de garantieregeling inzake levende dieren, 12 december 2021, nr. CRB 2021-3415, (1) 4.

een overzicht van de belangrijkste gevallen die zich in de praktijk kunnen voordoen, alsook de bijhorende vergoedingen of combinaties van vergoedingen.⁴⁴³ Naar mijn mening dient dit met enige voorzichtigheid te worden toegepast. Dierenartsen vallen onder het statuut van 'vrij beroep' en mogen dus hun erelonen zelf bepalen. Een inperking van deze vrijheid kan niet zomaar worden gerechtvaardigd en kan mogelijks een schending van de vrije mededinging uitmaken. Zo mogen de erelonen in de brochures slechts suggesties inhouden, en op geen enkele manier bindend zijn voor de dierenartsen. Daarnaast mag een niet-naleving van deze voorgestelde tarieven niet gesanctioneerd worden door de Orde der Dierenartsen.⁴⁴⁴

Om tegemoet te komen aan deze veelbesproken, onduidelijke bepalingen omtrent de dierenartskosten en de (inperking van de) keuzevrijheid van de dierenarts, besliste men om deze bepalingen in de toekomst verder te evalueren.⁴⁴⁵

II.II.V. Besluit inzake het Consumentenkooprecht

Een afzonderlijke regelgeving voor levende dieren is tot stand gekomen doordat de algemene regels uit de Consumentenkoop inzake wettelijke garantie onvoldoende zijn afgestemd op de specifieke situatie van de verkoop van levende dieren. Consumenten hechten zich sneller aan een dier dan aan een klassiek goed, waardoor een emotionele band ontstaat met het "voorwerp" van de garantie. Daarnaast zijn dieren levende wezens met biologische noden en gevoeligheden.⁴⁴⁶ Bovendien is vervanging allesbehalve evident, en is genezing als herstel beter aangewezen als remedie indien het gaat om een dier.⁴⁴⁷ Zo zal iedereen waarschijnlijk tevreden zijn met een nieuwe gsm of smartphone, maar niet zozeer met een nieuwe hond, kat of paard. De verlenging van het anterioriteitsvermoeden en het verkorten van de garantietermijn is een politieke keuze geweest om koper en verkoper met elkaar te verzoenen.⁴⁴⁸

⁴⁴³ BIJZONDERE RAADGEVENDE COMMISSIE VERBRUIK, Advies over de garantieregeling inzake levende dieren, 12 december 2021, nr. CRB 2021-3415, (1) 5.

⁴⁴⁴ Vgl. Beslissing nr. 2008-I/O-15 van 15 april 2008 van de Raad voor de Mededinging in Zaak *MEDE-I/O05/0074, Intérêts vétérinaires – Dierenartsenbelangen*, 1-7. (Door het statuut als vrij beroep is elke Belgische dierenarts vrij zijn/haar tarieven te bepalen. In een beslissing van 15 april 2008 oordeelde de Raad echter dat er geen inbreuk gepleegd werd op artikel 2, § 1 WEM, toen een beroepsvereniging, opgericht door enkele dierenartsen, een „Vademecum Dierengeneeskunde“ had opgesteld met gedetailleerde tarieven die in het boekje zelf als „richttarieven“ werden bestempeld. In geval van prijsaanbevelingen, uitgaande van verenigingen, kan worden aangenomen dat een concurrentiebeperkend doel aannemelijk is. Uit het geheel van de omstandigheden moet blijken of deze prijsaanbevelingen in feite neerkomen op vaste minimum- of maximumprijzen, en derhalve in de mededingingsrechtelijke beoordeling op gelijkaardige wijze moeten worden bejegend. Volgens de Raad was het evenwel niet mogelijk om tot de vaste overtuiging te komen dat de publicatie en verspreiding van het Vademecum te kwalificeren was als een besluit dat als doel had de mededinging te beperken. Vooreerst vermeldde de richttarievenboekjes uitdrukkelijk in hun inleiding dat het slechts om richttarieven ging die absoluut niet bindend waren en die niet de basis konden zijn voor enige sanctie bij niet-naleving. Ook bleek niet dat de dierenartsen werden aangespoord of gestimuleerd tot naleving van de richttarieven bij de uitvoering van door hen verrichte diergeneeskundige prestaties. Volgens de Raad waren er op basis van het onderzoek ook onvoldoende reële of potentiële gevolgen gebleken voor de concurrentie op de Belgische markt of op een wezenlijk deel daarvan, om in hoofde van de vereniging te kunnen spreken van een toerekenbare inbreuk op het kartelverbod.)

⁴⁴⁵ Verslag bij Wetsontwerp van 9 mei 2023 tot wijziging van de bepalingen van het oud Burgerlijk Wetboek met betrekking tot de verkopen aan consumenten, *Parl.St.* Kamer 2022-23, nr. 55/3330/006, 47. ("Vervatte regeling betreffende het plafond voor dierenartskosten zal het voorwerp uitmaken van een evaluatie die in voorkomend geval kan resulteren in aanpassingen van het betreffende koninklijk besluit. Ook wat de regels inzake de keuze van de dierenarts betreft, wordt voorzien in een verplichte evaluatie. Dergelijke evaluatie is noodzakelijk alvorens de uitbreiding van de vrije dierenartskeuze eventueel te veralgemenen.")

⁴⁴⁶ Art. 3.38 en 3.39 Nieuw BW.

⁴⁴⁷ BIJZONDERE RAADGEVENDE COMMISSIE VERBRUIK, Advies over de garantieregeling inzake levende dieren, 12 december 2021, nr. CRB 2021-3415, (1) 2.

⁴⁴⁸ Een greep uit de praktijk. Dit standpunt vloeit voort uit een gesprek met prof. dr. Reinhard Steennot.

Echter kwam er ook veel kritiek op de nieuwe regelgeving inzake de Consumentenkoop. F. VAN DEN ABEELE formuleerde dit zeer scherp. Hij stelde dat de moeilijkheid bij dieren ligt wanneer men het puur juridische verlaat, en men het beleidsdomein betreedt. Indien een correcte motivering ontbreekt, schendt men artikelen 10 en 11 van de Grondwet. Het onderscheid in behandeling, met bijvoorbeeld kopers van andere roerende lichamelijke goederen, komt onvoldoende aan bod in het Wetsontwerp.⁴⁴⁹ De vragen "Waarom kiest men ervoor om de keuze van de dierenarts te reglementeren?", "Hoe heeft men de bedragen van de CAP en de schijven bepaald?", "Hoe komt men aan de termijnen van de waarborgtermijn en het anterioriteitsvermoeden?" worden onvoldoende gemotiveerd, waardoor de regelgeving op veel tegenkanting kon stuiten.⁴⁵⁰

De Wet 21 februari 2024 is van toepassing op alle levende dieren. Het betreft daarbij alle diersoorten (bijvoorbeeld honden, katten, kippen, paarden, schapen, alpaca's, hamsters, vissen, reptielen...).⁴⁵¹ Men trachtte door deze Wet een regeling voor levende dieren te voorzien, maar naar mijn aanvoelen is de Wet er vooral gekomen om de broedfok en aandoeningen bij honden te reglementeren. Een hond kan men niet vergelijken met een paard, noch met een goudvis, noch met een kip. Het Wetsontwerp maakt enkel een duidelijk onderscheid bij het objectief conformiteitsgebrek, nl. *"wat het objectieve criterium van de kwaliteit betreft, wordt erop gewezen dat de verwachtingen grondig kunnen verschillen naargelang de leeftijd, het geslacht, het ras en de herkomst van het dier dat het voorwerp uitmaakt van een overeenkomst (bijvoorbeeld een raspaard versus een goudvis)"*.⁴⁵² Verder komt de specificiteit van ieder dier onvoldoende aan bod.⁴⁵³ Zo zijn de termijnen, waaronder de waarborgtermijn en het anterioriteitsvermoeden, en de schijven inzake de dierenartskosten van toepassing op al deze dieren. F. VAN DEN ABEELE en R. STEENOT merken terecht op dat een verdere opdeling maken zeer moeilijk ligt, want welke dieren gaat men dan onderscheiden van elkaar? Voor deze diversifiëring is een duidelijke motivatie nodig.⁴⁵⁴ Zolang een rechtvaardiging om een onderscheid te maken in de soorten van dieren er niet is, moeten alle dieren hetzelfde behandeld worden. Anders is het einde ver zoek.⁴⁵⁵

Zoals hierboven is gebleken is de garantietermijn van 1 jaar te lang indien het om paarden gaat. Wanneer het paard bij de kopers terecht komt, kan er vanalles mee gebeuren. Een levend dier is zeer gevoelig aan veranderingen en externe omstandigheden. Zo kan het bijvoorbeeld slecht bereden of onderhouden worden. Hier heeft de verkoper geen vat op, maar de aansprakelijkheid hangt hem nog altijd boven het hoofd mocht er een gebrek opduiken. De verlening van het anterioriteitsvermoeden komt de consument ten goede, daar de bewijslast dat het gebrek niet bestond op het moment van de levering nu gedurende een jaar bij de verkoper komt te liggen. Deze bewijslast is enorm zwaar voor de verkoper. Een termijn van 2 weken tot 3 maanden is hier voldoende, gelet op de omstandigheden waar de verkoper geen vat op heeft

⁴⁴⁹ Een greep uit de praktijk. Dit standpunt vloeit voort uit een gesprek met Frederik Van den Abeele.

⁴⁵⁰ Een greep uit de praktijk. Dit standpunt vloeit voort uit een gesprek met Frederik Van den Abeele. Zo stelt hij dat een afzonderlijke categorie van dieren puur juridisch gezien geen meerwaarde heeft om dit afzonderlijk juridisch te behandelen, gelet op het feit dat dit ingaat tegen de consistentie van de conformiteit. Vanuit beleidsoverwegingen snapt hij deze keuze wel. Hetzelfde met de garantietermijn, het anterioriteitsvermoeden, de CAP op de dierenartskosten.

⁴⁵¹ Wetsontwerp van 9 mei 2023 tot wijziging van de bepalingen van het oud Burgerlijk Wetboek met betrekking tot de verkopen aan consumenten, *Parl. St.* Kamer 2022-23, nr. 55/3330, 5.

⁴⁵² Wetsontwerp van 9 mei 2023 tot wijziging van de bepalingen van het oud Burgerlijk Wetboek met betrekking tot de verkopen aan consumenten, *Parl. St.* Kamer 2022-23, nr. 55/3330, 7.

⁴⁵³ Eigen standpunt.

⁴⁵⁴ Een greep uit de praktijk. Dit standpunt vloeit voort uit een gesprek met Frederik Van den Abeele.

⁴⁵⁵ Een greep uit de praktijk. Dit standpunt vloeit voort uit een gesprek met prof. dr. Reinhard Steennot.

en de termijn waarbinnen gebreken ontdekt kunnen worden. De aard en het bijzonder gebruik van het paard zou een motivering kunnen zijn om paarden te onderscheiden van andere dieren in een afzonderlijke regelgeving.⁴⁵⁶

Vanuit het oogpunt van de paardenwereld, is deze wet een enorme verstrenging voor de verkopers. Zal een professionele verkoper in de toekomst nog het risico nemen om aan een consument te verkopen?

⁴⁵⁶ Een greep uit de praktijk. Dit standpunt vloeit voort uit het contact met Mr. Maarten Van der Aa, Dom & Partners Advocaten – Equine Lawyers, <http://www.equinelawyers.be>. Volgens Mr. Maarten Van der Aa is dit het een mogelijkheid om een aparte regeling voor paarden te voorzien, mits een grondige motivering. De motivatie om dit onderscheid te maken, ligt net in de aard van het paard en het bijzonder gebruik ervan. Een paard is het enige dier dat actief / sportief wordt bereden door een mens. De activiteiten en wedstrijden die met een paard worden beoefend, staan niet in verhouding met het houden van een ander (huis)dier.

BESLUIT

De onderzoeksvraag luidt als volgt: “**Mag je een (gekocht) paard in de bek kijken?**”

Allereerst wens ik hierbij te verwijzen naar de tussenbesluiten inzake de *ratione personae*, het Gemeen Kooprecht en het Consumentenkooprecht.

Wanneer het paard behept blijkt te zijn met een gebrek nadat de koopovereenkomst tot stand is gekomen tussen koper en verkoper, kan dit geschil opgelost worden naar het Gemeen Kooprecht en het Consumentenkooprecht.

Allereerst is het zeer belangrijk om te bepalen onder welk regime de koopovereenkomst valt. Dit hangt af van de persoon van de (ver)koper, oftewel de *ratione personae*.

Onder consument verstaat men in het Burgerlijk Wetboek “*iedere natuurlijke persoon die handelt voor doeleinden die geen verband houden met zijn beroepsactiviteit of commerciële activiteit*”. De verkoper wordt omschreven als “*iedere natuurlijke of rechtspersoon, ongeacht of deze privaats of publiek is, die handelt, mede via een andere persoon die namens hem of voor zijn rekening optreedt, in het kader van zijn handels-, bedrijfs-, ambachts- of beroepsactiviteit*”.

In de praktijk bestaat hier zeer veel discussie over. Kopers trachten onder het toepassingsgebied van de consumentenkoop te vallen daar dit meer bescherming biedt. Verkopers daarentegen proberen de consumentenkoop te vermijden, doordat het anterioriteitsvermoeden zorgt voor een zware bewijslast. Om te bepalen of een verkoper onder het toepassingsgebied valt van de Consumentenkoop, worden de criteria uit het Kamenova arrest⁴⁵⁷ gebruikt. Voor de rechter is de beroepswerkzaamheid, of de economische activiteit, vaak van doorslaggevend belang.

Het lijkt erop dat er geen eenduidige oplossing bestaat voor dit probleem. De rechter zal elke zaak *in concreto* moeten blijven beoordelen.

Op de onderzoeksvraag zal een antwoord geboden worden aan de hand van een fictieve casus.

Acht maanden na de verkoop blijkt een paard kissing spines te hebben. Bij kissing spines komen de spinaaluitsteeksels van een paard tegen elkaar, waardoor beschadiging en irritatie van het bot ontstaat. Door de reactie van het bot wordt er nieuw bot gevormd en treedt er soms ook botverval op, wat erg pijnlijk kan zijn voor het paard.

Onder het **Gemeen Kooprecht** wordt de leer van de verborgen gebreken uitgesloten door de Wet en het KB koopvernietigende gebreken. Enkel indien het gebrek voorkomt op de lijst uit de Wet en het KB

⁴⁵⁷ HvJ 4 oktober 2018, zaak C-105/17, *Komisia za zashtita na potrebitelite t. Evelina Kamenova*, ECLI:EU:C:2018:808.

koopvernietigende gebreken, zal er sprake zijn van een verborgen gebrek volgens artikel 1641 e.v. oud BW. Kissing spines komt niet voor in de lijst van gebreken. Hierdoor zal de koper enkel kunnen terugvallen op de wilsgebreken bedrog en dwaling, de niet-conformiteit en de Consumentenkoop als *lex specialis*. De niet-conforme levering houdt in dat de geleverde zaak niet volledig overeenstemt met de verkochte zaak. Hierdoor voldoet de verkoper niet aan zijn leveringsplicht die op hem rust krachtens artikel 1604 oud BW. Echter is hierbij het moment van aanvaarding van groot belang. Volgens sommige rechtsleer is een vordering wegens niet-conforme levering na aanvaarding uitgesloten. Anderen benadrukken dat de aanvaarding een wilsbesluit is. Dat impliceert dat zij enkel geldt wanneer zij met kennis van zaken is genomen. Dit betekent dat de koper slechts de niet-conformiteit kan aanvaarden voor zover hij ervan op de hoogte is of kan zijn op het moment van de aanvaarding. In dit geval spreekt men over een 'verborgen niet-conformiteit'. De verborgen niet-conformiteit stelt dat een koper ook na de aanvaarding binnen een korte termijn⁴⁵⁸ alsnog beroep kan doen op de niet-conformiteit, wat van groot belang is bij paarden. Een gebrek is in de meeste gevallen niet meteen zichtbaar bij de levering, gelet op de specificiteit van paarden. Zo dient een ruiter zijn paard geleidelijk aan te leren kennen, waardoor gebreken over een langere periode onontdekt blijven. *In casu* is het aan de rechter om te oordelen of er sprake is van een 'korte termijn'. Acht maanden zal naar alle waarschijnlijkheid niet binnen deze tijdsspanne vallen, waardoor de koper geen beroep meer kan doen op de (verborgen) niet-conformiteit. Enkel de wilsgebreken dwaling en bedrog en de consumentenkoop als *lex specialis* blijven in dit geval nog over. Bij bedrog draagt de koper een zware bewijslast, daar deze zal moeten bewijzen dat de verkoper het oogmerk had om te misleiden, en er zich bewust van was dat het een paard verkocht was met kissing spines. Bij dwaling wordt onderzocht of de koper het paard eveneens zou hebben gekocht indien het weet had van het de kissing spines. Er is er sprake van een onjuiste voorstelling van feiten en omstandigheden die op het ogenblik van het aangaan van de overeenkomst bestaan en die voor de partij die dwaalt, een ongewilde discrepantie tot gevolg heeft tussen haar werkelijke en haar gevormde wil. De zichtbaarheid van het gebrek kan ervoor zorgen dat het gebrek onverschoonbaar is.

Binnen het **Consumentenkooprecht** zal het bestaan van een gebrek worden beoordeeld door de rechter aan de hand van subjectieve en objectieve conformiteitsvereisten. In de praktijk wordt hierbij vaak de toets 'normaal gebruik' gehanteerd. Er zijn paarden die op het hoogste niveau presteren en toch kissing spines hebben. Helaas zijn er ook paarden met kissing spines die niet meer geschikt zijn om op te rijden. *In casu* zal de rechter dus nagaan of het gebrek, de kissing spines, al dan niet van dien aard is dat het een normaal gebruik van het paard in de weg staat, zijnde het berijden ervan. Zowel onder de oude als de nieuwe regelgeving zou de casus binnen de garantietermijn vallen. Voorheen bedroeg deze termijn 2 jaar, maar deze is door het Wetsontwerp en de Wet 21 februari 2024 ingekort naar 1 jaar. Onder de oude regeling gold een anterioriteitsvermoeden van 6 maanden. Deze termijn is verlengd naar 1 jaar door de Wet 21 februari 2024. Wanneer zich binnen deze termijn vanaf de levering van het goed een gebrek aan overeenstemming manifesteert, dan geldt, tot bewijs van het tegendeel, het vermoeden dat dit gebrek bestond op het tijdstip van de levering. Dit is een weerlegbaar vermoeden. De verkoper kan dus aantonen dat het gebrek niet bestond op het tijdstip van de levering, maar de bewijslast hiervoor is zeer zwaar. *In casu* zal het anterioriteitsvermoeden spelen. Onder de oude regeling zou dit niet het geval zijn geweest. De verkoper zal dus de bewijslast dragen. Kissing spines bij paarden is enerzijds vaak aangeboren en kan

⁴⁵⁸ Cass. 6 januari 2022, AR C.21.0165.N.

erfelijk zijn, maar anderzijds kan het ook ontstaan door een slechte training, te zware belasting of een slecht passend zadel. In deze laatste gevallen zou dit kunnen betekenen dat de consument het paard gedurende een jaar slecht kan berijden al dan niet met een slecht passend zadel of te zwaar belasten. Gedurende dit jaar blijft de aansprakelijkheid boven het hoofd van de verkoper hangen, waarbij hij een zware bewijslast draagt om de anterioriteit van het gebrek te weerleggen. Gezien de gevoeligheid van deze dieren en de grote invloed die de koper heeft op een paard wat betreft onderhoud en rijden, kan een termijn van 2 weken tot 3 maanden hierbij volstaan. Herstel als remedie werd vernieuwd door het Wetsontwerp en de Wet 21 februari 2024. Zo wordt "genezing" toegevoegd als vorm van herstel die de tussenkomst van een dierenarts vergt. Deze tussenkomst wordt getoetst door maxima die worden voorgeschreven in schijven. Dat de consument, enkel in geval van hoogdringendheid, beroep kan doen op diens eigen dierenarts stuit hierbij op veel protest, daar de koper zich liever zal willen wenden tot diens eigen dierenarts.

Als antwoord op de onderzoeksvraag of een koper een gebrekkig paard (*in casu* kissing spines) in de bek mag kijken, kan 'ja' geantwoord worden. Zowel onder het Gemeen Kooprecht, als onder het Consumentenkooprecht wordt de koper beschermd. Onder het Gemeen Kooprecht zal de (verborgen) niet-conformiteit niet langer toepassing vinden, gelet op de korte termijn. De koper kan in dit geval de verkoper aansprakelijk stellen op grond van de wilsgebreken bedrog of dwaling. De slaagkans zal voor de koper met toepassing van het Consumentenkooprecht hoger zijn. De Wet 21 februari 2024 tracht zowel de koper als de verkoper tevreden te stellen, door het anterioriteitsvermoeden te verlengen en de garantietermijn te verkorten. Echter blijkt toch vooral de verkoper de dupe te zijn, door de zware bewijslast die op zijn schouders rust doordat het anterioriteitsvermoeden wordt verlengd van 6 maanden tot 1 jaar. Doordat de slaagkans hoger zal zijn, zal de koper proberen onder het toepassingsgebied van de Consumentenkoop te vallen door te stellen dat hij een consument is die het paard gekocht heeft van een professionele verkoper. Dit brengt ons terug bij de moeilijkheid van de *ratione personae* van de consumentenkoop, maar nu is er wel meer duidelijkheid over het toepassingsgebied van het Gemeenkooprecht en het Consumentenkooprecht.

BIJLAGEN

Hieronder kan u de Wet 21 februari 2024 en het Wetsontwerp terugvinden. Het Wetsontwerp wordt hierbij langs de oude regeling uit artikel 1649*bis* – 1649*quinquies* oud BW geplaatst. U zal merken dat de Wet 21 februari 2024 niet helemaal overeen stemt met het Wetsontwerp. Zo voorziet de Wet 21 februari 2024 bijvoorbeeld in schijven, en het Wetsontwerp in een CAP om de dierenartskosten af te toppen.

21 FEBRUARI 2024. — Wet tot wijziging van het oud Burgerlijk Wetboek met betrekking tot de verkopen aan consumenten (1)

FILIP, Koning der Belgen,

Aan allen die nu zijn en hierna wezen zullen, Onze Groet.

De Kamer van volksvertegenwoordigers heeft aangenomen en Wij bekrachtigen hetgeen volgt :

Artikel 1. Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 74 van de Grondwet.

Art. 2. In artikel 1649*bis* van het oud Burgerlijk Wetboek, ingevoegd bij de wet van 1 september 2004 en vervangen bij de wet van 20 maart 2022, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° paragraaf 1, 4°, wordt aangevuld met de bepaling onder c), luidende:

“c) elk dier;”

2° in paragraaf 1 wordt de bepaling onder 13° aangevuld met de woorden “, waaronder, indien het consumptiegoed een dier is, medicatie”;

3° paragraaf 1 wordt aangevuld met de bepalingen onder 14° en 15°, luidende:

“14° “dier”: meercellig levend organisme dat in staat is om te bewegen en te reageren op zijn omgeving door middel van zintuigen en dat niet bestemd is voor humane consumptie, noch dient als aas of diervoer;

15° “genezing”: een vorm van herstelling die de tussenkomst van een dierenarts vergt.”;

4° paragraaf 2 wordt aangevuld met een lid, luidende:

“Voor de toepassing van deze afdeling worden overeenkomsten tot levering van ten tijde van het sluiten van de overeenkomst nog niet geboren dieren eveneens als overeenkomsten voor de verkoop van dieren beschouwd.”;

5° in paragraaf 3 wordt de bepaling onder 4° opgeheven.

Art. 3. In artikel 1649*ter* van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 1 september 2004 en vervangen bij de wet van 20 maart 2022, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 1 worden de woorden “paragrafen 2 tot 8” vervangen door de woorden “paragrafen 2 tot 9”;

2° in paragraaf 2, 1°, worden de woorden “waaronder, indien het consumptiegoed een dier is, de leeftijd, het geslacht, het ras en de herkomst van het dier,” ingevoegd tussen de woorden “andere kenmerken,” en de woorden “voldoen aan de koopovereenkomst”;

3° in paragraaf 3, 1°, worden de woorden “of, indien het consumptiegoed een dier is, geschikt zijn voor de doeleinden waarvoor dieren van dezelfde soort gewoonlijk zouden dienen,” ingevoegd tussen de woorden “worden gebruikt,” en de woorden “rekening houdend,”;

4° in paragraaf 3, 3°, worden de woorden “waaronder, indien het consumptiegoed een dier is, instructies met betrekking tot eventuele verdere vaccinaties, de leefruimte, voeding en verzorging van het dier,” ingevoegd tussen de woorden “andere instructies,” en de woorden “die de consument redelijkerwijs mag verwachten”;

5° in paragraaf 3 wordt de bepaling onder 4° aangevuld met de woorden “, of, indien het consumptiegoed een dier is, de kwaliteiten en andere kenmerken bezitten, waaronder de afwezigheid van infectieziekten en aangeboren afwijkingen en, in voorkomend geval, de aanwezigheid van de door of krachtens de wet vereiste vaccinaties, die voor diezelfde soort dieren normaal zijn en die de consument redelijkerwijs mag verwachten gelet op de leeftijd, het geslacht, het ras en de herkomst van het dier”;

6° het artikel wordt aangevuld met een paragraaf 9, luidende:

“§ 9. Indien het consumptiegoed een dier is, wordt elk gebrek dat het gevolg is van verkeerde instructies, verstrekt door de verkoper, met betrekking tot eventuele verdere vaccinaties, de leefruimte, voeding en verzorging van het dier, beschouwd als een conformiteitsgebrek.”

Art. 4. In artikel 1649*quater* van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 1 september 2004 en gewijzigd bij de wet van 20 maart 2022, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° paragraaf 1, eerste lid, wordt aangevuld met een zin, luidende:

“Deze termijn bedraagt evenwel één jaar indien het consumptiegoed een dier is, tenzij de verkoper in voorkomend geval de door of krachtens de wet vereiste erkennings-, vergunnings-, quarantaine-, of kwekerijvoorwaarden niet heeft gerespecteerd.”;

2° paragraaf 2 wordt aangevuld met een lid, luidende:

“In afwijking van het eerste lid moet de consument, indien het consumptiegoed een dier is, de verkoper onverwijld in kennis stellen van het conformiteitsgebrek zodra dit gebrek zich op een voldoende duidelijke wijze heeft gemanifesteerd.”;

3° paragraaf 4 wordt aangevuld met een lid, luidende:

“In afwijking van het eerste lid bedraagt deze termijn één jaar indien het consumptiegoed een dier is.”

Art. 5. In artikel 1649^{quinquies} van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 1 september 2004 en gewijzigd bij de wet van 20 maart 2022, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 1, eerste lid, worden de woorden “paragrafen 2 en 3” vervangen door de woorden “paragrafen 2, 3 en 3/1”;

2° paragraaf 1 wordt aangevuld met een lid, luidende:

“Onverminderd het tweede lid is de verkoper, indien het consumptiegoed een dier is, niet verantwoordelijk voor de verergering van de schade die het gevolg is van het feit dat de consument:

1° heeft nagelaten de verkoper onverwijld nadat het gebrek zich op een voldoende duidelijke wijze heeft gemanifesteerd in kennis te stellen van het conformiteitsgebrek of;

2° heeft nagelaten het dier zo snel als mogelijk ter beschikking te stellen van de verkoper dan wel een dierenarts naar keuze te consulteren wanneer voor de gezondheid van het dier een onmiddellijke tussenkomst van een dierenarts duidelijk noodzakelijk was.”;

3° in paragraaf 2, in het vroeger enig lid, dat het eerste lid wordt, wordt de bepaling onder 3° aangevuld met de woorden “of het dier indien het consumptiegoed een dier is”;

4° paragraaf 2 wordt aangevuld met een lid, luidende:

“Onverminderd het eerste lid, kan de verkoper de herstelling als remedie weigeren indien dit manifest in strijd is met de gezondheid van het dier.”;

5° een paragraaf 3/1 wordt ingevoegd, luidende:

“§ 3/1. In afwijking van paragraaf 3 wordt de herstelling of vervanging geregeld door deze paragraaf indien het consumptiegoed een dier is.

Elke herstelling of vervanging wordt verricht:

1° kosteloos, met dien verstande dat de kosten die door de verkoper in voorkomend geval moeten worden gedragen met het oog op de genezing van het dier niet meer kunnen bedragen dan:

— driehonderd procent op de schijf van de aankoopprijs van het dier tussen 0,01 euro en 500 euro;

— tweehonderd procent op de schijf van de aankoopprijs van het dier tussen 500,01 euro en 1500 euro;

— honderd procent op de schijf van de aankoopprijs van het dier die meer bedraagt dan 1500,01 euro;

2° binnen een redelijke termijn na het tijdstip waarop de verkoper door de consument in kennis is gesteld van het conformiteitsgebrek, met dien verstande dat de verkoper in voorkomend geval zo snel als mogelijk de nodige maatregelen dient te nemen met het oog op de genezing van het dier; en

3° zonder ernstige overlast voor de consument of het dier.

De verkoper wijst de consument zowel in de overeenkomst als bij de uitoefening van het recht op herstelling van het dier op het bestaan van de in het tweede lid, 1°, bedoelde beperking.

De in het tweede lid, 1°, bedoelde beperking is niet van toepassing indien de verkoper te kwader trouw was of in voorkomend geval de door of krachtens de wet vereiste erkennings-, vergunnings-, quarantaine- of kwekerijvoorwaarden niet heeft gerespecteerd.

Tenzij het dier is overleden als gevolg van een conformiteitsgebrek, stelt de consument het dier bij een herstelling of vervanging onverwijld ter beschikking van de verkoper. De verkoper neemt het te vervangen dier op zijn kosten terug.

In afwijking van het vijfde lid kan de consument, met het oog op de genezing van het dier, een dierenarts naar keuze consulteren indien diens onmiddellijke tussenkomst voor de gezondheid van het dier redelijkerwijze noodzakelijk is. In voorkomend geval heeft de consument recht op een schadevergoeding ten belope van de kosten die de verkoper redelijkerwijze zelf had moeten dragen met het oog op de genezing van het dier indien het dier hem ter beschikking zou zijn gesteld. Het komt aan de verkoper toe om, in voorkomend geval, de onredelijke aard van de ingeroepen kosten aan te tonen. De beperking en de uitzondering bedoeld in het tweede lid, 1°, zijn onverkort van toepassing.

De consument die zich op het zesde lid wenst te beroepen, maakt aannemelijk dat voor de gezondheid van het dier een onmiddellijke tussenkomst van een dierenarts redelijkerwijze noodzakelijk was. Hij stelt de verkoper onverwijld op de hoogte van de tussenkomst van de dierenarts. Op vraag van de verkoper, bezorgt de consument de relevante bewijsstukken die de gemaakte kosten staven.

De consument is niet gehouden om te betalen voor het normaal gebruik of genot van het vervangen dier tijdens de periode die aan de vervanging voorafgaat.

Een vervanging ontbindt automatisch de bestaande koopovereenkomst en doet een nieuwe koopovereenkomst ontstaan, met daarbij horende aansprakelijkheidsregeling zoals vervat in deze afdeling.

De Koning kan, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, overgaan tot de aanpassing van de bedragen of percentages van de beperking bedoeld in het tweede lid, 1°;

6° in paragraaf 5, eerste lid, 1°, worden de woorden „of, indien het consumptiegoed een dier is, overeenkomstig paragraaf 3/1, tweede lid” ingevoegd tussen de woorden “tweede en derde lid” en de woorden „of de verkoper”;

7° in paragraaf 5, eerste lid, 4°, worden de woorden „of, in voorkomend geval, zonder ernstige overlast voor het dier,” ingevoegd tussen de woorden “zonder ernstige overlast voor de consument” en de woorden “conform de overeenkomst zal maken.”;

8° paragraaf 5, eerste lid, wordt aangevuld met de bepalingen onder 5° en 6°, luidende:

“5° het consumptiegoed is een dier en het dier is overleden als gevolg van een conformiteitsgebrek;

6° het consumptiegoed is een dier en de kostprijs om het dier te genezen is hoger dan de beperking bedoeld in paragraaf 3/1, tweede lid, 1°;

9° in paragraaf 7 wordt tussen het derde en het vierde lid een lid ingevoegd, luidende:

“In afwijking van het derde lid is de consument niet gehouden om het dier terug te bezorgen aan de verkoper indien het dier is overleden als gevolg van een conformiteitsgebrek.”;

10° het artikel wordt aangevuld met de paragrafen 8 en 9, luidende:

“§ 8. Indien het consumptiegoed een dier is, betaalt de verkoper, in geval van overlijden van het dier als gevolg van een conformiteitsgebrek, de kosten terug van een onafhankelijke autopsie die de consument heeft laten uitvoeren voor zover deze noodzakelijk is voor de vaststelling van een conformiteitsgebrek en deze daadwerkelijk heeft geleid tot de vaststelling van een conformiteitsgebrek waarvoor de verkoper aansprakelijk is met toepassing van artikel 1649*quater*. De consument die zich op deze paragraaf wil beroepen, stelt de verkoper vooraf in kennis van zijn voornemen een autopsie te laten uitvoeren en van de identiteit van de onafhankelijke expert die hij met de autopsie wil belasten.

§ 9. De Koning kan, voor de consumptiegoederen of categorieën van consumptiegoederen die Hij aanwijst, het gebruik van een gestandaardiseerd informatiedocument opleggen waarin de rechten en plichten van de consument zoals bepaald in deze afdeling worden toegelicht. Uiterlijk op het tijdstip van de levering van het consumptiegoed verstrekt de verkoper aan de consument, op een duurzame gegevensdrager, het gestandaardiseerde informatiedocument.”

Art. 6. Artikel 23 van de wet van 20 maart 2022 tot wijziging van de bepalingen van het oud Burgerlijk Wetboek met betrekking tot de verkopen aan consumenten, tot invoering van een nieuwe titel VIbis in boek III van het oud Burgerlijk Wetboek en tot wijziging van het Wetboek van economisch recht, wordt opgeheven.

Art. 7. De overeenkomsten betreffende de verkoop van levende dieren die tussen een verkoper en een consument werden gesloten in de periode van 1 juni 2022 tot de dag van de inwerkingtreding van deze wet, blijven onderworpen aan de artikelen 1649*bis* tot 1649*octies* van het oud Burgerlijk Wetboek zoals deze luiden vóór de bekendmaking van de wet van 20 maart 2022 tot wijziging van de bepalingen van het oud Burgerlijk Wetboek met betrekking tot de verkopen aan consumenten, tot invoering van een nieuwe titel VIbis in boek III van het oud Burgerlijk Wetboek en tot wijziging van het Wetboek van economisch recht.

Art. 8. Twee jaar na de inwerkingtreding van deze wet, evalueren de Federale Overheidsdienst Justitie en de Federale Overheidsdienst Economie, K.M.O., Middenstand en Energie de toepassing van artikel 1649^{quinquies}, § 3/1, zesde tot achtste lid, van het oud Burgerlijk Wetboek.

Art. 9. Deze wet treedt in werking op de eerste dag van de tweede maand na die waarin ze is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad*.

Kondigen deze wet af, bevelen dat zij met's Lands zegel zal worden bekleed en door het *Belgisch Staatsblad* zal worden bekendgemaakt.

Gegeven te Brussel, 21 februari 2024.

FILIP

Van Koningswege :

De Minister van Economie,
P.-Y. DERMAGNE

De Minister van Justitie en Noordzee,
P. VAN TIGCHELT

De Staatssecretaris voor Consumentenbescherming,
A. BERTRAND

Met 's Lands zegel gezegeld:

De Minister van Justitie,
P. VAN TIGCHELT

Nota

(1) Kamer van volksvertegenwoordigers :

(www.dekamer.be)

Stukken : 55-3330 (2022/2023)

Integraal Verslag : 1 februari 2024

COÖRDINATIE VAN DE ARTIKELEN

Basistekst

Tekst aangepast aan het wetsontwerp

Oud Burgerlijk Wetboek

Art. 1649bis. § 1. Voor de toepassing van deze afdeling wordt verstaan onder:

1° "consument": iedere natuurlijke persoon die handelt voor doeleinden buiten zijn handels-, bedrijfs-, ambachts- of beroepsactiviteit;

2° "verkoper": iedere natuurlijke persoon of rechtspersoon, ongeacht of deze privaats of publiek is, die handelt, mede via een andere persoon die namens hem of voor zijn rekening optreedt, in het kader van zijn handels-, bedrijfs-, ambachts- of beroepsactiviteit;

3° "producent": een fabrikant van een consumptiegoed, een invoerder van een consumptiegoed naar de Unie, of elke andere persoon die zich als producent voordoet door zijn naam, handelsmerk of enig ander onderscheidend teken op het consumptiegoed aan te brengen;

4° "consumptiegoed":

a) elke roerende lichamelijke zaak; water, gas en elektriciteit zijn consumptiegoederen in de zin van deze afdeling wanneer zij gereed zijn gemaakt voor verkoop in een beperkt volume of in een bepaalde hoeveelheid;

b) elk goed met digitale elementen, zijnde elke roerende lichamelijke zaak waarin digitale inhoud of digitale diensten zijn verwerkt of die daarmee onderling verbonden is, op zodanige wijze dat het ontbreken van die digitale inhoud of die digitale dienst ertoe zou leiden dat het consumptiegoed zijn functies niet kan vervullen;

5° "digitale inhoud": gegevens die in digitale vorm worden geproduceerd en geleverd;

6° "digitale dienst":

a) een dienst die de consument in staat stelt gegevens in digitale vorm te creëren, te verwerken of op te slaan, of toegang tot die gegevens te krijgen, of

b) een dienst die voorziet in de mogelijkheid tot het delen van gegevens in digitale vorm die door de consument of door andere gebruikers van die dienst worden geüpload of gecreëerd of die elke andere interactie met deze gegevens mogelijk maakt;

7° "compatibiliteit": het vermogen van de consumptiegoederen om te draaien op

Art. 1649bis. § 1. Voor de toepassing van deze afdeling wordt verstaan onder:

1° "consument": iedere natuurlijke persoon die handelt voor doeleinden buiten zijn handels-, bedrijfs-, ambachts- of beroepsactiviteit;

2° "verkoper": iedere natuurlijke persoon of rechtspersoon, ongeacht of deze privaats of publiek is, die handelt, mede via een andere persoon die namens hem of voor zijn rekening optreedt, in het kader van zijn handels-, bedrijfs-, ambachts- of beroepsactiviteit;

3° "producent": een fabrikant van een consumptiegoed, een invoerder van een consumptiegoed naar de Unie, of elke andere persoon die zich als producent voordoet door zijn naam, handelsmerk of enig ander onderscheidend teken op het consumptiegoed aan te brengen;

4° "consumptiegoed":

a) elke roerende lichamelijke zaak; water, gas en elektriciteit zijn consumptiegoederen in de zin van deze afdeling wanneer zij gereed zijn gemaakt voor verkoop in een beperkt volume of in een bepaalde hoeveelheid;

b) elk goed met digitale elementen, zijnde elke roerende lichamelijke zaak waarin digitale inhoud of digitale diensten zijn verwerkt of die daarmee onderling verbonden is, op zodanige wijze dat het ontbreken van die digitale inhoud of die digitale dienst ertoe zou leiden dat het consumptiegoed zijn functies niet kan vervullen;

c) elk dier:

5° "digitale inhoud": gegevens die in digitale vorm worden geproduceerd en geleverd;

6° "digitale dienst":

a) een dienst die de consument in staat stelt gegevens in digitale vorm te creëren, te verwerken of op te slaan, of toegang tot die gegevens te krijgen, of

b) een dienst die voorziet in de mogelijkheid tot het delen van gegevens in digitale vorm die door de consument of door andere gebruikers van die dienst worden geüpload of gecreëerd of die elke andere interactie met deze gegevens mogelijk maakt;

7° "compatibiliteit": het vermogen van de consumptiegoederen om te draaien op

hardware of software die doorgaans voor consumptiegoederen van hetzelfde type worden gebruikt, zonder dat die goederen, hardware of software moeten worden omgezet;

8° "functionaliteit": het vermogen van de consumptiegoederen om hun functies te vervullen met betrekking tot het doel ervan;

9° "interoperabiliteit": het vermogen van de consumptiegoederen om te functioneren met hardware of software die verschilt van die welke waarmee consumptiegoederen van hetzelfde type gewoonlijk worden gebruikt;

10° "duurzame gegevensdrager": ieder hulpmiddel dat de consument of de verkoper in staat stelt om persoonlijk aan hem gerichte informatie op te slaan op een wijze die deze informatie toegankelijk maakt voor toekomstig gebruik gedurende een periode die past bij het doel waarvoor de informatie is bestemd, en die een ongewijzigde weergave van de opgeslagen informatie mogelijk maakt;

11° "commerciële garantie": iedere verbintenis van de verkoper of een producent, ook de "garant" genoemd, om boven hetgeen hij wettelijk verplicht is uit hoofde van het recht op conformiteit, aan de consument de betaalde prijs terug te betalen of het consumptiegoed op enigerlei wijze te vervangen, herstellen of onderhouden, wanneer dit niet voldoet aan de specificaties of aan enige andere vereisten die geen verband houden met de conformiteit, die vermeld zijn in de garantieverklaring of in de desbetreffende reclameboodschappen ten tijde van of vóór de sluiting van de overeenkomst;

12° "duurzaamheid": de geschiktheid van het consumptiegoed om zijn vereiste functies en prestaties bij normaal gebruik te behouden;

13° "kosteloos": vrij van de noodzakelijke kosten die zijn gemaakt om het consumptiegoed conform te maken, met name de kosten van verzending, vervoer, werkuren of materiaal.

hardware of software die doorgaans voor consumptiegoederen van hetzelfde type worden gebruikt, zonder dat die goederen, hardware of software moeten worden omgezet;

8° "functionaliteit": het vermogen van de consumptiegoederen om hun functies te vervullen met betrekking tot het doel ervan;

9° "interoperabiliteit": het vermogen van de consumptiegoederen om te functioneren met hardware of software die verschilt van die welke waarmee consumptiegoederen van hetzelfde type gewoonlijk worden gebruikt;

10° "duurzame gegevensdrager": ieder hulpmiddel dat de consument of de verkoper in staat stelt om persoonlijk aan hem gerichte informatie op te slaan op een wijze die deze informatie toegankelijk maakt voor toekomstig gebruik gedurende een periode die past bij het doel waarvoor de informatie is bestemd, en die een ongewijzigde weergave van de opgeslagen informatie mogelijk maakt;

11° "commerciële garantie": iedere verbintenis van de verkoper of een producent, ook de "garant" genoemd, om boven hetgeen hij wettelijk verplicht is uit hoofde van het recht op conformiteit, aan de consument de betaalde prijs terug te betalen of het consumptiegoed op enigerlei wijze te vervangen, herstellen of onderhouden, wanneer dit niet voldoet aan de specificaties of aan enige andere vereisten die geen verband houden met de conformiteit, die vermeld zijn in de garantieverklaring of in de desbetreffende reclameboodschappen ten tijde van of vóór de sluiting van de overeenkomst;

12° "duurzaamheid": de geschiktheid van het consumptiegoed om zijn vereiste functies en prestaties bij normaal gebruik te behouden;

13° "kosteloos": vrij van de noodzakelijke kosten die zijn gemaakt om het consumptiegoed conform te maken, met name de kosten van verzending, vervoer, werkuren of materiaal, **waaronder, indien het consumptiegoed een dier is, medicatie;**

14° "dier": meercellig, levend organisme dat in staat is om te bewegen en te reageren op zijn omgeving door middel van zintuigen en die niet bestemd is voor humane consumptie, noch dient als aas of dierenvoer;

15° "genezing": een vorm van herstelling die de tussenkomst van een dierenarts vergt.

§ 2. Deze afdeling is van toepassing op overeenkomsten voor de verkoop van consumptiegoederen gesloten tussen een consument en een verkoper.

Zij is eveneens van toepassing op digitale inhoud of digitale diensten die zijn verwerkt in of onderling verbonden met consumptiegoederen in de zin van paragraaf 1, 4°, b), en die worden meegeleverd met de consumptiegoederen op grond van een koopovereenkomst, ongeacht of die digitale inhoud of de digitale dienst wordt geleverd door de verkoper of een derde. Bij twijfel of de levering van verwerkte of onderling verbonden digitale inhoud of een verwerkte of onderling verbonden digitale dienst deel uitmaakt van de koopovereenkomst, wordt de digitale inhoud of digitale dienst geacht onder de koopovereenkomst te vallen.

Voor de toepassing van deze afdeling worden overeenkomsten tot levering van te vervaardigen of voort te brengen consumptiegoederen eveneens als koopovereenkomsten beschouwd.

§ 3. Deze afdeling is niet van toepassing op:
 1° overeenkomsten voor het leveren van digitale inhoud of digitale diensten onder voorbehoud van paragraaf 2, tweede lid;
 2° materiële gegevensdragers die uitsluitend als drager van digitale inhoud dienen;
 3° goederen die executoriaal of anderszins gerechtelijk worden verkocht;
 4° overeenkomsten met betrekking tot de verkoop van levende dieren.

Art. 1649ter. § 1. Voor de toepassing van artikel 1604, eerste lid, wordt het door de verkoper aan de consument geleverde consumptiegoed geacht slechts in overeenstemming met de koopovereenkomst te zijn indien het voldoet aan de in de paragrafen 2 tot 9 gestelde eisen.

§ 2. Voor conformiteit met de koopovereenkomst, moet het consumptiegoed voldoen aan de subjectieve conformiteitsvereisten die in de koopovereenkomst zijn vastgesteld, met andere

§ 2. Deze afdeling is van toepassing op overeenkomsten voor de verkoop van consumptiegoederen gesloten tussen een consument en een verkoper.

Zij is eveneens van toepassing op digitale inhoud of digitale diensten die zijn verwerkt in of onderling verbonden met consumptiegoederen in de zin van paragraaf 1, 4°, b), en die worden meegeleverd met de consumptiegoederen op grond van een koopovereenkomst, ongeacht of die digitale inhoud of de digitale dienst wordt geleverd door de verkoper of een derde. Bij twijfel of de levering van verwerkte of onderling verbonden digitale inhoud of een verwerkte of onderling verbonden digitale dienst deel uitmaakt van de koopovereenkomst, wordt de digitale inhoud of digitale dienst geacht onder de koopovereenkomst te vallen.

Voor de toepassing van deze afdeling worden overeenkomsten tot levering van te vervaardigen of voort te brengen consumptiegoederen eveneens als koopovereenkomsten beschouwd.

Voor de toepassing van deze afdeling worden overeenkomsten tot levering van ten tijde van het sluiten van de overeenkomst nog niet geboren dieren eveneens als overeenkomsten voor de verkoop van dieren beschouwd.

§ 3. Deze afdeling is niet van toepassing op:
 1° overeenkomsten voor het leveren van digitale inhoud of digitale diensten onder voorbehoud van paragraaf 2, tweede lid;
 2° materiële gegevensdragers die uitsluitend als drager van digitale inhoud dienen;
 3° goederen die executoriaal of anderszins gerechtelijk worden verkocht;
~~4° overeenkomsten met betrekking tot de verkoop van levende dieren.~~

Art. 1649ter. § 1. Voor de toepassing van artikel 1604, eerste lid, wordt het door de verkoper aan de consument geleverde consumptiegoed geacht slechts in overeenstemming met de koopovereenkomst te zijn indien het voldoet aan de in de **paragrafen 2 tot 9** gestelde eisen.

§ 2. Voor conformiteit met de koopovereenkomst, moet het consumptiegoed voldoen aan de subjectieve conformiteitsvereisten die in de koopovereenkomst zijn vastgesteld, met andere

woorden, moet het met name, voor zover van toepassing:

1° wat betreft de beschrijving, het type, de hoeveelheid en kwaliteit, functionaliteit, compatibiliteit, interoperabiliteit en andere kenmerken voldoen aan de koopovereenkomst;

2° geschikt zijn voor elk bijzonder door de consument gewenst gebruik dat de consument aan de verkoper uiterlijk bij de sluiting van de koopovereenkomst heeft meegedeeld en dat de verkoper heeft aanvaard;

3° worden geleverd samen met alle toebehoren en instructies, met inbegrip van installatie-instructies, als bepaald in de koopovereenkomst, en

4° van updates worden voorzien als bepaald in de koopovereenkomst.

§ 3. Naast het voldoen aan subjectieve conformiteitsvereisten die overeenkomstig paragraaf 2 in de koopovereenkomst zijn vastgesteld, moet het consumptiegoed voldoen aan de volgende objectieve conformiteitsvereisten:

1° geschikt zijn voor de doeleinden waarvoor consumptiegoederen van hetzelfde type gewoonlijk zouden worden gebruikt, rekening houdend, in voorkomend geval, met bestaand Unie- en nationaal recht, bestaande technische normen, of, bij ontstentenis van zulke technische normen, toepasselijke sectorspecifieke gedragscodes;

2° in voorkomend geval, beschikken over de kwaliteit van en beantwoorden aan de beschrijving van een monster of model, dat de verkoper aan de consument vóór de sluiting van de overeenkomst ter beschikking heeft gesteld;

3° in voorkomend geval, samen met de toebehoren, waaronder verpakking, installatie-instructies of andere instructies, die de consument redelijkerwijs mag verwachten, worden geleverd, en

woorden, moet het met name, voor zover van toepassing:

1° wat betreft de beschrijving, het type, de hoeveelheid en kwaliteit, functionaliteit, compatibiliteit, interoperabiliteit en andere kenmerken, waaronder, indien het consumptiegoed een dier is, de leeftijd, het geslacht, het ras en de herkomst van het dier,

voldoen aan de koopovereenkomst;

2° geschikt zijn voor elk bijzonder door de consument gewenst gebruik dat de consument aan de verkoper uiterlijk bij de sluiting van de koopovereenkomst heeft meegedeeld en dat de verkoper heeft aanvaard;

3° worden geleverd samen met alle toebehoren en instructies, met inbegrip van installatie-instructies, als bepaald in de koopovereenkomst, en

4° van updates worden voorzien als bepaald in de koopovereenkomst.

§ 3. Naast het voldoen aan subjectieve conformiteitsvereisten die overeenkomstig paragraaf 2 in de koopovereenkomst zijn vastgesteld, moet het consumptiegoed voldoen aan de volgende objectieve conformiteitsvereisten:

1° geschikt zijn voor de doeleinden waarvoor consumptiegoederen van hetzelfde type gewoonlijk zouden worden gebruikt, of, indien het consumptiegoed een dier is, geschikt zijn voor de doeleinden waarvoor dieren van dezelfde soort gewoonlijk zouden dienen, rekening houdend, in voorkomend geval, met bestaand Unie- en nationaal recht, bestaande technische normen, of, bij ontstentenis van zulke technische normen, toepasselijke sectorspecifieke gedragscodes;

2° in voorkomend geval, beschikken over de kwaliteit van en beantwoorden aan de beschrijving van een monster of model, dat de verkoper aan de consument vóór de sluiting van de overeenkomst ter beschikking heeft gesteld;

3° in voorkomend geval, samen met de toebehoren, waaronder verpakking, installatie-instructies of andere instructies, waaronder, indien het consumptiegoed een dier is, instructies met betrekking tot eventuele verdere vaccinaties, de leefruimte, voeding en verzorging van het dier, die de consument redelijkerwijs mag verwachten, worden geleverd, en

4° de hoeveelheid hebben en de kwaliteiten en andere kenmerken bezitten, onder meer met betrekking tot duurzaamheid, functionaliteit, compatibiliteit en beveiliging die voor hetzelfde type consumptiegoederen normaal zijn en die de consument redelijkerwijs mag verwachten, gelet op de aard van de consumptiegoederen en rekening houdend met publieke mededelingen die zijn gedaan door of namens de verkoper of andere personen in eerdere schakels van de overeenkomstenketen, waaronder de producent, in het bijzonder in reclameboodschappen of op de etikettering.

§ 4. De verkoper is niet gebonden door de in paragraaf 3, 4°, bedoelde publieke mededelingen indien hij aantoont dat:

1° de bedoelde mededeling hem niet bekend was en hem redelijkerwijs niet bekend kon zijn;
2° de publieke mededeling ten tijde van de sluiting van de koopovereenkomst op dezelfde of vergelijkbare wijze was gerectificeerd als waarop ze was afgelegd, of

3° de beslissing tot aankoop van het consumptiegoed niet door de publieke mededeling beïnvloed kon zijn.

§ 5. In het geval van een goed met digitale elementen, zorgt de verkoper ervoor dat de updates, waaronder beveiligingsupdates, die nodig zijn om de conformiteit van het goed te behouden, aan de consument worden gemeld en geleverd, gedurende de periode:

1° die de consument redelijkerwijs kan verwachten, gezien de aard en het doel van de goederen en de digitale elementen, en rekening houdend met de omstandigheden en de aard van de overeenkomst, wanneer de koopovereenkomst voorziet in één enkele levering van de digitale inhoud of digitale dienst, of

2° die in artikel 1649quater, § 1, tweede lid, is bepaald, indien de koopovereenkomst voorziet

4° de hoeveelheid hebben en de kwaliteiten en andere kenmerken bezitten, onder meer met betrekking tot duurzaamheid, functionaliteit, compatibiliteit en beveiliging die voor hetzelfde type consumptiegoederen normaal zijn en die de consument redelijkerwijs mag verwachten, gelet op de aard van de consumptiegoederen en rekening houdend met publieke mededelingen die zijn gedaan door of namens de verkoper of andere personen in eerdere schakels van de overeenkomstenketen, waaronder de producent, in het bijzonder in reclameboodschappen of op de etikettering, of, indien het consumptiegoed een dier is, de kwaliteiten en andere kenmerken bezitten, waaronder de afwezigheid van infectieziektes en aangeboren afwijkingen en, in voorkomend geval, de aanwezigheid van de door of krachtens de wet vereiste vaccinaties, die voor diezelfde soort dieren normaal zijn en die de consument redelijkerwijs mag verwachten gelet op de leeftijd, het geslacht, het ras en de herkomst van het dier.

§ 4. De verkoper is niet gebonden door de in paragraaf 3, 4°, bedoelde publieke mededelingen indien hij aantoont dat:

1° de bedoelde mededeling hem niet bekend was en hem redelijkerwijs niet bekend kon zijn;
2° de publieke mededeling ten tijde van de sluiting van de koopovereenkomst op dezelfde of vergelijkbare wijze was gerectificeerd als waarop ze was afgelegd, of

3° de beslissing tot aankoop van het consumptiegoed niet door de publieke mededeling beïnvloed kon zijn.

§ 5. In het geval van een goed met digitale elementen, zorgt de verkoper ervoor dat de updates, waaronder beveiligingsupdates, die nodig zijn om de conformiteit van het goed te behouden, aan de consument worden gemeld en geleverd, gedurende de periode:

1° die de consument redelijkerwijs kan verwachten, gezien de aard en het doel van de goederen en de digitale elementen, en rekening houdend met de omstandigheden en de aard van de overeenkomst, wanneer de koopovereenkomst voorziet in één enkele levering van de digitale inhoud of digitale dienst, of

2° die in artikel 1649quater, § 1, tweede lid, is bepaald, indien de koopovereenkomst voorziet

in een continue levering van de digitale inhoud of de digitale dienst gedurende een periode.

§ 6. Wanneer de consument verzuimt de overeenkomstig paragraaf 5 verstrekte updates binnen een redelijke termijn te installeren, is de verkoper niet aansprakelijk voor een conformiteitsgebrek als dat uitsluitend het gevolg is van de afwezigheid van de betrokken update,

mits:

1° de verkoper de consument in kennis heeft gesteld van de beschikbaarheid van de update en de gevolgen indien de consument die niet installeert,

en

2° het niet of verkeerd installeren door de consument van de update niet te wijten was aan tekortkomingen in de aan de consument verstrekte installatie-instructies.

§ 7. Er is geen sprake van een conformiteitsgebrek in de zin van de paragrafen 3 of 5 wanneer de consument ten tijde van de sluiting van de koopovereenkomst er uitdrukkelijk van in kennis werd gesteld dat een specifiek kenmerk van het consumptiegoed afweek van de in die paragrafen gestelde objectieve conformiteitsvereisten, en de consument die afwijking bij de sluiting van de koopovereenkomst uitdrukkelijk en afzonderlijk heeft aanvaard.

§ 8. Elk gebrek dat het gevolg is van een verkeerde installatie van het consumptiegoed, wordt beschouwd als een conformiteitsgebrek, wanneer:

1° de installatie van het goed deel uitmaakt van de koopovereenkomst en is uitgevoerd door de verkoper of onder diens verantwoordelijkheid, of

2° de installatie, die bestemd was om te worden uitgevoerd door de consument, door hem werd gedaan en de verkeerde installatie te wijten was aan tekortkomingen in de installatie-instructies die werden verstrekt door de verkoper, of, in geval van een goed met digitale elementen, door de verkoper of de leverancier van de digitale inhoud of digitale dienst.

in een continue levering van de digitale inhoud of de digitale dienst gedurende een periode.

§ 6. Wanneer de consument verzuimt de overeenkomstig paragraaf 5 verstrekte updates binnen een redelijke termijn te installeren, is de verkoper niet aansprakelijk voor een conformiteitsgebrek als dat uitsluitend het gevolg is van de afwezigheid van de betrokken update,

mits:

1° de verkoper de consument in kennis heeft gesteld van de beschikbaarheid van de update en de gevolgen indien de consument die niet installeert,

en

2° het niet of verkeerd installeren door de consument van de update niet te wijten was aan tekortkomingen in de aan de consument verstrekte installatie-instructies.

§ 7. Er is geen sprake van een conformiteitsgebrek in de zin van de paragrafen 3 of 5 wanneer de consument ten tijde van de sluiting van de koopovereenkomst er uitdrukkelijk van in kennis werd gesteld dat een specifiek kenmerk van het consumptiegoed afweek van de in die paragrafen gestelde objectieve conformiteitsvereisten, en de consument die afwijking bij de sluiting van de koopovereenkomst uitdrukkelijk en afzonderlijk heeft aanvaard.

§ 8. Elk gebrek dat het gevolg is van een verkeerde installatie van het consumptiegoed, wordt beschouwd als een conformiteitsgebrek, wanneer:

1° de installatie van het goed deel uitmaakt van de koopovereenkomst en is uitgevoerd door de verkoper of onder diens verantwoordelijkheid, of

2° de installatie, die bestemd was om te worden uitgevoerd door de consument, door hem werd gedaan en de verkeerde installatie te wijten was aan tekortkomingen in de installatie-instructies die werden verstrekt door de verkoper, of, in geval van een goed met digitale elementen, door de verkoper of de leverancier van de digitale inhoud of digitale dienst.

§ 9. Indien het consumptiegoed een dier is, wordt elk gebrek dat het gevolg is van verkeerde instructies, verstrekt door de verkoper, met betrekking tot verdere vaccinaties, de leefruimte, voeding en verzorging van het dier, beschouwd als een conformiteitsgebrek.

Art. 1649quater. § 1. De verkoper is jegens de consument aansprakelijk voor elk conformiteitsgebrek dat bestaat bij de levering van de consumptiegoederen en dat zich manifesteert binnen een termijn van twee jaar te rekenen vanaf voornoemde levering. In het geval van een goed met digitale elementen, wanneer de koopovereenkomst voorziet in continue levering van de digitale inhoud of de digitale dienst gedurende een periode, is de verkoper ook aansprakelijk voor elk conformiteitsgebrek van de digitale inhoud of de digitale dienst dat zich voordoet of aan het licht komt binnen twee jaar na het tijdstip waarop het goed met digitale elementen werd geleverd. Indien de overeenkomst voorziet in continue levering gedurende meer dan twee jaar, is de verkoper aansprakelijk voor elk conformiteitsgebrek van de digitale inhoud of digitale dienst dat zich voordoet of kenbaar wordt in de periode gedurende welke de digitale inhoud of digitale dienst volgens de koopovereenkomst moet worden geleverd. De termijnen bedoeld in het eerste en tweede lid worden opgeschort tijdens de periode vereist voor de herstelling of de vervanging van het goed of in geval van onderhandelingen tussen de verkoper en de consument met het oog op een minnelijke schikking.

In afwijking van het eerste en tweede lid kunnen de verkoper en de consument voor de tweedehandsgoederen een kortere termijn overeenkomen zonder dat die termijn korter dan één jaar mag zijn.

De verkoper informeert de consument op duidelijke en ondubbelzinnige wijze over deze kortere termijn. Wanneer dit niet het geval is, is naargelang van het geval de in het eerste of tweede lid bedoelde termijn van toepassing. De bewijslast van deze verplichting rust op de verkoper.

§ 2. De consument moet de verkoper op de hoogte brengen van het conformiteitsgebrek binnen de twee maanden vanaf de dag waarop de consument het gebrek heeft vastgesteld. De verkoper en de consument kunnen een langere termijn overeenkomen.

Art. 1649quater. § 1. De verkoper is jegens de consument aansprakelijk voor elk conformiteitsgebrek dat bestaat bij de levering van de consumptiegoederen en dat zich manifesteert binnen een termijn van twee jaar, of, indien het consumptiegoed een dier is, één jaar, te rekenen vanaf voornoemde levering. In het geval van een goed met digitale elementen, wanneer de koopovereenkomst voorziet in continue levering van de digitale inhoud of de digitale dienst gedurende een periode, is de verkoper ook aansprakelijk voor elk conformiteitsgebrek van de digitale inhoud of de digitale dienst dat zich voordoet of aan het licht komt binnen twee jaar na het tijdstip waarop het goed met digitale elementen werd geleverd. Indien de overeenkomst voorziet in continue levering gedurende meer dan twee jaar, is de verkoper aansprakelijk voor elk conformiteitsgebrek van de digitale inhoud of digitale dienst dat zich voordoet of kenbaar wordt in de periode gedurende welke de digitale inhoud of digitale dienst volgens de koopovereenkomst moet worden geleverd. De termijnen bedoeld in het eerste en tweede lid worden opgeschort tijdens de periode vereist voor de herstelling of de vervanging van het goed of in geval van onderhandelingen tussen de verkoper en de consument met het oog op een minnelijke schikking.

In afwijking van het eerste en tweede lid kunnen de verkoper en de consument voor de tweedehandsgoederen een kortere termijn overeenkomen zonder dat die termijn korter dan één jaar mag zijn.

De verkoper informeert de consument op duidelijke en ondubbelzinnige wijze over deze kortere termijn. Wanneer dit niet het geval is, is naargelang van het geval de in het eerste of tweede lid bedoelde termijn van toepassing. De bewijslast van deze verplichting rust op de verkoper.

§ 2. De consument moet de verkoper op de hoogte brengen van het conformiteitsgebrek binnen de twee maanden vanaf de dag waarop de consument het gebrek heeft vastgesteld. De verkoper en de consument kunnen een langere termijn overeenkomen.

§ 3. De rechtsvordering van de consument verjaart na verloop van één jaar vanaf de dag waarop hij het conformiteitsgebrek heeft vastgesteld.

§ 4. Manifesteert zich een gebrek aan overeenstemming binnen een termijn van twee jaar vanaf de levering van het consumptiegoed, dan geldt tot bewijs van het tegendeel het vermoeden dat dit gebrek bestond op het tijdstip van levering, tenzij dit vermoeden onverenigbaar is met de aard van het consumptiegoed of met de aard van het conformiteitsgebrek, door onder andere rekening te houden met het feit of het consumptiegoed nieuw dan wel tweedehands is.

§ 4/1. In het geval van een goed met digitale elementen, indien de koopovereenkomst voorziet in de continue levering van de digitale inhoud of de digitale dienst gedurende een periode, ligt de bewijslast met betrekking tot de vraag of de digitale inhoud of digitale dienst conform was tijdens de in paragraaf 1, tweede lid, bedoelde periode, bij de verkoper wegens een conformiteitsgebrek dat aan het licht komt binnen die periode.

§ 5. De bepalingen in dit hoofdstuk met betrekking tot de vrijwaring voor de verborgen gebreken van de verkochte zaak zijn van toepassing na het verstrijken van de termijnen bedoeld in paragraaf 1.

In afwijking van het eerste lid moet de consument, indien het consumptiegoed een dier is, de verkoper onverwijld in kennis stellen van het conformiteitsgebrek zodra dit gebrek zich op een voldoende duidelijke wijze heeft gemanifesteerd.

§ 3. De rechtsvordering van de consument verjaart na verloop van één jaar vanaf de dag waarop hij het conformiteitsgebrek heeft vastgesteld.

§ 4. Manifesteert zich een gebrek aan overeenstemming binnen een termijn van twee jaar vanaf de levering van het consumptiegoed, dan geldt tot bewijs van het tegendeel het vermoeden dat dit gebrek bestond op het tijdstip van levering, tenzij dit vermoeden onverenigbaar is met de aard van het consumptiegoed of met de aard van het conformiteitsgebrek, door onder andere rekening te houden met het feit of het consumptiegoed nieuw dan wel tweedehands is.

In afwijking van het eerste lid bedraagt deze termijn één jaar indien het consumptiegoed een dier is. Bovendien wordt in dat geval bij de toepassing en de weerlegging van het vermoeden in het bijzonder rekening gehouden met de incubatieperiode van infectieziekten, de door de verkoper aan de consument verstrekte gedetailleerde instructies met betrekking tot verdere vaccinaties, de leefruimte, voeding en verzorging van het dier en in voorkomend geval met de conclusies van een veterinaire keuring uitgevoerd door een onafhankelijke dierenarts.

§ 4/1. In het geval van een goed met digitale elementen, indien de koopovereenkomst voorziet in de continue levering van de digitale inhoud of de digitale dienst gedurende een periode, ligt de bewijslast met betrekking tot de vraag of de digitale inhoud of digitale dienst conform was tijdens de in paragraaf 1, tweede lid, bedoelde periode, bij de verkoper wegens een conformiteitsgebrek dat aan het licht komt binnen die periode.

§ 5. De bepalingen in dit hoofdstuk met betrekking tot de vrijwaring voor de verborgen gebreken van de verkochte zaak zijn van toepassing na het verstrijken van de termijnen bedoeld in paragraaf 1.

Art. 1649quinquies. § 1. Naast desgevallend schadevergoeding, heeft de consument het recht van de verkoper die met toepassing van artikel 1649quater aansprakelijk is voor een conformiteitsgebrek te eisen, hetzij de herstelling of de vervanging van het goed onder de voorwaarden bedoeld in paragrafen 2 en 3, hetzij een evenredige vermindering van de prijs of de ontbinding van de overeenkomst, overeenkomstig de voorwaarden bepaald in paragrafen 5 tot 7.

Desgevallend wordt er evenwel rekening gehouden met de verergering van de schade voortvloeiend uit het gebruik van het goed door de consument na het ogenblik waarop hij het conformiteitsgebrek heeft vastgesteld of zou hebben moeten vaststellen.

§ 2. In eerste instantie heeft de consument het recht om van de verkoper de kosteloze herstelling van het consumptiegoed of de kosteloze vervanging ervan te eisen, tenzij de gekozen remedie onmogelijk is of in vergelijking met de andere remedies voor de verkoper onevenredige kosten met zich mee zou brengen, rekening houdend met alle omstandigheden, zoals met name:

- 1° de waarde die het consumptiegoed zonder het conformiteitsgebrek zou hebben;
- 2° de omvang van het conformiteitsgebrek, en
- 3° de mogelijkheid om te kiezen voor de andere remedie zonder ernstige overlast voor de consument.

Art. 1649quinquies. § 1. Naast desgevallend schadevergoeding, heeft de consument het recht van de verkoper die met toepassing van artikel 1649quater aansprakelijk is voor een conformiteitsgebrek te eisen, hetzij de herstelling of de vervanging van het goed onder de voorwaarden bedoeld in paragrafen **2, 3 en 3/1**, hetzij een evenredige vermindering van de prijs of de ontbinding van de overeenkomst, overeenkomstig de voorwaarden bepaald in paragrafen 5 tot 7.

Desgevallend wordt er evenwel rekening gehouden met de verergering van de schade voortvloeiend uit het gebruik van het goed door de consument na het ogenblik waarop hij het conformiteitsgebrek heeft vastgesteld of zou hebben moeten vaststellen.

Onverminderd het tweede lid is de verkoper, indien het consumptiegoed een dier is, niet verantwoordelijk voor de verergering van de schade die het gevolg is van het feit dat de consument:

1° heeft nagelaten de verkoper onverwijld nadat het gebrek zich op een voldoende duidelijke wijze heeft gemanifesteerd in kennis te stellen van het conformiteitsgebrek of;

2° heeft nagelaten het dier zo snel als mogelijk ter beschikking te stellen van de verkoper dan wel een dierenarts naar keuze te consulteren wanneer voor de gezondheid van het dier een onmiddellijke tussenkomst van een dierenarts duidelijk noodzakelijk was.

§ 2. In eerste instantie heeft de consument het recht om van de verkoper de kosteloze herstelling van het consumptiegoed of de kosteloze vervanging ervan te eisen, tenzij de gekozen remedie onmogelijk is of in vergelijking met de andere remedies voor de verkoper onevenredige kosten met zich mee zou brengen, rekening houdend met alle omstandigheden, zoals met name:

- 1° de waarde die het consumptiegoed zonder het conformiteitsgebrek zou hebben;
- 2° de omvang van het conformiteitsgebrek, en
- 3° de mogelijkheid om te kiezen voor de andere remedie zonder ernstige overlast voor de consument **of het dier indien het consumptiegoed een dier is.**

Onverminderd het eerste lid, kan de verkoper de herstelling als remedie weigeren indien dit

§ 3. Elke herstelling of vervanging wordt verricht:

1° kosteloos,

2° binnen een redelijke termijn na het tijdstip waarop de verkoper door de consument in kennis is gesteld van het conformiteitsgebrek, en

3° zonder ernstige overlast voor de consument, rekening houdend met de aard van het consumptiegoed en het doel waarvoor de consument het goed heeft gekocht.

Bij een herstelling of vervanging stelt de consument het consumptiegoed ter beschikking van de verkoper. De verkoper neemt het te vervangen goed op zijn kosten terug. Wanneer een herstelling de verwijdering vergt van het goed dat op een wijze die in overeenstemming is met zijn aard en doel was geïnstalleerd voordat het conformiteitsgebrek duidelijk werd, of wanneer dit goed moet worden vervangen, omvat de verplichting tot herstelling of vervanging van het goed de verwijdering van het niet-conforme goed en de installatie van het vervangende goed of het herstellende goed, of het betalen van de kosten van die verwijdering of installatie.

De consument is niet gehouden om te betalen voor het normaal gebruik van het vervangen goed tijdens de periode die aan de vervanging voorafgaat.

manifest in strijd is met de gezondheid van het dier.

§ 3. Elke herstelling of vervanging wordt verricht:

1° kosteloos,

2° binnen een redelijke termijn na het tijdstip waarop de verkoper door de consument in kennis is gesteld van het conformiteitsgebrek, en

3° zonder ernstige overlast voor de consument, rekening houdend met de aard van het consumptiegoed en het doel waarvoor de consument het goed heeft gekocht.

Bij een herstelling of vervanging stelt de consument het consumptiegoed ter beschikking van de verkoper. De verkoper neemt het te vervangen goed op zijn kosten terug. Wanneer een herstelling de verwijdering vergt van het goed dat op een wijze die in overeenstemming is met zijn aard en doel was geïnstalleerd voordat het conformiteitsgebrek duidelijk werd, of wanneer dit goed moet worden vervangen, omvat de verplichting tot herstelling of vervanging van het goed de verwijdering van het niet-conforme goed en de installatie van het vervangende goed of het herstellende goed, of het betalen van de kosten van die verwijdering of installatie.

De consument is niet gehouden om te betalen voor het normaal gebruik van het vervangen goed tijdens de periode die aan de vervanging voorafgaat.

§ 3/1. In afwijking van paragraaf 3 wordt de herstelling of vervanging geregeld door deze paragraaf indien het consumptiegoed een dier is.

Elke herstelling, inclusief genezing, of vervanging wordt verricht:

1° kosteloos, met dien verstande dat de kost die door de verkoper in voorkomend geval moet worden gedragen met het oog op de genezing van het dier niet meer dan honderddertig procent van de aankoopprijs van het dier kan bedragen. De verkoper wijst de consument zowel in de overeenkomst als bij de uitoefening van het recht op herstelling van het dier op het bestaan van deze beperking. Deze beperking is evenwel niet van toepassing indien de verkoper te kwader trouw was of in voorkomend geval de door of krachtens de wet

vereiste erkennings-, vergunnings- of fokkerijvoorwaarden niet heeft gerespecteerd;

2° binnen een redelijke termijn na het tijdstip waarop de verkoper door de consument in kennis is gesteld van het conformiteitsgebrek, met dien verstande dat de verkoper in voorkomend geval zo snel als mogelijk de nodige maatregelen dient te nemen met het oog op de genezing van het dier; en

3° zonder ernstige overlast voor de consument of het dier.

Tenzij het dier is overleden als gevolg van een conformiteitsgebrek, stelt de consument het dier bij een herstelling of vervanging onverwijld ter beschikking van de verkoper. De verkoper neemt het te vervangen dier op zijn kosten terug.

In afwijking van het derde lid kan de consument, indien voor de gezondheid van het dier een onmiddellijke tussenkomst van een dierenarts redelijkerwijze noodzakelijk is, het dier voor genezing voorleggen aan een dierenarts naar zijn keuze. In voorkomend geval heeft de consument recht op een schadevergoeding ten belope van de kosten die de verkoper redelijkerwijze ook zelf had moeten dragen met het oog op de genezing van het dier indien het dier bij hem zou zijn aangeboden. Het komt aan de verkoper toe om, in voorkomend geval, de onredelijke aard van de ingeroepen kosten aan te tonen. De beperking en de uitzondering bedoeld in het tweede lid, 1°, zijn onverminderd van toepassing.

De consument die zich op het vierde lid wenst te beroepen, maakt aannemelijk dat voor de gezondheid van het dier een onmiddellijke tussenkomst van een dierenarts redelijkerwijze noodzakelijk was. Hij stelt de verkoper onverwijld op de hoogte van de tussenkomst van de dierenarts. Op vraag van de verkoper, bezorgt de consument de relevante bewijsstukken die de gemaakte kosten staven.

De consument is niet gehouden om te betalen voor het normaal gebruik of genot van het vervangen dier tijdens de periode die aan de vervanging voorafgaat.

Een vervanging ontbindt automatisch de bestaande koopovereenkomst en doet een nieuwe koopovereenkomst ontstaan, met

§ 4. De verkoper kan weigeren om het consumptiegoed conform te maken overeenkomstig paragraaf 2 als herstelling en vervanging onmogelijk zijn of voor de verkoper onevenredige kosten met zich zouden brengen, rekening houdend met alle omstandigheden, zoals met name de waarde die het consumptiegoed zonder het conformiteitsgebrek zou hebben of de omvang van het conformiteitsgebrek.

§ 5. De consument heeft het recht van de verkoper een evenredige prijsvermindering te eisen overeenkomstig paragraaf 6 dan wel de ontbinding van de koopovereenkomst overeenkomstig paragraaf 7 in elk van de volgende gevallen:

1° de verkoper heeft de herstelling of vervanging niet voltooid of, indien van toepassing, niet voltooid overeenkomstig paragraaf 3, tweede en derde lid, of de verkoper heeft geweigerd de goederen conform te maken overeenkomstig paragraaf 4;

2° er blijkt een conformiteitsgebrek te zijn ondanks de poging van de verkoper om de goederen conform te maken; 3° het conformiteitsgebrek is zo ernstig dat een onmiddellijke prijsvermindering of ontbinding van de koopovereenkomst gerechtvaardigd is;

4° de verkoper heeft verklaard of uit de omstandigheden blijkt duidelijk dat de verkoper de goederen door middel van herstelling of vervanging niet binnen een redelijke termijn of zonder ernstige overlast voor de consument conform de overeenkomst zal maken.

In afwijking van het eerste lid heeft de consument niet het recht de koopovereenkomst te ontbinden indien het conformiteitsgebrek gering is. Het is aan de verkoper om te bewijzen dat het conformiteitsgebrek gering is;

daarbij horende aansprakelijkheidsregeling zoals vervat in deze afdeling.

§ 4. De verkoper kan weigeren om het consumptiegoed conform te maken overeenkomstig paragraaf 2 als herstelling en vervanging onmogelijk zijn of voor de verkoper onevenredige kosten met zich zouden brengen, rekening houdend met alle omstandigheden, zoals met name de waarde die het consumptiegoed zonder het conformiteitsgebrek zou hebben of de omvang van het conformiteitsgebrek.

§ 5. De consument heeft het recht van de verkoper een evenredige prijsvermindering te eisen overeenkomstig paragraaf 6 dan wel de ontbinding van de koopovereenkomst overeenkomstig paragraaf 7 in elk van de volgende gevallen:

1° de verkoper heeft de herstelling of vervanging niet voltooid of, indien van toepassing, niet voltooid overeenkomstig paragraaf 3, tweede en derde lid, of, indien het consumptiegoed een dier is, overeenkomstig paragraaf 3/1, tweede lid, of de verkoper heeft geweigerd de goederen conform te maken overeenkomstig paragraaf 4;

2° er blijkt een conformiteitsgebrek te zijn ondanks de poging van de verkoper om de goederen conform te maken; 3° het conformiteitsgebrek is zo ernstig dat een onmiddellijke prijsvermindering of ontbinding van de koopovereenkomst gerechtvaardigd is;

4° de verkoper heeft verklaard of uit de omstandigheden blijkt duidelijk dat de verkoper de goederen door middel van herstelling of vervanging niet binnen een redelijke termijn of zonder ernstige overlast voor de consument, of, in voorkomend geval, zonder ernstige overlast voor het dier, conform de overeenkomst zal maken.

5° indien het consumptiegoed een dier is en het dier overleden is als gevolg van een conformiteitsgebrek;

6° indien het consumptiegoed een dier is en de kostprijs om het dier te genezen hoger is dan honderddertig procent van de aankoopprijs.

In afwijking van het eerste lid heeft de consument niet het recht de koopovereenkomst te ontbinden indien het conformiteitsgebrek gering is. Het is aan de verkoper om te bewijzen dat het conformiteitsgebrek gering is;

§ 6. De prijsvermindering moet evenredig zijn aan het verschil tussen de waarde van het door de consument ontvangen consumptiegoed en de waarde die het consumptiegoed zou hebben gehad indien dit conform de koopovereenkomst was geweest.

§ 7. Het recht om de koopovereenkomst te ontbinden wordt uitgeoefend door middel van een eenzijdige wilsverklaring aan de verkoper.

In het geval van de verkoop van meerdere consumptiegoederen kan de consument, indien het conformiteitsgebrek slechts betrekking heeft op enkele ervan en indien er een grond is voor ontbinding van de koopovereenkomst krachtens dit artikel, zijn ontbindingsrecht alleen uitoefenen voor de niet-conforme goederen en de conforme goederen die hij op hetzelfde moment heeft verworven indien van de consument niet redelijkerwijs kan worden verwacht dat hij alleen de conforme goederen zal willen houden.

Wanneer de consument een koopovereenkomst in haar geheel of, overeenkomstig het tweede lid, slechts ten aanzien van een deel van de krachtens de koopovereenkomst geleverde goederen ontbindt:

1° zendt de consument de goederen terug naar de verkoper op kosten van de verkoper, en
2° betaalt de verkoper de consument de voor de goederen betaalde prijs terug bij ontvangst van de goederen of bij ontvangst van het door de consument verstrekte bewijs dat hij de goederen heeft teruggezonden.

Voor de toepassing van paragraaf 6 en de huidige paragraaf kan elke terugbetaling aan de consument worden verminderd teneinde rekening te houden met het conforme gebruik dat deze van het goed heeft gehad sinds de levering ervan.

§ 6. De prijsvermindering moet evenredig zijn aan het verschil tussen de waarde van het door de consument ontvangen consumptiegoed en de waarde die het consumptiegoed zou hebben gehad indien dit conform de koopovereenkomst was geweest.

§ 7. Het recht om de koopovereenkomst te ontbinden wordt uitgeoefend door middel van een eenzijdige wilsverklaring aan de verkoper.

In het geval van de verkoop van meerdere consumptiegoederen kan de consument, indien het conformiteitsgebrek slechts betrekking heeft op enkele ervan en indien er een grond is voor ontbinding van de koopovereenkomst krachtens dit artikel, zijn ontbindingsrecht alleen uitoefenen voor de niet-conforme goederen en de conforme goederen die hij op hetzelfde moment heeft verworven indien van de consument niet redelijkerwijs kan worden verwacht dat hij alleen de conforme goederen zal willen houden.

Wanneer de consument een koopovereenkomst in haar geheel of, overeenkomstig het tweede lid, slechts ten aanzien van een deel van de krachtens de koopovereenkomst geleverde goederen ontbindt:

1° zendt de consument de goederen terug naar de verkoper op kosten van de verkoper, en
2° betaalt de verkoper de consument de voor de goederen betaalde prijs terug bij ontvangst van de goederen of bij ontvangst van het door de consument verstrekte bewijs dat hij de goederen heeft teruggezonden.

In afwijking van het derde lid is de consument niet gehouden om het dier terug te bezorgen aan de verkoper indien het dier is overleden als gevolg van een conformiteitsgebrek.

Voor de toepassing van paragraaf 6 en de huidige paragraaf kan elke terugbetaling aan de consument worden verminderd teneinde rekening te houden met het conforme gebruik dat deze van het goed heeft gehad sinds de levering ervan.

§ 8. Indien het consumptiegoed een dier is, betaalt de verkoper, in geval van overlijden van het dier als gevolg van een conformiteitsgebrek, de kosten terug van een onafhankelijke autopsie die de consument heeft laten uitvoeren voor zover deze noodzakelijk is voor de vaststelling van een

conformiteitsgebrek en deze daadwerkelijk heeft geleid tot de vaststelling van een conformiteitsgebrek waarvoor de verkoper aansprakelijk is met toepassing van artikel 1649quater. De consument die zich op deze paragraaf wil beroepen, stelt de verkoper vooraf in kennis van zijn voornemen een autopsie te laten uitvoeren en van de identiteit van de onafhankelijke expert die hij met de autopsie wil belasten.

§ 9. De Koning kan, voor de consumptiegoederen of categorieën van consumptiegoederen die Hij aanwijst, het gebruik van een gestandaardiseerd informatiedocument opleggen waarin de rechten en plichten van de consument zoals bepaald in deze afdeling worden toegelicht. Uiterlijk op het tijdstip van de levering van het consumptiegoed verstrekt de verkoper aan de consument, op een duurzame gegevensdrager, het gestandaardiseerde informatiedocument.

BIBLIOGRAFIE

EU

Wetgeving

- Advies van het Economisch en Sociaal Comité over het "Voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en van de Raad betreffende de verkoop van en de waarborgen voor consumptiegoederen", *Pb.C.* 3 maart 1997, afl. 66, 97/C 66/04, 5-11.
- Richtlijn Europees Parlement en Raad van Europa nr. 1999/44, 25 mei 1999 betreffende bepaalde aspecten van de verkoop van en de garanties voor consumptiegoederen, *Pb.L.* 7 juli 1999, nr. L 171, 12 – 16.
- Richtlijn Europees Parlement en Raad van Europa nr. 2019/771, 20 mei 2019 betreffende bepaalde aspecten van overeenkomsten voor de verkoop van goederen, tot wijziging van Verordening (EU) 2017/2394 en Richtlijn 2009/22/EG, en tot intrekking van Richtlijn 1999/44/EG, *Pb.L.* 22 mei 2019, nr. L 136, 28-50.

Rechtspraak

- HvJ 14 februari 1985, C-268/83, *Rompelman-Van Deelen*.
- HvJ 26 maart 1987, C-235/85, *Commissie/Nederland*
- HvJ 22 november 1991, zaak C-542/99, *Cape Scc t/ Idealservice Srl*, ECLI:EU:C:2001:625.
- HvJ 26 mei 2005, C-465/03, *Kretztechnik*.
- HvJ 12 januari 2006, zaak C-354/03, *Optigen*.
- HvJ 3 oktober 2013, C-59-12, ECLI:EU:C:2013:634, *BKK Mobil Oil Körperschaft des öffentlichen Rechts t. Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs eV*.
- HvJ 4 juni 2015, C-497/13, *Froukje Faber/Autobedrijf Hazet Ochten BV*, ECLI:EU:C:2015:357.
- HvJ 3 september 2015, *Horatiu Ovidiu Costea*, ECLI:EU:C:2015:538.
- HvJ 4 oktober 2018, zaak C-105/17, *Komisia za zashtita na potrebitelite t. Evelina Kamenova*, ECLI:EU:C:2018:808.

Noot bij rechtspraak

- MEYS, S., "Interpretatieproblemen bij de Richtlijn Consumentenkoop: over het begrip 'verkoopovereenkomst' en de 'redelijke termijn'" (noot onder HvJ 7 september 2017), *DCCR* 2018, 86-98.

BELGIE

Wetgeving

Interne bronnen

- Burgerlijk wetboek, *BS* 3 september 1807.
- Wet van 28 januari 1850 betreffende de koopvernietigende gebreken, *BS* 31 januari 1850.
- Wet van 25 augustus 1885 houdende herziening van de wetgeving inzake koopvernietigende gebreken, *BS* 28 augustus 1855.

- Gerechtelijk wetboek, *BS* 31 oktober 1967.
- Wet betreffende de bescherming van de consumenten bij verkoop van consumptiegoederen, *BS* 21 september 2004.
- Wetboek van economisch recht, *BS* 29 maart 2013.
- Wet van 11 februari 2019 tot wijziging van het Wetboek van de belasting over de toegevoegde waarde met betrekking tot de behandeling van vouchers en de bijzondere regelingen voor telecommunicatiediensten, radio- en televisieomroepdiensten of elektronische diensten verricht voor niet-belastingplichtigen, *BS* 22 februari 2019.
- De wet van 28 april 2022 houdende boek 1 'Algemene bepalingen' van het Burgerlijk Wetboek, *BS* 1 juli 2022.
- De wet van 4 februari 2020 tot invoeging van boek 3 'Goederen' van het Burgerlijk Wetboek, *BS* 17 maart 2020.
- De wet van 28 april 2022 houdende invoeging van boek 5 'Verbintenissen' van het Burgerlijk Wetboek, *BS* 1 juli 2022.
- De wet van 13 april 2019 tot invoering van het (nieuwe) Burgerlijk Wetboek en tot invoeging van boek 8 'Bewijs', *BS* 1 november 2020.
- Wet 20 maart 2022 tot wijziging van de bepalingen van het oud Burgerlijk Wetboek met betrekking tot de verkopen aan consumenten, tot invoeging van een nieuwe titel VIbis in boek III van het oud Burgerlijk Wetboek en tot wijziging van het Wetboek van economisch recht, *BS* 31 maart 2022.
- Wet van 21 februari 2024 tot wijziging van het oud Burgerlijk Wetboek met betrekking tot de verkopen aan consumenten, *BS* 20 maart 2024.
- Code der Plichtenleer van de dierenartsen, Nederlandstalige Gewestelijke Raad van de Orde der Dierenartsen (NGROD), 2024, van kracht vanaf 31 maart 2024, 1-25.
- KB betreffende de koopvernietigende gebreken bij de verkoop of ruiling van huisdieren, *BS* 14 januari 1988.
- KB tot wijziging van het koninklijk besluit van 24 december 1987 betreffende de koopvernietigende gebreken bij verkoop van ruiling van huisdieren, *BS* 4 februari 2009.
- Koninklijk Besluit houdende erkenningsvoorwaarden voor inrichtingen voor dieren en de voorwaarden inzake de verhandeling van dieren bij de verkoop van dieren, zoals gewijzigd bij het besluit van de Vlaamse regering van 15 februari 2019, *BS* 11 april 2019.

Vorbereidende werken

- Wetsontwerp van 24 mei 2004 houdende aanvulling van de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek inzake verkoop teneinde de consumenten te beschermen, *Parl.St.* Kamer 2003-04, nr. 51/0982/004, 1-36.
- Wetsontwerp van 7 december 2021 tot wijziging van de bepalingen van het oud Burgerlijk Wetboek met betrekking tot de verkopen aan consumenten, tot invoeging van een nieuwe titel VIbis in boek III van het oude Burgerlijk Wetboek en tot wijziging van het Wetboek van economisch recht, *Parl.St.* Kamer 2021-22, nr. 55/2355.
- Wetsontwerp van 9 mei 2023 tot wijziging van de bepalingen van het oud Burgerlijk Wetboek met betrekking tot de verkopen aan consumenten, *Parl.St.* Kamer 2022-23, nr. 55/3330, 1-74.

- Amendement bij Wetsontwerp van 9 mei 2023 tot wijziging van de bepalingen van het oud Burgerlijk Wetboek met betrekking tot de verkopen aan consumenten, *Parl.St.* Kamer 2022-23, nr. 55/3330/002, 1-5.
- Amendement bij Wetsontwerp van 9 mei 2023 tot wijziging van de bepalingen van het oud Burgerlijk Wetboek met betrekking tot de verkopen aan consumenten, *Parl.St.* Kamer 2022-23, nr. 55/3330/003, 1-4.
- Amendement bij Wetsontwerp van 9 mei 2023 tot wijziging van de bepalingen van het oud Burgerlijk Wetboek met betrekking tot de verkopen aan consumenten, *Parl.St.* Kamer 2022-23, nr. 55/3330/004, 1-8.
- Amendement bij Wetsontwerp van 9 mei 2023 tot wijziging van de bepalingen van het oud Burgerlijk Wetboek met betrekking tot de verkopen aan consumenten, *Parl.St.* Kamer 2022-23, nr. 55/3330/005, 1-3.
- Verslag bij Wetsontwerp van 9 mei 2023 tot wijziging van de bepalingen van het oud Burgerlijk Wetboek met betrekking tot de verkopen aan consumenten, *Parl.St.* Kamer 2022-23, nr. 55/3330/006, 1-57.
- Verslag bij Wetsontwerp van 9 mei 2023 tot wijziging van de bepalingen van het oud Burgerlijk Wetboek met betrekking tot de verkopen aan consumenten, *Parl.St.* Kamer 2022-23, nr. 55/3330/008, 1-24.
- Aangenomen tekst bij Wetsontwerp van 9 mei 2023 tot wijziging van de bepalingen van het oud Burgerlijk Wetboek met betrekking tot de verkopen aan consumenten, *Parl.St.* Kamer 2022-23, nr. 55/3330/009, 1-9.
- Amendement bij Wetsontwerp van 9 mei 2023 tot wijziging van de bepalingen van het oud Burgerlijk Wetboek met betrekking tot de verkopen aan consumenten, *Parl.St.* Kamer 2022-23, nr. 55/3330/010, 1-14.
- Wetsvoorstel (VAN HECKE, S. e.a.) houdende invoeging van boek 3 "Goederen" in het nieuw Burgerlijk Wetboek, *Parl.St.* Kamer 2019-20, nr. 173/004.
- Wetsvoorstel 16 april 2024 houdende invoeging van boek 7 "Bijzondere contracten" in het Burgerlijk Wetboek, *Parl. St.* Kamer 2023-24, nr. 55 3973/001, 1-256.
- MvT bij Wet van 1885, Révision de la loi de 1850 sur les vices rédhibitoires, *Parl.St. Kamer* 1885, nr. 179, séance du 30 juin 1885, 1-57.
- MvT bij Wet van 1885, Vices rédhibitoires dans les ventes ou échanges d'animaux domestiques, *Parl.St. Kamer* 1848-49, nr. 198, séance du 23 mars 1849 juin 1885, 1-44.

Documenten van andere interne instanties

- Beslissing nr. 2008-I/O-15 van 15 april 2008 van de Raad voor de Mededinging in Zaak *MEDE-I/O05/0074, Intérêts vétérinaires – Dierenartsenbelangen*, 1-7.
- BIJZONDERE RAADGEVENDE COMMISSIE VERBRUIK, Advies over de omzetting van de Europese richtlijnen inzake Consumentenkoop van zowel goederen als digitale inhoud en diensten, 3 september 2019, nr. CRB 2019-1660, 3-25.
- BIJZONDERE RAADGEVENDE COMMISSIE VERBRUIK, Advies over de garantieregeling inzake levende dieren, 12 december 2021, nr. CRB 2021-3415, 1-12

Rechtspraak

Rechtspraak

- Cass. 23 november 1939, *Arr.Cass.* 1939, 225 en *Pas.* 1939, I, 488.
- Cass. 6 januari 1944, *Arr.Cass.* 1944, 66 en *Pas.* 1944, I, 133.
- Cass. 25 maart 1954, *Pas.* 1954, I, 656.
- Cass. 31 oktober 1966, *Arr.Cass.* 1967, 301.
- Cass. 3 maart 1967, *Arr.Cass.* 1967, 829.
- Cass. 6 mei 1971, *Pas.* 1971, I, 845, *RCJB* 1972, 250, noot J. DECLERCK-GOLDFRACHT.
- Cass. 10 april 1975, *Arr.Cass.* 1975, 871 en *Pas.* 1975, I, 785.
- Cass. 8 juni 1978, *Arr. Cass.* 1978, 1189, *Pas.* 1978, I, 1156, *RCJB* 1979, 525, noot J.P. MASSON en *RW*, 1978-79, 1777.
- Cass. 13 februari 1978, *Arr.Cass.* 1978, 705 en *Pas.* 1978, I, 686.
- Cass. 20 april 1978, *Arr.Cass.* 1977-78, 960 en *Pas.* 1978, I, 950.
- Cass. 27 oktober 1995, *Arr.Cass.* 1995, 920.
- Cass. 16 september 1999, *TBBR* 2000, 688.
- Cass. 9 oktober 2006, *Arr.Cass.* 2006/10, zaak nr. 467, 1943-1948.
- Cass. 19 oktober 2007, *Arr.Cass.* 2007, afl. 10, 1973.
- Cass. 10 november 2008, *JLMB* 2010, 632, *JTT* 2009, 1026, 19, concl. J. LECLERCQ en *Pas.* 2008, 2526, concl. J. LECLERCQ.
- Cass. 21 januari 2010, *RW* 2011-12, 784.
- Cass. 31 maart 2011, *JLMB* 2012, 237, *Pas.* 2011, 966 en *TBBR* 2012, 243, noot F. PEERAER.
- Cass. 17 februari 2012, *Arr.Cass.* 2012, 397.
- Cass. (3e k.) 14 januari 2013, AR C.10.0661.N, *RW* 2013-14, afl. 9, 342.
- Cass. 28 november 2013, *RW* 2014-15, 584, *RW* 2015-16, 1108, noot, *TBO* 2013, 267 en *TBO* 2014, afl. 3, 133.
- Cass. (1e k.) 23 januari 2014, AR C.13.0114.N, *TBO* 2014, afl. 3, 137.
- Cass. (1ste k.) 8 mei 2014, AR C.13.0022.N.
- Cass., 1ste k. — 17 maart 2016 (AR C.15.0234.N), *A.C.* 2016/3, 624-631.
- Cass. 9 maart 2018, AR C.17.0065.F.
- Cass. 21 december 2018, C.18.0154.N, ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181221.2.
- Cass. 7 juni 2019, *RW* 2019-20, 1105.
- Cass. 18 juni 2020, ECLI:BE:CASS:2020:ARR:20200618.1N.30, *NJW* 2020, 831-833, noot F. VAN DEN ABEELE, *TBH* 2021, noot S. JANSEN, *TBBR* 2020, 583, noot S. DE REY.
- Cass. 6 januari 2022, AR C.21.0165.N.
- GwH 13 februari 2014, *BS* 2 april 2014, 28559, *Juristenkrant* 2014, 4-5, *RW* 2013-14, 1199 en *RW* 2014-15, 180-184.
- Antwerpen, 10 januari 1979, *RW* 1979-80, 127.
- Antwerpen 15 maart 2004, *RW* 2006-07, 1199.
- Antwerpen 30 juni 2009, *NJW* 2010, 504, noot R. STEENNOT.
- Antwerpen 21 mei 2012, *NJW* 2013, 122, noot R. STEENNOT.
- Antwerpen 4 juni 2012, onuitg.
- Antwerpen 29 april 2013, *RW* 2014-15, nr. 27, 1067.
- Antwerpen 31 oktober 2022, *RABG* 2022, 1442.

- Antwerpen 15 april 2024, nr. 2023/AR/221.
- Bergen 24 juni 1976, *Pas.* 1980, II, 99.
- Bergen 10 september 2015, *TBBR* 2016, 462.
- Brussel 30 april 1949, *RW* 1958-49, 1264.
- Brussel 23 maart 1983, *RW* 1985-86, 685.
- Brussel 12 november 1999, *Fiscoloog* 2000, nr. 745, 10-11.
- Brussel 7 mei 2015, *TBBR* 2016, 229-232.
- Gent 25 oktober 1994, *RW* 1996-97, 1144.
- Gent 27 mei 2009, *NJW* 2010, 200, noot R. STEENNOT, *RW* 2010-11, 540, noot S. MARYSSE.
- Gent 2 mei 2012, *DCCR* 2012, afl. 97, 100-116.
- Gent 16 december 2014, *Fisc. Week.* 2015, 1428, 12.
- Gent (fisc.) (5^e k.) 7 maart 2023, rolnr. 2021/AR/1985, *FJF* 2023/10, 447-449.
- Rb. Brugge 11 september 1989, *TBBR* 1991/1, 81-82.
- Rb. Brussel 15 januari 2008, *Rev.not.b.* 2013, 292.
- Rb. Brussel 31 oktober 2013, *RJI* 2014, 372.
- Rb. Dinant (2de k.) 16 oktober 2013, *JLMB* 2014/5, 237-242.
- Rb. Hasselt, 10^e kamer, 2 november 2020, rolnr. AR 19/1306/A, onuitg.
- Rb. Hasselt, 10^e kamer, 14 oktober 2021, rolnr. A.R. 20/1527/A, onuitg.
- Rb. Hasselt, 9^e kamer, 29 juni 2022, rolnr. 21/1549/A, onuitg.
- Rb. Hoei 2 mei 1973, *JL* 1972-73, nr. 38, 301-302.
- Rb. Leuven 7 april 2006, *TFR* 2006/17, nr. 309, 828-8230.
- Rb. Leuven 27 januari 2016, onuitg-.
- Rb. Namen 6 februari 2008, *FJF* 2009/86.
- Rb. Oost-Vlaanderen 24 maart 2017, *RW* 2019-20, 1112.
- Rb. Turnhout 2 januari 1992, *Turnh.Rechtsl.* 1994-95/1, 28-29.
- Vred. Antwerpen, 11 december 2014, *NJW* 2015, 649, noot J. WILLEMS.
- Vred. Brasschaat 10 mei 1978, *T.Vred.* 1979, 115.
- Vred. Bree 25 februari 2021, *RW* 2020-2021/35, 1392-1396.
- Vred. Couvin 14 juni 2001, *T.Vred.* 2006, 349.
- Vred. Fléron 1 augustus 2017, *T.Vred.* 2019, 609-612, noot, R. STEENNOT.
- Vred. Geel 18 maart 2014, *Juristenkrant* 2014, afl. 287, 4.
- Vred. Hasselt 15 september 2004, *RW* 2006-07/18, 777-778
- Vred. Herve 15 mei 1990, *T.Vred.* 1990, 421.
- Vred. Landen-Zoutleeuw 13 september 2007, *T.Vred.* 2009, 241, noot C. DELFORGE.
- Vred. Oostende 23 april 2001/2, *TWVR* 2001/3, 146-147.
- Vred. Wervik 6 maart 2001, *RW* 2001-02, 786.
- Vred. Westerlo 24 juni 2009, *T. Vred.* 2011, afl. 1-2, 45.
- Vred. Zelzate 20 april 2006, *T.Vred.* 2008, 291.
- Orb. Henegouwen 2 juni 2021, *DCCR* 2022, afl. 134, 82, noot G. SCHULTZ.
- Kh. Antwerpen (Afd. Tongeren, 3de k.), 20 februari 2019, *RW* 2019-20, 1547.
- Kh. Bergen 26 april 2004, *TBBR* 2006, 241.
- Kh. Dendermonde 1 maart 2012, *RABG* 2013, 648.
- Kh. Hasselt 20 november 1991, *Limb.Rechtsl.* 1994, 102-105.

- Kh. Hasselt 12 april 1999, *RW* 2000-01, 1439.
- Kh. Leuven 4 oktober 2016, *RW* 2017-18, 551.
- Kh. Turnhout 6 juni 2011, *RABG* 2013, 660.
- Kh. Turnhout 5 juni 2014, *NJW* 2014, 950.
- Liège 22 februari 1988, *Rev. Liege* 1988, 1276.
- Liège 11 december 1989, *Act. Droit* 1991, 210.
- Liège 8 mei 1992, *DIT* 1994, 48, noot E. MONTERO en *JLMB* 1993,85 en *RRD* 1994, 187, noot E. MONTERO.
- Liège 2 februari 2015, *T.Agr.R.* 2019, 83.
- Liège (div. Liège) (3e ch.) 10 mars 2017, *JJP* 2019/3-4, 142.

Noot bij rechtspraak

- DE BOECK, A., "Dwaling in de ban van de precontractuele informatie- en onderzoeksplicht" (noot onder Rb. Hasselt (10e k.) 6 januari 2000), *RW* 2001-02, afl. 10, 351-357.
- DEGEEST, G., "Juridisch statuut van dieren" (noot onder Antwerpen 29 april 2019), *NJW* 2019, 661-662.
- GEIREGAT, S., "Vzw als consument?" (noot onder Antwerpen 2 januari 2017), *NjW* 2017, 657.
- GODFROID, A., "Wet Consumentenkoop is van toepassing op de verkoop van een hond door een professionele verkoper" (noot onder Kh. Turnhout 6 juni 2011), *RABG* 2013, 667.
- HIGNY, M., "La notion de consommateur et l'usage mixte en matière de vente de biens de consommation" (noot onder Kh. Hasselt 21 november 2007), *DCCR* 2009, 158-173.
- JANSSEN, S., "Hiërarchie in de remedies bij consumentenkoop: bescherming van consumenten en verkopers?" (noot onder Gent 20 oktober 2010), *DCCR* 2012, afl. 94, 132-149.
- MARYSSE, S., "Over een hond als een consumptie-goed en rechtsmisbruik bij de keuze van de remedies bij een (niet-conforme) Consumentenkoop" (noot onder Bergen 15 december 2010), *DCCR* 2012, nr. 97, 122-126.
- MARYSSE, S., "Het begrip verkoper in de Wet Consumentenkoop" (noot onder Cass. 21 januari 2010), *RW* 2011-12, 784-786.
- SLACHMUYLDERS, H., "Herstelling door een derde en de hiërarchie van de remedies in de consumentenkoop" (noot onder Orb. Gent (afd. Kortrijk) 24 oktober 2019), *DCCR* 2020, 135-148.
- STEENNOT, R., "Consumentenkoop toepasselijk op dieren" (noot onder Kh. Antwerpen (afd. Turnhout), nr. A/13/01751, 5 juni 2014), *NJW* 2014, nr. 313, 950-954.
- STEENNOT, R., "Het vereiste van (de afwezigheid van) een beroepsactiviteit bij de kwalificatie van verkoper en consument" (noot onder Vred. Fléron 1 augustus 2017), *T.Vred.* 2019, 612-614.
- TRAEST, L., "Ambtshalve opwerpen van de hoedanigheid van consument: een nieuw hoofdstuk in de rechtspraak van het Hof van Justitie" (noot onder C-497/13, EU:C:2015:357, Faber), *RDC* 2016, 356-366.
- VANDEMAELE, S., "Specifieke garantieregelingen voor dieren en de gevolgen van het afleveren van een onvolledig garantiecertificaat bij B2C-verkoop van honden en katten" (noot onder Cass. 17 maart 2016), *DCCR* 2016, 68-80.
- VANHOVE, K., "Het sanctiearsenaal bij niet-conforme levering in het gemene kooprecht" (noot onder Cass. 15 mei 2009), *RW* 2009-10, afl. 34, 1433-1437.
- WILLEMS, J., "Regels Consumentenkoop van toepassing op de verkoop van huisdier?" (noot

onder Vred. Antwerpen 11 december 2014), *NJW* 2015, 653-654.

Rechtsleer

Boeken

- COLLART-DUTILLEUL, F. en DELEBECQUE, P., *Contrats civils et commerciaux*, Parijs, Dalloz, 2019, 1082 p.
- DE REY, S., *Herstel in natura*, Brugge, die Keure, 2019, 927 p.
- DEKKERS, R., VERBEKE, A.L., CARETTE, N. en VANHOVE, K., *Handboek burgerlijk recht*, III, Antwerpen, Intersentia, 2007, 3de uitg., 820 p.
- DELFORGE, C. en VAN ZUYLEN, J., *Les défauts de la chose. Responsabilité contractuelle et extracontractuelle*, Limal, Anthemis, 2015, 460 p.
- DE PAGE, H. en MEINERTZHAGEN-LIMPENS, A., *Les principaux contrats, Traité élémentaire de droit civil belge*, Brussel, Bruylant, 1997, IV, vol. I, 767 p.
- JANSEN, S., *Prijsvermindering : remédie tot bijsturing van contracten*, Antwerpen, Intersentia, 2015, 1280 p.
- JASSOGNE, C. (ed.), *Traité pratique de droit commercial. Tôme I, Principes et contrats fondamentaux*, Waterloo, Kluwer, 2009, 1296 p.
- LENAERTS, A., *Fraus omnia corrumpit in het privaatrecht: autonome rechtsfiguur of miskend correctiemechanisme?*, Brugge, die Keure, 2013, 516 p.
- LIMPENS, J., *La vente en droit belge*, Brussel, Bruylant, 1960, 828 p.
- ROMAN, V., *Wet van 25 augustus, 1885 op de koopvernietigende gebreken der huisdieren*, Gent, Waem-Lienders, 1886, 24 p.
- RUYSSCHAERT, S., *Het paard en de BTWtus*, Antwerpen, Maklu, 2018, 106 p.
- SAMOY, I. en BORUCKI, C., *Studentencursus Verbintenissenrecht*, 2024, ISBN: 9789464982503 / DOI: 10.5281/zenodo.10853463 / <https://lirias.kuleuven.be/handle/20.500.12942/735301>, 299 p.
- STEENNOT, R. en DEJONGHE, S., *Handboek consumentenbescherming en handelspraktijken*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 628 p.
- STIJNS, S., *De gerechtelijke en buitengerechtelijke ontbinding van de overeenkomsten*, Antwerpen, Maklu, 1994, 698 p.
- STIJNS, S., *Verbintenissenrecht*, Brugge, die Keure, 2005, 268 p.
- STORME, M., *Verbintenissenrecht, work in progress*, Mariakerke, s.n., 2020, 473 p.
- TILLEMANS, B., *Bijzondere Overeenkomsten. Verkoop. Gevolgen van de koop*, in *Beginnelsen van Belgisch Privaatrecht*, Mechelen, Kluwer, 2012, 978 p.
- TIMMERMANS, R., *Dwaling en bedrog bij koop en verkoop onroerend goed*, Mechelen, Kluwer, 2007, 604 p.
- VAN DEN ABEELE, F., *Rechtspraakoverzicht van het gemeen kooprecht en consumenten-kooprecht (2020-2023). Bijzondere overeenkomsten*, Antwerpen, Intersentia, 2024, Vol. 128, 36 p.
- VRANKEN, F., *Koop en ruil van dieren, vrijwaring en aansprakelijkheid*, Gent, Story-Scientia, 1979, 251 p.
- WERY, P., *Droit des obligations*, 1, 2021, 1126 p.

Bijdragen in tijdschriften

- BASTIANS, M.S., "Actions ouvertes à l'acheteur d'un animal visé par la loi du 25 août 1885: état des lieux après l'arrêt de la Cour de cassation du 8 mai 2014", *TBBR* 2018, 64-68.
- BEELEN, K., "Koopvernietiging in het hippisch recht", *T.Agr.R.* 2018, afl. 3, 118-127.
- BENNIS, S., "De consument van sociale netwerken en grensoverschrijdende collectieve consumentenvorderingen", *DCCR* 2019, afl. 124, 95-117.
- CAUFFMAN, C., "De nieuwe wet op de Consumentenkoop", *TPR* 2005, nr. 3, 787-852.
- DE BROUWER, L. en DE VRIENDT, A., "De Wet van 1 september 2004 betreffende bescherming van de consumenten bij verkoop van consumptiegoederen", *TBH* 2004/10, 1061-1063.
- DE TIER, D., "Van veulen tot knol. Paarden in de Vlaamse dialecten", *Van mens en dingen* 2005, 193-205.
- DE REY, S., "Wat u zelf doet, doet u beter? De buitengerechtelijke vervanging van de schuldenaar erkend door het Hof van Cassatie", *TBBR* 2020, 539-558.
- DE WULF, H., "Samenloop of exclusiviteit tussen de sanctionering van niet-conforme levering en verborgen gebreken: heeft cassatie de controverse beslecht?", *TBH* 2008/2, 154-161.
- GODFROID, A., "Consumenten laten rechten te weinig gelden bij aankoop van een dier", *Juristenkrant* 2014, afl. 287, 4-5.
- GODFROID, A. en CHRISTIAENSSEN, P., "Toepassing consumentenrecht bij verkoop van dieren: regering, wat doet u nu?", *DJK* 2023, afl. 471, 11.
- HERBOTS, J., "Verborgen non-conformiteit in de dualistische regeling van leveringsplicht en koopvernietigend gebrek" (noot onder Antwerpen 22 december 1982), *RW* 1982-83, II, 1733-1737.
- HERBOTS, J., CLARYSSE, D. en WERCKX, J., "Overzicht van rechtspraak. Bijzondere overeenkomsten (1977-1982)", *TPR* 1985, 767-962.
- HERBOTS, J., STIJNS S. en COVEMAEKER, S., "Contractuele aansprakelijkheid", *Themis* 2000-01, 37-74.
- HIGNY, M., "La place de l'abus de droit en matière de vente de biens de consommation", *TBBR* 2009, 312-318.
- JACQUEMIN, H., "La conformité des biens, des contenus numériques et des services numériques, l'articulation des déliés et la modification des éléments numériques", *DCCR* 2022, afl. 135-136, 25-57.
- HIGNY, M., "La garantie légale des biens de consommation appliquée au défaut de conformité d'un animal", *TBBR* 2021, afl. 6, 287-305.
- JANSEN, S. en STIJNS, S., "La directive nouvelle est arrivée : conformiteitsbegrip, overmacht, kennisgeving, termijnen en remedies in de richtlijn Consumentenkoop 2019/771", *DCCR* 2020, nr. 3, 3-58.
- LENAERTS, A., "Het nieuwe begrip conformiteit in het Belgisch en het Duits kooprecht", *TBBR* 2006, 81-99.
- PEETERS, L., "De nieuwe wetgeving voor Consumentenkoop... eindelijk in het B.W.", *RW* 2004-05, 441-456.
- PELET, S., « L'impact de la directive 99/44/CE relative à certains aspects de la vente et des garanties des biens de consommation sur le droit français », *REDC* 2000, 41-59.
- REYNDERS, S., "Overzicht rechtspraak btw 2006-2009", *AFT* 2017, afl. 2, 5-66.

- RUYSSCHAERT, S., "Paarden als hobby of als economische activiteit?", *Fisc. Week.* 2020/44, nr. 452, 6-8.
- RUYSSCHAERT, S., "Wanneer heeft een paardenfokker een 'economische activiteit'?", *Fisc. Week.* 2021/45, nr. 500, 4-6.
- RUTSAERT, J., "Législation et jurisprudence belges en matière de responsabilité civile du fait des produits", *Bull.ass.* 1979, 320.
- SAMOY, I., "Het toepassingsdomein van de verschillende koopregelingen in kaart gebracht (gemeenrechtelijke koop, Consumentenkoop en internationale koop), met bijzonder aandacht voor gemengd gebruik en gemengde overeenkomsten", *TBBR* 2009, afl.2, 71-85, nr.1-54.
- STAUDENMAYER, D., "Les directives européennes sur les contracts numériques", *RDC* 2019, 125-135.
- STIJNS, S. en SAMOY, I., "Le nouveau droit de la vente : la transposition en droit belge de la Directive européenne sur la vente des biens de consommation", *TBBR* 2003, 2-32, nr. 1-125.
- STIJNS, S. en DE REY, S., "Sancties wegens wanprestatie: kroniek van de recentste evoluties", *TBBR* 2022/1, 2-49.
- STIJNS, S., TILLEMANS, B., GOOSSENS, W., KOHL, B., SWAENPOEL, E. en WILLEMS, K., "Overzicht van rechtspraak. Bijzondere overeenkomsten: Koop en aanneming 1999-2006", *TPR* 2008, 1411-1742.
- STIJNS, S. en DE REY, S., "Het nieuwe verbintenissenrecht in Boek 5 BW", *RW* 2022-23, afl. 24 en 25, 923-1005.
- STRAETMANS, G., "Het ondernemingsbegrip. Aanknopingsfactor van economisch recht", *NJW* 2020, afl. 419, 234-247.
- TENREIRO, M. en GOMEZ, S., "La directive 1999/44/CE sur certains aspects de la vente et des garanties des biens de consommation", *REDC* 2000, 5-39.
- TERRY, E., "Case note: 'Consumers, by Definition, Include us all'... But Not For Every Transaction", *European Review of Private Law* 2016, 271-286.
- TILLEMANS, B., DE REY, S., VAN DAMME, N., VAN DEN ABEELE, F., "Overzicht van rechtspraak. Bijzondere overeenkomsten. Koop (2007-2020)", *TPR* 2020, afl. 3-4, 1007-1687, nr. 1-593.
- VAN CAUTER, Y., KAIRIS, E., VANBRABANT, B., DE BOECK, S., KINART, S. en DHONDT, H., "De Consumentenkoop. De wet van 1 september 2004 betreffende de bescherming van consumenten bij verkoop van consumptiegoederen", *CABG* 2005, afl. 3, 1-78.
- VANDEN BERGHE, O., "De keuze van de schuldeiser voor de uitvoering in natura boven de ontbinding van de overeenkomst", *AJT* 1999-2000, 511-516.
- VERHELST, I., "Het Angelsaksische stare decisis-beginsel: helemaal niet of toch enigszins terug te vinden in het Belgische recht", *Jura Falc.* 1993-94/30, 123-158.
- VYNKCE, H., "Het herstel door een derde bij de Consumentenkoop" (noot Onder Orb. Charleroi 10 Mei 2019), *TBBR* 2021, nr. 5, 261-271.
- WERY, P., « L'application du remplacement judiciaire à la garantie légale des biens de consommation » (noot onder Rb. Oost-Vlaanderen (afd. Dendermonde) 15 november 2019), *TBBR* 2020, 560-562.

Verzamelwerken en reeksen

- BEYAERT, S., "Consumentenkoop", in I. CLAEYS (ed.), *Contractenrecht in beweging*, Mechelen, Kluwer, 2004, 35-72.
- CAUFMANN, C. en VERBEKE, A., "Een jaar wet Consumentenkoop" in *Themis*, Brugge, die Keure, 2005, 27-58.
- CAUFMANN, C., "Vijf jaar Wet Consumentenkoop. Overzicht van rechtspraak", in WAUTERS, K. (ed.), *Feestbundel Manard-D'Hulst 20 jaar. Diversiteit in eenheid*, Gent, Larcier, 2010, 344 p.
- CHAVAL, D., VAN DE KERCHOVE, L., MALHERBE, L., LEIDGENS, P., PINTE, F. en MOURLON BEERNAERT, F., "Quelques ventes particulières" in DUPONT, M., BERLINGIN, M., DEMOULIN, M., MOURLON-BEERNAERT, F., PLASSCHAERT, E., DETAILLE, C., ALTER, C., THUNGEN, R., GERMAIN, J-F., DELEU, A., HENDRICKX, P-P, SANTOS, J., STROOBANT, P., CHAVAL, D., VAN DE KERCHOVE, L., MALHERBE, P. (eds.), *Manuel de la vente*, Mechelen, Kluwer, 2010, 484-636.
- CHRISTIAENS, I., "Verplichtingen van de verkoper", in DIRIX, E. en VAN OEVELEN, A. (eds.), *Bijzondere overeenkomsten: commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Antwerpen, Kluwer, losbl.
- CHRISTIAENS, I., "Art. 1642 B.W.", in DIRIX, E. en VAN OEVELEN, A. (eds.), *Bijzondere overeenkomsten: commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Antwerpen, Kluwer, losbl.
- DE BOECK, A. en WAELKENS, J., "Dwaling" in *Comm.Bijz.Ov.*, 2017, afl.111, 187-238.
- DELFORGE, C. en NINANE, Y., "La garantie de conformité des biens de consommation – Chronique de jurisprudence (2005-2015)" in WERY, P. (ed.), *Théorie générale des obligations et contrats spéciaux: questions choisies*, Brussel, Larcier, 2016, 333-435.
- GEIREGAT, S. en STEENNOT, R., "Consumentenkoop en digitale inhoud: toepassingsgebied en afbakening", in CLAEYS, I. en TERRY, E., (eds.), *Nieuw recht inzake koop & digitale inhoud en diensten*, Antwerpen, Intersentia, 2020, 29-90.
- FORIERS, P. "Conformité et garantie dans la vente" in TILLEMANN, B. en FORIERS, P. (eds.), *De koop/La vente*, Brugge, die Keure, 2002, 31-35.
- KRUIJTHOF, R., BOCKEN, H., DE LY, F. en DE TEMMERMAN, B., "Overzicht van rechtspraak (1981-1992). Verbintenissen", *TPR* 1994, 171-721.
- PLASSCHAERT, E. en DETAILLE, C., "Les effets de la vente" in F. PINTE, M. DUPONT, M. BERLINGIN, F. MOURLON BEERNEART, E. PLASSCHAERT, C. DETAILLE, C. ALTER, R. THUNGEN, J. GERMAIN, A. DELEU, P. HENDRICKX, J. SANTOS, P. STROOBANT, D. CHAVAL, L. VAN DE KERCKHOVE, PH. MALHERBE en T. LEIDGENS, *Manuel de la vente*, Mechelen, Kluwer, 2010, 164-312.
- MARYSSE, S., "Art. 1641 BW" in X., *Bijzondere overeenkomsten. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer , I. Benoemde overeenkomsten, Titel VI. Koop, Hfdst. IV*, Mechelen, Kluwer, losbl., 1-56.
- MARYSSE, S., "Art. 1604 oud BW" in X., *Bijzondere overeenkomsten. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer , I. Benoemde overeenkomsten, Titel VI. Koop, Hfdst. IV*, Mechelen, Kluwer, losbl., 1-43.
- NINANE, Y., "Le défaut de la chose vendue selon le régime de la garantie des biens de consommation" in DELFORGE, C. en VAN ZUYLEN, J. (eds.), *Les défauts de la chose*, Limal, Anthemis, 2015, 35-118.

- SAMOY, I., "COMMERCIELE GARANTIES EN HET DWINGEND KARAKTER VAN DE NIEUWE REGELS" in STIJNS, S. en STUYCK, J. (eds.), *Het nieuwe kooprecht. De wet van 1 september 2004 betreffende de bescherming van de consumenten bij verkoop van consumptiegoederen*, Antwerpen, Intersentia, 2005, 103-127.
- SIMONT, L., "La notion fonctionnelle du vice caché: un faux problème?" in X, *Huldeboek René Dekkers*, Brussel, Bruylant, 1982, 331-342.
- STEENNOT, R., "Art. 1649ter BW" in X., *Bijzondere overeenkomsten. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer, I. Benoemde overeenkomsten, Titel VI. Koop, Hfdst. IV*, Mechelen, Kluwer, losbl., 1-22.
- STEENNOT, R., "Consumentenkoop" in STEENNOT, R., STRAETMANS, G., TERRYIN, E., KEIRSBILCK, B. en WYSEUR, B., *Overzicht van rechtspraak. Consumentenbescherming (2008-2014) – Marktpraktijken (2011-2014)*, TPR 2015, afl. 3-4, 1803-1842.
- STEENNOT, R., "Commentaar bij art. 1649quater BW" in X, *Bijzondere overeenkomsten. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Mechelen, Wolters Kluwer Belgium, 2015, afl. 101, 55-70.
- STIJNS, S., "De nieuwe regels voor de verkoop aan de consument: de 'wettelijke garantie' bij niet-conformiteit" in HERBOTS, J. en VERBEKE, A. (eds.), *Themis. Bijzondere overeenkomsten*, Brugge, die Keure, 2002, 9-31.
- STIJNS, S., "De remedies van de koper bij niet-conformiteit" in STIJNS, S. en STUYCK, J. (eds.), *Het nieuwe kooprecht. De wet van 1 september 2004 betreffende de bescherming van de consumenten bij verkoop van consumptiegoederen*, Antwerpen, Intersentia, 2005, 53-2.
- STIJNS, S. en VAN GERVEN, W., "Article 7: Caractère contraignant" in BIANCA, I., GRUNDMANN, S. en STIJNS, S. (eds.), *La Directive communautaire sur la vente. Commentaire*, Brussel, Bruylant, 2004, 283-318.
- STRAETMANS, G. en VANLERBERGHE, B., "De nieuwe Richtlijnen Consumentenkoop en Levering van digitale inhoud: bewijsaspecten" in TERRYIN, E. en CLAEYS, I. (eds.), *Nieuw recht inzake koop & digitale inhoud en diensten*, 1e editie, Bruxelles, Intersentia, 2020, 387-426.
- STUYCK, J., "La notion de conformité et l'articulation des délais" in C. BIQUETMATHIEU en P. WÉRY (eds.), *La nouvelle garantie des biens de consommation et son environnement légal*, Brugge, La Charte/die Keure, 2005, 111-125.
- TILLEMANN, B. en VAN DEN ABEELE, A., "Actualia Belgisch kooprecht: overzicht hoogste rechtscolleges (2017-2020)" in ROYER, S., CAREEL, S., YPERMAN, W., TILLEMANN, B., VAN DEN ABEELE, A., GEENS, K., DE WILDER S. (eds.), *Recht in beweging: 28ste VRG-Alumnidag 2021*, Turnhout, Gompel & Svacina, 2021, 41-62.
- TILLEMANN, B., DE TROIJ, D., "Overzicht van rechtspraak kooprecht" in TILLEMANN, B., VERBEKE, A.L., BRULEZ, P., CARETTE, N., DEMARSIN, B., DE TROIJ, D., QUIRIN, A., (eds.), *Themis 92 Bijzondere overeenkomsten*, Brugge, die Keure, 2015, 71-119.
- VAN DE VOORDE, J., "Juridisch statuut van het dier (art. 3.38 – 3.39 BW)" in BAECK, J., CARETTE, N., LECOCQ, P., MUYLLE, M., SAGAERT, V. en WYLLEMAN, A. (eds.), *Het nieuwe goederenrecht*, Antwerpen, Intersentia, 2021, 77-99.
- VAN DEN ABEELE, F. en TILLEMANN, B., "Conformiteit in de Richtlijn Consumentenkoop 2019: heeft de berg een muis gebaard?" in TERRYIN, E. en CLAEYS, I. (eds.), *Nieuw recht inzake koop & digitale inhoud en diensten*, 1e editie, Bruxelles, Intersentia, 2020, 91-118.

- VAN OEVELEN, A., "Het nieuwe begrip 'conformiteit'" in STIJNS, S. en STUYCK, J. (eds.), *Het nieuwe kooprecht. De wet van 1 september 2004 betreffende de bescherming van de consumenten bij verkoop van consumptiegoederen*, Antwerpen, Intersentia, 2005, 29-52.
- VANVREKOM, S., "La notion de consommateur dans le régime de la garantie des biens de consommation", *Les pages* 2018, afl. 32, 1-2.
- WERY, P., "Les droits légaux du consommateur en cas de défaut de conformité", in BIQUET-MATHIEU, C. en WERY, P. (eds.), *La nouvelle garantie des biens de consommation et son environnement légal*, Brugge, die Keure, 2005, 127-160.
- WERY, P., "La réduction du prix dans les contrats à titre onéreux : une hypothèse loin d'être exceptionnelle" in GERMAIN, J. F. (ed.), *Questions spéciales en droit des contrats*, Brussel, Larcier, 2010, 12-69.
- WITHOFS, V., "Het cumulverbod tussen ontbinding van de overeenkomst en gedwongen uitvoering van de overeenkomst" in DE REY, S., VAN DAMME, N. en GLADINEZ, T. (eds.), *Grenzen voorbij. Liber discipulorum Bernard Tilleman*, Antwerpen, Intersentia, 2020, 107-124.

Online bronnen

- FAVV, Equine infectieuze anemie (E.I.A.), <https://favv-afsca.be/nl/themas/dieren/dierengezondheid/dierziekten/equine-infectieuze-anemie-eia> (laatst geraadpleegd op 30 april 2024)
- Sciensano, Kwade droes, <https://www.sciensano.be/nl/gezondheidsonderwerpen/kwade-droes> (laatst geraadpleegd op 30 april 2024)
- VAN DER AA, M., Non-conformiteit bij de aankoop van een paard, <https://www.equinelawyers.be/blog/non-conformiteit-bij-de-aankoop-van-eeenpaard#:~:text=Non%2Dconformiteit%20betekent%20dat%20het,moet%20die%20uiteraard%20vruchtbaar%20zijn> (laatst geraadpleegd op 1 mei 2024)

FRANKRIJK

Wetgeving

- Code civil français, FS 21 maart 1804.
- Code rural et de la pêche maritime, FS 10 augustus 2017.

Rechtsleer

Bijdragen in tijdschriften

- MARCHADIER, F., "Chroniques de jurisprudence. Droit civil des personnes et de la famille", *RSDA* 2014, 15 – 27.
- DEARDS, E., "The proposed guarantees directive: is it fit for the purpose?", *JCP* 1998/21, 99-119.

DUITSLAND

Rechtspraak

- Bundesgerichtshof (DE) 29 maart 2006, nr. VIII ZR 173/05, 1-22.

- Bundesgerichtshof (DE) 11 juli 2007, nr. VIII, ZR 110/06, 1-10.

NEDERLAND

Wetgeving

- Nederlands Burgerlijk Wetboek.
- Aanpassing van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek aan de richtlijn betreffende bepaalde aspecten van de verkoop van en de garanties voor consumptiegoederen, Nadere memorie van antwoord, (NL) *Kamerstukken I* 2002-03, 27 809, nr. 32a, 1-4.
- Aanpassing van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek aan de richtlijn betreffende bepaalde aspecten van de verkoop van en de garanties voor consumptiegoederen, Memorie van toelichting, (NL) *Kamerstukken I* 2000-01, 27 809, nr. 3, 1-28.
- Wijziging van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek, de Wet handhaving consumentenbescherming en enige andere wetten in verband met de implementatie van Richtlijn (EU) 2019/771 van het Europees Parlement en de Raad van 20 mei 2019 betreffende bepaalde aspecten van overeenkomsten voor de verkoop van goederen, tot wijziging van Verordening (EU) 2017/2394 en Richtlijn 2009/22/EG, en tot intrekking van Richtlijn 1999/44/EG, en van Richtlijn (EU) 2019/770 van het Europees Parlement en de Raad van 20 mei 2019 betreffende bepaalde aspecten van overeenkomsten voor de levering van digitale inhoud en digitale diensten, (NL) *Kamerstukken* 2021-22, 35 734, nr. 10, 1-2.
- Wijziging van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek en de Overgangswet nieuw Burgerlijk Wetboek in verband met de aanpassing van de termijn van de omkering van de bewijslast voor consumentenkoop van levende dieren (Aanpassingswet bewijslasttermijn consumentenkoop levende dieren), (NL) *Kamerstukken* 2021-22, 36 163, 1-2.

Rechtspraak

- Hof Arnhem 2 mei 2006, ECLI:NL:GHARN:2006:AX6541.
- Hof Arnhem 6 november 2012, ECLI:NL:GHARN:2012:3193.
- Hof Arnhem-Leeuwarden 3 december 2013, ECLI:NL:GHARL:2013:9228.
- Hof Arnhem-Leeuwarden 19 mei 2015, ECLI:NL:GHARL:2015:3543.
- Hof Arnhem – Leeuwarden 19 april 2022, ECLI:NL:GHARL:2022:3026
- Hof Den Haag 31 maart 2015, ECLI:NL:GHDHA:2015:869
- Hoge Raad 7 februari 2020, nr. 18/03938, ECLI:NL:HR:2020:197.
- Rb. Arnhem 24 mei 2004, ECLI:NL:RBARN:2004:AP4372.
- Rb. Haarlem 12 mei 2010, ECLI:NL:RBHAA:2010:BN1607.
- Rb. Oost-Brabant 6 april 2023, ECL:NL:RBOBR:2023:1529.
- Rb. Rotterdam 25 juni 2020, ECLI:NL:RBROT:5632.

Rechtsleer

- CRAMER, E., "Dieren zijn geen zaken, maar ook geen mensen", 2010, www.navigators.nl, 1 – 3.
- VAN DONGEN, M.C.P. en DE FEIJTER, A, "Ontsnappingsprongen' met paard of pony inzake het wettelijke bewijsvermoeden ex. Art. 7:18 lid 2 BW", *NTBR* 2010/1, 11-17.
